

Naročnina
Dnevna izdaja
za državo SHS
mesečno 20 Din
polletno 120 Din
celoletno 240 Din
za inozemstvo
mesečno 35 Din
nedeljska izdaja
celoletno v Jugosla-
viji 90 Din, za
inozemstvo 100 Din

SLOVENEK

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cene oglasov
Isolip peti vrsta
maloglasni po 150
in 2 D. večji oglaš
nad 45 mm višine
po Din 2-50, veliki
po 3 in 4 Din, v
uredniškem delu
vrstica po 10 Din
a pri večjem o
naročilu popust
Izide ob 4 jutraj
razen ponedeljka in
dneva po prazniku

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6 III
Rokopisi se ne vračajo, nefrankirano
pismo se ne sprejema! Uredništva
telefon št. 2050, upravnštva št. 2325

Političen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 - Celovški
račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349
za inzerate, Sarajevski št. 7563, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Luč v temi.

Lice zemlje se je spremenilo, ko se je rodil Oni, ki je dejal: »Kaj pomaga človeku, če ves svet pridobi, na svoji duši pa trpi škodo!« Bil je sam Sin božji, ki nam je prišel razodet, da ni mogoče živeti, če se za tem svetom ne skriva nekaj višjega, lepšega in popolnejšega. Četudi bi sedanji kapitalistični sistem, ki loči vse človeštvo v tabor nekaj gospodarjev in brez števila sužnjev, mogel sebe tako izpopolniti, da bi enkrat vsak človek užival kolikormogoč večji komfort in luksuz — tako dvigni kulturni svet bi moral vseno propasti, ker bi vse to bogastvo nobenega ne veselilo, ne utolažilo in mu življenje ne čezdaljebolj zagnjusilo. In tega kriv čudoviti tehnični napredek, ampak duševno osiromašenje človeštva, ki ne rabi zemeljskih dobrin v njihov edino pravi namen, ki je proslavljanje Boga in oboževanje, izveličanje duše. Življenje izgublja na pravi vsebini, lepoti in smislu, na naravnosti, in beli narodi s strahotno naglico propadajo v egoizmu, materializmu in imoralizmu. Na belci verni znak tega propadanja je strah pred otrokom, ki dokazuje čezdalje večje usihanje moralnega heroizma in nesebične požrtvovalnosti v korist rodu. Tako grozi pogin beli rasi, ki jo bodo nasledovali narodi, kjer je družabni red še naslonjen na blagoslov številnega potomstva, spoštovanje staršev in prednikov ter na vero v Božje v svetu. In tako se po nedoumljivem božjem načrtu stvarstva lice zemlje po 2000 letih krščanske kulture zopet od temelja spreminja...

Tolažljivo za to samo nase ponosno Evropo in Ameriko pri tem je, da se najboljši ljudje, tudi oni, ki niso vzrastli v katoliškem kulturnem krogu, zavedajo, da brez Boga, kulture duše, svet drvi v nezogibni propad. Spengler, Berdiajev, Coudenhove-Kalergi, Tagore, pravkar premislili Gandi, naš Dvornikovič, ne samo mroslovci po poklicu, tudi vsi današnji umetniki, glasno oznanjajo naglo umiranje, izsihanje naše kulture — ali pa se mora vrniti k tistim duhovnim temeljem, ki jih je postavil Kristus, Rabbi, Mesija, Izveličar. Se zopet zavedati, da je spas duše več kot vse stvari zemlje. Da morajo stvari služiti človeku v izveličanje. Da mora stvarjem človek gospodovati in jih obvladati, da ga ne pogubijo — in ne narobe. Da smo vsi bratje, nerazdružno zvezani ne samo po neobhodni naravni nujnosti in potrebi, ampak, ker je volja božja, da smo eno v ljubezni. Kakor je svojčas bilo v tem duhu, v duhu očenaša, premagano poganstvo Rima, tako more le od tega duha priti zopet odrešenje svetu, ki ga je odvrgel od krščanstva pahnila v neusmiljeno borbo med gospodarji in sužnji, med posameznimi narodi in državami, iz nacionalistične psihoze v boljševiško in zopet v nacionalistično, v divji metej, kakor da svetu vladajo zopet demoni. Démoni, ki se ta nemorala, demonično je deistvo, da se ves ogromni razvoj tehnike uporablja bolj v pogubo nego v blagor človeštva. Amerika gradi podmornice, ki bo stala toliko, kolikor znaša 1/10 celokupnega našega državnega proračuna, to je 500.000.000 Din! In ta ogromna vsota, ki znaša še enkrat toliko, kolikor naša država povprečno izdaja na leto za socialnopolitične namene, bo šla za to, da bo ta jekleni podmorski vulkan izstrelil minuto za minuto po 60 min, da bo, skrit pod morsk gladino, blival iz sebe ogromne množine snovi, ki bodo uničevale življenje!...

V tem kaosu, v tej temi sveti še neugasljiva luč Cerkev, se oznanja dalje nina beseda, se krepijo verniki in obračajo k njej čedalje bolj vsi globlji duhovi. Čudovita je delavnost, ki jo danes Cerkev razvija, največjega obhajevanja vredna mrdrost in avtoriteta njenega vodstva in ljubezen, s katero se ga oklepa vsi živi člani tega božječloveškega organizma. — Zato ne obupamo, temveč upamo, vedoč, da tudi strašno zlo služi le nezaporadljivim namenom božjim. V tem upanju pojemo vsako leto s Cerkvijo v dneh prihodnosti: »Danes veste, da je res prišel Gospod in jutri bomo videli njegovo slavo. Jutri se bo pregnala zloba z zemlje. In bo vladal nad nami Rešerik sveta.«

Pravilnik o delavskih zaupnikih podpisan.

Novo veliko delo ministra dr. Gosarja. — Sporazum z delodajalci. Razveseljiv napredek soc. politike v državi. — Zmaga krščansko socialnega programa.

r Belgrad, 23. dec. (Tel. »Slov.«) Danes je minister za socialno politiko dr. Andrej Gosar podpisal navodila za volitve obratnih zaupnikov in pravilnik o njihovem delovanju. S tem se je izpolnila dolgoletna želja našega delavstva in važen korak v zaščito delavstva in k ureditvi medsebojnih odnosov med delodajalci in delavci. Posebno je treba poudariti to, da se po posredovanju min. dr. Gosarja uvaža ta ustanova v življenje po sporazumu z delodajalci, ki so poprej odklanjali vsako razpravo o tem. V tem lahko vidimo jamstvo za to, da bo ta ustanova na eni in na drugi strani vodila do tesnega sodelovanja med delodajalci in delavci, namesto da bi bilo jabolko razdora med njimi.

*

Lep božični dar ministra dr. Gosarja delavstvu vse države. Pravilnik o delavskih zaupnikih predstavlja drugo veliko delo prvega resnično socialnega ministra v naši državi. Kako silen napredek smo v socialni politiki doživeli po zaslugi dr. Gosarja v tem letu, moremo presoditi le, če se spomnimo, da je ravno pred letom bil poslanec Gosar še obupen boj za ohranitev ministrstva za socialno politiko in le z največjim naporom zmagal, da se to ministristvo ni ukinilo in se njegova kompetenca ni razdelila po drugih resorih. Nihče ni tedaj upal, da bo dr. Gosarjeva zmaga tako popolna, da bo ministristvo ves svoj delokrog ohranilo in ga še povečalo. Bili smo tedaj pripravljeni na najhujše, da namreč iz vrhovne državne uprave izgine edina zaslonba delavstva in edini urad, ki ima nalogo in dolžnost voditi brigo za najpotrebnejše, socialno in ekonomsko najšibkejše, pričakovali smo, da je socialna politika v naši državi že končnoveljavno pckopana.

Dr. Gosar je tedaj kot opozicijski poslanec zmagal. Kolo časa se je zavrtelo in istemu možu kmalu potem dalo priliko, da dokazuje utemeljenost in opravičenost njegove zmage. Dr. Gosar je preizkušnjo sijajno prestopal. Ne le, da je na splošno ministristvo za socialno politiko dal smer, značaj in vpliv kakršnen mu kot enemu najvažnejših ministrstev gre, ne le, da so pod dr. Gosarjem oživele vse socialne ustanove, ker so v novem ministristvu končno dobile svojega podpornika in zaščitnika, poleg vsega tega je dr. Gosar ustvaril dvoje del, ki sta mu vklesali trajno ime v zgodovino naše socialne politike.

So to borze dela in delavski zaupniki. Nikomur pred dr. Gosarjem ni prišlo na misel, da bi se s sredstvi moglo delavstvu najbolje pomagati na ta način, da se delavstvu preskrbi delo in obenem, če le mogoče, lasten dom. To se je sijajno posrečilo z reorganizacijo borze dela. Nove borze bodo i dajale podpore resničnim potrebam in upravljale stalni fond za zgradbo delavskih stanovanj. Delavstvo ima danes zaupanje, da bo v tej smeri pobijanje brezposelnosti hitro nadaljevalo in spravilo na najnižjo mero, ki jo nujno diktira vsakokratni dejanski gospodarski položaj. S tem je bil postavljen temelj zaščiti ubogega brezposelnega delavstva in organizacija efektivne pomoči za njegove najtežje dni.

V notranji politiki popolen mir.

Radič in Pribičević obolela. — Joca Jovanović in Pavle Radič poizkušata figurirati kot voditelja opozicije. — Ker ni senzacij, se Belgrad bavi z malenkostnimi domislicami.

r Belgrad, 23. dec. (Tel. »Slov.«) Radičeva in Pribičevićeva prerokovanja, da bomo za božič dobili novo vladno, se, kakor vsa dosedanja, niso izpolnila. Zato ni čudno, da sta oba obolela in že več dni ne zapuščata sobe. Zvezo med njima vzdržuje Pavle Radič, ki je obiskal Pribičevića in ga tolažil, da je Radič mislil na božič v prihodnjem letu.

Vodstvo velike akcije se je prepustilo tretjemu voditelju Joci Jovanoviću. Njemu je pripadla najprijetnejša vloga, da javnost pita z globokoumnimi izjavami. Njegovi državniški sposobnosti se je naložila akcija opozicije: rekonstrukcija vlade z vstopom Markoviča, nezadovoljni demokrati in vsled tega križa. Tudi bosanski radikali so po teh izjavah

Sedaj smo dobili še zaupnike v obratih, ugotovil se je način njihove postavitve, njihove pravice in dolžnosti. S tem je dobil delavec v obratu svojega zaščitnika in zagovornika, s tem je končana brezpravnost delavskih mas. Izpolnila se je stalna zahteva in želja vseh delavskih strokovnih organizacij, rešeno je kardinalno vprašanje zaščite delavstva sploh.

Ti dve deli dr. Gosarja sta argument, da je tudi pri nas mogoče smoteno izvajati socialno politiko na vseh poljih. Po izjavah ministra samega sledi še ureditev delovnega časa, odpiranja in zapiranja obratov za celo državo, reorganizacija zavarovanja, načrt zakona o tujih delavcih itd. itd. Z eno besedo: ministristvo za socialno politiko pod dr. Gosarjem dela, veliko, smoteno, koristno, strokovnjaško dela, stopnjo za stopnjo se v najtežavnejših razmerah uveljavlja, zmaga ne razumevanje delodajalcev, ustvarja novo socialno miselnost tudi tam, kjer o njej doslej ni bilo sledu in izpopolnjuje verigo socialne zakonodaje s tolikim uspehom, da stopamo na tem polju z velikimi koraki v vrsto najmodernejših držav.

Kolika razlika v enem samem letu, v katerem je samo za nekaj mesecev prišel krščansko socialni program do moči in udejstvovanja!

DR. GOSAR ZA POŠTNE, BRZOJAVNE IN TELEFONSKO DELAVCE.

Ze je preteklo pet let odkar je izšel »Zakon o zavarovanju delavcev«, pa vendar se ni zavarovanje delavcev v celoti izvedlo. Tako so se zlasti državne korporacije najbolj izogibale zakonu o zavarovanju delavcev. In zato je bil delavec ravno pri tistih podjetjih, ki bi morala v nacionalni državi prednjačiti vsaj pri izvrševanju zakonov, najbolj zapostavljen. Kajti država ali ni hotela ali pa ni razumela zakona o zavarovanju delavcev. Tako so trpeli poštni in brzojavni delavci predvsem na tem, da niso bili za slučaj bolezni, nezgode itd. nikjer zavarovani med tem, ko so bili njihovi tovariši pri privatnih podjetjih pri manj nevarnem delu zavarovani v smislu zakona o zavarovanju delavcev.

In ne samo to! Ze samo dejstvo, da se gospodarsko močnejša institucija skuša izogniti zakonitim dajatvami, gospodarsko šibkejša privatna podjetja, pa morajo točno poravnati zakonite zavarovalne prispevke, stavlja v čudno luč celo našo socialno zakonodajo in njeno izvrševanje.

Temu zlu je minister dr. Gosar napravil konec. Vsled tega je poštno ministristvo odredilo, da morajo biti v bodoče zavarovani pri Okrožnem uradu za zavarovanje delavcev tudi oni poštni in brzojavni delavci, ki so zaposleni pri brzojavnih in telefonskih in ostalih delih, ki se izplačujejo iz partije za materialne potrebe poštne, brzojavne in telefonske službe.

Tako bodo tudi vsi poštni in telefonski delavci prišli po energični intervenciji ministra za socialno politiko dr. Gosarja do svojih pravic, ki jih jim daje zakon o zavarovanju delavcev.

Msgr. Marmaggi,
papežev nuncij v Pragi.

bi se o njih razgovarjali, kaj šele, da bi o njih resno razpravljali.

Vlada in vladna večina gresta mirno svojo pot. V odborih je sicer delo malo zastalo radi nastopajočih katoliških božičnih praznikov. Vendar je gotovo, da se bodo v odborih tekom januarja sprejeli: proračun, zakon o izenačenju davkov, proti kateremu je opozicija vodila obstrukcijo, zakon o sodnih in odvetniških, industrijski zakon in drugi. Zato je pričakovati resnega in neprekinjenega delovanja skupščine, ne pa praznega politiziranja. To poslednje se prepušča Radiču, Pribičeviću in Joci Jovanoviću.

Konvencije med našo državo Mad arsko.

r Belgrad, 23. dec. (Tel. »Slov.«) Danes bi se morale podpisati v Belgradu po zunanjem ministru Marinkoviću za našo državo in po tajniku Försterju za madjarsko državo sledeče konvencije, katere so se med obema delegacijama soglasno stilizirale in pripravile: 1. O dolgovi in terjatvah v bivših avstrijskih kronah, 2. o pupilarnih kasah, 3. o depozitu, 4. o reparticiji imovine bivših ogrskih upravnih enot, ki jih sedaj deli državna meja, 5. o pravnih pomoči v civilnih zadevah, 6. o pravnih pomoči v kazenskih zadevah, 7. o sanitarnih vprašanjih, 8. o bolniški oskrbi, 9. o prenosu sedežev transportnih in proizvajalnih podjetij, 10. o izogibanju dvojnega obdavčenja. Ker je zunanji minister obolel, se je podpis odložil za prihodnje dni.

Zakon o občinah.

r Belgrad, 23. dec. (Tel. »Slov.«) Včera je in danes je odbor ministrov razpravljal o zakonu o mestnih občinah v zvezi s splošnim zakonom o občinah. Oba zakona se bosta preuredila tako, da se izločijo v posebno poglavje določbe o volivnem redu in druge določbe o pristojnosti (domovinstvu). Ostale določbe obeh zakonov pa se prilagodijo in izpopolnijo; v kolikor so enotne, se spojijo tako, da bodo vse skupaj tvorile celoto.

Vsebina modusa vivendi z Vatikanom.

v Berlin, 23. dec. (Tel. »Slov.«) »Germania« poroča iz Rima glede modusa vivendi, ki je bil sklenjen med Vatikanom in Českoslovaško, da vsebuje sledeče točke: Imenovanje škofov po načelih kanonskega prava in novih konkordatov; soglašanje mej škofij z deželnimi mejami kot okvir za eventualno poznejšo novo ureditev diecez. Glede provokacije ali bodočih žaljenj katoliških čustev pri Husovih proslavah je Vatikan svoje letošnje izkušnje označil kot zadostne. O šolskem vprašanju modus vivendi ne govori, ker se ima o tem najprej razpravljati med političnimi strankami Českoslovaške.

Tudi Albanija sklene konkordat.

v Rim, 23. dec. (Tel. »Slov.«) Koncem leta se pričakuje v Rimu prihod albanske misije katolikov in pravoslavnih pod vodstvom dr. Coccija, da se začne pogajanja z Vatikanom radi sklenitve konkordata z Albanijo.

Italija s ponudbami nima sreče.

Mussolini je že leta 1923. ponudil Nemčiji zvezo, a italijanski tisk opozarja sedaj na germansko nevarnost. — V antinemško ponudbo se ne spuščamo, pravi francoski tisk.

(Telefonsko poročilo »Slovenčevega« dopisnika.)

LEVICARSKI TISK: PONUDBA JE ZA FRANCJO ŽALJIVA IN NESRAMNA.

v Pariz, 23. dec. Francoski levičarski tisk v zvezi z zahtevami, ki jih fašistična »Tribuna« stavlja Franciji, ostro odklanja ponudbo za zvezo proti Nemčiji. »L'Oeuvre« izjavlja: V ofenzivno pogodbo proti Nemčiji, ki nam jo ponuja fašistična Italija kot edino protivrednost za svoje pretirane zahteve, se ne spuščamo. Ne pozabljamo, da je fašistična vlada še pred kratkim časom ponudila Nemčiji zvezo proti Franciji. Tudi »Volonte« zahteva, da se po tej, za Francijo žaljivi in nesramni zvezni ponudbi, popolnoma ukinejo pogajanja z Italijo.

NEMCIJA JE STROGO REZERVIRANA.

v Berlin, 23. dec. Državni poslanec dr. Breitscheid, vodilni zunanji politik nemških socialnih demokratov, poroča v »Vorwärtsu« glede zvezne ponudbe, ki jo je stavila Italija Nemčiji, da je Mussolini že leta 1923. sondiral tla v Berlinu radi nemško-italijanskega skupnega nastopanja proti Franciji. Nemčiji se je iz Italije ponudilo tudi orožje v nakup. Ker so nemška politična mesta te ponudbe sprejela zelo hladno, je postal Mussolini Nemcem sovražen ter je s svojim govorom o zastavah, ki bodo šle tudi preko Brennerja, poskušil približati se Franciji. S tem ni imel uspeha in v prošlem letu, ko so se vršila pogajanja o italijansko-nemški pogodbi za razsodišče, je dal Mussolini zopet razumeti svojo željo, da se pogodba razširi v prijateljski sporazum v mejah alijanse, katerega bi Francija brez dvo-

ma smatrala kot naperjenega proti sebi. Pa tudi takrat se je Nemčija držala rezervirano napram italijanskemu ljubezenskemu vabljenju. —

DO GRČIJE PRISRČNI, A DO POGODBE JE SE DALEC.

v Atene, 23. dec. Listi poročajo iz Rima, da potekajo razgovori Mihailokopulosa z Mussolinijem posebno pristrčno, da pa še niso dozorili do podpisa pismene pogodbe.

Listine o albanski pogodbi izmenjane.

v Rim, 23. dec. Albanski zunanji minister je včeraj zvečer na krovu italijanskega torpednega lovca in v spremstvu italijanskega poslanika dospel v Brindisi, od koder je nadaljeval pot v Rim. Danes zvečer so se v palači Ghigi uradno izmenjale listine o defenzivni pogodbi.

»Times« upajo na sporazum.

London, 23. decembra. »Times« poudarja, da je upanje na italijansko-francoski sporazum dobro utemeljeno in nadaljuje: Nič ne more biti za nas prijatelje miru, prijatelje obeh narodov in velesilo z življenjskimi interesi v Sredozemskem morju prijateljskega odsklenitve trajne zveze med obema državama.

Mandat nad Sirijo dobi Italija?

Angora, 23. dec. Carigrajski list »Düşmürlük« poroča iz inozemskih krogov, da se med francoskimi in angleškimi diplomati razmotriva možnost, da se mandat nad upravo Sirije prenese na Italijo.

Če ne pravim, pa nezakonitim potom,
bomo prišli na vlado, pravi vodja kmetske stranke Maniu o Romuniji.
Proračun sprejet, skupščina odgodena. — Maniu si pridržuje možnost poklicati nazaj princa Karola ali pa oklicati republiko.

(Telefonsko poročilo »Slovenčevega« dopisnika.)

v Bukarešt, 23. dec. Narodna skupščina je včeraj z večino glasov sprejela proračun za leto 1928. ter se je nato odgodila za en mesec. Voditelj kmetske stranke Maniu je izjavil, da položaj Romunije radi velikih napak vlade in nezakonitosti parlamenta povzroča skrb. Posebno pozornost je zbudilo, da je Maniu nastopil proti nameravanemu novemu inozemskemu posojilu, ker gospodarski položaj ne dovoljuje, da bi se romunskemu narodu nalagala nova davčna bremena.

v Pariz, 23. dec. V »Petit Parisien« izjavlja v nekem intervjuju voditelj romunske kmetske stranke Maniu, da je napačno označevati njegovo stranko kot karlistično, ker je že pred odpovedjo Karola bila v najostrejši opoziciji proti liberalcem. Ne dinastično vprašanje, temveč načela režima so potisnila kmetsko stranko v opozicijo. Sicer bi bil Karol za Romunijo dober kralj, ter se mu je treba zahvaliti, da sedaj ne nastopa kot pretendent za prestol proti svojemu sinu, toda kmetska

stranka jemlje trenutni položaj tako, kakor je. Ze meseca decembra 1926 je bivši minister Popovici govoril v Parizu s Karolom o pogojih njegovega povratka. Maniu obžaluje, da Karol takrat ni pokazal potrebnega nastopa. Tem nujneje je, da regentski svet prihrani delci razprtije in notranje nemire. Kmetijska stranka hoče z njim sodelovati, toda, on mora korektno izvršiti svojo dolžnost in stati nad strankami. Zalibog pa v praksi enostransko vpoštevata liberalce. Pri pokojnem kralju so to pripustili, ker je bil ustvaritelj velike Romunije, pri regentskem svetu pa to nikakor ne bodo pripustili. Odločeni smo, je rekel Maniu, boriti se proti Bratianovi vladi brezobzirno. Če legalna sredstva ne bodo zadostovala, se bomo poslužili vseh drugih sredstev. Odvisno je samo od regentskega sveta, da bo v tem boju liberalna stranka edina žrtev. Sicer bi se smatrali za popolnoma svobodne in ali pozvali nazaj princa Karola, ali pa, kakor bi smatrali, izklicati republiko.

Cičerin obtožuje Anglijo.

v Moskva, 23. dec. (Tel. »Slov.«) Cičerin je z ozirom na dogodke na Kitajskem izjavil, da si sovjetska vlada odločno pridržuje vse korake proti južnokitajskim krutostim. Dogodki v Kantonu niso bili osamljeni. Odgovornost za umore sovjetskih državljanov v Kantonu pada na hujskajoče delovanje angleške reakcije. Iz zadnjih dogodkov hoče Cičerin konstruirati pričenjajoči se napad na sovjetsko unijo.

DR. VU PA PRAVI, DA SO RUSI KRIVI POKOLOV.

v London, 23. dec. (Tel. »Slov.«) V noti, s katero nankinški zunanji minister dr. Vu odgovarja Cičerinu, se navaja, da so nacionalisti odkrili, da so se sovjetski ruski konzulati v nasprotju z mednarodno prakso porabljali za druge svrhe, kakor za konzularne, namreč za komunistično propagando in agitacijo, ki je za varnost vlade, kakor se je to dokazalo v Kantonu, nevarna. Zato je potrebno, da se sovjetski konzuli izženejo. Napram Cičerinovu tajnemu komunističnemu propagandi naga glasa dr. Vu, da imajo nacionalisti v rokah dokumente iz ruske konzulata v Kantonu, ki dokazujejo, da je Rusija udeležena pri nemirih v Kantonu. Iz dokumentov izhaja, da so komunistični agitatorji pridigovali razorožitev višji hrazredov, obenem pa zrevolucioniranje agrarnega prebivalstva in oborožitev kmetov. Prijateljstvo nacionalistov napram sovjetski Rusiji v preteklosti je temeljilo na domnevi, da je komunistična stranka resničen prijatelj nacionalnega pokreta. Zadnji dogodki pa so pokazali, da sovjetska Rusija poskuša raznaraditi nacionalni pokret in Kitajsko napraviti odvisno od Rusije.

Druga Mis gre preko oceana.

v London, 23. dec. (Tel. »Slov.«) Mis Francis Grayson, nečakinja umrlega predsednika Wilsona, ki je že enkrat hotela preleteti Atlantski ocean, hoče danes zvečer leteti iz

Newyorka v Novo Fundlandijo, v nedeljo pa, če bo ugodno vreme, preleteti ocean.

Valutna reforma v Italiji v soglasju z Anglobanko.

v London, 23. dec. Odločitev italijanske vlade, da se vrne k zlati valuti, se je izvršila v soglasju z Angleško banko in Federalno rezervno banko, ki sta delali po nalogu 15 bančnih institutov. Banca d'Italia je s skupino velebank pod vodstvom Angleške banke in Federalne rezervne banke sklenila dogovore o kreditu 75 milijonov dolarjev, z drugimi bankami pa pod vodstvom Morgana nadaljnje dogovore za kredit 50 milijonov dolarjev, da se vzdrži nova zlata lira. Italija ima torej s temi krediti zlata ali ekvivalenta za 16 milijard 477 milijard in s papirnim obtokom 17 milijard 500 milijard, kar odgovarja pokritju za 94 odstotkov.

Francija se bo stabilizirala z lastno močjo.

v Pariz, 23. dec. (Tel. »Slov.«) Po tri in pol dnevni diskusiji je včeraj senat sprejel proračun z 275 glasovi proti 17 glasovom. Po glasovanju je izjavil Poincaré, da se izgleja za stabilizacijo zadovoljivi, ker bilanca zunanje trgovine izkazuje prebitke. Po »Journalu« je neverjetno, da bi se stabilizacija izvedla pred novimi volitvami. Francija hoče stabilizirati iz lastnih sredstev, ne pa kakor Italija, ki se je popolnoma podvrgla finančni oblasti Londona in Washingtona.

MOLITVENIK SE IZROČI CERKVENEMU ZBORU.

v London, 23. dec. (Tel. »Slov.«) Angleški škofje poudarjajo v komunikatu, ki sta ga podpisala nadškofa v Canterburyju in Yorku, da je bila odločitev poslanske zbornice o molitveniku pod vplivom nesporazumeljenj. Molitvenik naj se predloži cerkvenemu zboru, ki se vrši meseca februarja. Škofje se bodo sestali meseca januarja in med tem stavili primerne predloge.

Naši slovenski oblasti.

Pred letom dni je šlo slovensko ljudstvo v volilni boj za nove oblastne skupščine. Z veseljem so stopili vsi, ki jim je za resno delo v bojno rsto, saj so upravičeno pričakovali, da se z novimi skupščinami vsaj deloma uredi slovenski avtonomistični program, da so položeni vsaj prvi temelji za krepak razvoj slovenskega naroda, ki se po težo centralistične ustave ni mogel razgibati, in da dvigneta oblika skupščin v vztrajnem delu v smislu tradicij nekdanjega deželnega zbora kranjskega naše domače gospodarstvo.

Sedaj sta izglasovana prva realna proračuna mariborske in ljubljanske oblastne skupščine, in vsi, ki so dobre volje, morajo veseli priznati, da se upanje na delo novih oblastnih skupščin uresničuje, da izpopolnjujeta, kar se je pričakovalo od njiju. Temelji so položeni in d lo se bo nadaljevalo vedno lažje in z vedno večjim uspehom.

Ne zakrivamo si, kolike so težave, s katerimi se mora boriti slovensko ljudstvo tudi v teh novih skupščinah, saj so na vse strani vezane po ustavi in njenih naravnih posledicah. Usodepolna napaka z dne 29. junija 1921, na kateri so žalibog tudi nekateri kratkovidni zastopniki slovenskega ljudstva sodelovali, se kruto maščuje. Vse delo oblastnih skupščin od proračuna do zadnje najmanjše uredbe se mora boriti z nerazumevanjem in včasih tudi zlovoljo nekaterih belgrajskih krogov. Toda vztrajnost, veselje do dela, zavest dolžnosti in odgovornosti nasproti ljudstvu bodo pomagale, da se končno stro vse ovire in da se oblasti razvijejo tako, kakor smo pred letom dni veselo upali.

Pri tem razvoju ne bodo uspeli dvakrat malenkostni nasprotniki slovenskega ljudstva, ki skušajo z dolgovoznim govorjenjem v skupščinah metati polena delavcem za čim večjo slovensko osamosvojitve pod noge. Tudi napor rasprotnega časopisja, da ustvari javno mnenje proti delu oblastnih skupščin, bo ostal brezuspešen. Delovanje sovražnikov slovenskega ljudstva, ki se skrivajo pod krinko raznih političnih strank, ni nič novega. Saj so bili vsi argumenti proti proračunu, ki so se slišali v ljubljanski in mariborski zbornici ter v nasprotnem dnevnem in tedenskem časopisju, že v predvojni dobi nešteto krat premetli. Čas je dokazal, da niso imeli podlage. Lahko trenutno omamlja neprestano udiranje nasprotnega časopisja ljudi, ki jim je to časopisje edina duševna hrana, toda jedra našega ljudstva prazna demagoģija nikoli trajno ne osvoji. Tridesetletno politično šolanje našega naroda, ga je utrdilo proti puhlim demagoģičnim frazam. Ze danes lahko mirno ugotovimo, da bo ves tozadevni napor nasprotnikov, diskreditirati stališče večine v naših oblasteh, čisto brezuspešen.

Naše ljudstvo neresne politike ne prenaša. Enkrat po veliki razvrzanosti svetovne vojne je precejšen del nasledel demagoģijo, pa ga je glasovanje za vidovdanskou ustavo takoj streznilo. Zato bo povsod ljudstvo z lahkoto spoznalo, kako neresna je politika, ki na eni strani zahteva vse mogoče podpore, izdatke za najrazličnejše sicer potrebne stvari, na drugi strani pa noče dovoliti nobenih dohodkov. Ali naj se

dohodki zbirajo iz zraka? Res so poudarjali nekateri nasprotni govorniki, da bi morala dati država. Toda če ne da, ali naj radi tega ves naš narod roke križem drži? In kdo je kriv, da smo danes radi centralistične ustave tako odvisni od belgrajske milostil? Prav tako je skrajna neresnost, če govori vsaj napol inteligenten govornik opozicije o 17 milijonih dispozicijskih fondov v ljubljanski oblasti, ko znaša ves proračun 55 milijonov. Ali ne ve, da bo imel ob koncu računskega leta vpogled v izdatke? Ali ni dalje skrajna neresnost, če nekateri govorniki opozicije zahtevajo še več izdatkov, ne stavijo pa niti enega predloga, kako dobiti dohodke. Vsak občinski odbornik zadnje gorske občine ve, da je tako govorjenje več ko otročje.

Naravno je, da je vsaka davščina naj bo v tej ali oni obliki neprijetna. Pri sebičnosti človeške narave le redko pride do prave veljave svetopisemski izrek, da je prijetnejše dati kakor sprejeti. Ob treznem premisleku pa bo prav vsak, kdor je zadet, bodisi z novo trošarino na alkoholne pijače, bodisi z drugimi dajatvami, odkrito priznal, da se je izbrala kar mogoče najmilejša oblika novih davščin, oblika, ki zadene pred vsem tiste, ki morejo plačati. Odkrito povemo, da se prav nič ne strašimo, če se v kakih krogih govori o poslancih oblastne skupščine, da so šli preveč na levo. Tistega, ki je šibkejši, mora javna oblast štiti v interesu celote. Vemo prav dobro, da se ne sme izpodrežati korenin velikim podjetjem, toda dobiti od njih tega, kar je potrebno za vso javnost, še ni identično z izpodreževanjem življenjskih virov. Prav zato, ker so nove davščine take, da so pred vsem prostovoljne in pa zato, ker ne zadevajo šibkejših, jih bo moral vsakdo priznati kot pravične. Ali naj je n. pr. oblast gledala mirno, da v Detjih domovih otroci stradajo in prezebajo, ker ni kreditnih možnosti, da bi se jih po potrebi oskrbelo? Ali naj gre oblastna skupščina slepo mimo potreb dobrotelosti? Kdo ne ve, da je naše kmetijstvo skrajno zanemarjeno, ko vsi sosedje, naj bo to Nemška Avstrija, Nemčija ali Italija, izdajo ogromne svote za povzdigo kmetijstva in tako vsak dan bolj onemogočajo našemu kmetu uspešno konkurenco? In stanovanjska beda delavstva, ali ne kliče tudi ta po pomoči naših oblastil?

Ob teh razlogih se bo vsa demagoģska gonja, ki jo bodo vzpizirali sedaj nasprotniki slovenskega ljudstva radi oblastnih proračunov, razblinila v prazen nič. Delo za povzdigo naših dežel je začeto. Kričanje nasprotnikov je le dokaz, da bo to delo uspešno. Dobra stvar še nobena ni bila brez nasprotnikov.

Pred vsem pa ne pozabimo, da sta ljubljanska in mariborska oblast naši domači slovenski oblasti. Vsak, kdor jima hoče jemati pravice, vsak, kdor jima meče polena pod noge, vsak, kdor intrigira proti njenemu delu v Belgradu, kakor so svoj čas predniki istih nasprotnikov na Dunaju, vsak tak je tudi nasprotnik vsega našega naroda. Mi zaupamo, da se bo vse nasprotovanje samo ubilo in da bosta naši slovenski oblasti temelj čim večje osamosvojitve vsega našega naroda.

Uredba o posebnih prispevkih za vzdrževanje cest.

Iz seje ljubljanske oblastne skupščine.

Na več anketah se je že obravnavalo vprašanje, kako bi se najsmotneje uredilo pobiranje posebnih prispevkov kot odškodnino za prekomerno uporabo javnih samoupravnih cest in potov. Osnutek take uredbe je sedaj predložil odsek za javna dela in oblastna skupščina v Ljubljani je ta osnutek osvojila.

Oa ne vsebuje v načelu bistvenih izprememb obstoječih dež. cestnih zakonov, ampak normira samo način pobiranja posebnih prispevkov.

Po čl. 1. uredbe se pritegnejo k posebnim prispevkom tudi motorna vozila, ki so bila doslej izvzeta. Čl. 2. normira obveznost prijave in da jamčijo vzajemno vse osebe, ki so neposredno ali posredno povzročile izredno ali prekomerno uporabo cest. Čl. 3. govori o odmeri prispevka na podlagi tarifa po kilometru in toni, vrsti blaga in vozila. Tarifne postavke se določijo po razmerju dejanske škode. Tarifa bo ločena za občinske ceste ter dež. in okr. ceste. Za obč. ceste (za 1 km 1 tona tovora): 1. enovpr. voz 0.10—0.20, 2. dvo-vprežnj 0.15—0.25, 3. osebni mot. 0.20—0.25, 3. tov. mot. 0.35—0.60 Din; dež. in okrajne ceste: 1. 0.25—0.50, 2. 0.25—0.50, 3. 0.30—0.50, 4. 0.40—0.70 Din; Čl. 4. obsega le izvršilne določbe. Plačilni nalog je obenem odločba cestne upravne edinice I. stopnje. Pritožba je mogoča na nadrejeno samoupravno oblastvo, čemur odločba je izvršna. Čl. 5. določa sankcije, če eventualno preti izguba plačila (ino-zakonitost) upr. oblastvo lahko odredi še pred izvršnostjo plač. naloga ali odločbe, položitev varščine v got. ali vredn. pap., ali pa zaseže tovorjeno ali vskladiščeno blago. Čl. 6. izrecno določa, da se posebni prispevki smejo uporabljati izključno le za popravilo cest, za katerih obrabo ali poškodbo so bili plačani. Po 1. 7. in 8. se dovoljuje organom samoupravnih edinic pregledovanje železniških listark, kar je doslej smela samo gradbena direkcija.

Seveda je to izjemni slučaj. Službena tajnost je zadostno sankcionirana v interesu trgovskega poslovanja. Po čl. 9 se ne ukinjajo že obstoječe cestne pristojbine n. pr. v cerkniškem okraju, kjer je poseben prispevek (ca 300.000 Din) v letu bil zadosten za vzdrževanje cest, nadalje tlakarine v Brezicah, mitnica v Škofji Loki (detaljnirana tarifa). Upravne edinice se lahko odločijo za kakršenkoli način pobiranja cestnih prispevkov. Čl. 10. določa, da se s tem izpreminja določba 22 § zakona z dne 21. februarja 1912, dež. zak. kr. o gradnji in vzdrževanju javnih nedrž. cest in potov, § 6 in 11 šljaj. zakona iz 1866 § 21 kor. iz 1904 ter § 13 istr. iz 1896.

Na četrtkovni seji je ljubljanska oblastna skupščina pri razpravi o predlogih odseka za javna dela naročila oblastnemu odboru, da se pri izvrševanju gradbenega programa glede na to, da se v prvi vrsti popravijo uničene ceste in mostovi ter zavarujejo obstoječi objekti pred uničenjem.

V predloženih predlogih oblastnega odbora niso upoštevani vsi predlogi, ki so jih stavili poslanci iz raznih krajev in sicer radi tega ne, ker prizadeti lokalni faktorji še niso poslali oblastnemu odboru zahtevanih izjav glede zakonitega prispevanja k kritju gradbenih stroškov. Nadaljnji predlogi za nove zgradbe so bili izročeni oblastnemu odboru, ki naj izvrši predpriprave, da se bodo mogli tudi ti predlogi realizirati.

Izvirne francoske pastilje

»VALDA«

proti škodljivim učinkom megie in vsem boleznim dihal.

Prodajajo vse lekarne in drogerije.

Rihard Zupančič:

Univerze.*

Ob priliki, ko se govori o ureditvi univerz, naj se razjasni univerzitetno vprašanje širši javnosti.

Ob priliki, ko se govori o ureditvi univerz, naj se razjasni univerzitetno vprašanje širši javnosti.

Ker sodelujem na tehniški fakulteti v Ljubljani, si bo vsakdo mislil, da pišem te vrste njej v morebiti potrebno obrambo. Vendar za to obrambo odmerim samo par stavkov.

Menim, da bo ljubljanska tehniška fakulteta ostala. Ukinitve katerekoli fakultete v Ljubljani bi globoko in trajno užalila vse Slovence, ki so odkrito patrijotični del naših državljanov. Fakulteta ustvarja z malimi izdatki državno imetje: institute, kar naj se konstatira na lico mesta, in absolvente državi v korist. Inozemstvo, ki je že opetovano poklicalo njene zastopnike kot izvedence, jo pozna: Francozi v coopération intellectuelle, Čehi zaradi arhitektskega oddelka. Njen institut za kemijo je sploh vodilen v kemiji škroba. Iz nje sta izšli, poleg drugih del, na svetovnem trgu pomembni knjigi o kemiji škroba in transformatorjih. Ob njeni ukinitvi bi Evropa postala pozorna. Ta čin bi se tolmačil povsod drugače, nikjer pa za nas ugodno. Nobena vlada ne bo brez potrebe žalila čelega dela državnega prebivalstva, ne bo zaradi varčevanja uničila državnega imetja in ne bo gluha za glasove iz evropskega sveta.

Vrnem se k svoji temi.

Univerze in varčevanje na njih se slabo pojmuje: visoka piramida — temelj so ji ljudske šole, na njih srednje, vrh tvorijo univerze. Ta arhitektonska slika naj služi za umevanje organizma; je cenena, a napačna, ker sledi iz dejstva, da so imele države univerze brez obvezne ljudske šolstva. Javna izobrazba se poraja iz kulturnih enot, katere je mnogokrat tvorila — to zgodovina uči — malo število izbrancev; tako je višji del izobrazbe opora nižjemu, ne pa obratno, kakor bi sklepali iz slike. Zato sloni izobrazba na univerzah in od tod pronicava v široke sloje potom srednjih in ljudskih šol.

Nekoliko boljša bi bila organizirana slika. Ljudska izobrazba je drevo, čigar korenine in deblo so univerze, duševna izražanja javnega življenja pa vejice, listje in sadje, katerim črpaljo korenine potrebno hrano iz rodni tal. Slika sicer ni popolna, vsekakor se pa iz nje vidi, da mora biti notranji razvoj univerz organizirani. Instituti se ne dajo improvizirati, ampak naj se razvijejo kakor stanice okrog jedra, to je okrog dobro izbranih in srečno najdenih oseb. Kakor knjiga z razkošno zunanostjo in krasnim pa praznim papir-

* Ta članek je bil od veleuglednega gospo-
davorja ponujen belgradski »Politiki«, ki ga je pa odklonila. — (Opomba uredništva.)

Leonova družba v Ljubljani.

Leta 1919. se je ustanovila univerza v Ljubljani in s tem obnovila najstarejša visoka šola na teritoriju kraljevine. Tujerodni oblastniki so stari visoko šolo demontirali; storili so to iz mrznje do Slovencev in v nameri, da preprečijo njihov svobodni kulturni razvoj. Narodna država pa je ljubljansko univerzo obnovila v želji, da postavi proti za-

jem čaka na ideje, ki ji dajo pravo vrednost, tako je institut samo z zgradbo in opremo prazen. V vnanjem življenju vzraste univerza iz kulturne enote kakor drevo iz plodovite zemlje. Število univerz se torej ne da fiskalno omejiti, pač pa se mora prilagoditi potrebam nastalih enot.

Rekel sem, da je tudi druga slika nepopolna, ker je organizirana, dočim so univerze nadorganizmi. Slaba stran slike sledi iz nastopnega. Za organizme z lastnim čutom velja to: potreben pogoj za zadovoljnost organizma je trdno zdravje delov. Za nadorganizme pa: potreben pogoj za trdno zdravje nadorganizma je zadovoljnost delov.

Iz tega sledijo sedaj navodila za potrebno varčevanje. Zadovoljstvu je razkošno življenje protivno; zato na univerzi ni mesta za luksus. Za zadovoljstvo pa je življenjska udobnost potrebna. Instituti morajo imeti zavoljo tega intimne prostore z umetnostno noto. V takem malem institutu je slovenski rojak Stefan oddal opoldanski signal z navadno vrvo in tam je našel Stefanov zakon.

Učitelji morajo živeti v razmerah, ki jih po možnosti osvobodijo skrbi, jim dovolijo zadostiti duševnim potrebam in od časa do časa uživati produktivnost na potovanjih. Ne eno ne drugo pri nas ni doseženo.

Kjer pa ni ugodnega življenja, tam proti nevarnosti, da si akademski učitelji iščejo služka drugod. Ta ustvari apetit, apetit pridobitnosti in s to konec akademskemu življenju. Posamezne osebe na univerzah so povsod pridobitne, a so v nezadostni manjšini le tam, kjer je vsem zajamčena dostojna življenjska možnost.

Varčevanje je pa možno z opremo institutov, ne pa pri obratu. Varčuje se lahko posebno pri številu rednih in izrednih stolic, deloma pa tudi pri številu pomožnega osebja. Matematičnega seminarja n. pr. si ne morem predstavljati, ne da bi ga predstojnik sam vodil. Bogate univerze, kakor Sorbonna imajo sicer za vaje maitres de conférences, pa vendar tudi tam sodelujejo profesorji sami v ožjem krogu. Iz lastnega izkustva vem, da so tudi na tehniških fakultetah vaje vse drugače izdatne, če jih predavatelji sami vodijo. Zato ni treba preveč asistentov, pač pa mnogo osebnih stikov med učitelji in dijaki. In še nekaj. Ni treba previsokih plač mlademu osebju, kar jim ubija poštvalnost. Za sto petdeset dinarjev na mesec — kar pač ne zadostuje — delajo asistenti v Ljubljani. Vendar pa je za nje to dobro, čeprav malo težka šola za poštvalnost v poznejšem življenju.

Fevdalna doba je izvrstno pojmovala pomen univerz, jih postavila, kjerkoli so bile potrebne, in jih zadostno opremila. Pa tudi svobodni državljani morajo in bodo to storili, če jim odgovorni voditelji pokažejo pravo pot.

padu in severu mogočno trdnjavo narodnega kulturnega dela. Veliki uspehi, ki jih je dosegla ljubljanska univerza tekom osemletnega obstoja na vseh področjih, so najboljši dokaz njene življenjske moči. Zato mora to kulturno žarišče na severozapadu države ne le ostati neokrnjeno, marveč naj se še v vsakem oziru izpopolni.

Kdor ima zavest kulturne misije Srbov, Hrvatov in Slovencev, združenih v eni državi, kdor ima zaupanje v moč in podjetnost našega duha, kdor ima v sebi narodni ponos,

kdor ima kaj srca za brate onkraj državnih meja, kdor ima ambicijo, meriti se na kulturnem polju s sosedi, se ne bo dotaknil ljubljanske univerze, ne bo rušil fakultete, bistvene sestavine tega nedeljivega organizma.

Zato se obračamo do merodajnih činite-
ljev s slovesnim pozivom: Ne okrnjujte ljubljanske univerze, marveč izpopolnjujte jo stopnjema, smoteno, solidno! Ne podirajte, temveč gradite! Ne slabite, temveč jačite! Dajte, da bo popolna ljubljanska univerza mogla v častni tekmi s svojimi sestrama v Belgradu in Zagrebu delovati za znanost, kulturo in čast imena narodne države.

Združenje univerzitetnih profesorjev v Ljubljani.

Združenje univerzitetnih profesorjev v Ljubljani hvaležno ugotavlja, da je javnost z ogorčenjem sprejela vest o nevarnosti okrnitve univerze v Ljubljani in to izrazila v vznešenih besedah na številnih protestnih shodih in v številnih protestnih izjavah.

Združenje ve, da je hotenje Slovencev po obstoju celokupne univerze neomajno, ker temelječe na dejanski potrebi, izvira iz želje, ki živi v narodu od 18. stoletja in je bila večkrat uresničena in večkrat zopet razočarana po sovražnih elementih v tuji nam državi.

Združenje roti in prosi javnost, da ga

Kraljevina Srba, Hrvata i Slovenaca.

Izdalo Jugoslovansko Novinarsko Udruženje v Belgradu.

Uredil uredniški odbor, obstoječ iz Krešimira Kovačiča, predsednika J. N. U., nar. poslanca Fr. Smodeja, nar. poslanca Stepe Kobasice, dr. Fr. Steleta (ki je vodil tiskarsko-tehnično stran dela), Djura Vilovića, gener. tajnika J. N. U., in dr. Dragomira Ikončića.

Grafično delo je izvršila Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani, knjigoveško delo pa Knjižovnica K. T. D. v Ljubljani. — Cena 400 Din, s poštnino 425 Din. Naročila sprejema:

»Monografija SHS«, Ljubljana. Kopitarjeva ul. Jugoslovanska tiskarna.

Ta knjiga, katero je vzela na svoje moralno in materialno breme osrednja organizacija jugoslovanskih časnikarjev, je prva večja splošno informativna publikacija o naši državi. Kdor ve, s kakimi velikimi težavami so zvezana taka podjetja celo pri drugih, publicistično in znanstveno bolj organiziranih narodih kakor smo mi, se bo čutil da je pri nas mogoče v enem letu toliko doseči, posebno še če se mu pove, da je to proizvod domače tiskarske in reproduksijske obrti.

Zamišljena je ta knjiga kot album slik o Jugoslaviji, ker je v propagandni namen slaba važnejša kot tekst, ki ga le redko kdo čita, slike pa le rad in brez večjega napora prelista in si ob njih ustvari svoj pojem hitreje in lažje kot ob nenazornem tekstu. Za tiste pa ki si želijo to, kar more dati naravno slika, izpopolniti s statističnimi in drugimi detailnimi podatki, je v drugem delu pridejan slikam v splošnem vzporedno tekoč tekst. Razen tega so pridejane zadaj štiri karte in v tekstu štiri barvaste in dve prilogi v svetlotisku.

Prvi, kakor že poudarjeno glavni del publikacije obsega 322 strani slik v barvotisku. Nekaterje važnejše slike obsegajo po celo stran, večinoma sta po dve in v izjemnih slu-

sedaj v narodni državi podpira še naprej v boju za univerzo v Ljubljani.

Za vedno naj prenehajo pretresi, ki motijo smoteno delo na univerzi.

Županska zveza v Ljubljani

Odbor Županske zveze v Ljubljani kot čuvarice interesov ne le občin, ampak tudi koristi in pravic slovenskega naroda, je sklenil v svoji seji dne 22. decembra t. l. soglasno nastopno resolucijo: Vsakemu narodu je univerza najdražje in najvišje svetišče prosvete in izobrazbe. Mi Slovenci smo dobili leta 1919. v novi državi univerzo in gledamo z največjim ponosom na njo kot na poroštvo narodne svobode, zlasti ker se je ta univerza že tekom kratke dobe osmih let razvila do visoke znanstvene popolnosti in do pravega vzgojnega semenišča akademске mladé. — Ukinitve univerze ali tudi le okrnitev kate-regakoli njenega dela bi mi Slovenci občutili kot najhujšo žalitev od strani naših bratov. Kaj naj šele pravijo naši zatirani bratje onostran meja? Ljubezni do Slovencev bo pokazala država posebno s tem, da nam našo univerzo še izpopolni in primerno dotira. To pričakujemo in zahtevamo od vlade.

čajih štiri na eni strani. Pod vsako sliko je označba njenega predmeta v enem izmed jugoslovanskih ter v treh svetovnih (francoskem, nemškem in angleškem) jezikih. Vse slike predmetov iz Slovenije imajo slovenski podpis, pri srbskih in hrvaških je tekst izenačen v ekavščini pisava (cirilica in latinica) se pa enakovrno menja brez ozira na teritorialno ali narodno pripadnost predmeta. Isti sistem je izveden tudi v drugem, tekstnem delu, tako da imamo v tem pogledu izveden za obče jugoslovansko publikacijo gotovo zgleden sistem popolne enakopravnosti. Prvi oddelek obsega štiri celostranske slike kralja kraljice, prestolonaslednika in pok. kralja Petra. Drugi del 12 slik iz jugoslovanske zgodovine, med drugim vojvodski stol na Gosposvetskem polju. Tretji del (Državna uprava) slike sedanje, nove in stare srbske skupščine. Četrta 33 slik narodnih noš, med njimi skupini gorenjske in belokranjske slovenske noše. Peti je posvečen umetnosti in arheologiji in obsega 48 slik. Iz Slovenije je reproducirana monumentalna notranjščina uršulinske cerkve v Ljubljani, Rožbov oltar v cerkvi sv. Jakoba v Ljubljani (cela stran), notranjščina ljubljanske stolnice, notranjščina ladje s slikanim stropom in freskami v Goštemem (cela stran), gotički prezbitelj s freskami in zlatim oltarjem na Suhi pri Škofiji Loki (cela stran), kip stoječega kimljana iz muzeja v Ljubljani ter notranjščina mitreja na Hajdini pri Ptuj. Šesti del je posvečen socialni politiki, obsega 8 slik, med drugim palačo okrognege urada za zavarovanje delavcev v Ljubljani, njegov sanatorij »Jadranc«, ter njegov ambulatorij. Sedmi del, Higijena, obsega 20 slik.

Osmi del, Prosveta, podaja v 40 slikah

Predno
pade
prvi

1824
WIMPASSING
V.G.F.

snež, mislite na

»WIMPASSING«

D. Gorinšek:

Tomažek pri Božičku.

Dragi, sveti Ti Božiček,
joj, ne sodi me slabo,
rad cekinov bi mošnjiček,
ne, — mošnjička ne, — mošjno!

Če prineseš mi mošnjo,
pojdem čez dole in gore,
brez prestanka pot mi bo
od mraku do zore.

Pridem k angelcem v višine,
tam so zbrani zlatokrilci,
vse podarim jim cekine,
— da bi mater mi vrnili.

D. Gorinšek:

Zunaj pada beli sneg.

Zunaj pada beli sneg,
mrz zaklepa duri,
zunaj vlada zima — smrt,
snežni metež buri.

Tukaj smrečica dehti,
lučke že brlijo,
tu kraljuje Jezušček,
lička mu žarijo.

Atek, zlata mamica,
dobro poslušajta:
moja želja je le-ta
— dobro poslušajta —

Ko bom velik, že junak,
pa poklic izbral bom,
ej, to boste srečni vsi
— Jezušček postal bom.

Dr. Fr. Tr.:

Sveti večer na Tibetu.

(Po Sven Hedinu.)

V duhu mi vstaja nešteto spominov na švedske božične praznike. Na uho mi udarjajo besede pesnika Topelija iz njegove božične prigodnice: »Sveti večer je pod vsako streho nocoj.« V našem šotoru sva tvorila krščansko občino samo dva, Robert in jaz, pa sva vendar sklenila, da hočeva obhajati božični večer tako, da ga bodo tudi pogani veselili!

Ze nekaj časa sem sva shranjevala vse ostanke sveč — in tedaj sva imela 41 kosov različne velikosti. Sredi mojega šotora sva postavila zaboj in »lučke« sva nanj razvrstila tako, da so najvišje stale v sredi, dočim so se manjše zniževale proti ogroma. To je bilo naše božično drevesce! Ko so bile vse lučke prižgane, sva odgrnila sprednje zastore šotora, in tedaj je zavalovilo med Lakadi, ki so se bili zunaj zbrali, gromsko presenečenje. Zapeli so pesem v mehko naraščajočih in požemajočih glasovih; za hip sem pozabil resni položaj; srepo sem zrl v prasketajočo igro svetlih plamenčkov in si zaželel počasnih minut svetlega večera. Zamolkli napev je zdaj pa zdaj pretelgal gromoviti »Sava« in »Saba-leh«, nakar so vsi iznova začeli in kakor škakali rojevali. Za spremeljavo so služile piščali, bjovali in se nadmeščali kotliček. Lamajistični slavospevi na sveti večer v znamenju Severnega križa! Postave mojih ljudi, ki jih je motno obsevala svetloba iz šotora in bohotno obšpala srebrna mesečina, so postajale nekam fantastične, ko so se pod udarci na kotliček vrtile v taktu in proizvajale ondote domače plesne. Tibetanci sosednjih šotorov so najbrž mislili, da smo vsi znoreli, ali so pa

morebiti mislili, da plešemo zaobljubljene plesne in prižigamo žrtvene lučke, da ublažimo naše bogove. In kaj so si mislili divji osli, ki so se pasli ob jezerskem obrežju, tega pa nihče ne ve.

V veliko zabavo nam je bil naš mladi vodnik, ki se je postavil sredi vhoda v šotor. Ne da bi črnil besedice, je srepo zrl zdaj v lučke, zdaj v me; ležal je na zemlji, kakor mačka, ki preži na plen, in se ni ganil, samo venomer je gledal. Svojim rojakom bo najbrž pripovedoval presenetljive zgodbe, ki se gotovo ne bodo zgubile, pač pa bodo narastle z okraski, ki jih bo pridelala ljudska govorica. Spomin na nas v tistih krajih najbrž še živi kot spomin na čudne častilce in molilce ognja, ki so plesali in tulili pred oltarjem, s 41 gorčimi lučkami okrašenim. Ko smo vprašali mladca, kako mu svečana razsvetljava ugaja, ni ničesar odgovoril. Mi smo se smejali, da smo pokali od smeha, pa to ga ni prav nič motilo, on je strmečiji oči bulil dalje. Ko se je drugo jutro zopet nekoliko zavedel, je zaupljivo pripovedoval Tundupu Sonam, da je že marsikaj zanimivega doživel, toda kaj takega kot prejšnji večer, še ne! Vendar pa ni maral tisto noč pri nas spati, odšel je k šotorom svojih rojakov. In ob prvem prazničnem dnevu me je prosil, naj bi mu dovolil, da se vrne domov.

Čim bolj so dogorevale lučke, tem svetleje je kukal Orjion skozi odprtino šotora. Obstranske svečke so bile ugasnile, le srednjih je še nekaj prasketalo. Tedaj sem razdelil med svoje spremljevalce nekaj denarnih darov, pri Robertu in Muhamedu Iza začeni. Bilo je to edino božično darilo, ki sem ga mogel dati. Potem so se vrnili možje k svojim ognjem, ki pa so bili medtem že ugasnili. Le dva sta ostala pri meni, da bi mi raztolmačila

eno izmed popevk, v kateri se je ponovno povračala beseda Taši-lunpo. Bilo pa je težje, kakor sem si predstavljal, pesem prevesti: prvič zato, ker je sama nista dobro znala in drugič tudi zato, ker nista nekaterih izrazov razumela. Toda ko smo pesem iznova in iznova razparali in analizirali, smo slednjič vendarle ugotovili, o čem govori, bila je himna na samostan Taši-lunpo, ki je bil hkrati cilj naših nad in upov.

Tako je potekel moj sveti večer v divji pustinji, in ko je v pepelu umiral žar božičnega ognja, sem jaz prebral staro svetopisemsko besedilo tega dneva; potem sem ugasnil luč in sanjal o sveti noči tam gori na severu in o Taši-lunpo tam za gorami na jugu...

...

Pantelejmon Romanov:

Igraika.

(Zbrani spisi, zv. VII., Moskva 1927.)

Revolucijska igraika, ki je nastopala pod imenom Ana Reinhardtova, je postala ljubljenska delavskih predmetij. Njen sloves so ustvarili protiverski prizori. Nekdanja veleposelstnica in lastnica bogate palače je veliko prestala pod revolucijo. Nekoč je očarala z nastopom in glasom svoje obiskovalce. Zdaj pa je morala izrabiti lastno nadarjenost, da ne bi poginila lakote. Padla je do najcenejše pivnice, za par rubljev je morala nastopiti trikrat vsa kvečer in je čakala zunaj, v opljuvani veži, ker ni imela nobene igralske sobe. Prišla je tako daleč, da je bežala pred znanci. Ni se upala na ulico, da ne bi videla izzivnih hlebčkov v pekovem oknu. Zaklenila je vrata in si prala srajce v loncu za juho, ker

najvišje prosvetne zavode in tipe šol v Jugoslaviji. Iz Slovenije prinaša univerzo, obe ljubljanski gledališči, realko, ženski licej in I. državno gimnazijo v Ljubljani, škofijsko gimnazijo in ljudsko šolo v Št. Vidu pri Ljubljani ter gimnazijo v Murski Soboti. Devet del je posvečen poljedelstvu in obsega 12 slik. Iz Slovenije je kmetijska šola v Št. Jurju pri Celju. Deseti del gospodarstvo, obsega 56 slik, izmed njih 8 iz področja ljubljanske direkcije šum (lovsko kočjo pri Mrzlem studencu, gozd na Pokljuki, lesena drča na Komarči, skladišče trdnice Mulej & Co. na Bledu, žaga trdnice V. Jan ml. na Gorjah pri Bledu ter skladišča trdnice Hudovernik & Co. v Bohinjski Beli). Enajsti oddelek je posvečen rudništvu, ki ga predstavlja v 28 slikah. Na čelu je palača Trboveljske premogokopne družbe v Ljubljani, ter dve sliki iz Trbovelj; tretja slika predstavlja premogokop Velenje. Dvanajsti oddelek »sega bankarstvo in prinaša 19 slik. Iz Slovenije so zastopane: Lj. kre. banka, Mestna hranilnica in podr. I. hrv. štedionice. Trinajsti oddelek predstavlja v 33 slikah pošto in promet; iz Slovenije je tu slika poštne palače v Ljubljani in prevažanje fundiranje železniškega mostu na Muri pri Veržetu.

Štirinajsti oddelek vojska in mornarica, obsega 20 slik. Petnajsti pravosodje, 6 slik, med drugim justično palačo v Ljubljani (cela stran). Šestnajsti, industrija in trgovina, ima 71 slik. Iz Slovenije sta dve sliki ljubljanskega velesejma tobačnice tovarna v Ljubljani, po dve sliki papirnice v Vevčah in v Goricanah, in pivovarna »Union« v Ljubljani. Sedemnajsti oddelek, mesta, obsega 118 slik. Iz Slovenije štiri slike iz Ljubljane (pogled na Robbo, vodnjak in stolno cerkev je sploh najlepša notranja mestna reduta vse knjige), dve sliki iz Urske Sobote, dve iz Maribora, dve iz Celja in dve iz Ptuja. Osemnajsti oddelek predstavlja prirodne lepote v 11 slikah. Prvih 19 slik predstavlja prirodne lepote Slovenije in je to obenem sploh najlepši del vse knjige.

Drugi del knjige, tekst, govori na 194 straneh po istem redu kakor slike, v treh domaćih in treh tujih jezikih o Jugoslaviji, njeni zgodovini in njenih sedanjih razmerah. Posledne poročnosti je vreden prvi delček o geografiji Jugoslavije ki ga je napisal pokojni Cvijič, dobri so članki o narodnih nočah (Milena Lapšević), o stari srbski umetnosti (VI. Petković), o stari umetnosti na Hrvaškem, v Dalmaciji in v Sloveniji ter članek o sodobni jugoslovanski umetnosti (Br. Porčević), o spomenikih starega veka v Jugoslaviji (B. Sarica). Dobri so informativni članki o socialnem in higijenskem skrbstvu o kmetijstvu, gozdarstvu, rudarstvu, bankah in mestih v Jugoslaviji. Rudniki, Industrija in Mesta podajajo tudi glavne podatke o nekaterih glavnih podjetjih in vpadljivih mestih. Knjigo zaključuje »črta žekov članek o turistični Jugoslaviji in dobro informativni Badjurov članek Turistična Slovenija.

Ze iz tega suhega pregleda vsebine je razvidno, da gre za delo, ki omogoča človeku tak obsežen pogled v našo državo kakor nobena doslej. Razume se da ta knjiga ni običajna, ali pa tudi tisto pomanjkanje materiala, marsikatera stran naše države posebno v poglavju prirodnih lepote bi se dala boljše ilustrirati, če bi obranjanje tožadnega gradiva ne bilo zvezano s takimi, pogosto naravnost nepremostljivimi težavami in pa če bi bilo uredništvo našlo pri vseh za to potrebnih institucijah tisto podporo, ki bi jo bila ta knjiga zaslužila. Kljub tem raznim pomanjkljivostim pa je to delo verno in pestro zrcelo naše države. Posebno poglavja Narodne noče. Umetnost in arheologija, Mesta in Prirodne lepote so posrečeni po bogati in pestri izbiri in po večini po dobrih fotografskih posnetkih. Gorske lepote Slovenije, svetovni pokrajini in čudež hrvaških Plitvic, Dalmacija, kjer se monumentalnost arhitekture srečno spaja z

monumentalno naravo in turistično že malo izrabljene mikavnosti Južne Srbije in Macedonije, katerih mestne panorame prednjačijo pred drugimi — vse to ustvari pri človeku, ki to knjigo lišta, simpatično razpoloženje in brepenenje, da vse to bližje spozna. Kar se posebej Slovenije tiče, je sorazmerno prav dolgo zastopana in naravnost izredno reprezentirana. Med umetniškimi spomeniki prednjačijo dela kiparja Robbe v Ljubljani ter obe krasni notranjščini naših srednjeveških podeželskih cerkvic. Med mestnimi notranjščinami je pogled na Robbov vodnjak in stolnico neoporečno na prvem mestu in poleg skoro neprekosljivih panoram južnosrbskih mest vzdrži svojo vrednost Celje, Laško in Ptuj. Prelepe strani pa z Bledom in Triglavom, ki ujavajo jugoslovanske prirodne lepote, so najzgovornejša reklama za turistično Slovenijo.

Sploh je knjiga na višku položaja posebno glede stremljenja biti na vse strani pravična. Tako glede uporabe jezika in pisave, ki smo jo že omenili, kakor tudi v razporedbi snovi.

Za Slovenijo pa ima to delo še poseben pomen ker je s tehnično tiskarske strani popolnoma domači proizvod. Tiskala in vezala je knjigo Jugoslovanska tiskarna, ki je podala obenem prvič na velikem reprezentativnem primeru dokaz, kaj to po vojni vsestransko ambiciozno podjetje zmora. Slike prvega dela so izvršene v halrototisku, ki ga je tiskarna šele pred dvema leti vpeljala in tu prestala svojo zrelostno skušnjo. Ako pomislimo, da so bile predloge za slike pogosto naravnost pod povprečno fotografsko kvaliteto se moramo uspehu samo čuditi in podjetju čestitati na čistem tisku, ker končno je tako delo, ki se tiska v veliki nakladi, le »Massenprodukt«. Prav tako zadovoljuje stavek tekstnega dela. V domači knjižarni so izvršeni celje knjižari v tekstinem delu in knjižari prilog v barvah, med katerimi je (za reprodukcijo ne lahka naloga) Jamov Bled dve slovenski ženski noši po slikah Kurza v Goldensteina, ena skupina srbskih narodnih noči ter pogled na Jugoslovansko tiskarno. Presenečenje za javnost pa sta dve prilogi v svetlotisku po dalmatinskih motivih, ki sta obenem prvi — in posrečen — poskus te reprodukcijejske tehnike v Sloveniji. Če že dostavimo, da je priložena karti izvršila domača litografija in prav tako okusni papir na notranosti platnic, smo zadosti dali slutiti o velikem naporu ki je bil potreben za izvršitev takega dela in z zadovoljstvom konstatiramo, da je ta knjiga spomenik naše, posebej še slovenske, obrtne zmožnosti, ki živahno pobija pogosti izgovor da brez pomoči tuje nismo zmožni za izdajo finišnih posebno tehnično kompliciranih tiskarskih del. S propagando za našo državo, njene lepote, njen ustroj, njeno trgovino, gozdna in rudna bogastva in njeno mnogocilno umetnost bo ta knjiga nesla spričevalo o našem tehničnem doraščanju tudi v inozemstvu kar ni manj pomembno, kakor če se ob nji potrdimo sami v cenitvi lastnih zmožnosti.

Jugoslovanskemu Novinarskemu Področju, ki je bilo nedvomno prvo poklicano, da zadosti ti propagandni potrebi in našem domačemu podjetju ob tem uspehu iskreno čestitamo.

Silvanus.

Bolečine v križu (Hexenschus)

Kdor nagiba k revmatizmu in protinu, temu so mišice in križ redko prosti teh bolečin, ker so v teh delih telesa najraje zbirajo vsedline, ki povzročajo hude bolečine. Bolečine v mišicah in križu se lahko izlečijo s Pistyanskim vulkanskim blatom:

»Pi. Qua.« v kockah ali »Gomakompresa« Dobi se v vsaki lekarni. Informacije pri:

L. SCHREIBER

Zagreb, Akademski trg 1./II.

kmečki pripovedovalec. In tudi ta je imel rdečo lasuljo. Smešil je s spačenimi besedami, kakor jih rabijo neizobraženi. Pravzaprav bi mu to lahko zamerili, a bil je tudi deležen ploskanja. Na to je reditelj glasno naznanil, težko pričakovani nastop: »Ana Reinhardtova v novem prizoru Revolucije! Vsi so umolkli. Zadonela je volja, pridružen godba. Zdelo se je, da prihaja skozi mrko, debelo zidovje. Oder je predstavljal ječo: kot v celici, apeni curki po sivem kamenitem zidu, malo, zamreženo okno. Na tleh je ležal snop slame. V drugem kotu je stala rdeča pregrnjena cerkvena muzica z rdečim križem in evangelijem Glasovir je zahteval, kakor da so se strgle strune. V istem trenutku je priletelo po kamnitih stopnicah skozi odprta jetniška vrata šibko telo. Zdelo se je, da ga je neusmiljeno porinil notri orjaški rabelj. V dvorani je zavladal napeti molk. To je ona: brezpomočna in drobna, zvita v klobčič, je ležala na tleh. Zdaj je počasi dvignila glavo, s katere so se do tal vsuli razpuščeni zlati lasje. Kleče, otroško plašno je ogledovala svojo ječo, slamo na tleh in zamreženo okno. Njen krak je še kazal bolečine, katere ji je prizadel hud sunek, a v očeh ni bilo ničesar pretiranega, nobenega nenavadnega odrskega trpljenja. Kakor dele, še solzna, se je že zatopila v novo nenavadno okolico. Vidi slamo in okno ter vse razume. Ve, da je živa pokopana. Ta misel jo prešine. Skoči k vratom, se obesi na težko ključko drhti in si obupno grize roki. Ne vidi gledalcev v nabiti dvorani. Sama je pred temi vrati, ki so se zaloputnili za vedno. Preostane ji samo butati z glavo v težke deske. In stotine ljudi zadaj v dvorani mislijo eno: kako bi se zaleteli v ta vrata.

Dnevne novice

KOLEDAR.

Sobota, 24. decembra. Adam in Eva, Delfin, Irmira. Lunina sprememba: Mlaj ob 5.14 zjutraj. (Po Herschlu sneg in vihar.

Nedelja, 25. decembra. Božič. Rojstvo gospodovo. Evgenija. Od 1. januarja je minilo 257 dni. Solnce vziđe ob 7.48 zjutraj in zaide 16.15 popoldne.

Ponedeljek, 26. decembra. Stefan, Arhelaj, Marin.

Torek, 27. decembra. Janez Ev., Fabiola, Teofan.

Dunajska vremenska napoved za 24. december: V severnih Alpah začasna zjasnitev, zelo toplo, najprej južni veter, pozneje zahodni jaki vetrovi s padavinami. Na gorah snežni viharji in nevarnost lavin. V nekaterih dneh morda zopet nastop mraza in veliko snega. — Južne Alpe: Od časa do časa dež, na gorah sneg, toplo.

★ 100 letnica rojstva Viljema Tegethoffa. 23. decembra je minilo 100 let, kar je bil v Mariboru rojen avstrijski Nelson, eden največjih pomorščakov, admiral Viljem Tegethoff. Tegethoff se je že kot mlad častnik na »Schwarzenbergu« odlikoval v bitki proti Dancem pri Helgolandu, nesmrtno slavo pa si je pridobil kot poveljnik avstrijskega vojnega brodovlja l. 1866. v bitki pri Visu, kjer je z brodovljem, ki je po velikem delu obstajalo iz lesenih fregat, porazil dvakrat močnejšo in po večini iz oklopač sestojčo italijansko floto pod poveljstvom admirala Persano. Vsi slokovnjaki priznajo Tegethoffu eno najodličnejših mest v zgodovini vojnobrodovne taktike. Bil je prvi, ki se je poslužil zopet taktike zaleta in zaplidenja v nasprotnikovo ladjo, česar se je poslužil na svojem »Ferdinandu Maxu« proti Persanovemu »Rè d'Italia«. Ta taktika zahteva izreden pogum in hladnokrvnost, s čemer ej Tegethoff, ki je bil nagel in vročerkovno hraber, pa tudi železno vztrajen, v obilni meri razpolagal. Bitko z Italijani je proti volji dunajskega vojnega ministrstva poiskal sam s tem, da je, v takratni nečitano brzojavko z Dunaja v žep, s polno paro odplul proti Visu. Italijani njegov pomen vedo zelo dobro oceniti, kajti prvo, kar so storili, ko so v največjem miru »znagoslavno« pripluli v Pulj, je bilo, da so demontirali njegov prekrasni spomenik. Žal so zagrešili isto, pa ne Italijani, v Mariboru, kar je tembolj nerazumljivo, ker je Tegethoff, čeprav v habsburški službi (Jugoslavije, kakor znano, takrat sploh še ni bilo) Dalmacijo rešil ne samo za Avstrijo, ampak tudi za Jugoslavijo, ki bi je danes po vsej priliki ne imela, če bi ne bil Tegethoff Italijanov za polsto let prepodil iz našega Jadrana in njegove vzhodne obali. Bil bi čas, da se čin nehvaležne slepote popravi in spomnu junaka, ki ga je že avstrijska dvorna in vladna kamarila črtila, vrne zaslužen priznanje, kar bi Jugoslavijo pred svetom samo počastilo.

★ Volitev župana v Slovenski Bistrici. V petek popoldne so se vršile županske volitve v Slovenski Bistrici. Za župana je bil izvoljen oblastni poslanec dr. Boštjan Schaubach od SLS. Za podžupana je izvoljen Franc Razboršek od Neodvisne gospodarske stranke.

★ Promocija. Na univerzi v Zagrebu je promoviral 22. decembra za doktorja vsega zdravilstva g. Josip Prodan iz Buzeta.

★ Za zgradbo srbske pravoslavne cerkve je daroval veliki župan ljubljanske oblasti dr. Vodopivec 2000 Din, za kar se mu odbor lepo zahvaljuje.

★ Smrt agilnega duhovnika. V torek 13. decembra je umrl na Trsatu g. Anton Štemberger, župnik v pokoji. Pokojnik je bil ro-

Pride v kino „DVOR“

jen l. 1863. v Jelšanah. Kot kaplan pri sv. Ivanu v Trstu je razvil silno delavnost na verskem in socialnem polju. Ustanovil je Marijino družbo za dekleta, ki je še danes edino zavetišče slovenskih služkinj sredi razburkane velikomestnega življenja. Izdal pa tudi lasten list »Svetlinik« in je bil eden izmed prvih agitatorjev za staroslovensko bogoslužje. Bil je znan kot izbralen jurist. Nadalje je služboval v Podgradu, Dragi, Moščenah in Skočjanu. Italijani so ga pregnali iz Dutovelj. Iskal je zavetja pri bratu v Jelšanah, dokler ni bli prisiljen zapustiti Italijo. Nazadnje je prevzel župnijo Sv. Mateja na Kastavščini, ki pa jo je radi bolezni le malo časa upravljal. Svoje zadnje dni je preživel na Trsatu. Naj počiva v miru, ki ga v preganjanju deželi ni mogel najti.

★ Vsi organisti, ki so člani »Podp. društva organistov v Ljubljani« in so prejeli položnice, pa še niso plačali članarine za leto 1926. (nekateri tudi še za l. 1925.), se opozarjajo, da pošljejo društvu zaostalo članarino vsaj do 31. dec. 1927, ker drugače ne morejo biti več člani.

★ Lepo knjigo je izdala za Božič Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani o kemiji, ki je temelj za vse gospodarske in tehnične vede. Potrebna je ta knjiga ne samo za dijake, ampak tudi za druge stanovce. Knjiga je pisana čisto priprosto in jo lahko vsakdo razume. »Mladi kemik«, tako je naslov knjige, stane krasno opremljen 42 Din in se naroča v Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani.

★ Rodoljublje! Z žrtvami naših živih in mrtvih junakov in z božjo pomočjo in Njegovo pravdo smo dosegli 1. decembra 1918 osvoboditev in združitev Srbov, Hrvatov in Slovencev, in tako je bila izpolnjena stoletna srčna želja njihovih najboljših sinov. Naš narod je postal velike preizkušnje in nadčloveško trpljenje na potu ustvarjanja naše današnje države. Ogromno je število onih, ki so žrtvovali svoje življenje za to, da mi lahko živimo. Ali smemo pozabiti na svoje velike mrtve?

Loden za smučarje

priporoča trdka

A. & E. Skaberne. Ljubljana

Mestni trg 10

ni mogla plačati perice. Končno ji je ostala samo ena srajca. Naredila si je drugo iz prevleke: odrezala je vogale in napravila luknjo za glavo. Vera je bila njena edina tolažba v tem težkem času. Zgrozila se je, če je čula, da se mora privaditi novega življenja in pozabiti na Boga. Ne, rajši smrt! Ne bi mogla, če bi tudi hotela, ker je imela blago in nežno srce. Bila je osamljena sredi sirovih, brezvestnih ljudi, ki so si služili kruh, kjer je naneslo. A nenadoma se je vse izpremenilo. Nek črn dolgočas gospod je zanj spisal plesni prizor »Revolucija«, in zopet se ji je nasmešnila sreča. Igrala je preprosto, odkritosrečno, kakor je tudi živila. Ni vedela, zakaj so gledali zanj tako navdušeni. Morebiti so pripomogli k vspehu zlasti lasje te drobne, nežne žene in njene otroško ganljive iskrene oči. Vsekakor občuti delavec v gledališču posebno osiro vse, kar je nenaravno in ponarejeno. Delavec so sicer prizanesljivi in ploskajo tudi slabšim igralcem. Saj je to le oder in ga ni treba preveč resno jemati. »Igralec se potruji, da nam naredi veselje.« Zato pa poznajo delavec kmalu onega, ki jim nudi pravo umetnost. Takrat doni ploskanje povsem drugače.

Gledalci, ki še niso videli nove predstave, so ugibali, kako bo izrazila ena sama ženska revolucijo? Saj bi bila to naloga za množico igralcev! Zastor se je dvignil. Od kraja so peli in plesali komični pevec v kmečkih nošah. Rdečelasemu fantu v nenaravno novi srajci in neobrabljenih opankah je zdrknila ognjena lasulja, so se videli zadaj črni lasje. To je bilo smešno in gledalci so mu dobrodušno vzklikali: »Ta pač težko zasluži kruh« — je mislil vsak. Potem je nastopal

Se zid bi se udal pritisku mogočnih delavskih pleč... Nenadoma zadrhti obraz drobne izmučene ženske: zagleda križ na rdeče pregrnjeni mizi. Rdeče blago je znamenje njene krvi, ki se bo prelila že jutri ali še danes. Njene oči so široko odprte, polne molčevo, brezbesedne groze. Nato omehča molitveno razpoloženje njen strah. Uda se v usodo, stegne roki in obupana, uničena poklekne pred mizo s solzami po bledeh licih... Zopet rezko dvigne glavo, kakor da jo je prešinila nova misel. Stopi k mizi, ogleda križ, ga vzame v roke, si drgne z roko oči: poraja se v njej neka nova, radovedna zavest. — Dvorana napeto posluša in se na mah zgane. Junakinja plane na noge, njena ušesa so vjela zvok za odrom. Se drži križ v roki, a stopa proti vratom. Šumenje narašča. Razloži se revolucijska pesem, hiteči koraki stoterih nog. — Zmagal! — Njene oči letijo od vrat k oknu. Njen obraz se v trenutku izpremeni. Razsvetli ga žareče veselje. Vsa dvorana odraža ta zmagovalni smehljaj. Ni več drobne, nesrečne sužnje. Zrasla je, njene oči so velike in sijajoče. V trenutku prelomi na dvoje križ, ga potepta, strga rdeči prt z mize in hiti s to zmagovalno zastavo proti težkim odprtim vratom, hiti iz ječe naproti zmagovalnim krikom.

Dvorana kriči, topoče s stoli, vsi ji mahajo z rokami. Ona, ki je postala zopet mala in šibka ženska, stopi na oder, otroško stegne roke, se klanja in tiho smešlja... Predstava je končana. Igralka si pobriše pred ogledalom obraz, zapre svoj mali kovčeg, dobi deset rubljev in zapusti gledališče. — Pri domov in odklene svojo sobo. Tu je velika starinska postelja, dve sliki njenih de-

dov v generalskih suknjah. Na mizi je kava. Zdaj ima igralka kruh z maslom in pije belo kavo.

Pozno je. Sleče se, stopi na preprogo pred posteljo in v srajci, z bosimi drobnimi nogami dolgo ter vroče moli pred razpelom. Pritiska si na čelo drobne prste, poklekne in dolgo ostane na tleh. Prosi Boga iz celega srca, naj ji odpusti, če je to sploh mogoče, naj ji ne zameri bogokletstva. »Primorana sem to storiti, odpusti mi, ljubim te slejko prej s celim srcem...«

Prevedel N. Nikolaj Preobraženski.)

Rayno za zelo zamažane sporine volnene stvari je Pelsil pravo pralno sredstvo. Pelsil jih obrabi inke in pleske. (1. delina stica na 3 litre mladne vode.) Garanti se po navodilu uporabe, se pravi zaščitni znak.

Novoletna voščila

za novoletno številko »Slovenca« bo sprejemala uprava sicer do vstetega 29. decembra, toda v lastnem interesu cenj. trgovcev in obrtnikov je, da nam svoja cenjena

naročila poverijo takoj, ako tega doslej še niso storili, ker jim moremo le v tem slučaju jamčiti, da bo oglas stavljen in nameščen na zaželenem mestu.

Nikdar! Bliza se 1. december 1928. Tega dne se moramo predvsem oddolžiti spominu naših umrlih junakov. Izvršimo to, česar še ni storil noben narod: postavimo jim živ spomenik! Kako naj to izvršimo, nam bo jasnila »Matica živih in mrtvih SHS«, katero je osrednji odbor Narodne Odbrane sprejel za svojo kolektivno članico in vneto sotrudnico. Naloga, ki jo je ona sebi postavila, zasluži, da se vsi z vsemi silami potrudimo za njen uspeh. Rodoljubi, izpolnite svojo mirnodobno dolžnost, da vam bo vsem 1. december 1928 praznik mirne vesti, čistega veselja in velikega upanja v bodočnost vseh Srbov, Hrvatov in Slovencev. — Step Stepanovič, vojvoda, smrti predsednik Narodne odbrane.

★ Dve težki nesreči v Zagrebu. V Zagrebu so prepeljali v bolnico služkinjo Regino Mesaričev. Hotela je preko ulice, toda spodrsnila je in padla; v istem hipu je privozil mimo avtomobil, katerega prvo kolo je udarilo Regino v glavo. Zdravniki v bolnici so ugotovili pretres možganov. — V bolnico so prepeljali čevlarskega pomočnika Jurija Lugariča, ki se mu je na zmruženih tleh spodrsnilo. Lugarič si je pri padcu zlomil troje reber.

★ Nepošten mojster. Pred dnevi so neznanzi zlikovci vladili v skladišče Dijaškega doma v Zagrebu na Ilici 53. in odnesli več desk, žimnic in drugega blaga v vrednosti 12.000 Din. Natančna preiskava je dognala, da so vlomilci prekopalji zid iz sosedne delavnice mizarja Josipa Petrička. Sum je padel na mojstra, ki je pri zaslišanju priznal, da je vlomil v skladišče skupno s svojim podnajemnikom Stankom Zbogarjem in z nekim Leom, kateremu ne ve priimka. Istega Petrička je ovadila zadruga »Hrvatski Radiš«, da je ogoljufal pri nabavi nekih plaket za znesek 10.000 Din. Pri Petričku so našli še nekaj ukradenih predmetov.

★ Velik požar v Kočanih. V Kočanih v Macedoniji je izbruhnil v četrtek zvečer velik požar v hotelu »Balkan«, v istem hotelu, v katerega je bila pred meseci vržena bomba. Hotel je pogorel, v ognju pa je našel smrti neki uradnik monopolske uprave, ki se ni mogel več rešiti. Policija je uvedla preiskavo, vendar pa do sedaj ni mogla ugotoviti, kako je ogenj nastal.

★ Zopet dve žrtvi mraza. Kmetje, ki so prišli v četrtek na sejm v Karlovec, so našli na potu neko ciganko skupno z njenim otrokom zmruženjo. Ciganka spada k grupi ciganov, ki tabori blizu Karlovca.

★ Davkar poveril 800.000 Din. Državno pravdnštvo v Somboru je izdalo tiralico proti Ivanu Defčiču, davčnemu uradniku v Crvenki, ki je obtožen, da je poveril večjo vsoto v svojem uradu. Defčič je izterjeval denar pri vojvodinskih davkoplačevalcih, denar pa je porabil zase. Na ta način je izginilo 800 tisoč dinarjev državnega in občinskega denarja. — V isti občini, to je v Crvenki, je ministrstvo suspendiralo občinskega tajnika Gjurca Stojanoviča radi volivnih nepravilnosti. Proti njemu je uvedena kazenska preiskava.

★ Zgodovinski dnevi. 24. decembra: 1874 je umrl slovenski pisatelj Podmilšak. — 1524 je umrl portugalski potovalec Vasco da Gama. — 1798 se je rodil poljski pisatelj Adam Mickiewicz. 1824 se je rodil komponist in pesnik P. Cornelius. — 1891 je umrl zgodovinar J. Janssen. — 1902 so v Ljubljani prenehale izhajati »Novice«. — 25. decembra: 1870 so dogradili predor skozi Mont Cenis. — 1567 je umrl slovenski protestantski pisatelj Sebastijan Krelj. — 26. decembra: 1769 se je rodil nemški pesnik Moritz Arndt. — 1896 je umrl fiziolog E. du Bois Reymond. — 27. decembra: 1822 se je rodil francoski kemik L. Pa-

steur. — 1889 je umrl škotski pisatelj Ch. Mackay. — 1900 je umrl angleški inženir in konstruktor topov George Armstrong. — 1879 je umrl angleški pisatelj W. Hephworth Dixon.

★ Za avtomobiliste in motocikliste. Posestniki avtomobilov in motociklov se opozarjajo na novo naredbo ministrstva notranjih del o registriranju in oznamovanju motornih vozil, ki je objavljena v Uradnem listu z dne 6. decembra 1927 pod števil. 479-121 in na izvršilno naredbo velikih županov ljubljanske in mariborske oblasti, ki bo te dni objavljena v Uradnem listu. Po § 2. izvršilne naredbe morajo vsi lastniki prijaviti svoja motorna vozila najkasneje do 1. februarja 1928 pristojnemu okr. glavarju, v Ljubljani policij-kemuravnateljju, v Mariboru polic. komisarijatu, za okoliš okrajne izpostave v Škofji Loki pa temu uradu. Pristojnost se ravna po stajališču motornega vozila. Tiskovine za prijave se bodo dobile od 1. jan. 1928 naprej pri naštetih uradih. Prijava naj bo točna, da bo mogoče izvršiti naredbo do 1. marca 1928, ker se po tem dnevu motorna vozila s starimi oznakami ne bodo več pripustila v promet. — Veliki župan: Vodopivec.

★ Najlepše darilo. Ni lepšega božičnega, novoletnega in godovnega darila, kot je prof. Kržiča knjiga v hvaležnosti: Zvezde in evetice. Mladim in odraslim, inteligentnim in preprostim čitateljem najbolj ustrežemo s to likavno in zanimivo pisano knjigo. Dobi se v Jugoslovanski knjigarni in v Ničmanovi prodajalni.

★ Soboslikarski tečaj v Ljubljani. Urad za pospeševanje obrti kraljevine SHS v Ljubljani namerava prirediti skupno z umetniško šola »Probudac«, šolski odsek, enomesečni celodnevni soboslikarski tečaj za ljubljansko oblast, ki bi se pričel s 16. januarjem 1928. V tečaju bo poučeval g. prof. Saša Santel teoretične predmete, praktičen pouk bo pa prevzel slikarski mojster g. Josip Božič. Vsi zainteresirani naj prijavijo svojo udeležbo pri Uradu za pospeševanje obrti, Ljubljana, Krekov trg 10-I, najkasneje do 12. januarja 1928.

★ Tečaj Urada za pospeševanje obrti kraljevine SHS v Ljubljani. Zbornica za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani je nakazala Uradu za pospeševanje obrti v Ljubljani večji prispevek, s katerim mu je, vsled izčrpanja uradovega kredita, omogočila prireditve čevlarskih prirobovalnih tečajev na Vranskem in v Kamniku. Oba tečaja se bosta vršila zaporedno po novem letu. — Nadalje bo priredil Urad za pospeševanje obrti v Ljubljani damski in moški krojaški prirobovalni tečaj. Interesenti — mojstri in mojstrice, pomočniki in pomočnice — naj prijavijo svojo udeležbo ustmeno ali pismeno v pisarni urada, Ljubljana, Krekov trg 10—I. O pričetku tečaja bodo vsi udeleženci pravočasno obveščeni.

★ »Ljudska samopomoč«, podporno društvo za slučaj smrti, obvešča vse svoje člane, da šteje z današnjim dnem že nad 2000 članov. Z ozirom na splošno korist tega društva se opozarja občinstvo širom Slovenije, da lahko vse nad 50 do 80 let stare in zdrave osebe pristopijo k temu prekoristnemu splošnemu podpornemu društvu samo še do 1. januarja 1928. Od novega leta dalje se bodo sprejemale samo zdrave osebe do nedovršene 50 leta. Komur je le količkar do oskrbe svojih dragih ostalih, naj ne zamudi te ugodne prilike in naj takoj zahteva pristopno izjavo iz društvene pisarne »Ljudske samopomoči« v Mariboru, Aleksandrova c. 45.

★ Ob pričujanju se poapnenju krvnih eev navaja raba naravne »Franz-Josef« grenčice k rednemu odvajanju, zmanjša visoki pritisk krvi in poveča prepoznost. Mojstri v zdravilstvu hvalijo staropreizkušeno »Franz-Josef« vodo, ker zanesljivo in milo odstranjuje zastajanja v kanalu želodčnega čreva in lenivo prebavo. Dobiva se v lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

★ Delavska zbornica kupila celjsko okoliško šolo. Posebna delegacija Delavske zbornice iz Ljubljane je kupila v Celju tamkajšnje poslopje celjske okoliške šole za ceno 250.000 dinarjev. Poslopje bo zbornica uporabila za svoje urade in za druge delavske institucije. Delegaciji je bil dodeljen tudi glavni tajnik Jugoslovanske strokovne zveze Gajšek. Nakup okoliške šole je perfekten ter je potrebno le še odobrenje ministrstva za socialno politiko.

★ Olajšajte budo slepih in položite dar slepih na oltar. — Podporno društvo slepih, Ljubljana, Wolfova 12. — Na željo pošljemo polnočno pod tek. računom 14.066.

★ Slovenska dijaška zadruga v Pragi. Preteklo je smjo leto obstoja Slovenske dijaške zadruge. Tudi v tem letu je zadruga pokazala svoje plemenito delo, ki ga vrši v žarišču vsega slovanstva, v zlati Pragi, s tem, da podpira siromašne slovenske študente, kamor prihajajo nabirati strokovno znanje, ter s svojim društvenim udejstvom krepijo bratstvo med našim in češkoslovaškim narodom. Zadruga se je letos preselila v Akademski dom, središče vseh slovenskih dijakov. Spremenila je poslovanje, spremenila je prostor, toda nespremenjen je ostal način pridobivanja sredstev za vršitev zadrugine funkcije. Še vedno ostane slovenska javnost, ki je že tolikrat izkazala s svojimi darovi, da razume delo zadruge, njen največji vir. Kot druga leta tako je zadruga tudi letos organizirala božično akcijo ter prosi slovensko javnost, da jo po možnosti podpre. Vsak poklonjen dar še tako majhen pomaga vzgajati ljudi, brez katerih

Perite rokavice!

da ostanejo kot nove

Kot umivate roke, perite tudi rokavice, niti trenutka se ne boste več zamudili. — Rokavice postanejo prijetno mehke in voljne, ali tudi roke se čutijo mehke in nežne.

Navodilo za uporabo:

Nataknite rokavice. — Perite v mlačni puni mila, kot da umivate roke. — Ko rokavice posle dnajkrat izplahujete, raztopite nekaj lusk, pa rokavice postanejo mehke kot nove. — Previdno slecite, da se ne izgubi oblika, napihnite in obesite, da se suše.

Labod milo v luskah

za vse, kar ne zaupate nikomur, ampak perete sami.

obstoja naroda ni mogoč. V upanju, da padejo prošnje na rodovitna tla, se zadruga v imenu vseh slovenskih visokošolcev že v naprej zahvaljuje za poklonjene darove ter želi njim, kakor vsemu slovenskemu narodu vesel Božič in srečno novo leto!

★ VI. zvezek Finžgarjevih izbranih spisov je izšel za praznike v Novi založbi. Prinaša mojstrsko povest Sama in več črtic. Opozorjamo na današnji oglas v književnem delu. Prihodnje dni prinesemo tudi daljši božični odlomek iz povesti Sama.

★ Gladovna stavka jetnikov. V Glavnjači v Belgradu je pričelo v četrtek 30 političnih jetnikov za gladovno stavko.

★ Otrok se zadušil. Na Peharjevem marofu blizu Ptuja se je pripetila te dni težka nesreča, katere žrtev je postal tri leta star otrok. Najemnica Marija Baumann je odšla z doma in pustila svojega triletnega otroka v varstvu njegovega 12 letnega brata. Ta je naložil v peč poln naročaj drv in se šel igrat. Blizu peči je stala stara omara, ki se je vnela. Nastal je silen dim, v katerem se je triletni otrok zadušil. Nesrečo preiskujejo oblasti.

★ Ujet kravji tat. V torek sta bili posestniku Ignacu Bivcu v Gornji Voličini pri Ptujju ukradeni iz zaklenjenega hleva dve kravi, vredni 6000 Din. Ko je Bivec nato dva dni kasneje odšel na sejem v Ptuj, je našel obe kravi v gostilniškem hlevu, kamor jih je spravil neki trgovec z živino. Orožniki so pri preiskavi dognali, da je kupil trgovec obe kravi za 1500 Din od nekega 30 let starega Janka Poštrafa, katerega so nato aretirali.

★ Požar v Rogaški Slatini. V četrtek je popolnoma pogorela hiša pokojnega živinozdravnika Majdiča v Rogaški Slatini. Veliko škodo trpi tudi mizarjski mojster Košar, ki je imel v hiši delavnico in skladišče, polno izgotovljenega pohištva ter mizarškega orodja. Škoda ni krila z zavarovalnico.

★ Roparski umor v Slavoniji. Na cesti med Rumo in Malimi Radinci v Slavoniji so našli mrtvega nekega krošnjarja, najbrž Dalmatinca. Kot sumljivega tega umora so aretirali 31 letnega Nikolaja Radivojeviča, ki je pri zaslišanju priznal, da je umoril krošnjarja. Morlec se je svoji žrtvi pridružil na cesti in napravil z njim kakih 50 korakov, nakar je potegnil izza suknje svojo sekiro in udaril Dalmatinca po glavi. Ker pa je ta na tleh še kazal znake življenja, je potegnil Radivojevič nož in mu prerezal grlo, nakar je odvezl mrtliču ves njegov denar v znesku 670 Din. Imena umorjenega še niso mogli ugotoviti. Morila so prepeljali v zapor v Mitrovici.

OBLAČILA TVRDE J. MAČEK
Ljubljana, Aleksandrova 12
so najboljše in najeenejša.

Gostilna Fajmošter. Sv. Petra nasip

priporoča za praznike

nova in stara vina

Portugalka nova	Din 16—
Otelo za siabokrvne	11—
Slavjere	12—
Bizelje	14—
Rizling	16—
Burgundec	20—

★ Apetit-testenine in dvojno sladno kavo zahtevajte v vsaki trgovini.

★ Čajanka! Ste že poskusili čajne mešanice Čajanka in Globus vanil jen sladkor? Poskusite, potem ne kupite več drugih znamk.

★ Za Božič in Novo leto ima Oblatnica za Slovenijo, Ljubljana, Miklošičeva cesta 7 v svoji veliki zalogi različnega manufakturnega blaga najprimernejša darila. Državni nameščenci dobijo blago na obroke po najnižjih cenah in brez vsakih stroškov, le proti predložitvi legitimacije.

★ Kakor nam javlja generalno zastopstvo J. Florenzovih tovarn Josip Bedrač, Ljubljana, Turjaški trg 6, so izdelale J. Florenzove tovarne, utemeljene 1768. leta, nove sisteme avtomatskih tehnic in sicer do 1 kg, 5 kg, 10 kg, 20 kg, 50 kg in 100 kg. Nove tehnice imajo tudi tabelo za računanje. Prodaja se začne takoj po novem letu. Informacije daje zgoraj omenjeno gen. zastopstvo.

★ Pozor krojači, šivilje, nešivilje, dame za samouporabo! Če se hočete dobro naučiti krojiti in modelirati, to je vrezati obleko po vsaki meri in podobi in spomladi že delati po modernem kroju, obiščite pouk krojenja in modeliranja, ki se prične po Novem letu. Preskrbe se službe. Ker so prostori vedno zasedeni, se javite čimprej. Revnejšim honorar znižan. — Specialen pouk za pletilje (štrikerice). Zasebno krojno učilišče Ljubljana, Stari trg. 19. Tel. 2497. Važno za krojače je, da so bo pri tem tečaju učilo krojiti tudi čepice (kape). 10.065

Na ugodne si nakup

oblačil lastnega izdelka nudi
turdka JOS. ROJINA. Ljubljana

★ Čudovite uspehe dosežete z liker esenci iz poznane tovarne Neuber, ki o pripravljene za domačo izdelavo najfinjših likerjev ter najboljšega ruma. Dobite jih samo v drogeriji Kane, Ljubljana, Zidovska ulica 1.

★ Ne v potu svojega obraza, ampak s pomočjo moderne znanosti peri svoje perilol Peri perilo ne da pereš. »Radion« pere sam, pa radi tega še danes kupi en zavitek! Ne škodi perilu.

★ Izvolite brati! Cenjene gospodinje, poskusite, da je Kolinska res izvrsten pridatek za kavo, ki kot dobri domači izdelek zasluži, da se vporablja v vseh rodbinah. Ob koncu leta se našim spoštovanim odjemalcem za naklonenost najtopleje zahvaljujemo in želimo vsem vesele božične praznike in srečno Novo leto! — Kolinska.

★ Manufakturno blago, moške in ženske srajce, otroške obleke itd. prodaja radi opustitve trgovine po globoko znižanih cenah družba »Mako«, Ljubljana, Dunajska c. 36, zraven Jugoauto.

Triletni plašč 420—, 360—, 265—
Moderni valour 800—, 680—, 650—
Otomani in piš 1420—, 1210—, 980—

Krila, bluže, kostumi.
Obleke in razni jumperji.
Nudi se samo prvovrstno blago, za kar jamči sloves tvrdke.

Veletrgovina
R. Stermecki, Celje
Velika inventurna prodaja

Zahtevajte
le moderne pletenine
JKKOLJ
Z DVENA
KAJCEMA
her so najboljše

100.000 slovenskih otrok se pogublja v tujini.

Slovenska Straža priredi tem otrokom v tujini na praznik Novega leta v dvorani hotela Union ob 5 popoldne

veliko božičnico.

Slovenci! Spomnite se o božiču, ki je praznik za otroke, neštetih naših slovenskih otrok, ki jih narod zgublja dan za dnem. Pridite torej, kažite sočutje in razumevanje za to skelečo rano naroda.

Sporod:

1. Nagovor.
2. Petje (božične pesmi).
3. Deklamacija.
4. Božič v slikah (predavanje s slikami).

Vstop prost.

Ljubljana

SLUŽBA LEKARN MED PRAZNIKI.

Dnevno in nočno službo imajo: Sobota, 24. decembra in nedelja, 25. decembra: Piccoli na Dunajski cesti in Bakarčič na Sv. Jakoba trgu. — Ponedeljek, 26. decembra: Bahovec na Kongresnem trgu, Ustar na Sv. Petri cesti in Hočevar v Šiški. — Torek, 27. decembra: Sušnik na Marijinem trgu in Kuralt na Gosposvetski cesti.

● Zadnja pot dr. Janka Babnika. Včeraj popoldne je Ljubljana izkazala zadnjo čast in spremila na pokopališče k Sv. Križu predsednika višjega deželnega sodišča dr. Janka Babnika. Kljub skrajno neugodnemu vremenu so se zbrali ob 2. popred hišo žalosti zastopniki oblasti in mnogobrojno občinstvo. Podpredsednik višjega deželnega sodišča g. dr. Rogina je po brzojavnem naročilu zastopal tuč pravosodnega ministra dr. Dušana Subotiča in predsednik višjega deželnega sodišča v Splitu dr. Meihsnertja. Pogreb se je vršil z resno enostavnostjo. Mnogo zvestih prijateljev in tovarišev je spremlilo pokojnika prav do groba. Tako je dr. Janko Babnik pomnožil vrsto naših najboljših mož, ki so pri Sv. Križu. Naj mu bo sladak počitek v domači zemlji, ki jej je tudi v tujini vsikdar zvesto služil!

● Ob smrti predsednika dr. Babnika se je sestalo dne 22. t. m., ob 12. uri popoldne osobe tukajšnjega višjega deželnega sodišča in višjega državnega pravdnika na žalno sejo. Podpredsednik višjega deželnega sodišča g. dr. Rogina se je v žalnem govoru poklonil spomenu rajnega predsednika kot velikega stvaritelja na polju pravosodne uprave in pravne vede kakor slovenske tako splošne, in se ga spomnil tudi kot velikega naslednika nepozabnega prvega predsednika višjega deželnega sodišča slovenskega Ivana Kavčnika. V imenu osobja pri vseh državnih pravdnikih v Sloveniji izrekel je nato gosp. višji državni pravdnik dr. Grasselli višjemu deželnemu sodišču sožalje Z vzklikom »Slava mu!« na čast pokojnega predsednika dr. Babnika so se zbrani razšli.

● Najlepše božično darilo so originali umetniške razstave v Jakopičevem paviljonu. Nabavite si jih lahko še danes, 24. t. m., do 13. ure, zato hitite, da ne zamudite te izredne prilike. Razstava je od 27. t. m. dalje zopet odprta.

● Dr. Breje ponesrečil. Zrtev včerajšnjih zleženih tal je postal tudi odlični — š vodi-

Smučarji!

Samo trdka Drago Schwab Vas more zadovoljiti s smučskimi oblikami iz importiranega originalnega norveškega blaga. — Kompletni dres stane od 580 do 950. Na zalogi tudi čepice, šalji, ovovke itd.

Ljubljansko gledališče

DRAMA.

Začetek ob 8 zvečer.

Sobota, 24. decembra: Zaprtó.
Nedelja, 25. decembra ob 15. uri: PETERČKOVE POSLEDNJE SANJE. Mladinska predstava. — Ob 20. uri: VECNI MLADENIC. Ljudska predstava. Izven.
Ponedeljek, 26. decembra ob 15. uri: SNEGULICA IN ŠKRATJE. Mladinska predstava. — Ob 20. uri: BOLJSI GOSPOD. Izven. Obkrajat znižane cene.
Torek, 27. decembra: Zaprtó.

OPERA.

Začetek ob pol 8 zvečer.

Sobota, 24. decembra: Zaprtó.
Nedelja, 25. decembra: ČAROBNA PIŠČAL. Izven.
Ponedeljek, 26. decembra ob 15. uri: ZALJUBLJEN V TRI ORANŽE. Ljudska predstava. — Ob pol 20. uri: ORLOV Opeteta. Gostuje režiser beigradske opere g. Truhovič. Izven. Obkrajat znižane cene.
Torek, 27. decembra: Zaprtó.

Mariborsko gledališče

Sobota, 24. decembra: Zaprtó.
Nedelja, 25. decembra ob 15. uri: LOGARJEVA KRISTA. — Ob 20. uri: EVA. Obkrajat znižane cene.
Ponedeljek, 26. decembra ob 15. uri: BAJADERA. Znižane cene. — Ob 20. uri: TAKRAT V STARIH ČASIH.

Celjsko gledališče

Ponedeljek, 26. decembra ob 16. uri: PETERČKOVE POSLEDNJE SANJE.

telj odvetnik dr. Janko Breje. Dr. Breje se je ponesrečil, ko je hotel ob 9 jutraj od svojega doma v Gradišcu v svojo pisarno na Miklošičevi cesti. Padel je na tlaku in si zlomil nogo. Prepeljali so ga v Leonišče.

● Pogreb članice »Ljubljane« gđe. Mary Gorenc se je izvršil ob številni udeležbi. »Ljubljana« in stolni pevski zbor sta ji poklonila vence, moški zbor »Ljubljane« je zapel dve žalostinki. Veliko nejevoljo pa je zbuhalo dejstvo, da se je pogreb začel šele ob četrt na šest, torej v polni temi, kar je za zimski čas vse prej kot primerno.

● Dopoldne po knjižnici. Danes, 24. t. m., popoldne Ljudska knjižnica Prosvetne zveze, Miklošičeva cesta 5, ne bo poslovala. Kdor si želi za praznike izposoditi še kaj knjig, naj pride ponje dopoldne. Po praznikih bo knjižnica odprta spet v torek, 27. t. m.

● Goriška Mohorjeva družba nam je sporočila, da je odposlala letošnji književni dar vsem, ki so se bili včlanili pri Prosvetni zvezi v Ljubljani. Vsak bo dobil knjige od Družbe naravnost na svoj naslov. Ako bi torej kdo v bližnjih dneh knjig ne prejel, naj sporoči to Prosvetni zvezi, ki bo nato stvar uredila. — Prosvetna zveza v Ljubljani, Miklošičeva c. 5, bo tudi za prihodnje leto nabirala ude za Goriško Mohorjevo družbo. Clanarina znaša 30 Din s poštino vred. — Prosvetna zveza v Ljubljani.

● Že priznana najfiniša dolenska, štajerska in dalmatinska vina toči zajuterkovalnica Jeločnik, Rožna dolina.

● Davki na plače privatnih nameščenec. V finančnem zakonu za leto 1928/29. je zopet predviden davek na plače privatnih nameščenec. Po navodilih generalne direkcije neposrednih davkov se bo v bodoče obremenjeval od vseh »oseb s stalno plačo, ki opravljajo dela, za katero je potrebna poleg fizične sposobnosti še posebna usposobljenost«. Davek na plače privatnih nameščenec ne razlikuje med oženjenimi in neozženimi nameščenici, med takimi z deco, ter oženjene in družinske očete najtežje in najbolj krivično obremenjuje. Poleg tega pa težko obremenjuje tudi one nameščenice z nizkimi plačami, ki morajo plačati sorazmerno mnogo previsok odstotek davka. Vlada je te dni stavila na dnevni red finančnega odbora vprašanje davka na plače privatnih nameščenec. Sedaj je še čas, da zahtevamo, da se ta davek pravičneje odmeri in da se določi našim življenjskim razmeram primeren eksistenčni minimum. Zato se udeležimo vsi protestnega shoda, ki se vrši v sredo, dne 28. t. m., v desni dvorani hotela »Union« ob 8. uri zvečer. Dvignimo svoj glas sedaj v ugodnem trenutku in protestirajmo proti krivičnemu obdavljenju naših že itak mizernih dohodkov! — Privatni nameščenec.

● Brivnice in česalnice bodo v nedeljo, 25. t. m., celi dan zaprte, v ponedeljek, na Štefan dan, pa od 8. do 12. ure dopoldne odprte, na kar opozarjamo cenj. občinstvo. — Zadruga brivcev, frizerjev in lasničarjev v Ljubljani.

● Številne nesreče radi ledenih tal. Ako se je kdo upal v četrtek ponoči in včeraj jutraj na ulico, je imel res veliko korajžje. Pot, ki jo prehodiš običajno v četrto uro, se je vlekla v neskončno in še si nisi bil svest, če ne prideš domov z obtečenim nosom, s krvavimi koleno in z načeto kožo. Kajti tla so bila gladka, ledeno gladka in prebivalci Ljubljane so morali drago plačati konec sibirskega mraza, da so mesto njega dobili sneženo brozgo na svoje ulice. Mraz, ki je par dni naravnost strahovito pritiskal, je v četrtek proti večeru popustil. Zračna struja iz zapada nam je najprej nasula snežne sodre na ulice, nakar je pričel deževati leden dež. Voda je tla najprej sprala, nato pa je pretvorila vse ceste in trotoarje v eno samo ledeno, do skrajnosti opolz-

ko šipo. Ljudje, ki so na večer morali na ulice, so se lovili drug za drugega, omahovali in padali. Niti korak ni bil mogoč, da se ne bi človeku spodrsnilo. Že onim, ki so imeli blizu domov, je bilo hudo, kaj šele onim, ki so morali recimo v Moste, na Vič ali v Šiško. Seveda je imela ljubljanska rešilna postaja včeraj jutraj polne roke dela, da je vse ponesrečence obvezala in jih, kar jih je bilo najhujše poškodovanih, prepeljala v bolnišnico. Prva, ki je bila deležna pomoči rešilne postaje, je bila kuharica Amalija Pongrac, stanujoča v Rožni ulici 27. Jutraj, ko je hotela k maši, se ji je že pred hišo spodrsnilo in rešila si je pri padcu zlomila nogo. Največ se jih je ponesrečilo na Gradu. V četrtek zvečer in včeraj zvečer gospodinjne na Gradu sploh niso moge do vode. Če je že katera srčno pridrsala do vodnjaka, ni mogla nazaj, če se ji je pa tudi to posrečilo, je bil vrč že — prazen. Prebivalci Grada sploh niso mogli včeraj jutraj po serpentinah. Mlajši so raje gazili sneg po travnikih, starejši, ki tega niso mogli, so pa padali na gladki poti. Neki magistratni sluga se je ravno posvetoval na Gradu z enim naših sodrnikov, ali je sploh mogoče priti z Grada v mesto, ko je že zavihljal svoj dežnik v zrak, se opotekel in padel več metrov daleč nizdol po stezi ter se občutno potolkel po glavi. Pekovski vajenec D. dnevno preskrbuje prebivalce Grada s svežimi žemljami. To je moral izvršiti tudi včeraj. Deloma svoji bojzani pred mojstrom, deloma svoji mladeniški spretnosti se je imel zahvaliti, da je res prišel s polno košaro gori, na poti navzdol pa so njegove akrobatske zmožnosti odpovedale. Padel je in se potolkel po vsem telesu in po glavi, tako da so ga morali na ukaz mestnega fizika dr. Rusa prepeljati v bolnišnico. Prostovoljni gasilec Fr. Wulf se je včeraj vračal z Dunajske ceste, kjer je stražil pogorišče skladišča Gospodarske zveze. V Mestnem domu je sporočil, da je svojo nalogo dovršil, nato pa hotel oditi domov. Toda po dveh, treh korakih na trgu se mu je spodrsnilo in vsega potolčenega in težko ranjenega so ga morali nato njegovi tovariši prepeljati v bolnišnico. Železničarja Naceta M. je včeraj zelo zeblo. Krečpal se je z rumom in z žganjem tako dolgo, dokler mu ga ni zmanjkalo. Stopil je še ponj, toda na Kette-Murnovi cesti je sredi poti obstal in ni mogel ne naprej, ne nazaj. V obupu je napravil še en korak — in si zlomil pri padcu nogo. Še vse polno je bilo včeraj in predvčerajšnjim sličnih nesreč. Navedli smo le nekatere. Mnogo pa je bilo slučajev, v katerih so si ljudje le oprasnili pri padcu kožo ali pa dobili večje in manjše bule po obzavu. Vsekakor si bo marsikdo dobro vtisnil v spomin zapozlela tla na včerajšnji in predvčerajšnji dan. Včeraj v opoldanskih urah je zopet rosil dež, ki je vsaj nekoliko stajal ledena tla in jih spremenil v brozgo, kakršna je tudi v zimskih časih prav redka. Kaj hočemo, — iz zla se more poroditi le zlo.

● K požaru v Gospodarski zvezi. Z ozidrom na trditev, da so bili v slučaju požara pri Gospodarski zvezi vsi najbližji telefoni pokvarjeni, smo prejeli sledeče poročilo: Telefonski napeljava pri Gospodarski zvezi in v kavarni »Evropa« sta bili povsem v redu, ravno tako tudi napeljava policijske stražnice na kolodvoru. Telefonska žica polic. straž-

Zobozdravnik

dr. univ. med. JOSIP TAVČAR

naznanja, da prične s 1. jan. 1928

ordinirati v prostorih dr. Hinko Dolenc in dr. Ivana Vrčona, Cankarjevo nabr. 1/1

Ordinacijske ure: 8—2 in 4—6. — Ob sobotah in dnevih pred prazniki 8—2

Union. Eventuelna darila za pod božično drevesce prinesite s seboj!

Krekova mladina ljubljanski Grad priredi danes ob 7 zvečer božičnico, pri kateri bodo obdarovani siromašni otroci brez razlike strankarske pripadnosti staršev.

Šiškarji. Deška Marijina družba priredi na praznik sv. Štefana v samostanski dvorani igro: »Čevljari«, burko v treh dejanjih. Začetek ob pol 8 zvečer.

Ostali kraji.

Kat. slov. prost. društvo v Nevljah pri Kamniku vzporedno na praznik sv. Štefana ob pol 4 popoldne uperito »Kovačev študent in burko« damoklejev meč.

St. Jur pri Grosupljem. Na Štefanovo priredi prosvetno društvo sklopično predavanje s prve dobe krščanske cerkve. Začetek po večernicah.

Ribnica. 26. dec. ob 8 popoldne bo v društvenih prostorih predaval g. dekan Skubic o Lurških dogodkih. Predavanje pojasnjuje številne sklopične slike.

Hrušica pri Jesenicah. Prosvetno društvo vabi svoje člane na božično prireditev, ki bo na Sv. Štefana dan zvečer v društvenih prostorih. Na sporedu so krasne božične slike in nekaj smešnic.

Smlednik. 26. dec. po večernicah bo v Kat. društvenem domu predavanje o Palestini s sklopičnimi slikami.

Kranjska gora. Prosvetno društvo priredi ob zlatomestniškem jubileju Pija XI. predavanje s sklopičnimi slikami o Vatikanu. Prireditev bo na praznik Sv. Štefana po večernicah.

Ziri. 26. dec. priredi Prosvetno društvo predavanje o križarskih vojskah. Številne sklopične slike bodo predavanje pojevala.

Grobje. Na »Božičnicu«, katero priredi naše prosvetno društvo na Sv. Štefana, se bo proizvajal film »Jezusova mladost in film »Med našimi izseljenci v Ameriki«. Prireditev bo ob 3 pop.

Vič. Na Sv. Štefana dan je v Društvenem domu igra s petjem »Kokovnjač«. Začetek točno ob pol 8 zvečer.

se spopolnjuje naše trojno misijonsko slovstvo

Katoliški misijoni

Mesečnik. Poroča o širjenju katoliške cerkve v poganskih delih sveta. Zanimiva so zlasti pisma slovenskih misijonarjev in misijonark s Kitajske, iz Indije in Afrike. Naročnina za eno leto 12 Din.

Misijonski koledar

Letnik 1928 je že deveti in opisuje v prvi vrsti bajno indijo: deželo, ljudi, življenje in misijonsko delo. Vsebuje poleg tega še celo vrsto drugih zanimivih spisov. Mnogo slik. 16 strani slik v bakrotisku. V celoti 128 strani. Cena 8 Din.

Misijonska knjižnica

Dosedaj so izšli sledeči zvezki: 1. Prvi slovenski misijonski tečaj 1924 (10 dinarjev). 2. H. Fischer, Jezusova oporoka (25 Din). 3. A. Kordin, Misijonska prireditev. 4. Misijonska okrožnica Pija XI. (pošto). Sagehomme-Sparhakel, Misijonar, roman s slikami (15 dinarjev).

Vse se naroča na naslov:

Katoliški misijoni

Ljubljana, Tabor 12.

nice št. 2 je pa bila vsled hudega mraza pretrgana. Trditev, da bi vsled teh nedostatkov bila hitra reševalna akcija nemogoča, ni pravilna in je iskati vzrokov zakasnitve druge. Če tudi bi pa bila trditev resnična, bi vseeno lahko poslužilo se v največji bližini se nahajajočih telefonskih postaj g. Zidarja, Javnih skladišč ali pa telefonov glavnega kolodvora. Vsekakor bi se pa k ugotovitvi nedostatkov moralo v prvi vrsti povabiti zastopnika telefonske uprave. To se pa iz neumljivih vzrokov ni zgodilo.

● Vlom. V noči od 21. na 22. t. m. je bilo vlomljeno v mesnico Jerice Putrihove na Starom trgu. Vlomilec je odprl mesnico s ponarejenim ključem in odnesel več klobas, mesa in špeha v vrednosti 370 Din. Tat se bo torej za praznike lahko mastil, seveda, če ga poprej ne dobe.

Darila za Božič in Novo leto

po znižanih cenah rokavice, nogavice, žepni roba, kravate, lino damsko triko perilo, dišeča mila, torbice, čipke — pri

Josip Petelin, Ljubljana

blizu Prešernovega spomenika

● Opozarjamo na senzacionalen oglas g. Janko Kos.

● Vesele božične praznike vsem prijateljem in znancem želim Fran in Mira Kolšek. San Martin 666, Buenos Aires, Argentina.

● Moderno oblečena dama nosi k najnovejši večerni toaleti samo gravirano, široko, zlato zapestnico. Glej izložbo F. Čuden, Prešernova 1.

● Zadruga krojačev, krojačic in sorodnih obrtov v Ljubljani vabi vse svoje zadrugnike in zadrugnice, da se polnoštevilno udeležijo pogreba krojaškega mojstra g. Josipa Zupančiča, ki se vrši dne 24. t. m. ob 2. uri popoldne iz Poljanske ceste št. 61. — Načelstvo.

★ Oblike kemično čistil, barva in pisara tovarna Jos. Reich. Ljubljana.

● Vsakovrstne trpežne čevlje, snežne čevlje, galoše kupite najboljšje pri A. Gorše, Stari trg 15.

● Oglejte si krasno izbiro bluz in otroških oblačil. — Kristof-Bučar, Stari trg 9.

Maribor

□ Na dolgo zamrznjena Drava. V noči od četrka na petek se je obrnilo tudi v Mariboru ter okolici vreme na južno stran. Kljub spremembli vremena pa je Drava zamrznjena od falskega jezda do mostu na Breznem. Led je tako debel, da je mogoč prehod iz ene strani reke na drugo peš. Za prevoz z vozovi in sanmi je led po ljudski govorici tedaj dovolj trden, ako se upa lisica preki in je videti jutraj po snegu na ledu lisičjo sled. Tokrat se še lisice niso sprehajale po zamrznjeni Dravi. Da bi bil led kdaj segal preko cele reke od Fale do Brezna, ne pominjajo najstarejši ljudje v Dravski dolini.

□ Knjige »Goriške Matice« za 1. 1918. se dobijo pri poverjeniku g. J. Cijan v Vrazovi ulici št. 6-11.

□ Kombinacije. Za županske volitve se zanima ves Maribor in računa, računa. »Jutro« se je zelo prestrašilo, ko je izvedelo iz zagrebških listov, da ima SLS župan zaskrbovano večino. Da se proti tej večini takoj napravi strel, je napisalo članek zoper Teggethofov spomenik. Ker policija ni za vedno konfiscirala orjunaških drogov, se bo Teggethofu gotovo še hudo godilo. Toda tudi ta strel ni mogel napraviti perturbacij v kombinacijah za novega župana. Je res hudo biti

Zora vstaja dela se dan, ker Radion pere sam!

Razumna Mica uživa svoje življenje. Ne muči se z žetanjem ali krtačenjem, za njo dela Radion. Radion sam? Ja!

Perite tako:

»Raztopite Radion v mrzli vodi, denite poprej namočeno perilo v to raztopino, kuhajte 20 minut, nato pa izplahnite!«

Perilo je čisto in snežno belo! Drgniti in krtačiti je nepotrebno, ker perilu in rokam samo škodi in — se postane mogoče lepši od tega?

Radion, idealno pralno sredstvo varuje perilo!

v taki manjšini, kot je SDS in bo bolje prelomiti zvezo s socialisti, če bi se našlo prostora pri občinski večini!

□ **Kako se bo plačevala taksa na električni tok?** V Mariboru bo mestno električno podjetje priračunalo vsaki mesec k toku tudi ti dve pari od Kw. Nekdo, ki ima to 20 luči vsak večer, je pretekli mesec porabil za to razsvetljavo do 70 Kw. Ta bo plačal 1.40 Din na mesec. Pri navadni razsvetljavi ene družine pride tega davka komaj na 5 Din letno. Večji konsumenti plačujejo do 100.000 Kw. po 0.02 Din za nadaljnih od 100.000 do 1.000.000 kw. po 0.015 Din, od nadaljnih 1.000.000 do 10.000.000 kw. po 0.01 Din in od nadaljnih nad 10.000.000 kw. po 0.005 Din. Ta progres je pravično obremenil posamezne konsumente v procentih konsuma.

□ **SDS zoper mestno občino.** Znano je, kako je »Jutro« pisarilo pred občinskimi volitvami, da je SLS ravno s svojim delom v obl. skupščini nasprotna koristim Maribora. Isto »Jutro« pa včeraj poroča, da je posl. Petrovar (SDS) zahteval, da naj se mestni avto-bus-promet, če tudi vozi le po mestnih ulicah, enako obdavi kot drugi avtomobili. — SDS je samo pred volitvami za koristi Maribora!

□ **Avto-bus-promet na sveti večer.** Nocoj bodo vozili avtomobili nepretrgoma do 2 po polnoči. Od 8 zvečer do 2 ponoči je dvojna taksa.

□ **Tovorni avtomobil podrl hidrant.** V petek popoldne je zadel tovorni avtomobil pri obračanju z zadnjim koncem ob hidrant pri »Kokojnski palači« v Verstovškovi ulici. Sune- nek je bil tako silen, da je odlomil ves hidrant in zlomil cevi. Mogočni vodni curki so se dvigali preko višine prvega nadstropja palače Pokojninskega zavoda. Ves trg Kralja Petra je bil nenadoma pod vodo. K sreči je bil v bližini vodovodni mojster Černi, ki je hitro zaprl dotok vode.

□ **Plinska cev je počila** v Vetrinjski ulici in so včeraj iskali mesto razpoke in uha- janja plina.

□ **Novo stanovanjsko hišo** bodo začeli graditi takoj na spomlad v Fochovi ulici.

□ **Končno veljavna sestava odbora aerokluba za mariborsko oblast.** V četrtek popoldne je bila zopet seja aerokluba za mariborsko oblast in je prišlo pri tej priliki do končno veljavne sestave odbora, ki obstoji iz tehle članov: predsednik g. gimnazijski ravnatelj dr. I. Tominšek, I. podpredsednik pukovnik Dušan Božič, II. podpredsednik inženir Oskar Tračan, I. tajnik dr. Lestani, II. tajnik major Lujo Urič, blagajnik Josip Loos. Ostali člani so še: višji policijski svetnik Kerševan, monsignor Janez Vreže, sodni svetnik dr. Senjor ter bančni uradnik Bogdan Pogacnik. To so člani upravnega odbora, ki ima ravnateljsko namestnikov. Nadzorstveni odbor je sestavljen takole: general Dimitrije Spašič, dvorni svetnik Leon Stare, župan in predsednik oblastnega odbora dr. Josip Leskovač, ravnatelj Narodne banke Ljubimkovič in ravnatelj podružnice Ljubljanske kreditne banke Klobučar. Na tej zadnji seji je bilo sklenjeno, da bo priredil klub za Veliko noč letalski dan, na katerem bo proizvajala razne vaje letalska vojaška eskadila iz Novega Sada. Klub bo tudi skrbel, da dobi Maribor zračno zvezo z Avstrijo in Prago.

»Pneumokol« dr. Friedricha

se jemlje s popolnim uspehom pri bronhitisu, prehladu, mučnem kašlju in dušljivem kašlju, hripi in njenih nevarnih posledicah, posebno pri tuberkuloznih procesih; je prijetnega okusa, dviga tek, okrepljuje in daje telesu izgubljeno moč. »Pneumokol« priporočajo svetovne kapacitete in se dobiva v vseh lekarnah steklenica po Din 37.50, ali ga naročite naravnost iz Laboratorija »Pneumokol« dr. Friedrich, Brčko. — Po pošti najmanj 3 steklenice franko Din 112.50 po povzetju. 8717

□ **»Teevarina«** je strokovni izraz za pri- dobnino in plačarino v Medjimurju in Prek- murju. Toliko v pojasnilo, da se ne bo kdo bal te pošasti.

Celje

□ **Novi celjski okrajni glavar** dr. Josip Hubad je v četrtek, dne 22. decembra t. l., prevzel posle okrajnega glavarja v Celju.

□ **Novoizvoljeni župan celjske okoliške občine** g. Alojzij Mihelič je prošlo sredo položil na okrajnem glavarstvu predpisano za- oblubo in še tisti dan prevzel od dosedanjega župana g. Ivana Glinška posle župana.

□ **Volitev župana na Teharjih** se je iz- vršila v četrtek, dne 22. decembra. Z veliko večino je bil izvoljen za župana dosednji žu- pan iz vrst SLS g. Jožef Rebov. Tudi vsi sve- tovalci (gg. Burnik Bogumil, Resnik Janez p. d. Andrejek, Sodin Franc in Dimec Franc) so iz vrst SLS, čeprav so demokratski listi pi- sari, da je SLS pri nas v nazadovanju.

□ **Zoper občinske volitve** pri Sv. Juriju ob Taboru je vložena obširno zasnovana pri- tožba, ki karakterizira nedosledno odločanje celjskega okrajnega glavarstva v vprašanju razveljavljanja kandidatnih list in navalal raz- ne zanimivosti iz poslovanja volivnega od- bora.

Dopisi

Trbovlje

□ **Vsakdanje zadere.** Zima, ki je močno pri- tisnila na srednjo Evropo, tudi nam ni prizanesla. 20. t. m. je bil višek mraza 18° R. Mráz je sicer nekoliko pojenjal, a vendar še ni dovolj. Staro se stiska k peči, mladina pa hiti ven s sankami in smučmi. Nekatere vodov. izlivke so zamrzile, smo menda računali, da letošnje zimo sploh mraza ne bo, zato se nismo zavarovali. Radi mraza se je tudi prireditev, namenjena za praznik sv. Štefana mo- rala preložiti na poznejši čas. Dvorana v Društvenem domu je namreč precej hladna. A kakor se vidi, bo temu kmalu pomagano, ker je že v delu napeljava centralne kurjave. — Posebnih senzacij ni zaznamovati. Ljudstvo nestrno pričakuje, kaj bo oblast ukrenila radi kuhanja lobanje. Menda vendar ne bo šla vsa stvar kar tako ad akta, kakor že nekatere druge kočljive reči v prejšnjih časih. — Tovariš France Zupan se je po dvomesečni težki bolezni vrnil v domačo oskrbo. Zelimo mu skorajše popolno okrevanje, da bo mogel s svojo vztrajno delavnostjo zopet sodelovati v družini. — Zadruga elektrarna pa že skoraj spi ne zimsko, ampak Matjažovo spanje. Transformator že delajo dve leti, kakor da bi bil ta prvi v Jugo- slaviji. Kaj je z novim načelstvom in nadzorstvom? Ne vemo nič?

Slovenci v Italiji

Obupen klic iz Trentarske doline.

Poročali smo že, da je pred tedni italijanska vlada uvedla silno visok davek na koze. Finančni minister hoče z novim davkom zmanjšati, če ne popolnoma uničiti kozjereje, ki je po mnenju ita- lijanskih strokovnjakov silno škodljiva gozdom. Še ko je šlo samo za zakonski načrt je poslanec Be- sednjak v imenu Bovčanov in Trentarjev posredoval pri italijanski vladi, naj upošteva posebne razmere v bovškem okraju in v Trenti, kjer je kozjereja edini vir dohodkov in na drugi strani ne more škodovati narodnemu gospodarstvu, ker se ti gozdovi radi pomanjkanja prometnih zvez sploh ne dajo izkoristiti. Fašistovska vlada je prošnjo poslance Be- sednjaka gladko odbila. Ko se je o tem raznesel glas, je v zgornji Soški dolini in Trenti nastalo močno gibanje med kočarji, ki se je razlilo v »ponižno prošnjo na goriškega prefekta«, objavljeno v »Go- riški Straži«, v kateri so Trentarji »na kolenih pro- silili prefekta naj se zavzame zanje. Tudi to tako globoko ponižanje ljudi, ki so se že skoraj opirali na beraško palico, ni nič pomagalo. Pred mesecem dni je izšel zakon, ki končno veljavno uvaja davek na koze. Posledice so že tu: V zgornji Soški dolini dobiš kožo skoro zastoj; tako je neki Trentar pro- dal v Roveru tri koze za 60 lir! Trentarji bodo v najkrajšem času prišli še ob to premoženje. V »Go- riški Straži« čitamo na uvodnem mestu klic »Na po- moč!« iz Soške doline, ki se zaključuje tako-le: Naše upanje v življenje že zamira, naše roke se sklepajo v pobožno molitev, a naša usta govorijo: Prizanesite nam, prijatelji božji, oprostite nam dav-

ka, da bomo tudi mi živeli...!« Tako more mole- dovati edino človek, ki že gleda lakoti v oči. Naj dostavimo še, da je zgornja Soška dolina že pred vojno izumirala, prebivalstvo je šlo naglo navzdol; ljudje so se v trumah selili v Nemčijo v rudnike. Ne moremo pač reči, da hoče italijanska vlada z novim davkom izseljevanje še pospešiti.

Denar, denar, denar! Vlada občinski načel- niki ali podestati, ki jih je fašistovska vlada po- stavila, da uvedejo v občinsko upravo red in šte- denje, v resnici pridno gospodarijo. Tem finim go- spodom, ki navadno v mestu stanujejo in se morda vsak mesec v avtomobilu pripeljejo na vas, prav- nič ne dišijo priproste občinske pisarne; preure- diji so jih prav mestno. Mestno mora biti urejena tudi vas. Podestat tako zahteva, in mora se zgoditi; ali ima slovenski kmet potrebnega denarja, po- de- stata ne briga. Tako je dal te dni podestat v Gr- garju razglasiti, da mora vsak kmet plačati 10 lir za nove hišne številke, da bodo vse enake!

Nova zasnovanje dr. Korošca. »Popolo d' Ita- lia« od 14. t. m. vnovič sramoti dr. Korošca in več drugih jugoslovanskih politikov. V članku »Pan- slavija: S Sv. Mihaela« piše Giovanni Borelli, da družji najrazličnejša jugoslovanska gibanja edini klic »Zvela Francija«, kar se po srbsko pravi: »Dol' Italijate!« To da je podlaga za ganljiv spo- razum med novimi in starimi skupinami, med ti- stimi, ki se smirno sovražijo in do krvi opravljajo, med n. pr. »reverendissimom« Korošcem, sloven- skim in klerikalnim zastavonošo domotožne zve- stobe Francu Ferdinandu, slavoofilu in slovenofilu, umorjenemu po Srbih v Sarajevu, in g. Davidovi- čem, radikalnem trikotniku na vzhodu ulice Rue Cadet v Parizu, ateistom, vazalom nesmrtnih načel iz l. 89. Sledi še zasmeševanje Radiča. Kakor se vidi, »Popolo d'Italia« kot glavno glasilo fašizma pač prednjači v svojem res »fašistovskem slogu«.

Turške srečke in Srečke Italijan. rdečega križa

kupuje
Banka Pehani & Ko., Ljubljana,
Miklošičeva cesta 20.

Zdravstvo

Dr. Démetér Bleiweis-Trsteniški:

O Rentgenološkem zdravilnem obsevanju.

Ambulatorij Okrožnega urada za zavarova- nje delavcev v Ljubljani je dobil te dni zadnjo tehnično zdravilno napravo, s čemer je dovršen in s čemer je postal eden najmo- dernejših in najboljše opremljenih zdravni- škkih ambulatorijev naše države. Je to prof. Wintz-ova varnosna naprava za rentgeno- loško obsevanje. Že prej je bil v oddelku za rentgenterapijo postavljen aparat najnovejše- ga tipa Stabilivolt, ki proizvaja za obse- vanje potrebno električno energijo s cevno napetostjo 250.000 voltov ali 250 kv (kilo- volt = 1000 voltov).

Dočim je rentgenološka diagnostika da- nes že na višku svojega razvoja, kaže v zad- njih letih tudi rentgenološka terapija mogo- čen razmah. Ne omejuje se kakor začetkoma na zdravilno obsevanje telesne površine, n. pr. raznih kožnih obolenj, zabreklih površnih žlez itd., ampak si je z pomočjo zelo pronica- vih trdih rentgenovih žarkov osvojila tudi notranjost telesa, kjer n. pr. z uspehom obse- va zlasti zle tvorbe na notranjih organih. V ta namen je bilo seveda treba primerno preustrojiti aparate in povečati njih energijo. Pri dosedanjih aparatih za terapijo se je vi- soko napeti tok izvešine proizvajal s pomočjo induktorjev in motornih plinskih prekinjeval- cev z živim srebrom. Vsed tega so ti aparati povzročali hud hrup in s plinom zelo pokvar- jeli zrak, tako da je bilo treba prostore za »terapijo« neprestano zračiti in ventilirati. Vsi ti nedostatkoli so odpadli pri modernem Sta- bilivoltu. Pri njem se tok pretvarja s pomoč- je žarečih ventilnih cevi in kondenzatorjev, kar se vrši povsem leslišno in brez vsake pokvare zraka. Vsed tega kakor v sed moč- ne električne napetosti in varčnega obratova- nja je Stabilivolt idealni aparat za intenzivno globinsko terapijo.

Močno pronicavi trdi rentgenovi žarki, ki se uporabljajo pri zdravilnem obsevanju, pa so v stanu oškodovati zdrave telesne dele bolnika ter rentgenologa in njegovo pomožno osebo. Da se je to preprečilo, so bile po- trebne razne varnostne naprave. Tako se je moralo zdrave telesne dele bolnikove pokri- vati s svinčenimi ploščami ali s svinčnim gumijem, rentgenolog in njegova pomočnica pa sta se morala med obsevanjem nahajati za posebno varnostno steno, zgrajeno iz ba- ritne opeke in opremljeno z oknom iz stekla, ki mu je primešan svinec. Tako ba- ritna opeka kakor tako steklo sta za žarke neprodorna. Ta naprava pa je zelo neokretna, ker je vendar le večkrat treba na bolniku kaj popraviti ali urediti. Vse te varnostne ure- ditve pa napravlja skoraj da nepotrebne uvodoma omenjena naprava po prof. Wintzu. Ta se sestavlja iz v vseh smereh pregibljive mize, na kateri leži bolnik in iz ob mizi pri- trjenega iz treh kovinskih stebrov zgrajenega stojala, ki nosi držalo za rentgenovo cev. To držalo je s pomočjo posebnega kolesja na vse strani gibljivo, rentgenova cev pa je okrog in okrog zavarovana s svinčnim plaščem, tako da izstopajo žarki samo v ozkem stožcu proti organu, ki ga je treba obsevati. Prof. Wintzova naprava daje torej popolno varnost pred žarki, omogoča rentgenologu in njegovi pomočnici prosto pregibanje po prostoru ter odsesava razven tega vroč zrak, ki se nabira okoli cevi, s pomočjo posebnega ventilatorja, ki je izpeljan na prosto.

Stabilivolt, ki ga je za svoj ambulatorij nabavil Okrožni urad za zavarovanje delav- cev v Ljubljani in ki omogoča, da se hkrati lahko obseva dva bolnika, je četrti ali peti aparat te vrste, ki je bil montiran v naši državi. S Stabilivoltom in napravo po prof. Wintzu je dal Okrožni urad svojim članom na razpolago najpopolnejšo uredbo za zdra- vilno rentgenološko obsevanje, ki je danes mogoča. Oba aparata je dobavilo Jugoslovansko Siemens d. d., oddelek za slab tok, v Ljubljani. Ker pa je Stabilivolt edini aparat te jakosti v Sloveniji, bo dal Okrožni urad svoj oddelek za rentgenološko obsevanje na razpolago tudi privatnim bolnikom po zmer- ni tarifi, ki se bo ravnala po porabi električne energije, to je po miliamperskih minutah in po napetosti do 100 ali preko 100 kv. Od- delek stoji pod vodstvom rentgenologa pri- marja dr. A. Kunsta.

Rentgenološko zdravilno obsevanje si je danes osvojilo malodane vse panoge medic- ine. Da podamo le kratek pregled, naj iz po- vršinskega obsevanja omenjamo razne kož- ne bolezni, kakor kronične ekceme, trdovrat- ni luskinasti lišaji, zmojenje rok in nog, favus (zelo trdovratno nalezljivo bolezen lasišča) in lupus, pri katerih dosega obsevanje lepe uspehe in je čisto edino v stanu, da trajno odpravi bolezen. Iz globinskega obsevanja bi bilo predvsem omeniti razne vrste golš, tuberkulozne zabreklih žlez, raka na prsih, obsevanje pljuči in jabolka, ki je zlasti pri bolj stacionarnih cirotičnih tuberkuloznih obolenjih važen pripomoček zdravljenja, tu- berkulozo trebušne mrene, tuberkulozo kosti, obsevanje vranice pri krvnih boleznih, zle tvorbe (rak, sarkom) vseh vrst, bodisi na adih, bodisi na notranjih organih, zlasti na zelodcu, maternici in danki ter kastracija z obsevanjem jajčnikov. Zene, pri katerih je kastracija iz strogih zdravstvenih indikacij potrebna, se bodo gotovo raje dale obsevati, kakor da bi se podvržle operativni odstranit- vi jajčnikov.

Tako je ustanovitev oddelka za rentge- nološko terapijo važna izpopolnitev bogatih zdravilnih pripomočkov, ki jih nudi ambula- torij Okrožnega urada za zavarovanje delav- cev v Ljubljani.

Mahatma Gandhi umrl.

Dne 22. t. m. je dospela vest, da je umrl v Indiji Mahatma Gandhi. To je vest, ki bo ves kulturni svet pretresla, kajti z Gandijem je preminul eden največjih, najplemenitejših mož naše dobe.

Mahatma Gandhi, človek nezmatne vnanjosti, za katero se skriva neskončna krotkost in ljubezen, spominja v marsičem na asiškega svetca. Bil je rojen l. 1869 v Porbandarju ob omanskem zalivu od bogatih staršev. Leta 1888. je prišel v London, kjer je študiral pravo. Leta 1893. je odpotoval v južno Afriko, kjer pa ni služil zlatih denarjev, ampak se ves posvetil svojim indskim rojakom, ki so si tam liki sužnji služili v rudnikih bomo skorjo kruha, ter odvetniško službo pustil, da organizira socialno borbo. Odlod se je vrnil v Indijo.

Tu je začel l. 1920. veliko osvobodilno borbo proti Angležem. Od njega pohaja nacionalistično gibanje ali takozvani »svarodž«. Uspešno mu je pomiril Indce z Mohamedanci. Leta 1922 so ga Angleži zaprli, leta 1924. pa izpustili. Medtem je prišlo nacionalistično gi-

banje v druge roke. Gandhi se je l. 1925. popolnoma odtegnil političnemu življenju in se v samotni posvetil premišljevanju, postu in molitvi ter umrl kot spokornik.

Borba Gandijeva za osvoboditev indskega naroda je bila nekaj čisto posebnega. Načeloma je odklanjal najmanjše nasilje, revolucijo, in učil, da je svoboda le v moralnem preobratu. Do Angležev ni učil sovraštva, ampak nasprotno ljubezen. »Mi se borimo proti krivici, nasilju in zverinstvu Angležev; prvi predpogoj, da smo k temu upravičeni, je, da sami ne delamo nasilja in krivice.« Angleže same je treba izpreobrniti, »oni niso slabi, temveč bolni na svoji civilizaciji.« Vse bistvo njegove nacionalne borbe je pa zapopadeno v izreku: »Angleže je treba prepričati, da ne delajo prav, sila pa nikdar ne pričuje, temveč ponižuje tistega, ki jo rabi, in rodi spet silo.« Praktično je učil Gandhi non-cooperation, to je, pasivno rezistenco, neudeležbo Indcev na vladi, parlamentu, službah, šolstvu, bojkot tujega blaga. Veroval je v strašno moč naroda, »ki ga ni mogoče vladati, če vladanci sami nočejo«. Gandhi bi imel čisto prav, če bi ljudje ne bili slabi; na eni strani nagnjeni k aktivnemu upor, na drugi pa podkupljivi, željni sovladanja in težeči k kompromisom. To je povzročilo, da njegovo gibanje ni imelo zaželjenega rezultata. Boljševištvu je odločno odklenjal.

Vendar Gandhi ni zastoj živ. Bil je eden prvih, ki so moderni Evropi zaklicali, da je bolna, da »ni več krščanska, ampak služ mamonu«. Tudi svojemu narodu je koristil in mu pripravil pot do osvoboditve. Brez Gandija bi Indija ne dosegla tega, da se brez dvoma vedno bolj bliža samovladi. Njegov vpliv je tudi na Angleže bil silno velik. Tudi krščansko človeštvo ga bo štelo med največje proroke božje ljubezni v našem času, moža, ki je bil tudi osebno brez madeža, ascet, ki je popolnoma tako živel, kakor je učil.

Novi kardinali.

Kakor smo že poročali, je papež Pij XI. dne 19. decembra v tajni konferenci po jako pomenljivem nagovoru in slovesnem ceremonijalu imenoval za kardinale gg. Aleksija Henrika Lepicier, Raimunda Rouleau, Petra Segura y Saenz, Jožefa Binet in Justiniana Seređi.

Raimund Rouleau je bil rojen l. 1866. v Isle Vert v Kanadi. Vstopil je v dominikanski red in postal l. 1926. nadškof v Quebecu.

Aleksij Lepicier je bil rojen 1863 v Vancouleursu v verdunski škofiji. Vstopil je zelo mlad v red služabnikov Marije. Prišel je v Rim, kjer je 25 let učil v kolegiju de Propaganda fide dogmatiko. Udeleževal se je veliko pri redakciji kanoničnega prava in v komisiji za biblične študije.

Peter Segura y Saenz je znan po svoji veliki dušnopastirski in socialni delavnosti

ter organizatoričnih zmoglostih za krščansko ljudsko prosveto v Španiji. L. 1926. je bil imenovan za nadškofa prvega španskega škofovskega sedeža v Burgosu.

Jožef Binet je rojen 1869 v Juvigny, škofija Soisson. Bil je škof v Soissonu, kardinalska čast ga je pa dosegla kot nadškofa v Besançonu. Ker se je bil zelo odlikoval v vojski, je dobil častno Legijo.

Justinian Seređi je bil rojen 1884 na Slovaškem. Postal je benediktinec. Študiral je in predaval v kolegiju sv. Anzelma. Je znan kanonist. Je pa izvrsten diplomat, ki je bil svetovalec madjarskega poslanstva v Rimu v cerkvenih zadevah. Zdaj je nadarjeni sin slovaških staršev postal primas Ogrske. Sv. Oče ga je zelo odlikoval in ga v konzistoriju imenoval »Benjamina svetega kolegija«.

Božični prazniki in Mohorjeve knjige.

Mohorjeva knjiga je bila skozi desetletja pravo božično darilo za slovenski narod; saj je bilo do zadnjih treh desetletij politično in drugo časopisje med kmečkim prebivalstvom jako malo razširjeno. Ali je danes Mohorjeva knjiga še potrebna, ko imamo toliko drugega tiska? Ali se ni »preživel«? Baš obratno! Čim večja je splošna izobrazba katerega naroda, tem bolj se čuti potreba po knjigi, ki naj bo nekako centralno glasilo vseh, ki se zavedajo, da spadajo skupaj in da imajo kljub vsem razlikam vendar ogromno skupnega. Tako centralno glasilo slovenskega naroda pa ne more postati noben list glavno iz dveh razlogov. Prvič so listi na splošno predragi. Podraži jih poština, uprava itd., tako da je izključeno, da bi mogel izhajati list za borih 20 Din v obsegu kakih 40 tiskanih pol in še več. Poleg tega so vsi listi, kar jih izhaja v Sloveniji, namenjeni predvsem enemu stanu ali eni politični stranki. List, ki se ozira predvsem na delavstvo, ne bo našel mnogo bralcev med kmeti in obratno; mesto ima zopet druge potrebe nego dežela. Mohorjeva družba pa prinaša vsakemu stanu in vsaki starosti nekaj. Poleg tega se ne vmešava v dnevno politiko in ima preko vseh dnevnih sporov uprto oko samo na velike smernice, ki morajo voditi vsak narod, ako hoče obstati: na zvestobo Bogu, domu in svoji vesti. Pri tem je pa v resnici napredna in pravem pomenu besede, ker skuša pod vodstvom spretnega urednika in dobrega poznavalca potreb našega naroda prinašati pouka v vseh panogah človeškega znanja. In tako ima Mohorjeva družba namen, da spaja slovenski narod

preko vseh stanovskih, pokrajinskih in drugih razlik v eno enoto in da ustvarja skupno miselnost glede vseh vprašanj, ki morajo biti Slovencem vseh stanov in vseh pokrajin skupna.

In tako centralno glasilo slovenskega naroda postane družba družba lahko prav radi tega, ker so njene publikacije tako silno po ceni. Prosim vas: knjiga za štiri dinarje! Ali more kdo reči, da ne utrpí na leto dveh kovčev? Se berač bi se zlagal, če bi to trdil! Prav radi tega pa se ne more smatrati Mohorjeva knjiga kot konkurentinja katerega mukoli listu. Vsak list naj jo priporoča, saj Mohorjeva knjiga indirektno podpira vse liste, ker širi veselje do branja. In poleg tega: Če nastane vprašanje, katero slovensko publikacijo naj predvsem naroči tisti, ki morebiti nima še nobene, moramo brezpogojno reči, da pripada prvo mesto Mohorjevi knjigi, tej veliki dobrotnici in vzgojiteljici našega naroda.

Naj se vpraša za božič sleherni, ki bere te vrstice: 1. ali je on sam naročen na Mohorjeve knjige? 2. Kaj more storiti, da širi Mohorjevo knjigo tudi med drugimi? Kajti poleg župnij, kjer je res Mohorjeva knjiga skoro v vsaki hiši, imamo tudi kraje, kjer pride Mohorjan komaj na petdeset ali še več župljanov. Posebno uslugo bo storil tisti našemu delavstvu, kdor bo kar največ pripomogel, da pride lepa knjiga tako rekoč brezplačno v čim večjem številu med delavstvo. Sklenimo torej za letošnji božič: čez leto dni mora biti vsaj pet tisoč Slovencev več, ki se bodo o božiču veselili Mohorjeve knjige!

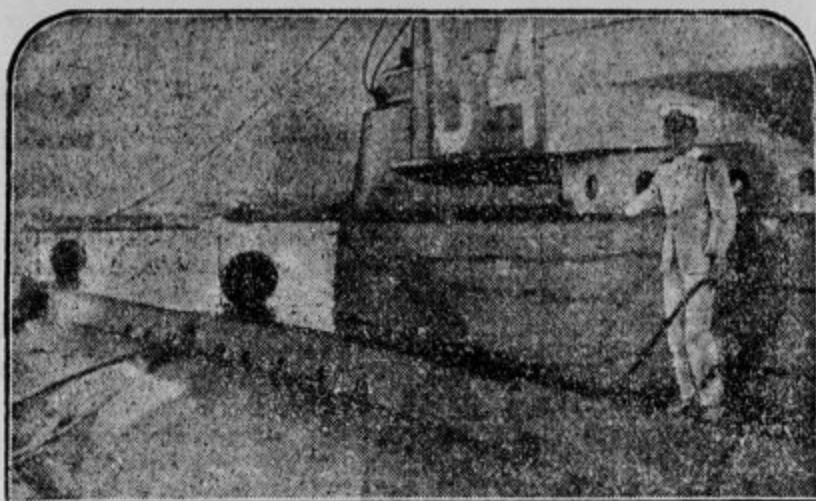
samo največji Kitajec po telesu, temveč po angleških listih sploh največji človek na svetu. Meril je 2 m 48 cm. Večkrat so ga filmske družbe hotele pridobiti za sodelovanje, pa je vedno odklonil, češ da so filmi delo hudobnih duhov. Umril je ubožen, za pogrebom je šel kot edini žalujoči njegov stalni delavski tovariš, ki je bil visok samo 1 m 20 cm.

Stavbišča naprodaj

Na Mirju ob regulirani Gradaščici je še 24 lepih parcel naprodaj, v izmeri 670 do 1250 m², po 16 do 18 Din m². Parcelacijski načrt je gotov, zato izbira prav nujna. Kljub bližini kopališča Kozleze ni bil ta prostor ob lanskem poplavi pod vodo. Spomladi se bo mnogo zidalo in bodo cene gotovo poskočile. Porabite sedaj priliko! — Naslov prodajalca se poišče v upravi lista pod št. 9858.

Prepozno!

Podmornica S4.

Dne 22. t. m., torej nekako 6 dni ali okoli 130 ur po nesreči se je šele posrečilo izvirati v steno podmornice S4 odprtino in uvesti ventil z zračno cevjo. Ker pa že cel dan in eno noč ni bilo iz podmornice več

nobenega odgovora, na trkanje, se je dele podvzelo brez upanja. Zrak, ki prihaja po cevi iz podmornice, je izčrpan in poln strupenih plinov.

—o—

Božično darilo našemu ženstvu -- našemu narodu!

Jugoslovanska Matica in akcija »Dečev«.

Za Božič prihajamo k Vam! Prihajamo k celokupnemu ženstvu našemu! Ne praznih rok — za bodočnost, za prihodnje poletje Vam prinašamo lastno narodno oblačilo »Dečev«.

Iz častiljive naše narodne noše, iz vzorov naših mater je posneta. Pripravljena je, da jo podarimo Vam materam našega rodu, Vam učiteljicam, vzgojiteljicam naše mladine, Vam meščankam kot deželankam.

Prinašamo jo Vam hčeram našega oratarja, podjetnika, intelektualca. Pridite in vzemite si jo, da za vedno postane Vaša, to je splošna narodna last. Narodu v zaveznost, »Jugoslovanski Matici« in »Dečjemu domu« pa v možnost čim večjega razmaha.

»Dečvac« bo povsem naše oblačilo — po

Princesa Sarka Karagorgjević onesrečila.

r Ženeva, 23. dec. (Tel. »Slov.«) Snoči se je princesi Sarki Karagorgjević pripečila avtomobilska nesreča, ki bi lahko imela težke posledice. Vozila se je z baronico Prin-gel, soprogo avstrijskega delegata pri Društvu narodov, in gđ. Ano Schepper. Baronica Prin-gel je sama vodila avtomobil. Ker je bila velika poledica, je avtomobil spodrsnil in zadel v drevno ob cesti. Radi velikega udarca se je avtomobil prevrnil in dve dami sta se težko poškodovale. Takoj so ju prenesli na kliniko, kjer so zdravniki izjavili, da je princesa Sarka dobila zelo težke poškodbe. Z ozirom na njeno starost ni izključeno najhujše.

Princesa Sarka Karagorgjević se je rodila v Beogradu leta 1840. kot hčerka znanega prosvetnega dobrodelnika Miše Anastazijevića, ki je sezidal palačo, v kateri se sedaj nahaja belgrajska univerza. Prvotno je bila ta palača zamišljena kot kraljevski dvorec za njegovo hčerko, ki se je poročila s princem Gjorgjem, vnukom prvega Karagorgjevića. Anastazijević je namreč igral takrat veliko politično vlogo in je skušal princa Gjorgia spraviti na prestol, česar pa pozneje ni mogel izpeljati. Zato je to palačo poklonil univerzi. Princesa Sarka je že dalj časa živela v Ženevi, kjer je imela svojo vilo. Živela je v veliki samotni.

izvoru, kroju in vzorcu. To narodno žensko poletno oblačilo je lepo, praktično in do skrajne možnosti ceneno.

Brezizjemno vsaka žena in dekle naj se v prihodnjih mesecih, ko bomo objavili poziv, prijavi in pridobi za prijavo tudi krog svojih znank, ker odziva sleherne slovenske žene pričakujeta

Glasba

MOZART: CAROBNA PIŠČAL.

V četrtek 22. t. m. je ljubljanska opera kol premiero uprizorila Mozartovo slovečo »Carobno piščal«. Gospod ravatelj Polič jo je nastudiral v najfinjšim stilnim umevanjem; bil je to poleg njegove lanske »Čosi fan tuttee« nekaj gala, ali, bi rekel skoro komorno intimno dan kos. Za izredno fino in delikatno podano overture je dirigent žel navdušen aplavz. In še nekaj ne smem pozabiti: tista mozartska finesa je prešla tudi na soliste in zборе v skoro isti meri, kakor jo je pokazal orkester! In je trajala ves čas do konca! Zasedeno je bilo izborni: Banovec, Janko, Betetto so v vlogah Tamina, Papazena (g. Janko se bo napravil še za komika in buffo) blesteli. Pamina — Thalerjeva se je odlikovala, Davidova — kraljica noči je odpela v živahnem tempu eno najlepših koloraturnih bravur v odličnem staccato, intonacijo in višino... Tercel Majdičeva, Mitrovičeva, Medvedova je bil na mestu, Papazena g. Poličeve prav adekvatno podana. Dobro je razdelil vloge nekaterim na glas in naturel, kdor jih je! Samo Rohrmannove ekspresionistične stilizirane dekoracije nismo razumeli. K stilu dela ne pristojajo, po današnje — moderno pojmovane bi bile realistično-naturalistične, vsekakor pa je dejstvo teh, vselakor novih dekoracij hvalevredno. Prejšnja uprava bi jih nemara ne bila dala. Beležiti treba operni uspeh na hvalo g. Poliču. Mozartova tekoča muzika v svoji nepokvarjeni izrazni enostavnosti in preprostim sredstvom učinkuje kot plemenito blažilo modernini živcem, vajenim bombnih efektov in prav je pripomnil znan sodoben komponist: ta »objektivna« muzika s svojo enostavno kompozicijsko logiko in nevstijivim, pa pa zadetim izrazom je do neke mere najmodernejši — sorodna!

Hotelska ura je ravno kar odbila dvanajste opoldansko uro. »Poldne, poldne po celem svetu,« je zazdehal hotelir.

»Ni rest« se je oglasil neki gost. »V Carigradu je sedaj dve, poldveh zjutraj v Honolulu, pet popoldne v Indiji, polenajstih v — — —

Hotelir je ponovno zazdehal: »Hvala Bogu, da živim v takem kraju, kjer je poldne poldne in nič drugega!«

Požar uničil za pol milijona lir umetnin. v Trst, 23. decembra. (Tel. »Slov.«) Prošlo noč je v slikarski razstavi Michelazzi nastal požar, pri katerem je bilo uničenih več slik antičnih in modernih mojstrov. Škoda se ceni na več kot pol milijona lir.

Največji človek na svetu umrl. v London, 23. dec. (Tel. »Slov.«) V Sanghajju je umrl kitajski kuli Cang-li, ki ni bil

PESEM IZALJA PREROKA • LJUDSTVO • KI JE V TEMI HODILO • JE UGLEDALO VELIKO LUČ • PREBIVAVCEM V DEŽELI SMRTNE SENCE SE JE LUČ PRIKAZALA • ZAKAJ DETE NAM JE ROJENO SIN NAM JE DAN IN NA NJEGA RAMI JE VLADARSTVO • NJEGO VO KRALJESTVO SE BO RAZŠIRJALO IN MIRU NE BO KONEC

S. SARDENKO • VZDIH BOŽJE LJUBEZNI

Iznad zemlje proti solncu
kakor smrekov suličasti gozd
zbor se dvigne src sovražnih:
»Strt med nami bodi modri most!
V nas je samih ogenj plameneč;
tvojih žarkov ni nam treba več!«

Solnce božje se nasmeje
in izgine tiho vrh neba
in rodi se v sveti noči
sredi src in hladnega sveta:
»V meni sije ogenj hrepeneč;
drugega ni moči najti več.«

IVAN PREGELJ • TOLMINSKE MATERE SVETA NOČ

cesti pod Ušnikom dvakrat na teden pod noč.
Pesem iz žalosti tolminske: Je bila mati, je
iz groba rokó stegnila, da bi svoje dete po-
dojila. Je bila še druga je pet otrok preklela,
da bi jih pred kletvijo drugih otela. Je bila
zadnja mati, je iz usmiljenja svoje dete ubila
in vso noč plesala do dne...

Vnuk France je sitnaril:
»Glavo imam na goli peči. Vse vzglavje
ima Ivanec. Mati! Kako ste pošlali? Ne ode-
vajte! Zadušil se bom. Kam pa greste, no?
Držite me, no, da ne padem.«

»Sitna noč.« je vzdihnila mati. Pa se je
hotelo kar prelomiti v njej:
»Vstanem pa ležem v kak senik. Čez tri
dni se vrnem ko bo vse to strašno prešlo...«
Zameglilo se ji je kakor od udarca, po-
tegnila je križ:

»Hudoba hudobna, motljiva! Ti mene,
Bog, varuj sence črne! Pet dni sem pre-
nesla, bom še šest noč!«

Polnoč je bila mimo. Srednji otrok je še
vedno sitnaril klical zdaj uporno, zdaj plašno
proseče. Starejši brat se je motno dramil. Naj-
mlajši je ležal še pokojneje. Še ročic ni pre-
kladal več...

»Pravljico!« je hotel trmasto sitni srednji.
Vdano je menil starejši:

»Tisto o romarju, mati, iz Lokovec.«
Stara mati je dotlej bajala že ves večer.
Skrayne so ji bile trde, grlo hripavo, glas ubit.
Ko je spregovoril najstarejši, je vendar oži-
vela. Ljubila ga je s tajnim upanjem da bo
nekoč novo mašo pel. »O romarju, Ivanec,«
je rekla in zastrmel na tihega najmlajšega,
ali bi ga v naročaj vzela, da bi laže prešel...

»Vstal je romar na pot, romar na božjo
pot. Teško je hodil dolgo je šel, sam Bog mu
je stopinje štel. Srečala je njega, hudoba iz
pekla, hudoba motljiva. Oj romar romarski,
kod si hodil, kam boš šel? Tod sem hodil in
šel na težko pot na romarsko, k Mariji De-
vici na Sveto goró. O, ne hodi, ne hodi na
goró, romar, na goro romarsko. Na gori zvo-
novi ne pojo, na gori rožice ne cveto, na gori
se same peklenske spake tepo! Rekel je romar
romarski: Poberi, hudoba se ti! Vstal sem od
daleč in dolgo šel, sam Bog mi je stopinje
štel. Njegova naj sveta se volja zgodi, ne boš
mi stopinje odštel hudoba ti! Šel je romar,
prišel na goro. Tam vsi zvonovi zvone tam
pred oltarjem vse sveče gore Sam Jezus je
pred oltarjem stal, sveto mašo je bral. Za vse
duše vicane, za vse tiste matere, ki so du-
hovne zredile, da bi nebeške moči še meni to
milost sprostile!«

Najstarejši vnuk se je nemirno zganil.
»Mati! Saj so res rekli gospod? Da bom
v šole šel!«

»Pojdeš,« je rekla mati »pel boš novo
mašo, če prideš srečno mimo hudobe.«

»Pridem!«

»Ne bo prišel,« verjame mati. »Bi prišel,
če bi lajder ne bilo, ki jih speljejo kakor so
Štefajvega in Lovrčevega...«

»Se povejte! Pravljico! Mati!« je sitnaril
srednji.

Rekla je mati je kakor pela:

»Plavaj, plavaj, galejica, plavaj na zeleni
breg! Tri leta sem te vozil, galejica, nisem
videl kraja domačega; nisem imel človeka
svojega. O ljubi domači breg, kaj te bo vpra-
šal ubogi galjot? Ali moj sin še živi ali je še
samska hči, kako se moji ženi godi? Prišel
je na breg gospod Jezus sam: Tvoj sin pred
oltarjem stoji, tvoja hči se mož, tvoja žena
z drugim možem živi! Pa je zajokal ubogi
galjot: Kaj Te prosim, Jezus, prijatelj moj!
Nesi moji hčeri prstan zlat nesi mojemu sinu
zlat dukat, moji ženi ta črni pečat: Tvoj mož
v globokem morju leži! Plavaj, plavaj, gale-
jica, plavaj z brega nazaj. Plavajte z mano
ribice, moje koščice boste glodale...«

Pesem se je utrgala stari materi sredi
besede Vse je videla, kako bo srednjemu v
življenju poslej:

»Tako je mehak pa bo živel tja v en dan.
In ko mene več ne bo imel, po kancelijah ga

bodo gonili in po paražonih.«

Stara mati je pogledala po najmlajšem.
Z roko mu je segla čez gole in mokre ko-
molčke in jo je bolelo v dna srca:

»Samo tri tedne ga je mati dojila. Saj ne
bo vedel, kaj je ljubezen na svetu. Sirota bo,
da večje ni bilo nikdar!«

In žena je molila v strašnem usmiljenju:
»Tebe, Jezus, slačijo Tebe s trnjem kro-
najo, Tebe bridko gajžljajo...«

Nato je iskala, da bi bridkost svoji lju-
bezni prevpila, in je pela:

»Kdo bo dete previl? Kdo bo moje
dete dovil? Grobu spim tesno ležim. Moje
prsi črvi pijo, v moja usta ogrei žro, mrzle
so moje roke in noge, mrtvo je moje srce!«

PAUL CLAUDEL • MAGNIFICAT

Bodi blagoslovljen, moj Bog, ki si me
odrešil krivih malikov

In ki storiš, da molim le Tebe samega,
ne pa Izido in Ozirisa,

Ali Pravico ali Napredek ali Resnico
ali Božanstvo ali Človečanstvo ali Zakone
Prirode ali Umetnost ali Lepoto,

(In ki nisi dovolil obstati tem rečem,
ki jih ni)

Ali praznino, nastalo zbog Tvoje od-
sotnosti.

Kakor divjak, ki si gradi čoln in ki
iz preosiale deske izdeli Apolona,

Tako so si vsi ti besedniki iz preobilja
svojih pridevkov stvorili pošasti brez jedra,
Bolj volte ko Moloh, črce malih otrok,
krutejše in ostudnejše od Moloha.

Imajo zvok in nič glasu, ime, a prav
nobene osebe,

In nečisti duh je ondi, ki napolnjuje
puščave in vse prazne reči.

Gospod, odrešil si me Knjig in Idej,
Malikov in njih duhovnov

In nisi dopustil, da bi Izrael služil pod
jarmom Pomehkužencev.

Vem, da nikakor nisi bog mrtvih, tem-
več živih.

Ne bom častil ne prikazni ne lutk, ne
Diane, ne Dolžnosti, ne Svobode in ne bika
Apisa.

In vaši »geniji« in vaši »heroji«, vaši
veliki močje in nadljudje: vsi ti popačenci
se mi studijo prav tako.

Kaj mi mar vaših basni!

Pustite me samo, da grem k oknu, od-
prem noč in da zablešči pred mojimi očmi
brezštevilnost.

Res je! Ti si nam dal za dnevom Sveto
Noč in resničnost nočnega neba.

Kot sem tu jaz, tako je tu on z milijar-
dami svoje narzčnosti,

In se nam podpisuje na fotografski
papir s 600 gostosevci

Slično kot zločinec z obrisi svojega
s črnilom namazanega palca na zapisnik.

In opazovalec išče in najde tečaje in
rubine, Herkula in Alkijona, in ozvezdja,

Tedaj je dvignila stara mati iz ljubezni
do mrtve hčere in najmlajšega vnuka roke in
zaklicala:

»Mati Marija, ki si svojemu Sinu očitala,
čemu je otroku mater vzel tu le ga imaš!
Daj! Iz groba naj seže Mica po siroti. Tri
tedne samo ga je dojila. Naj seže in ga vzame
k sebi!«

Vzšlo je jutro. Stara mati se je budila iz
strašne omrtvelosti. In je videla: najmlajši je
bil umrl. Mehek smeh je kakor vonj materi-
nega mleka ležal na voščenem obrazku. Stara
mati je svoje roke sklenila in se zahvalila:

»Marija mati, dobra Gospa! Saj si dala,
da je mati iz groba roko stegnila po otroku
in ga podojila. Mati Marija! Tebi čast in hva-
la, vekomaj!«

Podobna zaponki na ramenu svečnika
in velikim okrasom, obloženim s kamni
različnih barv.

In tupalam ob krajih svetovja, kjer se
končuje delo stvarjenja — zvezdne megle-
nine,

Kakor če se močno razbičano in raz-
gibano morje zopet umiri, a še vidiš dvi-
gati se z vseh strani peno in velike plasti
motne soli.

Tako čuti kristjan v nebesih vere utri-
pati Vse svete vseh svojih živčnih bratov.

Gospod, Ti nikakor nisi vzel v svojo
službo svinca ali kamna ali trohnečega
lesa

In nihče se ne bo ukrepil v postavi ti-
stega, ki je dejal: Non serviam!

Ni namred smrt, ki premaga življenje,
ampak življenje je, ki uniči smrt in ona ne
more nič proti njemu!

Ti si vrgel ob tla malike,

Ti si odstavil vse te mogočnjake z nji-
hovega sedeža in za služabnike si hotel
imeti ognja plamen sam!

Kakor vidite v pristanu, ko pride lom
ledu, črne množice delavcev pokrivati na-
brežja in vrveti ob ladjah,

Tako mrgolé zvezde pred mojimi očmi
in neizmerno gibanje neba!

Ujet sem in ne morem uteči liki šte-
vilo, zajeto v vsoti.

Čas je! Nalogi, ki mi je odmerjena,
more zadostiti samo večnost.

In vem, da sem odgovoren, in veru-
jem v svojega gospodarja, kakor on veruje
vame.

Zaupam njegovi besedi in ne rabim
papirja.

Zato pa raztrgajmo vezi sanj in potep-
tajmo malike in objemimo križ s križem.

Zakaj nočoba smrti rodi smrt in posne-
manje življenja

Življenje, in gledanje Boga prinese
večno življenje.

(prev. Lovro Sušnik)

PISMO PRAVOSLAVNEGA DUHOVNA IZ RUSIJE

(Avtor tega pisma, ki nam ga je dal na raz-
polago odličen ruski emigrant, je stari preprosti
duhovnik v mali vasi sredi gozdov Povolžja, koje
ime moramo seveda kakor tudi avtorjevo zamol-
čati. — Opomba uredništva.)

† Dragi moj rojak in brat v Kristusu, N. N.!

Vaš sorodnik, prof. N., ki mi je izročil Vaše
pozdrave, Vam bo tudi o priliki ponovnega
sestanka izročil to moje pismo. Rekel mi je,
da se zanimate v krščanski Jugoslaviji kako
živijo pri nas dobri pastirji, ki dajo svoje živ-
ljenje za ovce. Drage volje Vam storim to
uslugo, moram pa poudariti, da ni mogoče
nobeno redno dopisovanje. Prosim tudi, da se
ozirate na mojo ubogo deco, ki ne sme ostati
brez zaščitnika. (Avtor se menda boji, da ne
bi prišlo njegovo ime v tisk.) Naša Cerkev je,
kakor Lazar, ki ga je Jezus obudil iz groba,
in veste, kaj so sklenili farizeji po Lazarje-
vem vstajenju. Naša »tihanovska« cerkev je
ta, katero poznate iz mirnega časa. »Živa cer-
kev« pa je sedanja uradno dovoljena, podpi-
ra jo vlada. Če se vprašate, kako je to mo-
goče, Vam povem da moli »Živa cerkev« za
ljenina kot »najboljšega kristjanca«, katerega

V treh so ležali na široki peči: sedem-
letni Ivanec, petletni France in triletni Peter,
ki so mu Petiček rekli. Negovala jih je stara
mati Ana, stregla jim in bila že vsa trda, ker
je že peto noč bedela ob njih, da niso obu-
pavali v čudni bolezn. Polegli so bili po vrsti
v tednu po zadnji adventni nedelji. Če je
stara žena le za trenutek vstala od bolnih vnu-
kov, da bi otrnila stenj na oljeni luči, že je
vekal petletni France:

»Mati! Tu bodite! Strah me je!«

France je imel na sveti večer svojo prvo
sitno noč. Stara mati je že ob triletnem
dounela bolezn skrivnostni potek: tri noči bo
sitnaril in bledel, nato se bo upokojil, kakor
se je triletni. Že ves dan leži kakor mrliček.
Premetuje in preklada le ročici, ki ste ledeni
in polni od komolčkov v dlani ne toži, ne
kliče. Vtasi srkne iz lonca za žlico hrušev-
vode, kri mu drveni skrajne, ko požira, plaho
išče z očmi. »Saj bi ga kakor Mica, Bog ji daj
nebesa, v bolečinah sem jo nosila pa je pred
mano odšla, kakor Mica bi ga vzela na prsi,
da bi mirno prešel preko mostu, ki je kakor
britev, in se ga boji.«

Stara mati je šla najmlajšemu vnuku s
pegavimi in suhimi rokami mimo čela in se
bridko osvestila svoje strašne trudnosti. Brid-
ko je imela tri prestane sitne noči najmlaj-
šega otroka vedela je za tri naslednje sitne
noči srednjega in še za tri sitne pri najmlaj-
šem, ki je bil obležal šele pred nekaj urami
v težkem snu, ko je kaj mirno povedal z gla-
som svojega rajnega očeta:

»Mati, zdaj se bom pa odpočil.«

Stara mati je z oslinjenim prstom snela
otrinek z oljenke. Plamenček je zažuborel in
prevpil sonrak mesečne, snežne luči od zu-
naj. Stenska ura je zabrnela, a bila ni. Otroci
so bili odtrgali utež. V stekla na sliki svete
Trojice je blisnilo: odsev bliskavice v sneže-
nih Pečeh. Težka orehova miza je vrgla ostro
seno po preperelih s črno umazanostjo pre-
vlečenih tleh. V tisto prevlako sta pljuvala
dve leti mlada dva, preden sta umrla. Otroci
so lazili po tleh, a angel zdravja je dihal pred
njimi, da so bili rdeči, lačni in sirote, a živi,
samo stari materi na ramah. Stara mati pa je
šla v tri gube in je trpko trpela:

»Nobena mi prihranjena ne bo. In še po
rajnima se bodo vrgli in da je žganje na
svetu, ki dušo suši in noge, in lhta laka da
jih bodo, če odrastejo, po kancelijah vlačili in
paražonih.«

V mirnem, zatohlem somraku je stalo ob-
liče stare Tolminke kakor rezano iz težke
basnovitosti. Ta basen je strašno enolična
bridkost. Pel jo je pijani voznik Jermol na

>cilj je bila popolna bratska sreča vesoljnega človeštva. Od 1. 1924. in dozdaj za njega molijo posebno molitev. Spisal je njh metropolit Jevdokim. Imajo tudi nekaj panteistično veroizpoved, ki se prične: >Verujem v višje bitje, ki je ustvarilo svet. Ta cerkev obstoji iz pastirjev brez črede. Letos sem bil na Veliki teden v Moskvi, kjer imajo največjo stolnico Hrista Spasitelja. Nimajo vernikov in se stolnica ne kusi tako da propadajo slike. Se elektriko so jim ukinili. Vsak obiskovalec plača vstopnino in je bilo pri službi samo 15 ljudi.

Imamo še >Sojuz cerkovnega >vozroždenija, ki se je razširil po vladimirski guberniji. Bil sem tam pri maši, ker je to blizu od nas. Imajo povsem drugačno službo kakor pri nas. Prestol in žrtvenik nista v oltarju, temveč zunaj in sta vsem odkrita. Namesto cerkvene slovanskega jezika služijo v ruščini. Duhovnik molí vedno na glas. Obhajilo se vrši tako: duhovnik vzame Najsvetejšo (kruh) iz keliha, ga razloži po diskosu (pateni) in zavzije. Iz keliha pa nihče ne pije, niti mašnik ne. Po mašniku in diakonu pristopijo verniki in duhovnik položi Najsvetejšo vsakemu v roko. Pravijo, da je to po katoliško in hočejo s tem poudariti misel zedinjenja. Antonin, ki je ustanovil to Cerkev, je bil njen edini škof. Za vladimirsko gubernijo je imenoval škofo na ta način, da so vsi položili desnico na svetniške ostanke v stolnici sv. Sofije v Kijevu. Rekli so, da so na ta način sprejeli darove sv. Duha, ker bi ostali sicer brez duhovnikov.

Vsi ti pojavi seveda našo neuko mračnico begajo. Večkrat sem mislil na Vladimira Solovjeva in rimsko-katoliško cerkev. Resnično je zdaj papež edini krščanski poglavar, ki ni izgubil moči in ugleda. Zdi se mi, da res še lahko pride do zedinjenja svetovnih cerkva. Saj tudi Solovjev piše, če se ne molim, v >Povesti o Antikristu, da so se združili trije ekumenski apostoli v puščavi in prognanstvu. A preden se bo to zgodilo, bomo utrpeli še veliko udarcev, kajti brezverstvo še ni prišlo do vrhunca. Stojimo tu kakor berači. Čudno je pomisliti, da mislite tam pri vas na neko >duševno kulturo. Medtem ko pišem te vrstice, pojejo pod mojim oknom >Komso-molci: >Doli s popi in menihi — rabinec naj se gre solit — V nebesa bomo zlezli — Boga razpoditi! Sploh se je >lik zemlje izpremenil, kakor pravi sv. pismo. Naše življenje, ki vas zanima, je tako, da bi se človek zjokal. Duhovščina vseh veroizpovedi nima nobenih pravic. Zdaj smo zadnji ljudje v državi. Vsako leto moramo drago plačati >obrtno dovoljenje. Tudi vse davke, stanarji in slično plačamo po najvišji lestvici kot >socialni paraziti. Naši otroci ne smejo v nobeno šolo, niti srednjo, niti višjo. Isto je z državno službo. Inženar, profesor ali slično se takoj odpusti, čim zvedo oblasti, da je sin du-

hovnika ali je končal seminar (srednje bogoslovje). Tudi pri vojakih služijo bogoslovci v posebnih >rabočih komandah, ki opravljajo najbolj umazane posle: snajenje po kasarnah in slično.

Zato prikriva vsak nekdanji bogoslovec svoje pokolenje. Ali pa se loči duhovnikova žena od soproga po dolgem in srečnem zakonu, da bi spravila kje v drugem kraju do- raslo deco v šole kot >nezakonsko. Duhovniki imamo zdaj malo zaslužka in sploh javnega dela. Veronauka ni v šoli in se kaznuje zasebni pouk z enoletno ječo po členu 121. kaz. zakonika. Sv. Pismo je povsod zaplenjeno in se ne sme prodajati. Samo >Živa cerkev ima mal bogoslovski vestnik. Učitelji tudi pri nas na deželi ne smejo k maši ali procesiji. Izgubijo službo tudi, če imajo doma svete podobe, ker je to >kvarni verski predodek. Komunisti so izpodrinili vse krste in poroke tudi pri nas na kmetih. Dečki dobijo ime Vladlen (Vladimir Ljentin), deklice pa so Oktobrine. >Komunistični krst se obhaja z godbo in govori. Maši dobi darila, oče pa članstvo komunistične stranke (kar je veliko vredno v gmoletnem oziru). Malo je hiš, kjer ni vsaj enega komunistu in zato so povsod odstranjene ali sezgane svete podobe. Popa zasledujejo z zasmehovalnimi pesmimi tudi pri pogrebih. Trpimo gmoletno in duševno in si želimo samo mirno smrt.

Brezverstvo napreduje tudi na vasi. Razuzdani fantje napadajo duhovnika, nosijo mrljica po hišah, kadijo s kurjim gnojem in po- jejo: >Vsi svetniki so pijani, ker Gospoda Boga ni doma. O protiverskih prireditvah veste najbrž iz tiska. Ponavljajo se pred vsa- kim praznikom. Igralci si nataknejo velik rdeč nos, debel trebuh in oblečejo mašni plašč. (Imajo jih zadosti, ker so okradli ve- liko cerkva.) Glumijo z gnusnimi kretnjami in besedami Boga Očeta. Kristusa in sv. De- vico Marijo. Hudo mi je Vam pisati o skruni- tvu svetih stvari. Najhujše pa je, da smo vsi osamljeni in nimamo od oblasti priznane du- hovne uprave. Kmetje in meščani starega po- koljenja sicer živijo po starem in so Cerkvu zvesti. Toda razpasla se je prava sodomska razuzdanost. Ljudje se poročijo in kmalu zo- pet ločijo, da se vnovič ženijo ozir. možijo. Sodnik ne more rešiti vseh alimentnih in premoženjskih tožb. Toda je nekaj tudi mla- dih ljudi, ki jih ta razuzdanost odbija in stre- mijo za čistim in bogoljubnim življenjem. Po- nekod obstojijo taki zasebni krožki. Imajo se- veda komunistični naslov in pravila, v res- nični pa se tam zbira čistejša mladina, da goji čitanje, samostozbrazbo ter lepe predstave. Te krožke vodijo požrtvovalni mlajši inteligenti. Jar nisem zraven udeležen ker sem že pre- star in še to pismo Vam pišem ponoči kakor Nikodem...

L. BLOY • PISMO MOJI NEVESTI IVANI

>Lettres á sa fiancée. Paris. Stock. — Ne- vesta in poznejša žena slovečega mističnega pi- satelja Leona Bloy, Ivana Molbech, je bila hčerka danskega pesnika Molbecha. Pred poroko je po- stala globokoverna katoličanka.

127. Rue Blomet, 5. okt. 1889.

V prihodnje se ničesar več ne čudi. Za- gotavljam Te, da moraš biti na vse priprav- ljen. Ne veš, kdo si, ne veš, koga ljubiš, in predvsem — ne veš kaj zahteva gospod od Tebe. Ti ne poznaš >daru božjega. Draga moja, s preprostim srcem se moraš priprav- ljati, da sprejmeš luč, ki Ti ni odmerjena, ker je tisti, ki jo naklanja, povsem brez sko- posti. Vstopila boš v svet, ki Ti je nov. Ne čudi se nobeni stvari in nikar ne trepetaj, draga moja; sploh pa, čemu se bojiš? Če boš sledila milosti, Ti naznanjam z gotovostjo tako globoke, tako popolne, tako čiste, kakor luč jasne radosti, da boš mislila radi tega umreti. In to se bo zgodilo takoj potem — to vem iz lastne skušnje — kakor hitro se boš odpove- dala sama sebi, da bi sledila samo Božji volji. Kako čudovit je ta Bog in kako je dober, da je izbral mene kot sredstvo svojega delovanja v Tebi!...

Moj češčenja vredni Odrašenik, Jezus, ki si po meni, zame, v meni skozi dve stoletji križan in ki sam pričakuješ svojega odreše- nja, krvaveč za nas na višini tega groznega križa, ki je slika in neizrekljivo skrivnostno znamenje tvojega poučujočega duha — pro-

sim Te, ozri se na mojo grozno bedo in imej popolno usmiljenje z menoj. Glej, moj sladki Odrašenik, jaz trpim s Teboj, tudi jaz, ki so mi Tvoje bolečine tolikrat trgale srce in ki sem Te noč in dan objokoval, spominjaje se s solzami brez števila Tvojega smutnega boja. Ali me nisi videl skozi vsa leta pri Svojih svetih nogah, vsega prevzetega ljubezni in so- čutja, kako sem se z grozo odvrčal od slad- nosti sveta, da bi s Tvojo materjo jokal in s številom Tvojih dragih prič, ki se niso sra- movale imeti mene kot tovariša? Tudi se nisi mogel pozabiti, da sem poln svelega spoštova- nja do Tvojih ran, le redko pozabil trpeti z nesrečnimi in da sem nekatere izmed njih izvelel iz globočine prepada, da jih v bra- tovski ljubezni povedem v Tvojo navzočnost.

Vendar si od mene mnogo zahteval, ob- ložil si me z zelo težkim bremenom, hotel si, da nosim toliko mero grenkosti, da si jo Ti sam, moj Bog, mogel spoznati. Ko sem v zad- njem času želel, da bi nič več na Te ne zaupal in bi za vedno odšel od Tebe, tedaj si mi pa v svojem usmiljenju poslal to sladko bitje, ki Te ljubi, ki Te toliko duš išče, in ki si ga končno privedel v moje roke. Moj božji smrti izročeni Gospod, Ti ne moreš biti rabelj ubo- gihih duš, ki si zanje umrl. Prosim Te po sve- tem imenu Jožefovem, po prebodenem sre- ču Tvoje matere, po poveljanih relikvijah vseh Tvojih svetnikov, imej usmiljenje z mojo dra- go Ivano in menoj. Izlij na nju svojo milost in združi naju, da Ti vso večnost služiva.

(Prevel P. dr. Roman Tominec.)

R. M. RILKE • KAKO SE JE ZGODILO, DA JE BIL NAPRSTNIK LJUBI BOG

Ko sem stopil od okna, so bili večerni oblaki še vedno tu. Kakor da čakajo. Naj li tudi njim povem zgodbo? Da bi me razumeli in bi skrajšal razdaljo med nami, sem jim zaklical: >Tudi jaz sem večerni oblak. Ob- stali so, očitno so me opazovali. Nato so mi prožili tenka, prosojna, rožna krila. Tako se pozdravljajo večerni oblaki. Spoznali so me.

>Dovolite mi, da vam povem, kaj sem zadnji čas videl pod seboj, sem jim dejal. >Prosim, če je dovolil stari, resni oblak v imenu vseh. Pričel sem:

>V sobi so ljudje. Precej visok sem, mo- rate vedeti, in tako se mi godi: vidim jih kot otroke; zato jih bom tudi kar otroke ime- noval. Tedaj: v sobi so otroci. Dva, pet, šest, sedem otrok. Predolgo bi bilo spraševati jih po imenih. Otroci se itak o nečem vneto raz- govarjajo; pa bodo ob tej priliki izdali to ali ono ime. Gotovo stoji že čas in pol skupaj, ko najstarejši (slišim, da ga za Janezka kli- čejo) pripominja, kakor da zaključuje: >Ne, tako na noben način ne sme ostati. Čul sem, da so starši včasih otrokom vsak večer, ali pa vsaj ob pridnih večerih pripovedovali zgodbe, dokler niso spaspali. Ali se danes zgodi kaj takega? — Mal odmor. nato od- govarja Janezek sam: >Nikjer več se to ne godi. Meni za mojo osebo, že radi tega, ker sem že nekako velik, ni za tistih bore par zmajev, ki bi se oni mučili z njimi, toda vendar bi bilo dobro, ko bi nam povedali, da so vile, palčki, principi in pošasti. — >Jaz imam teto, pripomi mala poleg njega. >ki mi često pripoveduje. — >Ah, kaj, odreže Janezek kratko, >tete niso za nič, tete la- žeje. — Vsa družba se je splašila ob tej drzni ali neoporekljivi trditvi. Janezek nade- ljuje: >Tudi je to predvsem dolžnost staršev, da nas poučujejo na tak način; vsi drugi vrše to le iz dobrote. Zahtevati tega ne moremo od njih. Toda, pazite: kaj počno naši starši? Hodijo semintja s hudimi, nejevoljnimi obra- zi, nič jim ni po volji, kriče in zmerjajo, toda so pri vsem tem tako ravnodušni, in bi ko- maj opazili, če bi se svet podiral. Imajo ne- kaj, čemur pravijo: ideali. Morda so to tudi neke vrste otroci, ki ne smejo biti nikdar sami in povzročajo mnogo skrbi; toda potem bi pa nas ne smeli imeti. Jaz pa takole mi- slim, otroci: da nas starši zanemarjajo, je gotovo žalostno. Toda vse to bi še potrpe- li, če ne bi imeli dokazov, da odrasli postajajo neumni in krnč, če smem tako reči. Zadr- žati njihovega propada ne moremo; ne mo- remo namreč vplivati nanje čez dan, in ko pridemo pozno iz šole domov, ne bo vendar noben pameten človek zahteval, da sedemo k njim in jim skušamo vzbuditi zanimanje za kaj pametnega. Ze tako te zaboli če sediš in sediš pri svetilki in mati niti Pitagorovega izreka ne razume. No, ja, zaenkrat ni možno drugače. Tako bodo odrasli vedno bolj ne- umni... Nič ne dè: kaj moremo izgubiti pri tem? Oliko? Odkrivajo se drug drugemu, in če se komu izpod klobuka posveti pleša, se mu smejejo. Sploh: ti ljudje se vedno sme- jejo. Če bi mi tuintam ne bili tako pametni in ne bi jokali, bi sploh ne bilo možno ura- novesiti te stvari. Pri tem so še domišljavi: celo to trdijo, da je kralj odrasel človek. V časopisu pa sem bral, da je romunski kralj otrok, in tako je z vsemi kralji in cesarji, — nič se ne pustite begati. Toda, poleg vsega nepotrebnega imajo pa vendar odrasli nekaj, kar tudi nam ni kar tako brez nič: ljubega Boga. Nisem ga sicer videl še pri nikomur izmed njih — ali ravno to je sumljivo. Do- mislil sem se, da bi ga mogli v svoji raztre- senosti, zaposlenosti in ihti kje izgubiti. On pa nam je nujno potreben. Mnogokaj se ne more brez njega storiti, solnce ne more vziti, otroci ne morejo priti na svet, pa tudi kruha ne bi bilo. Četudi ga peče pek, vendar ljubi Bog sedi in velike mline vrti. Brž najdte vzrokov dovolj ki je ljubi Bog radi njih ne- kaj nepogrešljivega. Toda, drži pa, da se ve- liki ne menijo zanj, tedaj se moramo mi, otroci. Poslušajte, kaj sem si izmislil! Ravno sedem otrok nas je. Vsak mora po en dan nositi ljubega Boga, pa bo ves teden pri nas, in vedno bo vedel vsak, kje naj ga išče.

Tedaj je prišla velika zadrega. Kako naj se to zgodi? Ali je mogoče ljubega Boga pri- jeti v roke, ali ga vtakniti v žep? Oglasil se je majhen deček: >Bil sem v sobi sam. Majh- na lučka je brlela poleg mene in sedel sem v postelji in molil večerno molitev — zelo glasno. Nekaj se je zganilo v mojih sklenje- nih rokah. Bilo je mehko in toplo in kakor majhna tička. Nisem mogel razkleniti rok, ker nisem bil še odmolil. Pri amen pa sem naredil takole (mali je odprl dlani in izleg- nil prste), pa ni bilo ničesar. To so si vsi lahko predstavljali. Tudi Ja- nezek ni vedel nasveta. Vsi so gledali vanj. In nakrat je dejal: >To je zelo neumno. Vsa- ka stvar more biti ljubi Bog. Samo imeno- vati jo je treba tako. Obrnil se je k sosedu, rdečelasemu dečku: >Žival ne more biti. Uide. Toda kaka stvar, vidiš, ki je pri miru in ki je, če prideš v sobo, podnevi, ponoči, vedno tu, taka more biti ljubi Bog. Sčasoma bomo prepričani o tem. Toda rahimo majhen predmet, ki ga moremo nositi seboj, sicer vse skupaj nima zmisla. Izpraznil je žep! — Te- daj se pokažejo redke stvari: papirni odrez- ki, nožički, radirke peresa, vrvice, kamenčki, vijaki, piščalke, klinčki in še mnogo drugega, čemur niti imena ne vem. In vsi ti predmeti so ležali v plitkih otroških dlaneh, kakor splašeni, ker bi naenkrat mogli postati ljubi Bog, in kar se je od te šare količkaj svetilo, je napelo vse moči, da bi bliščalo, da bi Ja- nezku ugajalo. Dolgo se niso mogli odločiti. Končno je našel Janezek pri mali Rezi ki na- prstnik, ki ga je nekoč vzela materi. Bistrel je kakor srebrn in radi svoje lepote je postal ljubi Bog. Janezek ga je vtaknil v žep, kajti bil je prvi na vrsti in vsi otroci so hodili vse božji dan za njim in so bili nanj ponosni. Le težko so se zedinili, kdo naj ga ima jutri in predvidni Janezek je določil vrstni red za ves teden, da ne bi bilo prepira.

Pokazalo se je, da je bila Janezkova do- mislica v splošnem povsem umestna. Na prvi pogled je bilo možno spoznati, kdo ravno ima ljubega Boga. Dotični je namreč hodil kaj trdo in svečano in v obraz je bil kakor v ne- deljo. Prve tri dni niso otroci govorili o ni- čemer drugem. Vsak trenutek je želel ta ali oni videti ljubega Boga in čeprav se naprst- nik pod vplivom velike časti ni prav nič spremenil, se je zdel njegova naprstnost sa- mo skromno odelo njegovega pravega bistva. Vse se je vršilo v redu. V sredo ga je imel Pavel, v četrtek mala Anica. Prišla je so- bota. Otroci so se šli mance in dirjali brez sape drug za drugim, ko je zaklical nakrat Janezek: >Kdo ima ljubega Boga? Vsi so obstali. Drug drugega so gledali. Nihče se ni spomnil, da bi ga bil zadnja dva dni videl. Janezek je odšel, kdo bi bil na vrsti; izšlo se je na malo Marijo. In zdaj so vsi brez pre- mišljanja zahtevali ljubega Boga od Marije. Kaj ji je bilo storiti? Mala je brskala po že- pih. Sele zdaj se je domislila, da ga je do- bila davi; zdaj pa je izginil, najbrže ga je pri igri zgubila.

In ko so šli vsi otroci domov, je ostala mala sama na travniku in iskala. Trava je bila precej visoka. Parkrat so prišli ljudje mimo in spraševali, če je kaj izgubila. Vsa- kokrat je odgovorilo dete: >Naprstnik! — in je iskalo dalje. Ljudje so ji nekaj časa po- magali; pa jih je kmalu utrudilo sklanjanje in nekdo ji je odhajajoč dejal: >Pojd raje domov, saj lahko kupiš novega. Kljub temu je iskala Marička dalje. Travniki je postajal v mraku vedno bolj tuj in trava mokra. Pa je prišel zopet mož. Sklonil se je k otroku: >Česa iščeš? Pa je odgovorila Marička, če- prav so ji solze že silile v oči, pogumno in trmasto: >Ljubega Boga! Tujec se je na- smehnil, jo mirno prijel za ročico in sledila mu je, kakor bi bilo zdaj vse dobro. Spotoma ji je dejal tuji mož: >No, poglej, kako lep na- prstnik sem našel danes! — Večerni oblaki so bili že zdavnaj nepo- trepljivi. Zdal se je obrnil stari, resni oblak, ki se je bil medtem zdebil, k meni: >Opro- stite, ali ne bi mogel izvedeti imena dežele, ki ste dežnja — Toda drugi oblaki so smejé se hiteli v nebo in povlekli starega seboj.

(Poslovenil Slavko Savinšek.)

Kupujemo staro lito železo

v vsaki množini. Ponudbe z navedbo najnižje cene na STROJNE TOVARNE IN LIVARNE, D. D. — LJUBLJANA.

Denar naložite najboljše in najvarnejše pri Spodnještajerski ljudski posojilnici v Mariboru r. z. z o. z. Stolina ulica 6 Obrestuje hranilne vloge brez odpovedi po 6% na trimesečno odpoved 8%

Znižane cene pri -TRIBUNA- za Božič. Mamice, ne zamudite ugodne prilike, da si ogledate veliko izbiro vaukovrstnih otroških vozičkov igralnih vozičkov, stolice, holenderjev, malih dvo- koles in trikotiljev. Aluminijastih strojev in dvokoles. Posebni oddelek za popravilo dvokoles, motorjev, aluminijastih strojev, otroških vozičkov itd. Emalir- ranje z ognjem. Kolesa se obravnavajo tudi preko stime. Ceniki franco. -TRIBUNA- F. B. L., tovarna dvokoles, otroških vozičkov. Ljubljana, Karlovska 4.

Pouk v kroinern risanju

in pri krojevanju damskih oblek daje redno — za dom in poklic — edino strokovno izprašana učitelja in lastnica modnega salona

ROZA MEDVED, Ljubljana, Mestni trg 24 (naspr. rotovž). Uspeh pouka zajeamčen. Učenkam z dežele se preskrbi stan. in hrana po zmer. ceni. - Istotam se izdelujejo vsakovrstni kroji po meri.

Import - Eksport svežega južnega sadja

na malo in veliko. Točna postrežba, naj- nižje dnevne cene.

T. Cutič, Ljubljana, Miklošičeva c. št. 18, prtljiki.

ZOLNI KAMENKI. Interesentno bratstvo o uspešnem zdravljenju žolčnih kamnov. Vam pošlje brezplačno lekarna pri Odrašeniku. Proglai, bušehredna št. Priloge skoli.

Poravnajte naročnino!

Ročni kovčegi za potovanje

damske in šolske torbice, listnice, denarnice, tobačnice, nahrbtniki, gamaše i. t. d. i. t. d. Opreme in pritkline za konje, dežne ponjave za konje in vozove, ovratniki in nagobčniki za pse, gonilni jermeni iz najboljšega usnja, kakor tudi šivalni in vezalni jermeni.

IVAN KRAVOS, MARIBOR Aleksandrova cesta 13 Telefon 207

Ivan Zakotnik mesni tesarski mojster

Ljubljana, Dunajska cesta 46. Tel. 379.

Vsakovrstna tesarska dela kakor moderne lesene stavbe, ostrejša hiš, vile, tovarne, cerkve in zvoniki, stropi, razna tla, stopnice, ledenice, paviljoni verande, lesene ograje itd. Gradba lesenih mostov, jezo, mlinov

PARNA ZAGA TOVARNA FURNIRJA

MONTANUS • PREGANJANJE KRISTJANOV V XX. VEKU

MEHIKANSKI TRINOG, ZVER V ČLOVEŠKI PODOBI • CERKEV V KATAKOMBAH SE JE VRNILA K PREPROSTOSTI APOSTOLSKIH ČASOV • ŽENE S TRNJEVIMI RRONAMI NA GLAVI • STRAŠNE MUKE KRISTUSU ZVESTIH • BREZPRIMERNI JUNAKI IN MUČENCI

Novodobni Neron: Calles

... In sem videl duše obglavljenih zaradi pribeževanja Jezusovega in zavoljo Besede božje, kateri niso molili ne Zveri ne njene podobe, in niso prešli njenega znamenja na svojih čelih ali na svojih rokah — ter so živeli in kraljevali s Kristusom na veke. (Razodetje sv. Jazneza, XX, 4.)

Kar se godi danes v Mehiki pod trinogom Callesom, ki igra tam najemnika ruskega boljševizma, da uniči krščansko vero, je največja sramota za naše stoletje. To je preganjanje krščanstva, ki se more primerjati samo še z Neronovim, Calles dela po naročilu ruskih sovjetov, ki so sami začeli preganjanje pravoslavnikov kristjanov v Rusiji, pa hočejo po Callesu začeti enako krvavo borbo proti katoliški Cerkvi, ki je najmočnejši branik proti ateizmu in imoralizmu boljševizma v svetu. Toda, kar se je pod Ljeningom in Trockim uprizorilo proti krščanski veri in cerkvi v Rusiji, je le slaba senca proti temu, kar je zamislil in izvajal Calles. Calles je svoje ruske učitelje še daleč prekosil. Svetovno časopisje pa, ki ob najmanjši stvari, katere se pripeti kakemu svobodomislencu, zažene vnebovpijot hrup, molči k grozodejstvu človeka, ki je zaradi svojega besnega sovraštva do katoliške Cerkve dobro zapisan pri časopisnih trustih! Resnica pa vendar prihaja na dan!

»Uničite nesramnico!«

S temi Voltairjevimi besedami je Calles pogljal svoja brezbožna krdelta nad katoliško Cerkev, h kateri spada 98 odstotkov mehiškega ljudstva. Prvi lov so vprizorili na pastirje, češ, razkropimo te, češ črede se bodo same razpršile in Cerkev bomo imeli pod nogami. Sredi noči so vplivneše škofo polovili, jih tirali na kolodvor, vtaknili v vlak in hajdi z njimi na ameriško mejo. Ostali so se morali skrivati kot preganjana zver. Zdaj zdaj so katerega zalotili in moral je za njimi čez mejo. Nato so prišli na vrsto duhovniki. Ino-emske duhovniki redovniki in redovnice so bili že po ustavi obsojeni na deportacijo. Domačo duhovščino so reducirali na manj kot minimum. Mestoma so za 100.000 ljudi pustili le par duhovnikov, katerim so pa vzeli najprimitivnejše pravice, ne samo duhovniške, ampak tudi človeške. Za izvrševanje verskih funkcij med štirimi stenami so morali imeti dovoljenje od politične oblasti in še tam so vladni detektivi vlekli vsako njihovo besedo na uho, da bi kdo ne črnil besedice proti vladnim ukrepom. V kratkem času so mnoge cerkve, pravi biseri umetnosti, na katerih je Mehika izza španske dobe tako bogata kakor samo še Italija, postale hlevi, skladišča, kino, kabareti in še kaj slabšega. Odpor duhovnikov in ljudstva je vandalstvo Callesovih krdel še potenciral. Duhovnike, ki so proti vladnim odredbam ostali na svojem mestu in brez njenega dovoljenja opravljali svojo službo, so začeli v mašni opravi vlačiti od oltarjev jih metali v ječe, cerkve pa, ne izvzemši Najsvetejše, z nečuvstvenimi orgijami skruniti. Ni čuda, da je dobremu verhemu ljudstvu spričo tega zavrela kri in da so se postavili v bran svojega najdražjega. A z oboroženo silo se niso mogli uspešno meriti. Če jim mrzel tuš požarne brambice ni ohladil verskega »fanatizma«, so jim puškina kopita mirila vročo kri. Ako še ta niso dosegla svojega namena, je padla salva. Nekaj jih je mrtvih obležalo, druge, ki so jih smatrali za voditelje upora, so tirali v ječo in od tam v pregnanstvo na Marijanske otoke ob Pacifiškem oceanu. To je mehiška Sibirija, ki je vsled svoje nezdrave klime strašnejša kot ruska Sibirija.

Interdikt.

Na to vandalstvo in bogoskrunstvo je Cerkev odgovorila s splošnim štrajkom. V sporazumu z Rimom je na vsej črti prenehala z javnim bogoslužjem. Zvonovi so utihnili, božji hrami so izgubili dušo. Najsvetejše njihov vrata se tudi za največje praznike niso več odprla. Skrivnostna tišina je nastala, skrivnostnejša kot veliki petek. Vsa liturgična opravila so se začela vršiti le po zasebnih lokalih, o katerih so bili verni sproti obveščeni. Takrat je kulturnobojna vlada šele začutila moč in vpliv Cerkve na vse javno življenje. Globoko verna ljudska duša se je razgorčena zganila. Ljudstvo si je v znak žalosti nadelo črna oblačila. Njih obrazi so postali kakor kadeči se vulkan, ki ima zdaj z ele-

mentarno silo izbruhniti. Iz vseh si bral: Ne samo Cerkev, tudi Boga nam hočejo ubiti! Podobna panika in iz nje izvirajoča letargija je nastala, kakor med Kološani, ko jim je sv. Pavel govoril oziroma pisal o paruziji, drugem prihodu Kristusovem. Ker so ga napadno umeli, češ, da se bo to skoraj zgodilo, se nikomur več ni ljubilo delati. Samo o tem so se razgovarjali. Enako mehiški katoličani. Gospodarsko življenje je prišlo v zasoj. Sledila je finančna kriza. Razna podjetja so začela rapidno nazadovati, marsikateremu je mesto zvona zapel boben. Vlada je bila v veliki zadregi. Na eni strani je grozila ekonomska kriza, na drugi orjaški izbruh v globino ranjene ljudske duše.

Calles snuje narodno cerkev.

Carranzo, predsednika med vojno, je Cerkev s svojim štrajkom prisilila v Canosso. Calles je hotel odvrniti grozečo nevarnost z narodno cerkvijo. Trije izdajalci so se našli, ki so mu ponudili roko v pomoč. Odpadlega duhovnika Pereza je postavil za patriarha. S pomočjo oboroženega vladnega moha je ta začel s silo osvajati in otvarjati zaprte cerkve, kjer je zbiral svoje plačane vernike in vladne podrepanke. Primas ga je izobčil in pod isto kaznijo prepovedal udeleževati se njegovega bogoslužja. Kmalu se je število njegovih vernikov skrčilo za cele tri. Ko je hotel naskočiti srce katoliške Mehike, njeno največjo božjo pot Mater božjo guadalupsko, mu je vlada sama to prepovedala. Da mu ni, bi bila kri v potokih tekla. Kajti katoliški Indijanci so se zaprisegli, da se bo to zgodilo samo preko njih trupel. Narodna cerkev je propadla.

Duhovnikom žena in denarja!

To vado je Calles vrgel katoliškim duhovnikom, da bi preko škofov in Rima zopet poprijeti, jih je hotel indirektno prisiliti. Samo oženjenim duhovnikom je dovoljeno pastirovati, se je glasila vladna odredba. Za nameček pa še 500 pezet, t. j. 250 dolarjev mesečne plače. Tudi to je bilo brezuspešno. Izgnani episkopat je izjavil, da se niti eden ni odzval. V delavce so se preoblekli in skrivaj vztrajali pri svojih čredah, jih tolažili, bodrili in krepili s kruhom močnih, ki se ga jim po zaupnih ločalih lomili. Kajpada so to delali na svoj lastni riziko, kajti vlada je v svoji onemogli jezi prepovedala zdaj tudi bogoslužje po zasebnih hišah.

Cerkev v katakombah.

Jasno je, da za duhovnike ta prepoved faktično ni obstojala. Ne bili bi pastirji, ampak najemniki, če bi bili svoje črede v teh razmerah prepustili grabežljivim volkovom. S tveganjem lastnega življenja, kakor se za pravega pastirja spodobi, se nadalje, samo bolj previdno skrbje zanje. Podnevi delajo, da se jih prav nič ne loči od navadnih delavcev in neposvečeni niti ne vedo, koga imajo pred seboj. Zvečer se oprezno vtihotapijo v dogovorjeno hišo, opraviti službo božjo, deliti svete zakramente in dajati navodila vernim. Eden stoji na straži, če ne preti morda kaka nevarnost. V tem slučaju je kakor bi trenil vse, kar spominja na zasilno kapelo, pospravljeno in poskrto. Gorje pa, če jih kje presenetijo, kar se večkrat zgodi, ker ima vlada vseposod svoje tajne špijone. To sramotno službo opravljajo.

Callesovi rdeči iskarijotje.

delavske komunistične organizacije »Crom« (Confederation Regional Obrera Mexicana). Sami so se ponudili vladi za tajno špijonažo do najskritejših kotov zasebnih stanovanj. Ko so čez dan po Herodovo izvolili, kje se bo zvečer vršila služba božja, se sredi svetega opravila kar iz tal požalejo. Duhovnik nima časa niti sv. Rešnjega Telesa na varno spraviti. Na ta način so se dogodila že številna

najstrašnejša bogoskrunstva.

V Mexico City n. pr. so se sredi sv. maše pred sobo oddali par slepih strelcov, da verne oplašijo. Nato so vdrlj notri, zgrabili mašujočega duhovnika in vse, kar jih je bilo ter jih vlekli pred sodišče. Za dokaz krivde so vzeli s seboj posvečene male sv. hostije; da ne posebno spoštljivo, se razume. V Tulancingu so zalotili v lastnem stanovanju mašujočega duhovnika, ki je pravkar posvetil male sv. hostije za obhajilo. Najprej so mu iztrgali kelih s presv. Krvjo in jo razlili po tleh, potem so

pa še sv. hostije raztresli in pohodili. Takih grozljivih slučajev je bilo še več. Da bi to oskrunjenje Najsvetejšega preprečili, so škofje z dovoljenjem Rima odredili, naj duhovniki pri sv. maši vse, kar ni strogo bistvenega, opuste. Sedaj je v Mehiki sv. maša v petih minutah končana. Brez mašne obleke, brez sveč, brez raznih drugih molitev slede trije glavni deli: darovanje, posvečenje, sv. obhajilo drug za drugim. Potem razdele male sv. hostije navzočim vernim, da jih poneso domov onim ki se niso mogli udeležiti svete daritve. Enako pri delitvi drugih sv. zakramentov vse zgolj cerkveno odpade. Tako mehiška cerkev sicer po katakombah živi, a vendar živi in bolj živahno živi kakor kdaj prej! Velike zasluge za to ima lajška

Obrambna katoliška liga.

Ta organizacija se je osnovala že med sedanjim preganjanjem. Sestoji iz navdušene mladine in delavstva. V nekaj mesecih je stopilo vanjo okrog 40.000 članov. Ona s svojo tajno propagando vzdržuje trajno zvezo med katoličani vse države. Edini splošni medium je še, potem katerega so škofje v stiku s svojimi vernimi. Kadar jim imajo kaj sporočiti ali jih hočejo v vztrajnosti pokrepiti, se nanjo obrnejo. Kmalu so katoličani po vsej državi izveščeni o njih navodilih, željah in ukrepih. Plamen verskega navdušenja znova zaplapolja. Določenega dne jih pridere sto, da še

Mehikanka roma s trnjevo krono na glavi k Mariji guadalupski

več sto tisoč k narodni Materi v Guadalupe, ki leži pet kilometrov zunaj glavnega mesta. Tik izpred vladne palače se ves dan vije nepretrgana procesija proti Marijini baziliki. Nekatere ženske imajo trnjeve krone na glavi v znamenje žalosti, velike trume gredo bosonoge v znak pokore. Ko jih prevzame navdušenje, neustrašeno vzklíkajo: Kristus kralj naj živi! Boljševiki sikajo jeze in onemoglega sovraštva. A kaj hočejo! Takih mas vendar ne morejo aretirati, ne na debelo streljati. Zato so ves svoj diabolčni srd obrnili proti voditeljem, duhovnikom in laikom. Začela je teči mučniška kri, na način kot je tekla pod rimskimi imperatorji.

Mučence spovedne molčečnosti.

V mestu Zacatecas je šel duhovnik Correa tajno previdet bolnika. Ker se je straži zdel sumljiv, ga ustavi, da ga preišče. Duhovnik si je bil takoj svest kaj čaka Najsvetejše in njega. Skočil je par korakov nazaj in hitro zavil sv. Rešnje Telo. Stražnik ga takoj odvede na poveljstvo, kjer je že čakalo več takih žrtev. Poveljnik se zadere nad njim: »Glej, tile bodo vsak čas postreljeni, spovej jih!« Z veseljem uboga. Ko konča, mu pa zapove: »Sedaj pa takoj povej, česa so se ti izpovedali!« — »Nikoli!« odločno izjavi duhovnik. »Kaj? Nikoli?« zareži trinog. »Na mestu te dam ustreliti.« — »Kar, sem pripravljen umreti. Noben katoliški duhovnik ne bo prelomil spovedne molčečnosti!« Bil je ustreljen.

Obošen in potem še živ sežgan.

Duhovnik iz Union de Tutla se je pred soldatesko skrtil. Ko so ga našli so mu vse prizadejali, kar so vedeli in znali. Nato so ga obesili. Med tem, ko je on visel, so vdrlj v cerkev in jo demolirali. Opravo so znesli ven in naredili grmado. Potem so žrtev še živo odrezali in vrgli na grmado. Vsi, ki so mogli, so prestrašeni zbežali, ker niso hoteli biti priča strašnega prizora. Le par vojakov, ki so imeli nalogo to grozodejstvo izvršiti, je ostalo. Poročevalec lista Diario del Passo pravi, da je žrtev z mučniškim junaštvom prenašala strašno smrt v plamenih.

Preko ustreljenega duhovnika do dekleta.

Pohotni general Lavaega v El Salto je zasledoval neko dekle. Ta je pribežala k svojemu župniku Manuelu Lopez da bi jo rešil zasledovavca. A general je ukazal svojim vojakom, da mu jo morajo čez treba s silo privesti. Vojaki priderejo pred župnišče. Na pragu jim junaški župnik stopi nasproti in odločno izjavi, da bodo prišli do nje samo preko njegovega trupla. Ustrašili so se. Poveljnik je poslal k generalu po nadaljnja povelja. Odgovor se je glasil: Z duhovnikom v ječo dekle meni! Takoj so ga aretirali in da bi se nadalje ne protivil, kar na kratko ustrelili.

Zivi pokopani.

V Mexico City je bilo 17 duhovnikov naenkrat vrženih v ječo. Ponoči so jih odvedli na pokopališče Dolores, jih postavili v vrsto pred neko jamo in vse hkrati ustrelili. Stirje so bili slabo zadeti. Toda poveljnik ni čakal, da bi umrli, niti jih ni ukazal drugič streljati, temveč je kratko zapovedal grobarjem, naj jih zakopljejo. Ko je eden grobarjev videl, da mora še žive pokopavati, je znorel.

Ustreljen, ker je poročil.

V mestu Leon Guanajuato je bil p. Andrej Soln na tem, da poroči katoliški par. Oblast je za to zvedela in poslala tja svoje pandurje. Prišli so, ko se je imela poroka ravno izvršiti. Navzoči so bili: ženin, nevesta, notar p. Andrej in še en duhovnik. Na mestu je bila vsa družba aretirana in brez procesa postreljena. Njih trupla so bila javno izpostavljena, drugim v svarilo, da so take ceremonije po državnih postavah prepovedane.

Ušesa so mu kos za kosom rezali.

V Zamori sta prišla v roke soldateski dva člana obrambne lige, R. Melgarejo in Silva Cordoba, prvi 17, drugi 25 letni mladenič. Najprej so se te zverine znesle nad mlajšim. Silili so ga, naj vzklíkne: Živijo Calles! Mladi junak je pa zaklical: Živijo Kristus kralj! Razkačeni so se vrgli nanj in mu začeli rezati ušesa, košček za koščkom. A junaški mučenec med tem ni zgubil poguma. Vmes je vzklikal: »Dolgo naj živi Kristus kralj!« Zato so mu odrezali še jezik in ga končno ustrelili. Starejši tovariš se je vrgel

Mehikanec z malo v narodni noši

na njegovo truplo in zaklical: »Ti si padel, a Kristus ne pade!« Nato se je dvignil in zaoril: »Živio Kristus kralj! Živio Devica Marija Guad...« Besede guadalupska ni mogel več izgovoriti, ker mu je krogla predrla vrat in mu zalila grlo s krvjo.

Mu odžagali nos.

Juan Padilla v Jalisco je bil tudi član obrambne lige. Izvolili so ga na njegovi farmi. Vzeli so staro zarjavelo žago in mu najprej odžagali nos. Ker ni hotel vzklíkati Callesu, so mu potegnili kožo s podplatov. Nato so ga prisilili, da je šel z njimi. Šel je, dokler je mogel, potem se pa zgrudil in v strašnih bolečinah umrl.

Jezik izrezali.

V Jalisco Guanajuato, sta prišla v kremplje trinogom prof. Jose Valencia Gallardo in njegov učence Salvador Vargas, oba člana obrambne lige. Mladega Vargasa so takoj postavili k steni, da ga ustrelje, če ne bo zaklical Callesu: Živio! Fant se je tako ustrašil, ko je zagledal pred seboj čevljsko puško, da mu je sapo zaprl. Ko profesor vidi, da mu upada pogum, mu zakliče: »Fant, vzklík-

Katoliška katedrala v Mehiku

ni: »Živel Kristus kralj!« Sedaj se Callesova banda navali nanj. Dva sta ga vrgla na tla in ga držala. Tretji mu je odprl usta, ga zgrabil za jezik, mu ga potegnil ven in kolikor moglo globoko odrezal. Ko je fant ob zidu to videl, je še bolj vztrepetal. Tedaj se pa Gallardo sunkoma dvigne, Vargasa prodirajoče pogleda in z roko nazorno pokaže: »Ven z vzklikom: Živel Kristus kralj!« Ta junaški zgled je Vargasu vliil novega poguma. »Živio Kristus kralj!« je zadonelo iz njegovih polnih prsi. Nato so počili strelji in obe žrtvi ste se poljemažje zgrudili. Trupli sta štiri dni ležali ob stenah, drugim v strahu.

Obešen, z noži zbadan, preboden.

Callesovi mesarji so dolgo zastoj iskali vodjo obrambne lige, advokata Anakleta Floresa. Končno so ga po denunciaciji staknili v Jalisco, Guadalajara. Bil je skupej s tremi tovariši, rodnimi brati Vargas Gonzales, ko je oddelke vojaštva obkolil ves okoliš. Na beg topot ni bilo misliti. Flores videč, da ni rešitve, gre ven in s Kristusovimi besedami nagovori soldatesko: »Če mene iščete, pustite le iti.« A so vse štiri povezali in jih vlekli v bližnjo vojašnico. Začelo se je strašno mučenje Floresa. Najprej so ga osuvali in pretepali, da je bil višnjev. Potem so ga za palca obesili in z noži zbadali, da bi izdal skrivališče domačega škofa. Ničesar niso izvedeli iz njega. Le bolesterne glasove je bilo slišati iz njegovih ust: »Tovariši, ostanite zvesti Kristusu do smrti!« Zato so ga znova vrgli na tla in strahovito obrcali. Končno so mu vsak svoj nož porinili v prsa. Dva druga so ustrelili, enega izpustili. Krajevni sočlani lige so neustrašeno zahtevali njegovo truplo, da je dostojno pokopljejo. Dobili so je. Ganljivo je bilo ko je njegov triletni sinček prosil eno ženo, naj ga dvigne, da bo ata še enkrat poljubil. Drugi dan je bil pogreb. Ligaši so zadeli svojega mučeniškega voditelja na rame, da ga poneso k zadnjemu počitku. Pogrebni spreved se je vedno daljšal. Ko pridejo do hiše, kjer je bil ujet, se ustavijo. In delavec je na glas molil molitev, ki jo je rajni tolikokrat priporočal: »Da sovražnike sv. cerkve ponižam, prosimo te usliši nas! Kraljica mučenec, prosil za nas in za našo katoliško ligo!« Potem se je žalni spreved vil dalje proti pokopališču. Ob grobu sta govorila dva člana mladinske zveze in en delavec. Vsi trije govori so izveneli v navdušene vzklike: »Kristus kralj naj živi! Njegovemu mučencu slava!« Po pogrebu je straža dva govornika pred pokopališčem ustrelila, enemu se je posrečilo uiti.

Na križi pripet in ustreljen.

V Toluki so ujeli mladega Manuela Bonilla, sina plemenitih staršev. Bil je inštruktor katehistov. Obrambna liga je nanreč osnovala poseben odsek katehistov, ki so hodili po družinah poučevati krščanski nauk. Bonilla je bil pravi apostol v tej službi. Bilo je ravno veliki petek, ko so ga zalotili. Soldateska je sklenila na sakrilegični način vprijeti kalvarijski prizor. Bonilla naj bi imel vlogo Kristusa. Privezali so ga na križ in pod njim uganjali nečuvne orgije. Popoldne ob treh so žrtev na križu ustrelili.

Grozodejstva — a gola dejstva

so to, ki niso pasirala iz ust v usta, iz časopisa v časopis, katerih vsak bi bil kaj pridejal. Vzeta so iz ameriških škofijskih listov, ki so potem izgnanega episkopata dobro informirani, kaj in kako se godi Cerkvi in katoličanom v Mehiki. Vendar so to le posamezni drobci iz poročil, ki so se izognila Callesovi najstrožji cenzuri. Popolno sliko njegovega krvavega preganjanja bo mogoče podati šele, ko bo on, kakor vsi Neroni pred njim, prisiljen priznati: »Zmagal si Galilejec!« Se zdi, da ta čas ni več tako daleč.

Konec preganjanja na vidiku.

Zdavnaj že bi bila morala severo-ameriška Unija, ki ima vedno tako polna usta o naravnih človeških pravicah in človečanstvu, vmes poseči in Callesu v imenu vsega kulturnega sveta povedati, da so tudi katoličani ljudje, ki imajo vsaj pravico do življenja. Upajmo, da se vsaj sedaj ne bo več obotavljala, ko ima črno na belem s Callesovim lastnoročnim podpisom v rokah, da je on boljševiški najemnik, katerega mandat je, najprej zboljševizirati njene sosedo, potem pa njo samo. V posesti je Callesovega originalnega nakazila 25.000 dolarjev tajniku ruskega poslanstva v Mehiki za komunistično propagando. V posesti je še drugega originalnega nakazila 5000 dolarjev istemu za tisk komunističnih šolskih knjig. Spričo tega upravičeno upamo, da so mehikiškemu Neronu dnevi šteti, Cerkev pa bo zapisala v svojo zgodovino en nov, dasi drago plačan dokaz: In peklenska, še manj pa boljševiška vrata, je ne bodo zmagala!

Zaradi vere v Mehiki preganjeni in ubiti pa se bodo svetili v mučeniški kroni Kristusove cerkve kot najlepši biseri. Gotovo bo Cerkev podelila mučeniškim tudi čast oltarja.

VL. SOLOVJEV • NAJVEČJA SKUŠNJAVA

Ce je človek premagal prvo skušnjava, skušnjava mesa, s čistostjo in skušnjava razuma s ponižnostjo, se ga rada loti tretja najnevarnejša skušnjava, skušnjava volje, ki pravi: Oprostil si se sužnosti nizkotnih nagnenj in po ponižanju razuma si spoznal resnico. Svet pa to resnico zavrača in je zato v zlu. Ker je v zlu, ne more spoznati resnice po umskih dokazih, zato ga je treba podvreči. Ne zase, ampak za slavo božjo in za zveličanje sveta, iz ljubezni do Boga in do svojega bližnjega uporabi svojo voljo in svoj trud, da svet napravi dostopen višji resnici in ljudi privede pod božje gospodstvo. Imeti pa moraš zato potrebna sredstva v svojih rokah, da boš z uspehom mogel na svet vplivati in v svetu delovati. Predvsem moraš dobiti oblast in nadmoč nad drugimi ljudmi, moraš si jih podvreči, da jih privedeš k edini resnici, ki je njihova rešitev, pa je nočeno sprejeti. Zato se moraš na vsak način prizadevati, da dosežeš moč in oblast na tem svetu.

ŠT. ŽEROMSKI • POVRATEK K BOGU

Sredi skozi gozd, ki je tako gost, da se vrhovi smrek dotikajo in med seboj prepletajo, gre ozka pot. Pod težo ledenih sveč se vejevje pripogiba čez gozdno stezo, ki bi bila skoraj nevidna, če ne bi kazala rahla dvojna sled v snegu smeri, ki so jo utegnile zarežati kmetske sani na poti skozi gozd.

Mrzel, jasen marčni dan je. Ob uri, ko pade v večerno rdečo barvo že tibi mrak in se prikažejo majhni snežni kupčki, ki jih je veter nanesel na drevesne štore, le še kot prah in dih, tedaj kipi temni, nepremični gozd — sličen ogromni ikonostazi — v še čudno svetlo nebo, ki ga zahajajoče sonce ožarja in osvetljuje. Tuintam prepodi neopazna sapa od koncev drevesnih vrhov drobne snene praške, — bel sijaj, ki preveva rdeče žarenje in pihlja počasi med vejicami, droban kot lahki oblakič vonja, kot da bi

roke duhov kadile z nevidno majhno kadilnico tiho sem in tja.

Tišina vlada in mir, globoka, neskončna tišina smrti.

Star, upognjen, z ledenosivimi lasmi, stopa kmet Felek s svojo vnukinjo Teofilko po gozdni poti. Kraji starega oguljenega kožuha so privezani pod pasom. Opira se na svojo palico, da s širokim korakom dalje seže, težko diha in globoko pokašljuje, a stopa vedno dalje, ne da bi se ustavil, čeprav stoji v njegovih starih pordelih očeh solze in padajo po bradah njegovega ovelega, od viharjev razdrapanega obraza debele potne kaplje. Skrbno, korak za korakom, vtika Teofilka za starim očetom težke škornje v svežo sled. Vedno znova se zavija tesneje v ruto, le s trudom se posreči skoro izbrniti, da drži s starim Felekom korak. Smrtni strah odbija

večerna zarja v obeh obeh, in trudita se, da bi prišla čimprej naprej. Štiri dni že traja njuna pot, le komaj si privošči kratek počitek pod senenimi kopami, na praznih podih, noči preživita tu in tam, na kraju vasi, v zapuščenih kočah. Vedno dalje gre pot skozi pokrajine, skozi temne gozdove, kjer ne pride do ušesa ne glas ne vik. Njuni koraki se izmublajo v gostih snežnih asah in zvenijo trdo na ledeni odeji rek in ribnikov. V širokih gozdih gresta po najtišjih, najbolj izgubljenih stezah. Prihajajoč iz okraja Drohočina, težita tja preko Varšave, da bi dobila pritaženo odvezo...

Leto za letom gresta tadva na to težko pot, leto za letom znova, odkar sta sprejela tujo vero, odkar sta izdala svoje izpovedanje, odkar sta zatajila svojega Boga. Grešnika, velika grešnika, izdajavca.

Ze dolgo rred svojim »zločinom« je bil stari Felek prepustil svojih pet jehov zemlje svojemu sinu Leonu. Pokopal je bil svojo snaho, vzredil svojo majhno vnukinjo. Prostor na klopi ob peči je sedaj postal njegov delež. Tam je preživel, molitve mrmrajoč, svoje dneve. Kar nenadoma, nekake dne, ga preseneli poziv, naj se prizna za Rusa. Kakor njega tako tudi njegovega sina, njegovo vnukinjo in vse druge v vasi. Višji pop sam je bil proglasil ukaz onega dne, ko so bili prigrali pred občinsko sobo vse kmete. Tedaj je izbruhnil v vasi upor.

Neko noč pa, bilo je pozimi, se je pojavila četa kozakov. Zavzeli so vse kočice in spodili kmete ven na polja, v trdi, sivi mrz. Tri dni so vojaki divjali v kočah, dokler je bil še kak kos živine živ, dokler ni bila vsa imovina razbita: tri dni so stali ubogi ljudje na prostem polju v visokem snegu in brez strehe nad svojo glavo, tri dni so molili neprestano k Bogu. Končno je ukazal od jeze besneči poveljnik kozakov bčanje. Vse, može in žene, so razgalili in zbičali do krvi. Kmetje — kot da so zblazneli — so se prostovoljno slekli in se prepustili rokam krvnikov. Tam je stal tudi Leon, sin Felekov, z grozečo sklenjeno pestjo je stopil pred poveljnika. Bil je trenutek, tako grozen, kot da bi se približeval sodni dan! Šest kozakov je padlo po nesrečnem uderu in bičali so ga skoro do smrti. Ko mu je meso že viselo v kosih od telesa, mu je zabodel poveljnik ostroge v hrbet ki je ležal nag in krvaveč v snegu, ter mu zaklical: »Daj svoj podpis!«

Vpil je zaman. »Ne, nikdar!« je stokal kmet.

Tedaj je zaukazal poveljnik, naj umirajočega nekoliko podprejo in njegov obraz obrnejo proti njemu, nato ga je vprašal: »Kajne, ti si Rus?«

»Ne,« je bil odgovor, »jaz sem Poljak, rojen na poljskih tleh.« Tedaj je nagnil glavo in preminil in še v smrti so slišali, da je šepetal, kot sam sebi: »ne, ne...«

Tedaj je prišla na vrsto Teofilka. Ze so padali prvi udarci po njej, tedaj je postal njen ded slab: privolil je v vse zahteve in je izdal svojo dušo in dušo svoje vnukinje krivi veri. Njegovo srce je bilo pač tako staro tako polno očetovske dobrote... Tresoč se kot trepetlika se je privlekel do Moskovčana, da mu poljubi nogi, nato je dal svoj podpis.

Odkar se je to zgodilo, leto za letom, ko se približala Velika noč, se obadva odpravila na pot, da neseta svoje zadoščenje k Bogu, da izprosita božje odpuščanje za svojo izdajo. Starec pozna razne steze, ki jih ne pozna noben lovec, ki jih je komaj kdaj prestopila človeška noga.

Daleč stran, tam preko Varšave, stoji majhna prastara cerkev; tam živi mlad župnik, poln pobožnosti in dobrote. Njegove oči vedo za mnogo solz, njegova usta znajo molčati, vedo povedati tudi modre in mile besede...

V globoki temi se bližata ona dva, tiho potrkata na okno in zašepetata le nekaj besed. Skozi stranska vrata ju spusti župnik v cerkev, ju spove, solze bolesti in sočutja mu teko po licu. Potem ostanejo vsi trije, kleče s prekrižanimi rokami, v globoki molitvi do jutranjega mraka. Nato treba oditi, in nikoli ju ne odslovi služabnik božji, ne da bi jima ne dal na pot opomin: »Ljubite, ljubite svoje sovražnike.«

Ko sonce vzhide, mnogo prej preden začne veliko mesto s svojim dnevnim delom, sta vračajoča se popotnika že daleč od onega kraja. Kmalu zatone zopet dan, čas pritiska, zopet pospešita svoj korak, da še pred večerom prideta do nočišča, ki je staremu dobro poznano. Ze se jasni gozd in propuša pogled na polja, neskončna polja, ki spe pod eno, večno enako snežno odejo; na nenaseljeni svet, ki je na široko razprostrt, brez cilja in brez meja.

Na gozdnem robu se Felek ustavi. Z rokami si zastira uboge, stare oči pred žarečo večerno zarjo, gre nekoliko korakov naprej in zopet nekaj korakov nazaj, in nenadoma pride trepet na njegove ustnice. Polja tu so mu tako tuja — tam se gozd konča, kje so kočice...?

Boječe, kakor v tišem samogovoru, pride iz njegovih ust: »Ne poznam teh polj.« Preko samote, ki se razprostira pred njim, je potegnila sapa; v belih oblakih se praši vzneseš sneg. In dalje gre veter žvižgač preko ravnine, da se na njem široka snežna ploskev kakor neizmerna bela ruta guba in dviga navzgor proti nebu. Ogrumni snežni ljujki se vzpenjajo kvišku, vrtinci se razpuščajo, široki horizont napolnjujejo beli, puhteči valovi.

Stari si pomakne kučmo navzgor. »Zmotil sem se, — jaz stari osel!« Tiho je bil govoril pred se.

»Stari oče, tu je pot, pojdiva po njej!«

»Da, pojdiva po njej!«

In gresta dalje. Sneg je na odprtem polju tako visok, da jima sega do kolen, in iz vetra ki piha vedno besneje, nastane vihar. Tuintam stoji še bilke in stebila, ki suho in žalostno gledajo iz snega in se v besnečem viharju pripogibajo, sočutno, kot da bi se jim

smilila usoda ubogega dekleta, kot da bi stokala: gorje, gorje... Grmovje, kojega oustre bodice se leskečejo oledenole, segajo po njo. Trnje se s svojimi vejami prijemlje njenega krila, kot da bi jo hotelo iz usmiljenja zadržati.

A onadva stopata neprestano naprej. Njihovi škornji so mokri in zmehčani, njihove noge so postale mrzle in trese. Kako je vendar vsak dih težak! Komaj slišno šepete stavec. »Vidiš, otrok, vihar je uslužen Moskovčanom — hoče nas pahniti stran od Boga.«

Nenadoma se dvigne za njima zamolklo bučanje: z divjo silo se je zapodil vihar skozi gozd. Drevesa se pripogibajo, gozd vzdihuje. In vedno bolj divja vihar, besneč objemlje oba samotna človeka na polju, zagrebe se v njuno obleko in jima meče v oči tisoče drobnih ledenih iglic, ostrih kakor zdrobljeno steklo. Cesto pa dvigne vsemogočni vihar, podoban orjaškemu atletu, cele gore snega, da se prikaže gola zemlja, in v vrtincih podl, mogočno rohneč, bele mase preko gozdnih vrhov.

Sredi polja stoji velik kamen. Tja se privlečeta s trudom oba človeka. Sedeta, da bi se oddahnila.

Nagloma je nastopila noč. A vihar rolni in divja dalje, ure in ure. Včasih za trenutek zastane, da se zasveti z mrzle, daljne višave blede svetloba motne lunine oble nad puščobo širne pokrajine. Ledeni lunini žarki božajo dvoje glav, ki se odreveneli tesno stiskata. Kmalu ju pa sneg popolnoma zagrnili. Mrtve oči so odprte, njihove zadnje solze visijo na trepalnicah kakor blesteči se ledeni kristali.

Ko končno zasine jutro in obsije prvo solnce pokrajino, vlada zopet tišina nad neskončno ravnino. Le tuintam prepodi nevidna sapa s koncev drevesnih vrhov droben, bleščeč oblakič vonja. Zdi se kot bi roke duhov kadile z nevidno, majhno kadilnico tiho sem in tja.

Paul Keller • Zvezda

Od bele zvezde je izšel žarek. Ta zvezda je bilo veliko, daljne sonce, stokrat večje kot sonce, ki obseva našo zemljo; žarela je v nebesnih regijah, do katerih ni nikdar prodrla brenje našega malega nebesnega telesa. In vendar je šel žarek do zemlje na svojo dolgo pot v globino vseмира do ljudi.

Ko je žarek izšel od onega dalnjega solnca, je čuval Abraham na zemlji ovce. In kolikorkrat je udarilo srce patriarhovo, tolikokrat je prehitel žarek tisoče, desetstisoče milj daleč skozi vseмир, da bi pozdravilo velikega pravičnika božjega. Toda pot je bila predolga. Abraham je umrl, in žarek je bil še za vekove daleč od našega sveta.

Pa hitel je... hitel je stisotisoče milj vsako sekundo skozi dolge časovne prostore, skozi tisočletja. In ko so angeli plaval doli na belihemskem poljane, ko je prišla čudovita zvezda božjega Deleta nad zemljo, je žarek vztrepetal, da bi smel tudi on svetiti na ljubezni čudež; toda bil je še za vekove daleč oddaljen od zemlje!

Zopet po mnogih sto letih je šla pesem skozi svetovje: največji pesnik j pel največjo pesem. Pa Dante je umrl v pregnanstvu, in žarek je bil še za vekove daleč oddaljen od zemlje.

Hitel je, hitel, letel milijonkrat hitreje kot najhitrejša ptica —

In on, ki je izšel, ko je Abraham čuval ovce, je prišel na zemljo, ko se je nagibalo naše leto h koncu. Zlata luč je preletela naše ozračje, je zablistala naokrog, da bi našla kaj velikega kar bi poplačala tisočletja dolgo pot, in je pala na list papirja.

Nanj je bil zapisal človek: »Ni Boga.«

Tedaj je umrl zlati žarek.

Toda mož, ki je bil zapisal neumno besedo, ki je videl žarek umreti, je za nekaj trenutkov zaprl oči in pomislil, iz kako daljne daljine sem je prišla zlata iskrica in je vedel: tako neskončno daljne sonce, ki je odposlalo žarek, ki je potreboval štiri tisoč let, da je dospel do nas, čeprav je letel sekundo za sekundo po deset tisoče milj, to dalnje sonce je naš bližnji sosed v svetovnem prostoru, ki pač ne more nikdar in nikjer imeti meje.

In mrz je spreletel ubogo dušo bogotajca.

Jan Plestenjak • Meditacija

V temno polnoč se vžigajo rože na nebu, v pola zamrzla pada odblesk, misli zamrežene vse se nam sproščajo, rade bi k rožam z nebeski sijaj. Trhle so roke, srce je močnejše, nisem več človek, duh sem med nehom krožet;

rože srce so do pijanosti omamile, mrtev sem in me je groza tujeznih rož.

Klicev ne čujem, še pesmi ne čujem, ki vedno pozvanja, gleda me brat, se smeje mi sestra — gre mimo, —

cesta je prazna, le polje okrog posejano je s drobnimi cveti, sejal jih je z biseri rožnati svet nad menoj.

Ne morem več s ceste, ne morem več s polja, daleč je romalo moje srce,

predaleč so romale misli moje...

Plah sem, boječ in poln nemirov, nisem več jaz, vse tuje je v meni,

što je srce in šle so mi misli med rože, da najdejo mir, pričarajo v meni nasmej in odahnejo v mene rožnato novo življenje.

Sredi ceste in sredi polja stojim, čakam, da mi prinese srce, oznanijo misli nebeski mir,

JASLICE, SIMBOL ŽENSKEGA ŽIVLJENJA

Dr. Anton Breclj · Materinstvo — jedro ženskega in družabnega vprašanja

Velik trpin je bil in je še slovenski narod, večji in hujši del vsega trpljenja pa teži na slovenskem žensstvu. Za kosček kruha se peha izobražena mladenka iz ožjih meščanskih krogov prav tako kakor priprosto dekle iz širših plasti delovnega ljudstva z močnejšimi tekmeči v uradih, pisarnah, trgovinah in tovarnah, pri poljekem in težakem delu ter celo v rudniških obratih. Tudi poročene žene, družinske matere, morajo za zaslužkom izven družine, da si omogočijo vsaj skromno življenje. Trpljenje naše kmetijske žene pa bo itak kmalu v pregovoru. Koliko našega žensstva sili življenjska nujna iz pretesne domovine v tuji svet, kjer ga čaka kruta usoda.

Ali mora tako biti in tako ostati? Ali se ne da bedna usoda žensstva sploh in posebej slovenskega kako preurediti?

Zensko vprašanje kot bistven del družabnega vprašanja se da presojati v raznih vidikih. V teh vrsticah bi hotel opozoriti slovensko žensstvo na bistvo ženskega vprašanja s stališča zdravnika, ki gleda človeško vršenje s prirodoznanstveno-zivljenjske strani, zakaj prav to naziranje, dasi najbolj naravno, je najmanj upoštevano od žensstva samega.

Usodno in žensstvu zelo škodljivo je mnenje, češ, da sta si mož in žena enaka. Razlika med možem in ženo je temeljna in vseskozna. Prirodi je treba za ohranitev življenja v isti živni vrsti dveh različnih bitij, vse višje živi izhajajo redoma iz dveh različnih, a istovrstnih prednikov, celo v najnižjih živih je dvojestranski izvor čedalje bolj znan. Z dvojestranskim izvorom čedalje prirodo žistvu razmah in preprečuje propadanje.

Spolnost je bistveno svojstvo vsemu živstvu. V vsaki posamezni živi je močnatna življenjska sila, ki je usmerjena na ohranitev lastnega življenja. S tem silnim nagonom samoohrane hkrati tiči v vsaki živi enako močan, časih še močnejši nagon — spolni nagon, ki je usmerjen na ohranitev rodu. Spolni nagon zagotavlja ohranitev živne vrste; posamične živi so v območju spolnega nagona prav za prav žrtve v prid vrsti ali rodu. Da pa živi rade prevzemajo izvrševanje lastnih koristi v prid splošnosti, je priroda opremila spolni nagon s tolikimi mikavnostmi čutnega ugodja, ki zagotavljajo življenjski smoter — združitev raznospolnih istovrstnih živi in postanek novih živi.

Ohrana rodu je zagotovljena v prirodi po načelu delodolitve. Vsak spol ima pristen svoj del naloge, žrtve in ugodja, vsak spol je za važni življenjski posel po svoje opremljen, vsak spol je zato v svoji smeri usvošen. Samec in samica, različna po telesnem ustroju in življenjski nalogi, sta si prirejena in življenjsko enakovredna, vsak je po svoji spolni strani boljše razvit kot drugi, a drug drugega skladno dopolnjujeta in oba skupaj tvorita popolno življenjsko enoto.

Človek je prirodno bitje in kot tak podvržen življenjskemu redu, ki ga more kot svobodno bitje poljubno kršiti, a ne brez kazni in škode. Prav zaradi kršenja naravnega reda trpi človeštvo, posebno življenjska prvina človeške družbe — družina in prav posebno središče družine — žena.

Iz označenih dejstev je razvidno, da je mož po svoji naravi namenjen za zunanjo vzdrževatelja življenjske skupnosti z ženo, žena pa je kot notranja izvrševalnica te skupnosti — za družico možu in mater naraščaju. Mož je po prirodnem poklicu za pridobitno, žena za družinsko stran skupnega življenja. Kjer in kadarkoli je to naravno razmerje bistveno izpremenjeno, sledi kazen — kvar družbi sploh in škoda žensstvu.

Bistvo ženskemu naravnemu poklicu je — materinstvo. Mož je določen po naravi za očetovstvo. Ne da bi se zavedal te svoje življenjske naloge, je mož v območju spolnega nagona, ki je usmerjen na ohranitev rodu,

pripravljen in sposoben prevzeti tudi najtežja bremena v to svrhu.

Ko bi žena na splošno le slutila, kako neizčrpno požrtvovalen je mož, da zadosti temu prirodnemu nagonu, bi vztrajala nemajno na svojem ženskem stališču ter oddajala svoj delež življenjske naloge — materinstvo — le za enako vrednost, ki je vsaj enakopravno stanje v življenjski enoti — družini. Samo kot enakovredna in enakopravna družica svojem možu more vršiti žena svojo življenjsko nalogo — materinstvo, ki je njen naravni poklic, njena življenjska žrtev, njena osebnostna čast in odlika, njen zaklad in ponos. Žena se premalo zaveda življenjske vrednosti svojega naravnega poklica, pre po ceni oddaja svoj življenjski zaklad, mnogokrat ga celo zameta, ko zapušča svoje torišče in se spušča v tekmo z možem na njegovem po-
prišču, kjer podleaga.

Ko bi umela vsaka žena čuvati zaklad materinstva nedotaknjen in neokrnjen in bi ga znala izročiti v varstvo in oskrbo samonemu možu, ki je sposoben in voljan sorazmerno ž njo nositi vse žrtve materinstva in bremena življenja, potem ne bo več žena cenena igralka moževe sle, ne bo več možu podrejena služabnica, ne bo mu več manjvredna tekmovalka v pridobitnem življenju. S takim pojmovanjem in ravnanjem žene izginejo nezakonske matere in nezakonski otroci, izgine za človeštvo sploh in posebej za žensstvo sramotna prostitucija, izginejo lahkomišleno sklenjeni zakoni, ki stvarjajo beden naraščaj, ter spravljajo žene v prežgodnji grob, izgine tudi dober del družabne bede. Ko bi žena pravilno cenila svojo življenjsko vrednost, ki je vsa v materinstvu, preneha razkroj človeške družbe, ki se javlja v splošni razbrzdanosti, in iznova se ojači tako globoko ogrožena življenjska enota — družina, prvinsko torišče in kraljestvo žene.

Morda se posmehne ta ali oni socialni teoretik ali politik mojemu naziranju, porogljivo in kažoč na dejanske družabne razmere, ki silijo ženo v pridobitne poklice ter neenako tekmo z možem. Priznavam, kruta sedanjost se ne da izpremeniti kar čez noč v boljšo bodočnost. A začeti je treba, in sicer takoj začeti, seve pri sebi! Pomagaj si sama, in Bog ti pomore, žena!

Žena, zavedaj se svojega dostojanstva in ostani sebi zvesta! Resno se usposablaj za svoj življenjski poklic, nikdar ne pridobiš preveč znanja in spretnosti v vseh panogah, ki tvorijo tvoje življenjsko nalogo. Ko že moraš za pridobitno poklicem, drži se onih strok, ki so tvojemu prirodnemu poklicu najbližje in najbolj sorodne, da lahko pristopiš duševno pripravljena in telesno neizčrpna k dejanskemu izvrševanju svojega pristnega poklica. V takem ravnanju najdeš največ utehe in vso naravno oporo v sebi!

Druga, enako važna zadeva: Ne zaupaj nobenemu možu, tudi če bi nataknil angelska krila, niti delca svoje osebnosti, izroči dragoceni zaklad materinstva samo svojem zakon-skemu možu, ki si ga spoznala za vrednega in sposobnega, da ti materinstvo omogoči kot enakovredni družici. Poudarjam zakonski mož, mož po krščanskem zakonu, zakaj krščanski zakon je dvignil in drži žensko vrednost na človeka dostojni višini, samo krščanski zakon je varna zaščita tvojega materinstva.

Slovenski narod trpi, ker trpe sestavni njegovi delci — družine. Usoda družin je nujno zvezana z usodo žensstva, ker glavna naloga v družini pripada ženi. Z dvigom žene se dvignejo družine iz hiranja in razpadanja. Velika je tvoja naloga, slovenska žena: boljša usoda vsega naroda je v tvojih rokah, saj v prvi vrsti ti sama dvigneš svojo življenjsko vrednost, ožarjeno po materinstvu!

Dr. Sabina Praprotnik · Mati in dojenček

(Iz otroške bolnice v Ljubljani. Predstojnik dr. Bogdan Derč.)

Vez, ki družo od prvega početka mater in njenega otroka, je v naravi utemeljena, trajna in nerazdružljiva.

Dojenček je tako rekoč še telesno spojen s svojo materjo; od matere je odvisen njegov sprehaj, poznejši razvoj in kratko rečeno življenje ali smrt.

Statistika dokazuje, da je odstotek umrljivosti v prvih mesecih po rojstvu največji in daleko prekaša umrljivost v pozni starosti. Ogledimo si nekoliko поблиžje vzroke, ki morajo imeti za posledico to žalostno dejstvo.

Glavni vzrok umrljivosti dojenčkov je nepravilna prehrana, ali določeno izraženo — pomanjkanje materinega mleka. Dolgoletna opazovanja so dovedla do zaključka, da je gotovost ohranitve dojenčkovega življenja pri naravni prehrani (materinem mleku) sedemkrat večja, kot pa pri prehrani s tujevrstnim (kravjim) mlekom. Umetna prehrana je faktor, ki ugonablja vsak dan življenje neštivilnim dojenčkom.

Prirojena slabost, posledica težkih porodov in podedovane bolezni so le malokdaj vzrok prezgodnje smrti dojenčka in tvorijo povsem normalen odpadke mladik, nesposobnih življenja in zdravega razvoja. Dojenček pa, ki je prvi mesec ali že prej navezan na kravje mleko in razno reklamno mešanico tujevrstne prehrane, je kljub silam zdravja in sposobnosti življenja, ki jih prinese seboj, v največji nevarnosti, da shira in umrje. Nežno dojenčkovo črevesje, ki je osobito v prvi dobi

po rojstvu kar najboljčutljivejšo, pogosto ne more zadostovati zahtevam, ki jih stavi nanj umetna prehrana. Radi nepravilne funkcije črevesja začne otrok propadati, razvijajo se bolezni dihalnih organov, krčovitost (tetania), angleška bolezen in druge infekcije različnih vrst, ki povzročajo dojenčkovo smrt. Otroške bolezni kot so oslovski kašelj, ošpice itd. dojenčku, ki je pri prsih, mimogrede minejo, ker uživa najboljše zdravilo — materino mleko — umetno hranjenemu otroku pa postanejo večkrat smrtonosne.

Kako žalostna je usoda novorojenčkov, ki morajo že 10. dan po rojstvu v rejo na deželo! V roke jih dobe osebe, ki so jim vir dohodkov in ki so neuke ter ne vedo, kako je treba s tako nežnim bitjem ravnati in kako ga hraniti. To je prav pogosto žalostna usoda nezakonskih otrok služkinj in tekoni dne za služkom hitečih mater. Po dveh ali treh mesecih prihajajo ti revčki v bolnico; podobni so živim mrličkom, oslabei, sestrđani, zanemarjeni in obteženi z vsemi posledicami nepravilne prehrane in slabe nege.

Neugodne socialne razmere so sploh sovražne mlademu življenju. Tesno, temotno in morda celo vlažno stanovanje vpliva na dojenčka skrajno pogubno. Najslabša so stanovanja, kjer sta kuhinja in stan v enem samem prostoru. Nezačuden očetov zaslužek prisili mater, da gre še sama za zaslužkom, radi česar ne doji redno in v borbi za kruh zanemari svoje materinske dolžnosti.

Obsojanja vredno je, da matere iz takozvanih boljših krogov večkrat hote ne doje svojih otrok, četudi jim ne primanjkuje v ta namen ne časa ne sredstev. To napačno početje je pripisovati večkrat nevednosti in nepoučenosti, včasih pa tudi nečimernosti. Prevzema jih misel, da dojenje škoduje zdravju in lepoti, četudi je samo nasprotno resnica. Mater, ki doji, napolnjuje veselje, ker izpolnjuje v polni meri svojo materinsko dolžnost. Zavest izpolnjene dolžnosti rodi veselje do življenja in dviga silo zdravja in telesno lepoto. Mati, ki doji, je s svojim otrokom v najožjem stiku. Materinska ljubezen prevlada v njenem duševnem življenju, vse malenkostne neprijetnosti vsakega dneva so sproti pozabljene, edina skrb ji je dojenček, s katerim jo spaja že od vseh početkov sveta in vzvišena materinska ljubezen.

Mati sme dojenje opustiti le po zdravniškem nasvetu. V splošnem je vsaka mati s prav rednimi izjemami sposobna za dojenje, če ne dolgo, pa vsaj nekaj časa po rojstvu otroka.

Akutne bolezni matere, kakor angina, influenza, pljučnica, vnetje prsne mrene, vnetje prsne žleze, revmatizem, škrlatinka in celo trebušni legar, niso vzrok za odstavljenje dojenčka.

Edina bolezen, ki zabranjuje dojenje, je jetika, in še ta samo tedaj, kadar infekcija dojenčka ni izključena. V mnogih slučajih pa taki materi dojenje okrepi telo in ugodno vpliva na njeno zdravstveno stanje.

Vsaka mati, če ji zdravnik ne prepove, naj doji sama. Tudi matere, ki so čez dan zaposlene, naj podoje otroka vsaj zjutraj, preden odidejo na delo in zvečer po povratku. Dasiiravno je tako dojenje nepravilno, ker ni redno, je vendar dosti boljše kot izključno umetna prehrana dojenčka. Običajno je treba dojiti pet do šestkrat na dan v tri do štiriurnih presledkih. Ponoči naj dojenček osem ur spi, da imata dete in mati potrebni nepretrgni počitek. Dojenje traja redno 6 do 9 mesecev, nikdar naj pa mati dojenja ne ustavi v vročem letnem času in po možnosti ne brez zdravniškega nasveta. Dojenčka je, izvemši prvi teden po rojstvu, najboljšo kopalni vsak dan; kadar je moker ali blaten, ga je treba umiti z mlačno vodo in posipati. Leži naj ne pretesno povit v solnčni sobi.

Za časa dojenja sme mati uživati vse jedi, ki so ji ljube. Da dovaja telesu zadosti maščobe in beljakovine, naj uživa surovo maslo in jajca. Uživa naj pa tudi primerno množico zelenjave, sadja in močnatih jedi.

Pogoj za zdrav in krepak razvoj dojenčka je skrbna mati, ki ga neguje in doji.

Sveta in najvišjeenena naloga ženske je materinstvo. Blagor ženski, ki ga je deležna in svojo nalogo izpolnjuje požrtvovalno, kot ji velevala vest in znanost. Njen delež bo neizmerna ljubezen otrok in hvaležnost naroda.

Ni to omejenost, marveč izraz močnega, elementarnega nagona, ki polaga temelje plemenu, ako se ženska najodločneje upira vsakemu lahkomišelnemu, nasladnemu, neodgovornemu ponižanju družine. Glas matere kot sodnice in oblikovalke narodne kulture se ne sme istorečiti s strahom v zakonu preskrbljene meščanke, ki se boji za svoje pravice. Tu gre marveč za mnogo bistvenejšo in večjo stvar, tu gre za zaščito mesta, kjer naj se rodi in vzgaja mladina, ki bo plemo telesno, srčno in umsko ponesla na višjo stopnjo. Ta volja je kulturna volja, ki poganja v najgloblji narodu naravnega namena žene in družine. Ta volja mora dajati ženi v tem boju za svetost družine pogum in jo varno voditi preko vseh razlik svetovnega naziranja k skupnemu cilju.

Dr. Gertrud Bäumer,

(Ženska volja v narodni kulturi.)

Josef Limburg: Madonna.

M. G. · Samo en cvet

Samo en cvet naj položim ob vznožje svetonočnih jasic, svetega znamenja ženskega življenja. Iz hvalečnosti do Stvarnika, ki mi je dal biti mati. Iz hvalečnosti do Njega, ki mi je dal močno srce, da se ne boji smrti.

Prečudno je materinstvo! Vse zahteva, do same smrti, vse jemlje, brezbrizno, neusmiljeno — toda kako bogato, kraljevsko vrača!

Dete, lastno dete — ali je kaj lepšega, slajšega na svetu? Kakor gost je iz božjih dvorov, kamor se mora nekoč povrniti; toda zaenkrat je ta angel moj, čisto in resnično moj, naš. Ves odvisen od moje ljubezni, moje skrbi zanj. Kako ne bi ga ljubila, kako ne bi bila srečna ob njem?

Kako bi mogla hoteti to srečo žrtvovati za karkoli na svetu? A kako šele za peno lepih oblek in plehkkih zabav, ki sru ne morejo ničesar lepega, trajnega dati? Kaj bi mi moglo nadomestiti pogled v nedolžno oko mojega deteta, kaj bi bila zadostna cena za sveto ljubezen mojih otrok?

Pač — trpljenje, bolečina in skrb spremljajo materinstvo. Toda vse to je materi kakor vrec vedno nove moči za vedno nove žrtve, a otrokom vrec vedno globlje ljubezni in neizčrpnega blagoslova za vse življenje. In kadar postaja življenje le pregrenko in skrbi le pretežke, tedaj je nežno sočutje v očeh najmlajšega najslajša uteha.

Prečudno je materinstvo! Tam, kjer človeška sodba, človeška znanost vidita nevarnost, napovedujeta smrt, vedno znova zmaguje življenje! Sama roka Božja bdi nad materami, jih varuje in blagoslavlja, jim vse zlo izpreobrača v dobro; vse se jim končava boljše in lepše nego drugim.

Prepolno je sreče in lepote materinstvo, večna mladost je z njim. Vsa nedolžna radost otrok se pretaka skozi materino srce, njihov razvoj, njihovi uspehi v šoli in življenju, njihova dobra dela so njena radost. Ve, da ni živela zaman.

Kako se varajo žene, ki odklanjajo materinstvo, da morejo rajati in blesteti! Od radosti do radosti, mislijo, da hite, toda dejansko so uboge in ne vedo, kaj je resnična radost. V njihovem srcu je prazno in mrzlo, da se boje pogledati vanj. Zato iščejo vedno nove zunanje omame. Toda le prekmalu pride čas, ko se jim začne družba, ki so ji vse žrtvale, posmehovati in se zabavati na njihov račun, ugibajoč jim leta. Umakniti se morajo mlajšim. In tedaj, kaj jim ostane v spomin in tolažbo za ostali del življenja? Pekoče spoznanje po nemarnem zapravljenosti mladosti. Tedaj prideta zanje trpljenje in bolečina, toda brezplodna in brezupna.

Niso pa to žene, ki jim telesno materinstvo ni bilo dano ali ki so si prostovoljno izvolile duhovno materinstvo. Te so najboljše pomočnice mater, njihovo delo je blagoslov za človeštvo.

SKRIVNOSTI IZ UREDNIŠTVA „SLOVENCA“

»Časnikarji imajo lepo življenje: prost vstop v gledališče, k najrazličnejšim prireditvam, na vsaki slavnosti so zraven, imajo železniško karto (včasih zastoj I. razred), kamor pridejo, povsod jih sprejmejo z odprtimi rokami!«

Tako je splošno mnenje o časnikarskem poklicu; pa je v mnogočem napačno. Res je, da imajo uredniki železniške karte, pa se jih velika večina ne poslužuje, le redko kdo si more zvečer vzeti časa, da gre v gledališče, na prireditve in slavnosti hodi le za to, ker mora o njih napisati poročilo. Če je pa povsod sprejet z odprtimi rokami, je pa še odprto vprašanje.

Časa imate preveč, povsod ste zraven, kako lahko je časnikarsko delo; vsede se, pa napiše in že gre. — Delo pri listu zahteva vsak dan novih misli novega dela, vsak dan mora pisati o najrazličnejših stvareh, pa je lahko kakorkoli razpoložen. V časnikarskem poklicu ni tako lahko delo. Tu je samo eno odločilno: da list izide o pravem času. Samo enega priganjača imamo: stavce, katerim moramo dati pravočasno rokopiese.

Pravzaprav dnevnega dela v uredništvu ni toliko: le reporterji in tajniki imajo delo. Zato je podnevi v uredništvu marsikaj težko dobiti urednike.

Vsak dan prihaja ogromno pošte: na stotine listov, revij, pisem z dopisi, vprašanji, naročili inseratov itd. Ves dobljeni material se mora razdeliti po resorih; marsikaj dobi uprava ker še vedno prihaja v uredništvo mnogo korespondence za upravo ali pa tudi obratno. Vmes pa seveda vedno pojejo telefoni za informacije, važni brzogaj, prihajajo stranke, sodružniki itd.

Popoldne pa začnejo prihajati na delo uredniki. Na mizah jih že čaka material ter kup listov. Toda niso še dobro pregledali listov, že jih kliče konferenca. Tu se potem razpravlja: kaj bo danes uvodnik, kaj glavna novica, ki jo bo vseboval jutrišnji list in koliko bo dobil vsak prostora, za kar je vsak dan najhujši boj. Vsak urednik naravno povdarja važnost svojih stvari, konferenca pa potem odloči. Seveda marsikaj pridejo pozneje zvečer izredno važna poročila in prevrne vse dispozicije. Pa pride še najnovejša pošta, zonet jo je treba razdeliti.

Sedaj se šele začne pravo delo v uredništvu. Stavci že čakajo na rokopiese, ki ga morajo dobiti. Še prihajajo sodružniki, še prinašajo novice, ki se kopičijo, ki morajo biti takoj pregledane in večinoma prav temeljito črtane in spremenjene kajti vsako društvo n. pr. »Društvo za gojitev sivih mačk in pobi-

janje belih« hoče imeti sejo svojega odbora med »Dnevnimi novicami« po možnosti z debelimi črkami na vidnem mestu. Navrh pa že začno telefoni: Zagreb, Belgrad, Trst, Dunaj, provinca. S seje telefonira poročevalec, da ima poročila za tri kolone, ki naj se mu rezervirajo naš kritik prinese oceno najnovejše drame, ki mora drugi dan gotovo iziti. Vse se vedno bolj stopnjuje, le urednik ne sme izgubiti živcev. Že je skoro polnoči, pa pride še Belgrad in javlja popolno izpremembo političnega položaja; treba bo napisati o tem uvodnik in vse dispozicije s seje so šle v koš. Tako gre vse delo v mrlični naglici naprej, posamezne strani so že gotove in pozno v noč zapuste uredniki tiskarno. — Kmalu že pride zora, ko gre urednik spat in marsikaj ima le malo od levega dne, ker se mora prespati, oziroma ga čaka novo delo. Vse to se ponavlja v večji ali manjši naglici vsak dan vsako noč. Zato morajo imeti uredniki tudi močne živce. Saj prežive skoro večino svojega življenja ob električni luči za svojo pisalno mizo, vedno v hitri, da jih ne prehitijo časi. Seveda, večno tudi njih živci ne vzdržijo; njihovo delo jih popolnoma absorbira in podležejo tudi oni naporu.

Vsak dan navali nanje na stotine novih vtisov, polagoma jih ne vznemirja nobena. Še tako senzacionalna vest ne, kajti samo eno imajo pred očmi: kako najhitreje in najbolje izkoristiti dogodek za list. Vse to pa zahteva od njih v kratkem nočnem času največje zbratosti duha. Saj je treba v izredno kratkem času n. pr. napisati članek z ozirom na najnovejšo politično vest: ob tri četrt na 12 pride telefonska vest in čez pol ure mora imeti stavec že v roki uvodnik, v katerem hočejo čitatelji imeti ves politični položaj, kakšen bo, kaj bo posledica tega za nas itd.

Vsako moderno urejeno uredništvo ima za svoje delo dva važna pripomočka: knjižnico in arhiv. Najvažnejši je zadnji. Recimo, da umre kaka važna osebnost, že imamo v arhivu življenjepis, z življenjepisom je še najlažje, težje pa je v najkrajšem času oceniti vestno pomen tega dogodka.

Marsikaj se priložujejo naši čitatelji da preveč prostora posvečamo kulturnim stvarim in da imamo premalo smisla za senzacije. To je za naš list, ki zastopa katoliški svetovni nazor, razumljivo in nikdar ne bomo mogli slediti žalibog pri nas vedno bolj razširjeni navadi prinašati z nasladi najgrozovitejše in pikantne stvari. To prepustimo onim listem, ki servirajo svojim čitateljem take stvari, da ob nasitjenju nižjih človeških nagonov pomnožijo dividende lastnikov.

telj, dasi sva se po nazorih in občutju v tem ali onem zelo križala.

Kar se pa prijateljstva tiče, pa ga ni nad tretjim, nad našim Mihom. Ta je bil pod raskavo skorjo posebej ljuba lojalnost, odkritost in diskretnost, in enakega v tem oriru nisem več srečal. Tudi žurnalisti je bil dober, ker je bil izvrsten poznavalec človeka. On je bil naš original in v njegovi družbi smo se najbolj in najbolj pristržno smejali. Meni je s svojo salomonsko modrostjo pomagal preko hudih težav, ki so nastale ob trenju z močnimi ljudmi. Meni so rekli filozof, a pravi filozof življenja je bil naš nepoznani Miha. En nasmeh, ena značilna gesta z roko ali en: »uh' ga piš'!«, pa so bili rešeni najtežavnejši problemi. Miha je veliko vedel, malo povedal; če, pa si se lahko zanesel in tudi njegova pisana beseda je bila krepka — samo rokopiese je imel strašen, kakor ga nimate niti vi, površni otroci modernega hitrobežečega časa...

Danes vsi trije ležijo pod rušo...

»In kako je bilo sicer, gospod šef?«

»Kako? Delati smo, tako intenzivno, kakor mi danes. Bili smo štirje in pa naš — tudi že rajni — zlati gospod Nace, ki je bil vedno hud in vedno razburjen, pa dober kot kruh. Bil je to vzoren poslanec kakršnega si želi vsak list, pošiljal je namreč vedno in redno svoje poročilo iz dunajskega parlamenta, in gorje nam, če ga nismo priobčili! Šef je naredil članek, počasi sem tudi jaz avanziral

do te časti, šele veliko pozneje mi je naš drugi dovolil sprejemati telefon. Korigirali smo sami in smo po kosilu, dokler ni zaropotal stroj, sedeli tesno drug poleg drugega s šefom vred v tesni stavski »dvorani« in brali korekturke pole. Sploh je vsak bral in vestno popravljaj vsaj to, kar je sam napisal — zelo redka čednost pri današnjih gg. urednikih. Dobro smo se v tiskarni imunizirali proti svinču in imeli živahne, časih izredno burne kontroverze in konflikte s gospodi tipografi. Med našim drugim in meterjem pa je bila sploh stalna in neizproсна vojska, med katero so časih najdragocenejši rokopiesi kar tako frčali po zraku. Nam neudeležim je to seveda bilo neusahljiv vir zabave...

»In sicer, gospod šef?«

»Kako, sicer?«

Dnevne novice

Ljudje pogosto ugibajo, kako more stati to, kar se je zgodilo komaj v pozni nočni uri, zjutraj že v listu in to opisano z vsemi podrobnostmi, kakor da bi bil radoveden časnikar vsepovsod sam zraven. Tudi to skrivnost hočemo pojasniti, koliko ni skrivnost. Vsega pa ne smemo povedati, sicer skrivnost ne ostane več skrivnost, kar pa ni skrivnost, ni več zanimivo.

Največ dnevnih novic nam prinese pošta. Po vsej deželi imamo namreč celo vrsto dobrih sodružnikov, ki nam poročajo o vseh količkah važnih dogodkih iz svojega najbližjega okoliša. Kdo so ti sodružniki, ne moremo povedati, kajti to je velika skrivnost urednika, ki vse dopise pregleduje in urejuje. Ljudje v mestu in po deželi so namreč vseh muh polni, in prav pogosto se pojavljajo zapletenki, ki si razne dogodke izmišljajo z lepim namenom, da bi ljudi potegnili. Tek plevel roma iz rok količkah večjega urednika brezpogojno v koš! Na mizi ostane samo to, kar prizna urednik kot dobro in zanesljivo blago.

Toda tudi z dobrim novičarskim blagom je križ. Trda kmečka roka piše trdo in skorno, študirani ljudje pa pogosto pišejo raje recepte kakor dopise. Vse to je treba predelati, pogosto prepisati na novo, kar pa še ni tako hudo. Bolj nerodni so dopisi, napisani v slogu znanega naslova: »Naj prejme moj sin Francelj pri soldatih,« Tistega slavnega »Francelja pri soldatih« je iznajdljiva pošta s pomočjo poštnega pečata oddajne postaje in z ljubeznivo pomočjo domačega duhovnika, ki je nekaj ur lovil po matrikah vse svoje Francelje, ki bi prišli za soldate v poštev, res neke iztaknila, bolj težko pa je za urednika uganiti, kaj pomeni dopis, »da so ga pri nas že vjeli.« Kaj naj dalje počne nesrečni urednik z dopisom, ki pravi, »da so pripeljali v vas nov zvon in žandarji so uklenili roparja in v nedeljo ga bodo potegnili v zvonik in bo zvonil in oznanjeval božjo čast.«?

Pa to so malenkosti v primeri z dopisi, ki izvirajo večinoma iz tiste človeške slabosti, ki bi silno rada svojega bližnjega v »čajtengah« ali »oškropljenih« tako blagohotno namenjenim jim blatom. V takih slučajih gre za vsako besedo in za vsako črko in za vsako piko, in če se končno uredniku le posreči najti plašč, s katerim kolikor toliko pokrije razne ljubečivosti, mora vseeno računati z gotovo zamero.

Dober vir za dnevne novice so tudi ljudje, ki sami prihajajo v uredništvo pripovedovat, kar vedo. Dober vir je to, ampak včasih silno mučen, sem in tja tudi nekoliko siten, toda to mora znati urednik z angelsko potrpežljivostjo mirno prenašati. Z darom kratkega in jedrnatega govora ni vsakdo obdarjen. Jako pogosto se začne dnevna novica, ki obsega natisnjena komaj pet vrstic, neke pri Adamu in prileze preko Kristusovega rojstva in dolgih rodovnikov do tja, kjer bi se morala pričeti. Ob takem pripovedovanju prilezejo na dan vse mogoče »tajnosti«, tudi

»Kakšni važni dogodki in podobno?«

»V dvajset letih se veliko doživi v takih prostorih kot so ti. V njih se je često odločevalo o usodi stranke, naroda in sodočevalo tudi o veliki državi. Pa jaz si ne zapišem nikoli ničesar in tudi pisma mečem principijelno vsa v ogenj. Zgodovinarjem ne bom zapustil ničesar, dasi bi jim bilo lahko zelo žal za mojimi spomini. A kar se tako tistih časov tiče, veste, da smo po golovi dobi vsi »laudatores temporis acti«. Danes se mi zdi, da je bilo takrat pristržnejše, prijaznejše in da se ljudje niso tako zelo zadevali drug ob drugega in borili za par kvadratmetrov prostora na planetu. Toda čez dvajset let, če doživim, pa se mi bodo bržčas današnji dnevi zdeli prijetni in nepovratljivi. Tako je in taki smo...«

Najmlajši.

take, ki niso tajnosti, seveda s prošnjo, da naj to nikar ne pride v list, ker je povedano »kar tako«.

In urednik mora poslušati mirno in brez opazke, kajti gorje mu, če si dovoli še sam kakšno vprašanje! Potem mora z gotovostjo poslušati še enkrat celo zgodovino od Adama pa do današnjih dni, preden more ugotoviti besedilo važne novice, da je Božičevega hlapca Janeza udarila kobila in mu strla desno

ali levo koleno. Končno je pa tudi lepo, da so Božičevi prišli pred 400 leti s Stajerskega na Kranjsko, kjer gospodarijo še danes, da je njihovu hlapcu ime Janez, ker je šel prejšnji hlapec Janez, ki je bil pa drug Janez, o kresu proč. Čez sedem let človeku vse prav pride, najbolj prav pa pride uredniku knof za njegovim hrbtom, na čegar tajej pritisk zapoje neke telefonski zvonec, ki reši uredniško siroto vseh tajnosti od Adama pa do današnjih dni.

Komaj pa se vrata zapro in urednik odpre novo pismo, se že oglasi nov obisk. Začne se stara zgodba v novi obliki, ena včasih bolj vesela, druga vznemirljiva, tretja zopet žalostna, kakor pač nanese. Druga za drugo se vrste: vesele zgodbe o razposajenih ponočnjakih, mične zgodbe iz nižin človeškega življenja in žalostna slika socialne bede. Za tragedijo komedija in satira. Iz ust potrhli žena prihajajo komaj slisne prošnje, naj iz usmiljenja z ubogo nedolžno rodbino zamolči ime nesrečnega samomorilca in bedna mati prosi, naj ne pride v javnost ime mladega izpričenja — sin je sin! Takrat se spomni dobri urednik, da je tudi on človek, ki eno oko lahko zatisne, a drugega ne odpre in nihče ne verjame, kako blagodejno vplivajo skromne besede »že dobro, že« na potrite postavne nedolžnih prosilcev. Roka pa seže spet na kup dopisov in pero zopet črta, popravlja, izpreminja in dodaja...

Šele pozno v noč se življenje nekoliko umiri, obiski izostanejo, delo pa se podvoji in potroji. Sedaj prihajajo poročevalci s svojim blagom in zalčje urednika z novim blagom. Ni pa še pregledan niti skromen del blaga, a se že oglašajo tiskar in priganja. Iz rok gre v stroj prva partija, druga, tretja; urednik hiti in hiti, kar more. Pogled na uro: že deset! In zopet hiti in hiti, dokler stroj pozno v noč ne izvrši svojega dela. Stroj in — urednik...

Ko pa ljudje zjutraj berejo »Dnevne novice«, se čudijo, odkod vse to pride. Nekaj bodo sedaj vedeli, vsega pa ne. Zlasti tega ne smemo povedati, da mora znati spreten urednik včasih konkurirati sv. Matiji, ki led razbija, če ga ni, ga pa — naredi! In to je najbolje.

Gospodarstvo

Benjamin med uredniki je gotovo gospodarski urednik ali urednik gospodarskega dela ali gospodarski referent ali »bankir« ali borzni spekulant ali »Preistreiber«. Če je treba namreč v listu kaj izpustiti prvega obglavijo gospodarskega urednika: vse pride prej na vrsto, le pred oglasi je še kotiček za gospodarstvo. In vendar je vedno toliko stvari, ki bi jih gospodarski urednik dal celo na prvo stran! Zato tudi sedaj ne bo mpreveč napisal, saj se za to, kar napišem, ni gotovo, da izide.

Kakor vsi drugi kolegi je gospodarski urednik »ein vielgeplagter Mann«: sam mora delati vse, vedeti vse. Kaj vse me že niso vprašali čitatelji? Prvi hoče vedeti kakšno ceno imajo njegovi plohi na žagi (seveda ne pove kakšnih dimenzij), drugi ima dva perzijska denarja, pa bi jih rad izmenjal, tretji hoče imeti vse naslove izdelovalcev igračk v vseh Združenih državah Amerike; četrti bi rad vedel, kako je za delo v Guatemali; peti hoče, naj ga poučim o pridelovanju ne mogoče hmelja, ampak kakšne prav eksotične

Uredniška konferenca.

Spomini

Vprašal sem našega najstarejšega, kako je bilo kaj v našem uredništvu »anno dazumal«? In mi je pripovedoval:

»Prijazno je bilo, zelo prijazno. V takih tip-top prostorih seveda nismo bili, ampak zmašeni v dve sobi, tretja je bila šefova, obene... knjižnica in posveovalnica »Katoliškega tiskovnega društva«, tajništvo stranke, redakcija »Domoljuba«, »Doma in sveta« in ne vem kaj še vsega, zbirališče neštevilnih društvenih odborov, prostora pa je bilo, kolikor ga rabi danes en sam izmed vas. Vendar pa se nobenih s tako ljubeznijo ne spominjam ko teh, v katere sem bil stopil prvič pred 20 leti.

Najmarkantnejša postava je bil naš mali šef s tisto prekrasno ropoleonsko glavo in čudovitimi očmi, ki so razodevale največjo inteligenco med Slovenci, kar sem jih jaz poznal in poznam. Bil je po moji sodbi tudi naš najboljši žurnalista, kojega ostrga swiftovskega peresa gotovo do danes ni nihče prekosil — enak mu je bil le dr. Tavčar, seveda v drugem tonu. Eden je bil dobrušen, vsekakor pa strašno robat, drugi pa jedek, režoč in rana, ki jo je zadalo njegovo pero, se je le težko celila. Takega političnega polemika kot je bil moj prvi šef, naš list ni več imel — Krekove tozadevne novice so bile duhovito globoke, mojega šefa pa so bile ko metalo, ki v nasprotnikovem telesu eksplodira. Kako sem se začudil, ko sem ga spoznal obenem kot enega naših najboljših kritikov, ki ume v nežne globine Meška ali v tajne Cankarjeve duše torej mož, ki živi in umre kot fanatik za en strankarski program, obenem pa tako neobjetno širok! Pozneje, ko smo ga pa celo videli na izvajanju praktičnih načrtov za elektrifikacijo dežele, sem pred obsežnostjo tega duha popolnoma klonil — povedal in pokazal pa tega nikoli nisem, kajti med nama je ne vem zakaj vladala vedno neka fina in hladna distanca — sicer pa se mi zdi, da ta izredna natura ni bila z nikomur posebno pristrčna v vulgarnem pomenu te besede...

Drugi je bil najsijajnejši dnevničar, novičar in reporter izmed vseh slovenskih časnikarjev, prožen, v neprestanem gibanju, hiter kot veriga, vsakemu dogodku za petami, vedno poln domislekov, organizatoričen genij, in kako bi nam bil danes, v času rapidne amerikanizacije našega življenja in časopisja ravno ta mož nujno potreben! Kolikokrat smo vzdihnil po njem! Ni poznal požitka, spal ni skoraj nič, tudi po najhujše preživetih noči vedno prvi pokonci, nikoder brez notesa, ki jih je popisal toliko, kolikor ima leto mesecev. Kolega, ki bi tako ves, brez najmanjšega ostanka in brez vsake osebne pretenzije živel za list, za dnevni dogodek, za novico, nismo več imeli. Vsi imamo še drug krog življenja, bodisi da je v centru, bodisi da se s časnikarskim križa ali pa je na periferiji, toda ta moj drug je imel samo enega — časnikarskega. Bil je pa tudi zvest prijatelj.

vrste fižola; šesti se pa obrača na mene, naj mu stisnem kako cigaro ... itd.

Seveda je potem razumljivo, da ne morem odgovorjati vsem, še manj, da bi jih zadovoljil in jim postregel!

Najhuje pa je za urednika kaj izvedeti: če pišeš, sploh ne dobiš odgovora, če vprašaš, ti sploh nič ne povedo, če ti pa kaj povedo, pa pravijo na koncu, da ne sme priti v list. Zato si mora na vse načine pomagati; gospodarski krogi so namreč najbolj »zakrknjeni«. O konkurenci hočejo vse imeti v listu, o sebi pa niti vrstice!

Diplomat in časnikar

Berlin ... Tik zraven Fridrikovega kolo-dvora v hotelu Moskva se je nastanilo društvo inozemskih dopisnikov. Visoki gospodje s svojimi biroji, ducatom pisarniških moči in plačo, za katero bi jih zavidal jugoslovanski minister! Nemško zunanje ministrstvo na Viljemovi cesti je vlijudno napram njim. Ob petkih popoldne se tam servira popoldanski čaj, navezujejo zveze in čaka na politiko. Marx, Stresemann prihajata redno; če jih ni, pride Schubert ali Wirth. Nato spraševanja. Kaj je z razorožitvijo, kaj s koridorom, vzhodnim Locarnom, Rusijo, zasedenim Porenjem, fišizmom, priključitvijo Avstrije, malo in veliko antanto itd. Marx simulira dobro voljo in hoče pokazati, da je Porenčan, prav s Kölna doma. Pa življenja ječa, vlada, šola, centrum, Wirth in socialni demokratje so mu vrezali v obraz vsakdanjo resnost in vse drugo mu ne pristaja. Stresemann je okretnejši; mnogo pove in nič, a smejeti se je treba. Kakor pravimo: cinično-duhoviti, zlasti če spozna zastopnika sebi in svoji politiki nasprotnega lista. Včasih ga ne vjame, če je kdo brihtnejši od njega. Tako teden za tednom z večjo ali manjšo srečo. Pravo delo je v razdobju, čajanka, oddih. V parlamentu, v dvorani, pred njo. Duceat priporočil. Livriran strežaj te spremi in posadi na že kakšnem hodniku na usnjat naslanjaj. »Kaj prav za prav hočete od mene,« opravi Wirth. »Pridite s pismenimi vprašanji v ministrstvo!« odgovarja Brauns. »Gospod minister ta mesec sploh ne daje izjav,« se odreže končno komornik. Tako teden za tednom. Medtem se poskuša drugod. V redakcijah Ullsteina, Mosseja in Scherla. 50 tipkaric, galerija telefonov, sezname strokovnjakov za vzhod, za Francijo, Anglijo, Združene države, za Balkan. Lastna radio-postaja. In kapital! Na Kitajskem izbruhne revolucija. Uredništvo dirgira dopisnika iz Moskve, Carigrada, Tokija na lice mesta, da bi dobilo lastne telegrame in bilo popolnoma neodvisno od poročil londonskega Reuterja, ki barva dopise v angleškem interesu. Od tam brezlična zveza. Ob 10. dogodek, po 11 se vest že kolportira po ulicah in ponoči brzolaki gredo z jutranjim listom v Pariz, Varšavo, Prago, da ima bravec istočasno z »Matinom«, »Temsom«, »Time-« tudi »Tageblatt« in »Vossa« z drugimi očali na zajtrkovalni mizi. Kar pa sami ne zmorejo, pomaga Wolff, Tel-Union, armada

Ko spraviš vse skupaj, pa ne more priti v list, ker se je zgodila senzacionalna tatvina 10 litrov vina v neki gostilni v Zapiti vasi; pravijo »Saj nikdo ne bere gospodarskega dela!« Upam pa, da se še najde kdo »Malo jih je ali pa nič,« pravi nekdo za mojim hrbtom, ki vsaj prebere naslove v gospodarskem delu lista in ga prosim, da to redkost sporoči mojim tovarišem, da se po možnosti njegovo ime objavi med zanimivostmi, kar bo bolj gotovo prišlo v list, kakor pa če mi napiše kak članek ali pa fotico.

korespondenc in ministrstvo. Ei — tako se lahko ustvarja lastna zunanja politika!

Praga. Malo manj. Velika želja se bori z vsakdanjim življenjem. Ut desint vires tamen est laudanda voluntas! Le nekaj listov je, ki bi mogli zdrževati v tujini lastne urednike z dnevnim telefonično službo. »Prager« je lahko, ker ima kot uradni organ zunanega ministra na razpolago časnikarske atašeje pri poslaništvih. Najpopolnejše so le »Lidove Noviny« v Brnu. Drugi si pomagajo vsaj z zastopstvom v Parizu, Berlinu ali Varšavi. Vsi so pa odvisni od dopisnega urada ČTK. Zato uniformiranost! Ti pa poskusi z lastno srečo. Včasih je rad sprejemal Masaryk. Danes je težko do njega. Do Beneša je lažje. Na Hradčanih, v zgodovinskih dvoranh. »Na zdar!« in razgovor je že v teku. Ko odgovarja, poudarja, kaj je zate osebno, kaj pa za javnost. Nasprotniki njegovi — in teh je malo — tolmačijo obratno: Kar poudarja kot zaupno, je za javnost. — Šramek molči; tudi k Svehli jih pride malo. Hodža je dostopnejši; še drugi celo običajni zemljani. Če pa pri visokih ne gre, gre s klubi in poslanci. In tako se zbira, zbira vsi. Tudi v uredništvih. Na mizi pripravljene ni ničesar.

Dunaj — je iz svetovnega središča postala nemška podružnica in iz guvernanter negovan otrok. Steeda — dopisnika in poznejšega glavnega urednika »Timesa« ni več; tudi Seotus Vitorja ne; glavno zastopstvo imajo Nemci. Tudi ni mnogo vpraševanj. Tu in tam ožari vprašanje vlade, a tudi tu ni izbire mnogo; o priključitvi bosta itak določila Paris in London. Dunaj ima velike naprave, pa malo polja. Spomin na dni, ki so bili. — In tako drugod.

Ti pa v slovenskih uredništvih plavaj, če moreš. Sredstva ne dopuščajo organizirane mreže lastnih uredništev in telefona ob vsaki uri. Sicer pa »se gremo« itak raje medsebojne borbe; tu pa je v lepi in majhni Sloveniji reje vedno dovolj. Menda je znak teh razmer tudi dejstvo, da smo edina država brez dopisnega urada, ki bi pomagal listom ustvarjati lastno jugoslovansko zunanjo politiko. Belgrajska »Avala« se od časa do časa oglasi, a večina državljanih itak ne ve, kdo je to. Morda bo prišlo do tega, ko bo pismenost splošna, ko bo torej več listov in bo razvit urad nujen; gledano tudi iz oči gospoda zunanega ministra. Do tedaj nam pa preostaja lepa nada: Bo že kako! —

Tajnosti Ljubljane

Najbolj čudna »zver« v vsem časnikarskem stanu je in ostane lokalni reporter. So glavni uredniki, ki so dobili radi lokalnih reporterjev že krepko plešo. Nikoli ni z njimi vse v redu, z lokalnimi reporterji namreč, ne z glavnimi uredniki. Včasih, ko je toliko političnih in drugih novosti, ti prispeje takle lokalni reporter v uredništvo in ti brezpogojno zahteva zase dve in še več kolon. Pa ta zločinski umor v Blatni vasi, pa samoumor v Kravji dolini, pa tatvina briljantov na Vrvarski stezi in še sodnijska razprava o Mici Kovačević, ki ni hotela plačati v krčmi cehe, po mnenju lokalnega reporterja mora biti vse to »drukano«, ne s pelit črkami, temveč z borgis. Je težko je doseči kompromis z njim.

Lokalni reporter je velik »cinik«. Težka nesreča s smrtnim izidom je njemu samo »nesrečica«, umor in umor, je »umorček«, le pred malokaterim lokalnim dogodkom ima respekt. Naš lokalni reporter se je zgražal le nad enim samim lokalnim zločinom, ko mu je bil prejšnji mesec ukraden dežnik.

Lokalnega reporterja se boje kar po vrsti. Najprej gospodje na policiji. V vsako reč ti vtakne svoj nos. Radi bi na policiji kaj utajili, ali ne gre, pa ne gre. Lokalni reporter se ne ustraši intervjuja ne s stražnikom, ne z agentom in najmanj pa še z gospodom komisarjem, samo da izve zadnjo podrobnost. Lokalni reporter pade kot bomba pred človeka, ve že vse, je že vse poizvedel na licu mesta, samo to in še to potrebuje. Ubrani se, če se moreš, pred teboj stoji oborožen s svinčnikom v roki. Naj nihče ne razkriva svojih skrivnosti, če je ta blizu.

Gospodje na rešilni postaji so nam že ponovno zatrjevali, da bi raje ves dan vozili in obvezovali ponesrečence, kakor pa četrt ure dolgo odgovarjali na vprašanja: »Koliko je ponesrečenec star?« »Kje je rojen?« »Ima otroke?« »Koliko?« »Kdaj se je to zgodilo?«

Ko vse najslajše spi

Takrat telefonist, ta uboga preganjana uredniška sirota zamiga z dolgimi ušesi, ki slišijo do Belgrada, Trsta, Dunaja in ne vem, kam še vse. Ta sirota uredniška ima tako srečo, kakor naša Micka, ki mora ob dvanajstih postaviti južno na mizo, pa ob tridesetih na dvanaest še krompir ni olupljen! Vedno se mudi! Drrr! Ze skoči in plane v mučilnico, brž, brž, zvonček cinglja in cinglja, ubogi telefonist pa nima svinčnika! Išče ga po vseh žepih, nazadnje ga najde v listnici, ki mu v hitrici zdrkne iz rok in po tleh se razsuje ploha najrazličnejših papirčkov, koledarčkov, članskih

korespondenc in ministrstvo. Ei — tako se lahko ustvarja lastna zunanja politika!

Praga. Malo manj. Velika želja se bori z vsakdanjim življenjem. Ut desint vires tamen est laudanda voluntas! Le nekaj listov je, ki bi mogli zdrževati v tujini lastne urednike z dnevnim telefonično službo. »Prager« je lahko, ker ima kot uradni organ zunanega ministra na razpolago časnikarske atašeje pri poslaništvih. Najpopolnejše so le »Lidove Noviny« v Brnu. Drugi si pomagajo vsaj z zastopstvom v Parizu, Berlinu ali Varšavi. Vsi so pa odvisni od dopisnega urada ČTK. Zato uniformiranost! Ti pa poskusi z lastno srečo. Včasih je rad sprejemal Masaryk. Danes je težko do njega. Do Beneša je lažje. Na Hradčanih, v zgodovinskih dvoranh. »Na zdar!« in razgovor je že v teku. Ko odgovarja, poudarja, kaj je zate osebno, kaj pa za javnost. Nasprotniki njegovi — in teh je malo — tolmačijo obratno: Kar poudarja kot zaupno, je za javnost. — Šramek molči; tudi k Svehli jih pride malo. Hodža je dostopnejši; še drugi celo običajni zemljani. Če pa pri visokih ne gre, gre s klubi in poslanci. In tako se zbira, zbira vsi. Tudi v uredništvih. Na mizi pripravljene ni ničesar.

Dunaj — je iz svetovnega središča postala nemška podružnica in iz guvernanter negovan otrok. Steeda — dopisnika in poznejšega glavnega urednika »Timesa« ni več; tudi Seotus Vitorja ne; glavno zastopstvo imajo Nemci. Tudi ni mnogo vpraševanj. Tu in tam ožari vprašanje vlade, a tudi tu ni izbire mnogo; o priključitvi bosta itak določila Paris in London. Dunaj ima velike naprave, pa malo polja. Spomin na dni, ki so bili. — In tako drugod.

Ti pa v slovenskih uredništvih plavaj, če moreš. Sredstva ne dopuščajo organizirane mreže lastnih uredništev in telefona ob vsaki uri. Sicer pa »se gremo« itak raje medsebojne borbe; tu pa je v lepi in majhni Sloveniji reje vedno dovolj. Menda je znak teh razmer tudi dejstvo, da smo edina država brez dopisnega urada, ki bi pomagal listom ustvarjati lastno jugoslovansko zunanjo politiko. Belgrajska »Avala« se od časa do časa oglasi, a večina državljanih itak ne ve, kdo je to. Morda bo prišlo do tega, ko bo pismenost splošna, ko bo torej več listov in bo razvit urad nujen; gledano tudi iz oči gospoda zunanega ministra. Do tedaj nam pa preostaja lepa nada: Bo že kako! —

Če odpove ogled na licu mesta, če sta o dogodku nepoučeni policija in rešilna postaja, se mora zateči v bolnico, nadleguje po telefonu vratarje in zdravnike, ter če je le mogoče tudi ponesrečenca samega, namreč če ta le more dati pojasnila o dogodku. Intervjucev naš lokalni reporter še ne zna. Intervjuvati, upa pa, da se nauči tudi to, ker je še mlad.

Lokalni reporter je vedno v službi. V oštariji sedi, v kavarni sedi, ne sebi v zabavo, on je v službi, na lovu za najzanimivejšimi dogodki dneva. Se ponoči, tako vsaj zatrjuje, snuje, kaj naj si izmisli, v slučaju, da se podnevi nič ne pripeti. In to je v Ljubljani kaj rad.

Lokalni reporter je mučenik svojega poklica. Včasih sedi po pet, šest ur pri zborovanju kakšnega zanikrnega kegjaškega kluba, trdno prepričan, da pride pri točki »Slučajnosti« do velikega kravala in poboja, ali glej ga spaka, na koncu zborovanja pa pride mesto pretepa do krasne harmonije pri litru cvička. Torej nič za lokalnega reporterja.

Lokalni reporter je pogosto Danielj v levji jami na zborovanju političnih nasprotnikov lista, ki ga zastopa on.

Vse pozna lokalni reporter. Vse skrivnosti mesta, vse pomembne ali manj pomembne osebnosti. Uradne ure zanj ne obstoje, prijazne nasvete gospoda glavnega urednika in drugih gospodov v uredništvu kaj rad preliše. Lokalni reporter je namreč zelo nagnjen k slabemu in včasih rad malo postavka, če jih sliši v uredništvu preveč gorkih na račun svoje nerednosti. Izda tako in tako nikoli nič. Vedno hodi svoja pota, no, dasi neradi, mu uredništvu le vsakokrat vse izpregledajo. Je pač lokalni reporter ali velik gospod (v Ljubljani namreč; drugod so pa naši dopisniki. Op. uredn.).

izkaznic in druge take šare. Nima časa pobirati, temveč že natika dolga ušesa in vpije: »Halo, halo, tukaj uredništvo!« Pri tem pa pozabi zvezati se s centralo. Zvonček zvoní, brni! Razburjen pridrvi visoki predpostavljenu ni! Končno se telefonist zveže s centralo: »Halo, halo!« — Nič. »Haalo!« — Nič! Končno začuje ljubeč glasek iz centrale: »Oprostite, napačno sem vas zvezala!« — »Ah, tako!« — »O ti preklicana zaljubljenost!« se potem oddahne telefonist in pobira listke po tleh. Pa že zopet: drrrr! Telefonist natika

dolga ušesa, pomiga z njimi in jih nastavi proti Dunaju. Kar približi mil glasek z Dunaja: »Bitte Wien, ja, kann ich anfangen?« in neverjetno je, koliko ti ta nežni glasek ve povedati o političnih intrigah, krvavih uporih, smrtnih nesrečah, dolgovernih političnih ekspozicij, tatvinah, ponesrečah, rekordih, itd. Telefonistova ušesa pa migajo, migajo in telefonska zveza gre od ušes še dalje do pristov, ki brzi po papirju in pišejo čudne črečare. Kar sredi najlepšega kramljanja s prijazno Dunajčanko pa se oglasi stroga centrala: »Funfzehn Minuten! Schluss!« in tlesk, telefon se zapre, dasi ti je sladki glasek z Dunaja morda govoril ravno šele o tem, da je Mussolini spustil nastopne krilate besede: »Schluss! Beim nächsten Abonnement weiter! Auf Wiederhören!«

Tako! Telefonist sname dolga ušesa in postane zopet človek. Ko zapusti celico, že ga napade gospod Zunanjepolitični: »Kaj je novega, imate kaj interesantnega, dvostolpnega? Brž, brž! Ne pozabite pri prihodnjem pogovoru vprašati Dunaj, kaj ima o umoru Trockega ali Mussolinija?« Seveda! Gospod Zunanjepolitični bi vsak dan najrajši imel posebno senzacijo kot slastno pečenko, dvostolpno! Pa se že prične tudi gospod Gospodarski in kriči: »Kje imate kurze, kurze! Včeraj ste ga pa zopet pošteno polomili!« Telefonist skuša obema odgovoriti, pa že pride gospod Sportski: »Ali je zmagal dr. Vidmar?« Telefonist obupan pogleda na uro: »Joj, vse to moram pisati še preden pride prihodnji telefonski klic, pa tako malo časa je na razpolago!« Gospod Zunanjepolitični pravi: »Moje vesti so najvažnejše, najprej morate te snisati. Potem pa če ste tako prijazni, pa še tole priredite!« — in razgrne kakih dvajset inozemskih listov z rdečo obrobljenimi vestmi, ki naj se tudi priredijo za jutri! Zdihe ubogi telefonista in sede za mizo, da spiše dobljene vesti. Komaj zastavi pero,

Nekončano poglavje o slikah

Vsak urednik se smatra za velikega trpina in tako je seveda tudi z urednikom ilustrativnega dela. V »Ilustriranem Slovincu« gospodari k sreči sicer precej po svoji volji, toda v dnevnem ga preganja vse. Občinstvo zahteva čim več dobrih slik, to stoji in o tem bi bilo vsako govoričenje odveč. Toda kako in odkod? Naročniki drugih velikih listov so tako spojeni s svojim dnevnikom, da smatrajo za svojo dolžnost, da pošljejo svojemu listu v slučaju kakšnega važnega dogodka takoj tudi sliko, ki jo seveda list potem lahko hitro objavi, dokler vzbuja dogodek še splošno pozornost, dočim ste pa naši prijatelji — oprostite mi to — mnogo, mnogo preveč komodni. O povodnih, ki se je vršila nekje na Slovenskem spomladi, so poslali slike šele jeseni. Pogorela je v zgodnji spomladi večja vas v Sloveniji, prve slike so prišle avgusta, nekje ob Savi so obhajali junija važno slovesnost, sliko udeležencev so pa poslali, z zahtevo da je nujna in jo je treba zato takoj objaviti — meseca oktobra. Da v teh razmerah urednik ne ve ali bi se smejal ali jezil, je jasno, kakor je jasno tudi to, da uredništvo ne more poslati svojega fotografa v najrazličnejše oddaljene kraje, kjer bi se zamudil po ves dan ali pa še več, da bi morda posnel eno ali dve slike. Če bi delali to, bi nas morali postaviti pod kuratelo. Ena najslabših in najlepših prošelj urednika ilustrativnega dela je zato ta, da naj vsak naročnik nekoliko tesneje živi z listom, kajti samo vsestranska podpora vseh ga more dvigniti tako, da bodo z njim tudi vsi zadovoljni. Če se dogodi v kakem kraju kaj splošno važnega, se navadno že fotografira, zato nas podprite z zanimivimi slikami, toda takoj, dokler je dogodek še svež, ne pa šele čez nekaj tednov ali mesecev, ko je pozornost javnosti obrnjena že na vse drugo. V tem pogledu je urednik ilustrativnega dela izročen na milost in nemilost le prijateljem po deželi, kajti tovariš, kateremu so n. pr. poverjene dnevne novice, si pomaga prav lahko. Če ga glede kakšnega važnejšega dogodka pusti dopisnik na cedilu, pobere najvažnejša dejstva iz kakšnega drugega lista in jih primerno prirejena objavi, pa je domovina rešena. A kaj naj stori ubogi urednik slik, od katerega tirja vse, da prinese list istočasno z opisom že tudi sliko?

Tako je s slikami v dnevnem »Slovincu«. Pri »Ilustrovanem Slovincu« je v toliko laže, v kolikor urednik sam gospodari s prostorom, ima se pa boriti zato z neštetimi drugimi težavami, katerim je časih priča kvečjemu gospodarski urednik, ki ima to nesrečo, da sedi pri sosedni mizi in mora zato poslušati vsaj del večnih lamentacij. Tudi ta ima največje križe s tem, da dobiva premalo slik splošno važnih dogodkov pravočasno, temveč

pride gospod Zunanjepolitični: »Ali še niste sršali?«, Gospodarski pa: »Številke kurzov so napačne!« Končno v večnem strahu pred preganjanjem spravi na papir, kar je prejel z Dunaja, pa že zopet zvoní, zvoní, zvoní! Halo! Trst! Zagreb! Belgrad! Vmes pozvoní še kak ljubljanski firbec iz kake kavarne, ki hoče na vsak način vedeti, kako stojita Capablanca in Aljehin, ali kako je z nogobrcem,

ali pa gospod Kulturni prosi, da zanj napiše kritiko o koncertu, ki je pravkar minul.

Čas poteka, ura je polnoči, pero škriplje, pisalni stroj klepeče, zvon zvoní: »Halo! Belgrad, še ena važna vest!« Telefonist skoči, natika motorilo na ušesa in piše, piše. Napiše polo za polo vedno priganjan: »Slavei čukajo! Brž, brž!« Končno je napravljeno, lep kupček je nabranih vesti. Ko bi le vse prišlo v list! Pa ne! Marsikatera zdrsnje za vedno v neusmiljeni uredniški koš, iz katerega je vstajenje samo skozi ogenj peči, kadar je zakurjena, pa ni vedno, posebno ne, kadar je mrav.

navadno šele čez več tednov in mesecev, ko že davno nikogar več ne zanimajo. Jasno je, da mora znaten del slik že zato v — koš, ker bi list z njimi le oznanjal zaspanost svojih prijateljev, kajti danes pač že vsak otrok ve, da je vsaka fotografija lahko izvršena vsaj v 24 urah, vsaj 24 ur nato v rokah uredništva in v dnevnem »Slovincu« v nadaljnjih 24 urah, v »Ilustriranem Slovincu« pa v nadaljnjih 14 dnevih.

Silne težave mu delajo tudi slike same. Nešteto krat je bilo je objavljeno, da moremo reproducirati le dobre fotografije, a kljub temu nam dobre duše pošiljajo še vedno cele zavoje bolj ali manj počekanih in popackanih tiskanih razglednic, ki so za nas brez vsake vrednosti. Pa to bi še ne bila največja nesreča, ker posamezne urednik lahko vrže v koš, večje pošiljate pa z zahvalo vrne. Težje je pa uredniku n. pr. v takemle slučaju: pred par tedni dobi s pošto več krasnih fotografiranih razglednic. Kot gladen plane po njih, gleda na hrbite, kaj predstavljajo, a nikjer nobenega pojasnila. Išče po kuverti, če je morda pojasnilo priloženo na posebnem listu, a brezuspešno. Slike so mu tako všeč, da bi jih vsaj par uvrstil že v prihodnjo številko, zato želi ljubeznivemu pošiljalcu pisati po pojasnilo k poslanim slikam, a kaj, ko pa na noben način ni mogoče ugotoviti, kdo jih je poslal. Obupani urednik jih obdrži na pisalni mizi prepričan, da prispe kako pojasnilo s prihodnjo pošto, toda zaman. Čaka več dni, par tednov, a sam ne ve, kako bi si pomagal, pač pa prispe pred nekaj dnevi dopisnica, na kateri je stalo, da je bilo uredništvu že pred več tedni poslanih več lepih in dragih fotografij, ker pa uredništvo očividno ne mara upoštevati prijaznosti svojih dolgoletnih prijateljev in slik objaviti, naj jih takoj vrne. Vse bi se dalo na mah tepo urediti, a kaj pomaga, ko se je pa ljubeznivi naš prijatelj pozabil podpisati celo na to karto in dotične lepe slike leže še sedaj na naši mizi, naš prijatelj pa gotovo v dno duše užaljen zabavlja na zanikanega urednika »Ilustr. Slovence«, da se vse kadi. In njemu seveda krepko pomagajo vsi, ki se jim zdi, da je pojasnilo pod slikami navadno vse presuho in prekratko. Seveda pri tem ne pomislijo, da noben urednik ni vsegaveden, da noben leksikon ne odgovori na vsa vprašanja in da je bilo pogosto treba še eno bore pojasnilo pod sliko izveči iz pošiljalca slike s posebnimi pismi, čeprav je zato hrbet slike kakor nalašč.

Ali naj nadaljujem s člankom, o katerem sem bil prepričan, da še ni končan. Ne, kapituliram, a če je na svetu še kaj pravice, bo prej ali slej priznala, da je tudi urednik ilustrativnega dela velik, jako velik revež.

Kaj se v uredništvu ni zgubilo...

Ti prispevki so v resnici prišli na naše uredništvo.

Predragi mi tiskarna Slovenca. Prau ljepo Vas prosim Natisnite eno stvar je prau potrebno, ker vi ste narbol perlublen Med ludstvom. u Sredo na dušn dan je naša sosedla Marjeta svojga moža tako grdo šinfala in brekovala. in vsak kateje slišal je reko to pa rihtik ni pošteno to je še pa več grdo u tem pa je tudi Smrtinagreha zadost. Njenin brat je pa Zapravliuc in pijane pa mu nič ne pregovarja. Za torajj prosim vas Natisnite tote vrste ker jih je Veliko ko vaš natis berejo bo saki reko to je pač pošteno. Moj naslov una stran.

Ker v članku »Smrtina kosa« v dnevnih novicah 9. januarja 1927 navaja pisec: Pokojnik A. je bil bližnji sorodnik rajnega B in C. Pokojni A. pa ni bil samo gori navedenih gosp. bližnji sorodnik, temveč tudi najbližji sorodnik po dne 5. marca 1894 umrlega D.

Ta zadnje imenovani je bil najbližji sorodnik in tudi velik dobrotnik pokojnega A. pred večimi leti. Torajj prosim da se tu navedeni članek blagovoljno vzame na znanje ter v prihodnji izdaji »Slovenca« kot dodatek k članku »Smrtina kosa« od 9. januarja 1927 tiska.

Prosimo g. urednik Slovenca, da bi talo dopis priobčili v Slovincu. Prosim prijazno. ... pri Ljubljani. Podvijanost 2. gasilcev Na nedeljo je bilo na žegnanje, navadno vsakoletno. In pri Tomažu veselica gasilcev. Tudi od drugod so se pripeljali popoldne gasilci v kroju. Tam so imeli vajo, so »špricali«, potem pa peli, pili in se veselili. vračali so se proti večeru domov. Zrtev teh gasilcev je postal daleč na okoli znani —

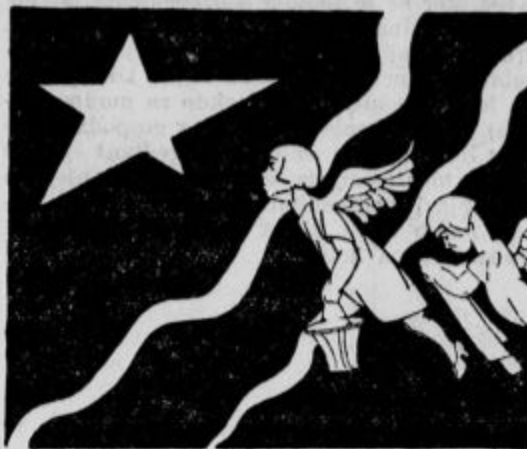
On je zelo betežen in po izjavi okrožnega zdravnika ima bolezen »Serčna vodenica«. Tega sta napadla 2. gasilca. Pomagal jima je krojač Fortuna z leseno nogo. Šlo se je za enega psa, ki ga je F. malo udaril, ko ga je hotel za nogo popasti. Kar se je potem godilo, se bo že še drugod govorilo. Ta pes ni zato, da bi se pisalo to. Bil je ves krvav in še to slabo obleko njegovo so mu raztrgali. O da bi spoznalo tudi ti, ljudstvo slovensko in zlasti ta svoj dan; Kar je u tvoj mir. Dopoldne je v Cerkv Boga častil. popoldne od gasilcev tepen bil. Zaradi živali psa, ki ga nekteri ima za boga. Očividec.

*

KOLESARSKI POPRAVEK.

Spoštovani gospodje! Ne bi Vas spominjal, ako bi mi ne diktirala tega resnicoljubnost. V zadnji številki omenjate o nesreči nekoga kolesarja. Ne morem biti niti vesel niti žalosten zaradi tega poročila. Prosim, da malo pazite na moje popravke: ... se je vozil ... nedovršna oblika, kar bi značilo, da nisem imel drugega posla kot vozičkanje. Resnici na ljubo bi se napisalo: se je peljal. Nadalje sledijo fantazije razen zadnjega stavka. Resnica je sledeča: cesta je posuta, z va-

ljarjem slabo stlačena in ozka Na mestu »nesreče« je s pogledom proti proggi stal izvošček. Proti mestu pa je počasi (z »brzino« 2 klin na uro) peljal neznan mi voznik voz »šodrac«. V njemu nasprotni smeri, to je proti proggi pa sem se peljal (torej ne vozil) s 4 klm-sko brzino na kolesu jaz. Če bi zapeljal na takozvani »trotoar«, bi bil moral nekoga obzadeti a kolesom in pa posebne v takih slučajih zelo čuječemu očesu javnega miru in reda »skočiti« v zapisnik. Prehoda med trotoarjem in vozom pa je bilo približno 30 cm (mogče 1 cm več ali manj). Mogoč je bil zame kot previdnega individua s kolesom varen prehod le na trdi cesti. Nastala je prav nerodna situacija. Kolo mi je zdrsnilo v mehki gramoz, jaz pa sem v toku pol minute vsled nenadne izgube ravnotežja bil brez voznikove, brez moje ali koga drugega krivde pod usodepolnim »kolesom nesreče«. — Dalje vas ne zanima, priporočam vam pa še enkrat, da kot kronist poročate vedno a skrajno skrbljivostjo in veliko točno, pa le tedaj kadar poznate resničen potek dogodkov. Pripomba: Da bode bolj razumljivo, pojasnim nadalje, da je kolo zdrsnilo na desno, jaz pa sem zgubil ravnotežje, toda nisem padel, ker sem se oprjel »strang«. Moje kolo pa je bilo seveda popolnoma nepoškodovano, kar je, mislim, vsakemu lahko popolnoma razumljivo.

barvajo, pleskajo, da jim je vroče in kar sopihajo.

»Moja se že sveti!« zakliče angelček tam »nkraj gore oblakov.
»Naša je kakor solnce!«
»Naša tudi!« »Naša tudi!«
»Lahko vam.« se oglasi druga četa, »ko imate same majhne zvezde. A tole pogledite, vsa je zarjavela.«

»Pridemo pomagat!«
»Pridite!«
»Pa še na luno nekaj!« se oglasi povelje.
»Že letimo!« se odzove iz dalje.
»Solnce nagnite na to stran!«
Milijon angelčkov se upre, da zaškrpije staro solnce v ogromnih tečajih.

»Oblake premaknite!«
»Nebo očistite!«
»Luno obesite na ono stran!«
»Ste gotovi?«
»Smo!«
»Vsi?«

»Čakajte še malo!« se oglašijo angelčki tam blizu zemlje.
»Angelčki varuhi!« vzkliknejo vsi hkratu.
»Kaj pa ti? Pa vendar ne bodo pustili otrok?«

Že se približa množica zvezdam.
»Tako smo utrujeni.« vzdihajo, »ves dan so tekali otroci, izpraševali in naročali tisoč želja za Gospodka Jezuščka. Oh, kako smo letali za njimi! Zdaj so zadremali — in za hip ostanemo pri vas. Bo kmalu polnoči? Ali že skoraj prižgete zvezde? Zatrobite v rogove? Zaigrate na gosli in zabrenkate na harfe in kitare? In zapojete glorio...«

»Kmalu, kmalu — le povrnite se in prižgite božična drevesca, nanosite daril od Jezuščka in pokličite zvonove, da zazvonijo k polnočnici!«

Povrnejo se, angelčki na zvezdah pa čakajo. Tiho in mirno stojijo s plamenicami in godali v rokah.

Zdaj — nebeška vrata se na stežaj odpro...

»Luči!« zadoni glas po nebu.

Na mah vzplamtijo zvezde.

»Gloria...!« zapojejo angelčki in vsi nebeški kori.

»Jezušček, Gospodek, Gospod naš!«

Vse angelske trume so hipno na pragu nebeških vrat. Sveti Peter pozabi, da bi jih pregledal. Sredi njih kleči in prepeva.

Z angelčki gleda Jezuščka, Gospoda, Gospodka in Marijo, nebeško Mater. Zvezde se leskečejo, kakor se niso prej še nikoli. Na zemlji je sveti mir. Krog jaslie in božičnega drevesca gledamo Gospodka Jezuščka.

M. Km. · Za gospodka Jezuščka

Komaj se pomirijo nebesa radi Miklavža, že se začno priprave za Gospodka Jezuščka. Vsi angelčki so na nogah, hitijo sem in tja in se posvetujejo, kako bi proslavili prihod malega kraljička. V gostih trumah se zgrinjajo po nebeških dvorinah, plahutajo s perutnicami in poedina peresca se otresajo z njih in padajo na zemljo, da je kmalu vsa bela in zasnežena. »Zvezde bo treba očistiti.« predlaga nadangel in odbira posebne oddelke angelčkov za to in ono zvezdo. In ker je zvezd toliko, da jih ni moči prešteti in ne pregledati, je tudi vrvež pri odhodu poedinih čet na vso moč velik. Sveti Peter spet nima miru. Venomer vstaja in odpira in zapira nebeška vrata.

»Pazite se.« zakliče za to in ono odhajajočo trumo angelčkov, »da se ne prehladite in ne zaidete med oblake!«

»Nič ne skrbi.« mu odgovarjajo angelčki, »dobro so nam znana pota!«

»In da ne padete na zemljo!«

»Ne bomo!«

»Oh, oh,« vzdihva v skrbah sveti Peter. »skoraj so že prazna nebesa! Kaj bo, če se ne povrnejo! Kam bom z dušicami, ki ne vedo ne kod ne kam brez mojih angelčkov. Čuj — no — saj sem dejal...«

»O ljubi, stari mož,« se oglasi nežno bitje poleg njega.

»Pojdi; na moj stolček, sedi in počakaj!«

»Oh, če smem, če bi smela tudi jaz dušica na kako zvezdo!«

»Le zakaj! Počakaj, brž se povrnejo in potem počakamo vsi skupaj Gospodka Jezuščka.«

»O, če bi smel...«

Sveti Peter ne ve, kako in kaj bi. Dvigne dušico in jo odnese Materi Mariji v naročje.

»Uboge matere na zemlji.« govori sveti Peter, ko se vrača, »le kako morejo ugnati takole drobnjad, ki vedno le svojo trdi in si ne da nič dopovedati!«

Angelčkov pa zmeraj več in več!

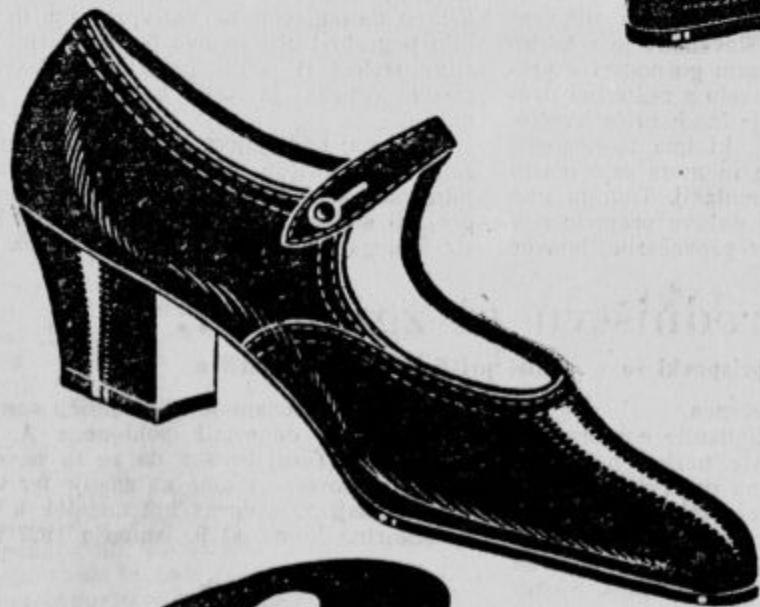
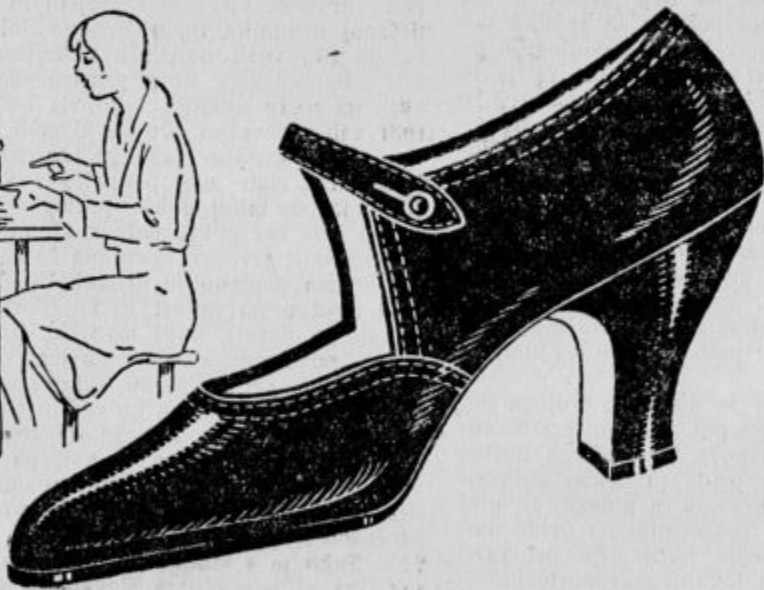
»Saj so že vse zvezde polne! Nekaj jih naj doma ostane!«

»Pst! Nikar tako glasno!« ga mirijo angelčki.

»Bog Oče nas zasliši — in potem nam pokvariš vse veselje. Boš videl, kako bo lep!«

»Seveda — jaz pa naj bom odgovoren, če vas med tem pogreši! Tak pojdite v božjem imenu!«

Že se polnijo zvezde. Angelčki jih brišejo, drgnejo, krtačijo, umivajo, izpirajo, svetijo,

Doma!

V delavnici in pisarni odpočijete noge edino v obutvi iz tkanine.

Za jesensko sezijo izgotovili smo naše čevlje iz žameta in lastina.

Ugodno se počuti le v tej obutvi, v kateri se kosti, mišice in živci ob vsakem gibu obvarujejo utrujenja.

Dame!

Nosite doma, v delavnici in pisarni edino obutev iz žameta ali lastina, katero še nadalje prodajamo za ceno

Din 89.-

Lastina

Se huje smo v tem letu občutili posledice naše nesrečne izvozne politike. Izvozniki kmetijskih proizvodov iz Slovenije je nazadal od meseca do meseca. Ze pred par leti nas je izredno hudo zadela prepoved izvoza

mleka in masla v Avstrijo in Italijo, vsled katere je letos padel njih izvoz na neznatno mero. Naše mlekarstvo se dviga, mlekarne in sirarske zadruge se ustanovljajo, mlečnost krav se zvišuje, a pridelkov in izdelkov ni mogoče vnovčiti, ker ne moremo z njimi na svetovni trg. Tudi izvoz živine je precej nazadov, vendar je bil še kolikor toliko znošljiv. Veliko več smo izvozili mesnatih prašičev, peršutarjev, ki jih rada kupuje Italija kakor tudi Avstrija. Žal, da grezi tudi temu izvozu zastoj, če se uveljavi zaščitna uvozna carina od strani Avstrije. Od druge strani preti našemu vinogradništvu uvoz italijanskih vin, če bomo prisiljeni znižati našo dosedanje zaščitno carino.

Kakšno je pa bilo davčno breme, ki je letos pritisnilo slovenskega kmeta. Znano je, da je davčna obremenitev v Sloveniji najvišja v državi. Vzroki so bili večkrat poudarjeni. Slovenski kmet je tudi letos z največjo težavo zmagoval to težko breme in nestrpno čaka na izenačenje davkov. Marsikateri posestnik je moral zaradi davkov v posojilnico in ne redki so zaradi tega šli celo na boben. Navzlic temu je pa bilo letos v primeri z l. 1925. in 1926. opazovati nekoliko popuščanja ter miljšega ocenjevanja od strani davčnih oblasti.

Kmetijski dolgi stalo rastejo. Dve minuli izredno slabi letini, vrhu tega še tedanji hud davčni vijak so slovenskega kmeta tako pritisnili, da so se že najtrdnješi kmetje morali zadolžiti. S hitrimi koraki se bližamo predvojni zadolženosti našega kmetijstva, ki je žal prehitro porabilo vse rezerve prvih let povojne dobe.

Cene večine kmetijskih pridelkov so bile v tem letu kolikortoliko stalne, v splošnem so pa nekoliko nazadovale. Nasprotno ni opaziti pri kmetijskih potrebščinah, predvsem pri industrijskih izdelkih nikakega izboljšanja. Njih cene so znatno višje nego cene kmetijskih pridelkov, če upoštevamo stanje zlate valute. To je tudi vzrok, zakaj se dandanes kmetijstvo omejuje na nabavo le najpotrebnejših predmetov. Njegova kupna moč se namreč stalno zmanjšuje. Pozna se to že pri pridobitnih slojih v mestih in na deželi. Obrati, ki so nastali po vojni, so že skoraj izginili, ker niso mogli odoliti težavam današnje gospodarske krize. Tako se polagoma sami od sebe izločujejo nezdravi elementi v trgovini, obrti in industriji, in sicer največ kot posledica gospodarske krize v kmetijstvu.

Če ob zaključku preverimo celotno gospodarsko stanje kmetijstva Slovenije v letu 1927., ne moremo sicer biti z njim popolnoma zadovoljni, vendar je v primeri z minulimi dvema leti zaznamovati korak na bolje. Na eni strani je nekoliko ugodnejša letina pomaga kmetu prebleti hude udarce zadnje dobe, na drugi strani se pa vedno bolj bližamo urejenim razmeram, po katerih vsak gospodar dandanes hrepeni. Vendar bo treba čakati še nekaj časa, preden doseže naše kmetijstvo tisto ustaljenost, ki jo potrebuje za zdrav nadaljnji razvoj. V to svrhu se mora najprej državna uprava temeljito izpremeniti in predvsem davčna obremenitev enako porazdeliti po vsej državi in po davčni moči posameznih pokrajin, tako da se bo tudi slovenski kmet čutil enakovrednega državljana naše agrarne države.

Položaj industrije.

(Iz poročila predsedstva na plenarni seji

Zbornice za TOI dne 19. decembra.)
Naša industrija se je morala v teku leta 1927. boriti z velikimi žrtvami napram inozemski konkurenci, ki se poslužuje mnogo krat dumpinga in prodaja svoje proizvode pod lastnimi produkcijskimi cenami na naša tržišča. Posebno se je to obdružilo v stroki železnih izdelkov, kjer sedanja pogodbeni carina ne nudi zadostne zaščite domači produkciji. Poročila, ki jih je prejela zbornica ob prijli ankete za oceno letošnje izvozne sezone glede prognoze za naš izvoz, so bila povečini zelo rezervirana, deloma celo pesimistična. Interesirani krogi izvoznikov poudarjajo predvsem pomanjkanje urejenih trgovinskih odnosov z državami Sredozemskega morja z Levanto in s Turčijo, ki bi bila za naše ind. proizvode eminentne važnosti. Specijelno slovenska industrija hudo občuti pomanjkanje novih trgovinskih pogodb z bližnjimi balkanskimi državami z Romunijo, Bolgarijo, kakor tudi ratifikacijo trgovinske pogodbe z Grčijo, ki je bila po dolgih pogajanjih nedavno sklenjena.

Letošnja poslovna konjunktura domače industrije je bila za mnoge stroke dosti nepovoljna, ker je naša produkcija vsled previseke davčne obremenitve podletela, posebno delniških družb in vsled fiskalnih carin na surovine in polfabrikate razmeroma draga in nam je tako konkurenca v finalnih produktih otežkočena. Vse delovanje zbornice je bilo zato osredotočeno na to, da se ta bremena zmanjšajo, odnosno v kolikor se to momentano še ne da doseči, da se vsaj obvaruje produkcijo pred novimi preletimi bremenimi in podražitvijo režije. Taka nevarnost je grozila i glede novih oblastnih davščin, kakor tudi glede železniške voznine in socialnih dajatev. Z združenimi napori se je posrečilo zbornicam odvrniti ministrstvo od še aviziranega znatnega povišanja železniških tarif, ki je imelo dne 15. avgusta stopiti v veljavo, dočim so se dajatev za nezdono zavarovanje kljub našemu protestu s 1. januarjem 1927 povišale od 5 na 6% in se namerava prispevke z novim letom zopet povišati še nadalje od 6 na 7%. Finančni zakon za leto 1927-28. ni bistveno razbremenil gospodarskih krogov ter se prepotrebno zmanjšanje davčnih bremen in odprava kričečih neenakosti v obdavčitvi med posameznimi pokrajinami še vedno odlašala. Posledica preobremenitve je, da se je mnogo podjetij ki so se zanimala za naselitev v Sloveniji, odločilo za druge pokrajine ter da so mnoga podjetja prenesla svoje poslovne sedeže izven Slovenije. Tudi vpliva na podjetnost v mnogem oziru dejstvo, da še ni

zaključen krog naših trgovinskih pogodb z inozemskimi državami ter interesni vsled tega še nimajo sigurnosti glede carinske zaščite, ki je za novoosnovane industrije pri naših prilikah neobhodno potrebna.

Eksporna industrija in trgovina beleži v preteklem letu vsled nadprodukcije znaten padeč naših glavnih izvoznih produktov na svetovnih tržiščih tako, da se je kljub povečani produkciji in izvozu le s težavo dal doseči dobiček prejšnjega leta.

Železniški promet se je kljub težkocam, s katerimi se mora boriti železniška uprava radi nezadostnih kreditov za prepotrebno obnovo prog in voznega parka, v splošnem zadovoljivo zboljšal ter je kriza glede dostavljanja vagonov trajala vsega skupaj komaj pol meseca in je bil skrajšan nakladalni rok na mesečno intervencijo že 10. decembra ukinjen. Dočim je prejšnja leta trajal celo izvozno sezono, v industriji je bila razmeroma najboljše zaposlena tekstilna stroka, ki je kapaciteto svojih naprav lahko v polni meri izkoristila. Pri več podjetjih beležimo razširjenje obstojećih naprav in osnovevanje dveh novih tovarn. Kljub temu pa je na tem polju domačemu podjetništvu dano še sloteri možnost osnovevanja novih podjetij za celo vrsto izdelkov, ki se v naši državi ne izdelujejo. Tudi usnjarska industrija je bila razmeroma dobro zaposlena in je uspešna, da en del svojih izdelkov izvozi v inozemstvo, dočim trpi čevljarska industrija na domačem trgu pod stalnim pritiskom jake inozemske konkurence.

Produkcija montanske industrije je ostala kvantitativno v splošnem na enaki višini kot prejšnja leta. Kljub občutnemu padcu cen na svetovnih tržiščih, ki vedno bolj otežuje izvoz naših produktov. Isto velja tudi za elektrokemično industrijo. Živahnejšo aktivnost je opazovati spričo bližajoče se likvidacije vezanega slonovanjskega režima in vsled pocenitve hipotekarnega kredita pri stavbenih industrijah. V zvezi s tem se je tudi pobiljšala zaposlitev v industriji gradbenega materiala in stavbenih strokah obrtniškega. Lesna industrija in eksport lesa je trpel vsled stagnacije, ki jo je povzročil porast lire v Italiji. Deloma je našel nadomestilo v Grčiji in nekaterih drugih državah, s katerimi pa nam primanjkuje stalnih paroplovnih zvez. Industrije živil so samo deloma mogle izkoristiti svojo kapaciteto, ker so navezane skoro izključno le na domači konzumi. Kemična industrija je bila srednjedobro zaposlena, elektrodna industrija živi v težkih prilikah. Industrija papirja in lepenske mora vsled znižane uvozne carine boriti težak konkurenčni boj s premočjo inozemske papirne industrije. Železna industrija je imela nekoliko živahnejši odjem, dasi ima vedno še velika bremena ob nabavi svojih potrebščin. Strojna industrija je zelo slabo zaposlena, istotako beleži industrija železnih izdelkov znatne izgube. Elektrifikacija zbornice področja napreduje vsled splošne rezerviranosti pred investicijami le polagoma. Kljub temu je razvila Falska elektrarna svoje daljnoveđe preko Dravstvega poja do Prekmurja in obvlada tako že skoro vso mariborsko oblast.

Valorizacija.

Dne 19. t. m. smo objavili pregled valorizacije pri nekaterih večjih podjetjih. Kakor posnemamo iz poročila predsedstva zbornice za TOI, se je poslužilo zakona o valorizaciji 14 družb, pri katerih je bila predlagana valorizacija bilančne vrednosti investicij od 95 na 976 milijonov kron, t. j. od 23.8 na 244 milijonov dinarjev torej za 210.2 milij. Din.

Valorizacija posameznih družb je izglejala sledeče: Trboveljska prej 8.4, sedaj 141.6 milij. Din, torej 133.2 milij. Din, od tega se porabi za zvišanje kapitala 100 milijonov Din, ostalo za rezerve; Kranjska industrijska družba prej 2.25, sedaj 14.3 milijona Din, torej 12.05 milij. Din več, od tega se porabi za povišanje kapitala 9 milij. Din), prej 4.5, sedaj 13.5 milij. Din); Tivornica za dušik, Ruše prej 3.9 milij. Din, sedaj 20.1 milij. Din, torej 16.2 milij. več (od tega se porabi za povišanje kapitala 15 (prej 5, sedaj 20 milij. Din); Rudnik in železarna Štore (rudarska družba) prej 0.4 sedaj 7.1, torej 6.7 milijona Din več; Zdržene papirnice Vevče prej 3.45 sedaj 6.8 milij. Din, torej 3.35 milij. Din več; Delniška stavb. družba Union 0.3, sedaj 4.5, torej 4.2 milij. Din več; Zdržene opekarne prej 0.6, sedaj 4, torej 3.4 milij. Din več; Celjska posojilnica prej 0.2, sedaj 3.05, torej 2.85 milij. Din več; Mestna hranilnica prej 0.08, sedaj 1.5, torej 1.43 milij. Din več; Tovarna dežnikov prej 0.04, sedaj 0.244, torej 0.24 milij. Din več; Dolnjelejavstava hranilnica prej 0.016, sedaj 0.185, torej 0.169 milij. Din več.

Skupno torej je stara vsota investicij pri teh 12 podjetjih 19.8, nova vsota 211.9 milijona Din, povečanje torej za 192.1 milij. Din.

Kakor nadalje izvem, so zaprosila za valorizacijo še sledeča podjetja: Jugoslovanske tekstilne tvornice Mautner, Strojne tovarne in livarne ter Električna cestna železnica. Sicer pa je rok za vlaganje prošenj za valorizacijo podaljšan do 11. septembra 1928. Poleg tega so se poslužile ugodnosti valorizacije tudi nekatere zadruge.

Naša zunanja trgovina.

V statistiki naše zunanje trgovine se jasno pozna razvoj našega gospodarstva. Vseskozi do leta 1924. smo imeli pri naraščanju uvoza pa še večjem naraščanju izvoza pasivno trgovinsko bilanco. Leta 1924. pa se je izpremenila v aktivno, letos pa je postala zopet pasivna.

K temu pripominjamo, da se ni toliko zanesli na podatke o vrednosti, kakor na podatke o količini. In danes je pri mnogih naših gospodarskih strokovnjakih prepričanje, ki ni brez podlage, da je bilanca naše zunanje trgovine še vedno aktivna. V zvezi s tem smo se

že večkrat bavili z reorganizacijo naše carinsko-statistične službe, vendar merodajni faktori naših predlogov niso upoštevali.

Po količini se je naš izvoz zelo razvil v letu 1926: 4.885.000 ton, toda mi izvažamo večinoma manj vredne produkte in tako je razumljivo, da je imela količina našega lanskega leta (1.241.000 ton) večjo vrednost kakor količina izvoza. Iz tega je razvidno, da bi bila v tem oziru potrebna pametna trgovinska politika, ki naj bi forsirala izvoz naših predelanih produktov v fabrikate, omejiti pa bi morala na minimum izvoz sirovin. Seveda se ta trgovinska politika ne bi smela aplicirati na vse produkte, ker bi bila potem absurdna. Na drugi strani pa imamo izredno velik uvoz fabrikatov. Brezdvomno je, da naša domača industrija ne bo mogla izdelovati najfinejših finalnih produktov, pač pa moramo gledati, da se osamosvojimo saj v onih produktih, kjer je to mogoče.

Toda predvsem hočemo podati pregled o naši zunanji trgovini v letu 1927. Dosedaj je glavno ravnateljstvo carin objavilo podatke o uvozu v prvih devetih mesecih ter o izvozu v prvih desetih mesecih letos. Poleg tega je še izdalo detajlni statistični pregled zunanje trgovine za prvo polovico 1927. Iz teh podatkov posnemamo:

	Uvoz		Izvoz	
	tis. ton	mil. Din	tis. ton	mil. Din
povpr. 1926	103	636.0	407	651.5
januar 1927	73	546.3	315	483.8
februar	66	521.2	322	455.4
marec	89	597.2	426	608.4
april	99	597.5	352	467.9
maj	117	577.6	380	519.3
junij	118	535.9	341	471.0
julij	132	629.6	377	485.0
avgust	110	537.6	309	529.6
september	123	695.1	433	582.9
oktober			361	645.7

Iz te tabele je razvidno, da naš uvoz v letu 1927. v primeri s povprečjem 1926 ni padel v toliki meri kakor naš izvoz, ki ni niti v enem mesecu dosegel povprečnega lanskega leta izvoza. V prvi vrsti je to pripisovati zmanjšanemu izvozu pšenice in koruze; tako smo n. pr. v polovici letos izvozili za 178 milijonov dinarjev manj pšenice ter koruze za celih 729 milijonov Din, izvoz ostalih predmetov pa je večinoma narasel: tako prašičev za 99 milijonov ter drv za 13 milijonov Din.

Za Slovenijo pride v poštev tudi večji izvoz industrijskih produktov: papir in produkti 1. pol. 1926 31 milijonov, 1. pol. 1927 41 milijonov, posoda iz železne pločevine 4 oziroma 7 milijonov, kalcijev karbid 17 oziroma 19 milijonov, izdelki iz lesa 19 oziroma 28 milijonov.

Pomembno je tudi, da se je letos objavila prva statistika o naši trgovini po morju. Tako smo od celokupnega izvoza v višini 2.135.000 ton izvozili po suhem 1.277.000 ton, po morju 748.000 ton ter po rekah 110.000 ton; po suhem je torej šlo 59.8% našega izvoza, po vodni poti pa 40.2%. Pri uvozu je razmerje sledeče: ves uvoz 563.000 ton, od tega po suhem 268.000 ton, po morju 110.000 ton, po rekah 184.000 ton, torej po suhem 47.7%, po vodi pa 52.3%. Najživahnejša je bila trgovina v sledečih morskih pristaniščih: Split 182.9 milijonov Din (izvoz 87.5, uvoz 95.4), Sušak 146.5 (80.6 + 65.9), Dubrovnik 132.6 (89.5 + 43.1), Metković 66.4 (11.9 + 54.5), Šibenik 65.1 (44.5 + 20.6), Reka 36 (32.9 + 3.1) Hercegnovi 10.3, Kotor 9.4, Bakar 6, Makarska 5, Senj 3 in Vis 2.5 mil. Din.

Naše rudarstvo.

Sedaj dobiva naš list mesečno podatke ne samo o produkciji premoga v Sloveniji, ampak tudi v celi državi.

Po teh podatkih je znašala produkcija in oddaja premoga (v tisočih ton):

povpr. mes. 1926	345
januar	409 — 342
februar	385 — 325
marec	377 — 323
april	325 — 293
maj	345 — 310
junij	326 — 293
julij	364 — 336
avgust	428 — 387

Naša produkcija premoga torej stalno narašča, vendar ne toliko v Sloveniji, kakor v drugih pokrajinah izven Slovenije. Le v dveh mesecih, t. j. v aprilu in juniju, je bila nižja kakor povprečna lanskega leta produkcija, kar pa je popolnoma sezonskega značaja. Če s tem naraščanjem produkcije primerjamo število zaposlenega delavstva, vidimo, da je število delavstva zelo konstantno: povprečno 1926: 29.000, v januarju 1927 (največ) 30.900, v aprilu (najmanj) 27.800 ter v avgustu 29.200. Produktivnost delavstva se je torej morala zvišati. V Sloveniji n. pr. je nakopalo v januarju letos 9400 delavcev 173.100 ton premoga, v septembru letos pa 8300 delavcev 170.500 ton, torej v januarju 1 delavec ca. 1840 kg, v septembru pa 2050 kg, torej 210 kg ali 11% več.

Naša premogovna produkcija sploh že od prevrata sem narašča izvzemši stagnacijo v letih 1925. in 1926., in je za tretjino bila v letu 1926. večja kakor pred vojno (1913. 3.096.000 ton, 1926. 4.141.000 ton). Naš izvoz premoga, ki je v zadnjih letih zelo popustil, se je letos zopet začel popravljati in dosegel svoj višek

Ljudska posojilnica v Celju

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

Cankarjeva ulica št. 4
(popreje pri Belem volu)

Obrestuje

hranilne vloge po najvišji mogoči obrestni meri in je denar pri njej najvarneje naložen, ker jamčijo poleg rezerv in lastnih hiš vsi člani z vsem svojim premoženjem.

Posojila in trgovski krediti pod najugodnejšimi pogoji.

Rentni in invalidni davek plačuje posojilnica.

Hranilne vloge nad Din 52.000.000-

v maju s 13.000 tonami. Izvoz iz Slovenije je bil največji v septembru (6300 ton napram 3900 tonam v maju. V aprilu letos figurira v statistiki tudi produkcija briketov iz premoga (6526 ton).

Uvoz in izvoz premoga sta se razvijala sledeče (pri uvozu je upoštevan tudi koks ter briketi, izvoz pa samo premog domače produkcije) v tonah:

	uvoz	izvoz	od tega iz Slov.
1926	36.700	14.100	—
januar	19.400	5.100	3.200
februar	17.250	4.950	3.600
marec	27.000	5.900	3.070
april	27.500	7.700	2.740
maj	40.500	12.700	3.900
junij	51.450	11.170	4.400
julij	44.460	10.970	4.060
avgust	44.800	9.970	5.000
september	42.400	—	6.300

Oddaja domačih premogovnikov (brez izvoza) je znatno zaostajala za produkcijo celo leto.

Rude.

Producirali smo v letu 1927. sledeče količine rud (v tisočih ton):

	svin.	bakr.	žel.	pirit.	bavksit
povpr. 1926	6.6	18.3	30.6	4.4	11.0
januar	1.1	26.0	13.1	3.8	5.4
februar	1.1	30.8	13.8	5.2	5.9
marec	1.1	36.0	21.5	5.5	10.1
april	1.7	23.4	22.5	4.2	7.1
maj	1.8	25.4	27.6	4.1	7.6
junij	1.1	20.2	29.6	4.4	9.0
julij	1.2	12.6	38.2	4.3	13.7
avgust	1.4	12.0	36.9	4.2	15.8

Poleg tega smo še producirali (v tisočih hl oziroma tisočih kub. metrov). Slana voda se dobiva v Bosni (Tuzla) in se potem destilira v sol; zemeljski plin pa dobivamo na Hrvaškem.

	slana voda	zem. plin
1926	245	54
januar	300	37
februar	283	52
marec	299	55
april	257	52
maj	265	48
junij	287	44
julij	251	47
avgust	274	46

Topilnice.

V topilnicah v naši državi smo producirali letos (v tonah):

	železo	baker	svinec	cink	sol
1926	1.564	806	827	198	—
januar	2.824	939	619	238	4.672
februar	619	848	868	224	4.270
marec	—	952	810	244	4.621
april	1.147	851	816	256	4.441
maj	2.715	1.130	1.045	283	4.713
junij	2.529	1.132	1.035	325	4.369
julij	1.950	1.060	970	249	4.730
avgust	1.974	1.077	880	215	5.001

„SIDOL“

najbolje sredstvo za čiščenje vseh kovin, čisti tudi okna in zrcala. Da ne boste oškodovani, pazite pri nakupu v lastnem interesu na ime

„SIDOL“

ter najodločnejše odklanjajte raznovrstne manj vredne ponarejene znamke.

„SIDOL“

se dobi v vsaki trgovini.

Borza

Dne 23. decembra 1927.

Najvažnejši dogodek tega tedna je stabilizacija italijanske lire na kurzu 19 (lir za dolar) in 56 (lir za funt sterling). Temu primerno je padel kurz lire pri nas na ca. 300. Ta stabilizacija lire bo ugodno vplivala na razvoj jugoslovansko-italijanske trgovine, ker bo odstranjena nesigurnost in dana baza za normalno kalkulacijo. Večina deviznih kurzov je radi dviga švicarskega franka nazadnjevala in je švicarski frank zopet prišel na kurz 10.955. Zlasti je občutno nazadnjevala, kakor že omenjeno, lira. Zaključena je bila v teku tedna tudi Budimpešta po 9.99.

Devizni promet je bil tudi ta teden znaten. Znašal je 18.37 milijona Din napram 21.9, oz. 19, oz. 12.3 milijona v prejšnjih tednih. Le v začetku je moral v večjih postavkah v večini deviz intervencirati Narodna banka, ko pa so kurzi nadalje padli, je bilo vedno več privatnega blaga, tako da je v petek intervencirala Narodna banka samo v devizah Curih in Dunaj ter malenkostno Berlin.

DENAR.

Ljubljana. Berlin 13.545—13.575 (13.56), Curih 10.94—10.97 (10.955), Dunaj 7.985—8.015 (8.00), London 276.50—277.30 (276.90), Newyork 56.55—56.75 (56.65), Praga 167.95—168.75 (168.35), Trst 299—301 (300).

Zagreb. Berlin 13.545—13.575, Curih 10.94—10.97, Dunaj 7.985—8.015, London 276.50—277.30, Newyork 56.534—56.784, Pariz 222.75—224.75, Praga 167.95—168.75, Trst 299—301.

Belgrad. Berlin 13.545—13.575, Budimpešta 9.988—9.998, Curih 10.94—10.97, Dunaj 7.985—8.015, London 276.45—277.25, Newyork 56.525—56.725, Pariz 222.25—224.25, Praga 167.95—168.75, Trst 297—299.

Curih. Belgrad 9.12, Berlin 123.63, Budimpešta 90.50, Bukurešt 3.20, Dunaj 73.05, London 25.25, Newyork 517.10, Pariz 20.8625, Praga 15.33, Trst 27.27, Solija 3.73, Varšava 58.05, Madrid 86.65.

Lesni trg. Kakor vse kaže, namerava Italija poleg političnega začeti tudi gospodarski boj z našo državo. Začeli so se pojavljati letaki, v katerih se poziva na bojko jugoslovanskega blaga. Mislimo, da bo ta boj škodljivejši za Italijo kakor za nas, mi lahko nadomestimo uvoz laškega blaga z drugim, dočim bo Italiji težje najti druge dobavitelje za les. Slovenija je v veliki meri navezana na izvoz v Italijo in ta ne bo mogla pogrešati našega blaga. Tako ne bo mogla nadomestiti jugoslov. svetovnoznane hraste, nadalje bukovine, posebno fine parjene, debelega tranovja, posebno bordonalov, ter drugih vrst posebno trdega lesa: jesena, oreha, javorja itd. Italija ne more nadomestiti našega lesa z umetnimi sredstvi (n. pr. železobetonom). Nadalje bo Sicilija težko pogrešala jugoslovanske lesone, ki jih rabi za zabojne pomaranče in limon. Kakor smo že večkrat poudarjali, ne smemo enostransko vezati našega izvoza na eno državo, treba je, da se osvojimo posredništva. Tako je n. pr. zelo nujno potrebna pogodba s Španijo, ki veliko kupuje v Italiji naše bukovine in madriev. Na našem trgu je omeniti, da je stalno povpraševanje za hrastove pragove. Ta teden se je pojavilo veliko povpraševanje pragov za nemške državne železnice iz Hamburga od nemških dobaviteljev. Gre menda za 500.000 komadov, deloma tudi bukovih. Če bi prišlo do tega zaključka, bi bilo zelo za pozdraviti. Nadalje se je začela Anglija zanimati za parjeno bukovino po-angl. merah. Iz tega se vidi, da bo naša bukovina imela veliko vrednost; Sušak vprašuje za madriere 75x225, zanimanje za testone še vedno traja.

Načrt za likvidacijo vojne posojila. Dr. Ivan Černe je sporazumno z dr. G. Gregorinom izdelal zanimiv načrt za likvidacijo vojne posojila. Ustanovila naj bi se posebna zadruža, katere kapital bi se porabil za nakup vojne škode in bi se dobili porabili za likvidacijo. Kdor želi natančnih pojasnil, naj se javi dr. Ivanu Černetu, gospodarska pisarna v Ljubljani, Miklošičeva cesta.

Dunaj. Devize: Belgrad 12.4912, Kodanj 189.70, London 34.53625, Milan 37.28, Newyork 707.25, Pariz 27.85, Varšava 79.29. Valute: dolarji 706.70, lira 37.20, dinar 12.38.

Praga. Devize: Lira 177.30, Belgrad 59.52, Pariz 132.93, London 164.70, Newyork 33.71.

Dinar: Newyork 176.20, Berlin 7.8775, London 277.

VREDNOSTNI PAPIRI.

Ljubljana. Vojna odškodnina 410 den., Celjska 104 den., Ljublj. kreditna 134 den., Kred. zavod 160 den., Večje 135 den., Ruše 265—280, Stavnica 56 den., Šešir 125 den.

Zagreb. 7% invest. posoj. 86.25, agrari 52.5—53, vojna odškodnina 408—409, dec. z. 409, Hrv. esk. 88—89, Hipo 57—58, Jugo 95—96, Prastedionna 880, Ljublj. kreditna 134—135, Sečera 570, Drava 555—570, Slavonija 13 bl., Trbovlje 465—475, Večje 135—137.

Belgrad. Narodna banka 5670, vojna odškodnina 407—409 (1600), dec. 406—409, jan. 406—407.50, 7% invest. posoj. 86.50—87.

Dunaj. Podon.-savsko-jadr. 82, Zlivo 110.40, Hrv. esk. 11, Jugo 11.80, Alpine 44.40, Trbovlje 58, Kranjska industr. 46, Slavonija 155.

BLAGO.

Ljubljana. Les: Testoni fko, vag. Sušak 3 v. po 520, suha buk. dva fko vag. meja 2 vag. po 22; zaklj. 5 vag. Tendence neizpremenjena. — Dž. prideliki: Kurzi so ostali neizpremenjeni; zaključki n. bilo. Tendence čvrstejša.

Novi Sad. Pšenica bač. 300—302.50, sr. 300—306, oves bač. 250—252.50, rž bač. 290—295, ječmen 245—250, koruza bač. stara 225—235, bela 227.50—232.50, ban. nova kv. gar. 210—212.50, ban. nova par. Vrsac 215—217.50, sr. nova kv. gar. 212.50—215, sr. nova l. 215—217.50, moka 0 g in gg 425—427.50, št. 2 405—415, št. 5 385—395, št. 6 317.50—320.50, št. 7 250—270, št. 8 200—207.50, otrobi bač., sr., slav. 195—200, fižol bač. beli novi 300—370, z roko brani 375—380. Tendence neizpremenjena.

Promet: 2 vag. pšenice, 59 v. koruze, 2 vag. moke. Budimpešta (terminalska borza), 23. dec. Tendence medla. Pšenica marec 31.68, 31.60, zaklj. 31.62—31.64, maj 32.12—32.06, zaklj. 32.06—32.08, rž marec 30.72, 30.66, zaklj. 30.70—30.72, maj 30.64, koruza maj 25.80, julij 26.36.

Silvestrov večer
„Ljubljane“
dne 31. decembra v vseh prostorih hotela „Union“

Sport

SMUSKI TECAJ V KRANJSKI GORI.

Jugoslovanska zimsko-sportna zveza priredi v dobi od 2. do 14. januarja 1928 v Kranjski gori smuški tečaj za začetnike. Tečaj vodi zvezni učitelj. Prijavnina je osebo 150 Din. Tečaj se vrši edino v slučaju, če se prijavi najmanj deset oseb. Prijave sprejema do 31. t. m. tajnik smuško-tehnične odbora Fr. Kopriva, Ljubljana, Aleksandrova cesta 14 (palača Trboveljske premogokop. družbe).

40 let slovenskega kolesarstva.

Na pobudo Kluba kolesarjev in motociklistov »Ilirija« so poslali naši kolesarski klubi pred dnevi štiridesetletnico slovenskega kolesarstva. Izmed članov in ustanoviteljev bivšega, leta 1887, osnovanega Kluba slovenskih biciklistov »Ljubljana«, utemeljitelja kolesarstva v naših krajih, so prisostvovali proslavi gg. dr. Vinko Gregorič, dr. Demeter Bleiweis Trsteniški, ravn. Vesel, ravn. Barle, Jos. Jakopič, Viktor Bohinec, Jakob Gorjanc, Fürsinger in Gombač, vsi krepki in čili, kar pripisujejo v veliki meri svojemu kolesarjenju. Intimni proslavi so prisostvovali tudi zastopniki raznih sportnih zvez in podzvez, ki imajo svoj sedež v Ljubljani, ter zastopniki naših pomembnejših splošnih sportnih društev. Iz slavnostnega poročila g. Gorjanc smo zbrali nekaj zanimivih podatkov o nastanku in razvoju našega kolesarstva, ki jih v naslednjem priobčujemo.

Temelj slovenskega kolesarstva je bil položen 21. novembra 1887 z ustanovitvijo Kluba slovenskih biciklistov »Ljubljana«. Prvi odbor pod predsedstvom dr. Vinka Gregoriča je zbral v klubu mnogo članstva. Neumorno je prirejal sportna predavanja, izlete in dirke. Razume se, da tudi na zabave in veselice ni pozabil, zlasti ker so prinašale klubu lep dobiček. 8. septembra 1888 je priredil klub prvo večjo kolesarsko dirko v Sloveniji, in sicer na progi St. Vid — Ljubljana. Dirkačo se je takrat na okornih visokih kolesih; za progo, ki jo prevozi kolesar na današnji kolesu v komaj 4 minutah, je rabil D. Bleiweis Trsteniški kot prvi 8 min. 38 sek. Dirke so se udeležili tudi člani I. Hrvatskega kluba biciklista Zagreb; sedanjí zagrebški župan arh. V. Heinzel je dosegel 2. mesto. Po vzgledu »Ljubljane« so se ustanovili leta 1889, razni kolesarski klubi tudi na deželi, tako K. S. B. »Kranj«, »Celjski kolesarji« itd. V analih, ki jih je podedoval po razdružitvi »Ljubljane« K. K. in M. Ilirija, je zabeleženo, da je »Ljubljana« sodelovala korporativno v raznih domoljubnih prireditvah. Ko se je leta 1891, otvorilo v Zagrebu kolesarsko dirkališče, je startala v velikih otvoritvenih dirkah med prvimi »Ljubljana« s svojimi članoma V. Bohincem in Lj. Stiasnem.

Leta 1893, so slovenski kolesarji sprožili načrt za združitve slovenskih in hrvatskih kolesarjev v »Jugoslovanski kolesarski zvezci«. 8. septembra je prišlo do ustanovnega obnega zbora v Ljubljani. Ob tej priliki se je vršila dirka na progi Zagreb — Ljubljana, v kateri je startalo 10 Hrvatov in 6 Slovencev, dobil pa jo je Ljubljancin Viktor Bohinec. Razne kolesarske prireditve v Ljubljani so se raztegnile ob tej priliki na tri dni, vzajemno sodelovanje hrvatskih in slovenskih kolesarjev je doseglo svoj višek. Račune je žal prekinila vlada, ki je ustanovitev jugoslovanske zveze kategorično prepovedala.

V teh letih so ustanovili tudi tržaški Slovenci prva kolesarska društva. »Velike pevske bitke« leta 1894, se je udeležila 7-članska deputacija »Ljubljane«. 1. julija tega leta je postavil V. Bohinec nov avstrijski rekord na 100 km (4 ure 13 min 12.8 sek.). Na Bledu so priredili Nemci to leto veliko mednarodno dirko; prinesla je Bohincu kar 3 darila. Z odličnimi uspehi je startal Bohinec, kakor tudi nekateri drugi Slovenci opetovano na dirkališču v Zagrebu.

2. marca 1895 se je osnovala v Ljubljani »Zveza slovenskih kolesarjev«. Zvezne dirke na Vrhniku se je udeležilo 8. sept. 1896 40 kolesarjev. V Zagrebu je bilo isto leto zgrajeno novo, 500 m dolgo dirkališče. V Ljubljani je ustanovil K. S. B. »Ljubljana« »Dirkališčno zadruško«, ki je leto dni kasneje dogradila v Lattermannovem drevoredu moderno, 400 m dolgo asfaltno kolesarsko dirkališče. Otvoritev novega dirkališča v Lattermannovem drevoredu je izrabila »Ljubljana« za proslavo desetletnice obstoja slovenskega kolesarstva. 3. oktobra so prihiteli na slavlje kolesarji iz Trsta, Gorice, Celja, Kranja, Kamnika in Novega mesta, dalje gosti iz Zagreba, Varaždina, Karlova in Siska. Nad 3000 občinstva je prisostvovalo dirkam. Med 22 dirkači si je priboril častno darilo ljubljanskim dam V. Bohinec, zvezno prvenstvo Jak. Gorjanc itd. Zvečer se je vršil v Narodnem domu komers. ljublj. župan Iv. Hribar je razdelil zmagovalcem razpisane nagrade. »Ljubljana« je štela ob svoji desetletnici 220 članov, dotedanji predsedniki kluba so bili po vrsti dr. V. Gregorič, dr. Ivan Tavčar, Jos. Jakopič, Milan Levstik, dr. Hinko Šuklje, dr. Jos. Kušar, Fr. Barle in dr. Alb. Kapus. Zvezo slov. kolesarjev sta vodila dr. Jos. Kušar in Rud. Vesel. Isto leto so uspešno nastopili v dirkah na zagrebškem dirkališču Viktor in Dragotin Bohinec, Fr. Počkaj, Jakob Gorjanc in Jarc. Zvezno prvenstvo v cestni dirki Trst — Ljubljana — Celje je dobil to leto Jak. Gorjanc.

S posebno vneto so gojili slov. kolesarji turistik. »Ljubljana« je vsako leto razpisala nagrade za najdaljša potovanja. Naši prvobitni člani na kolesarskem polju niso obiskali samo vsakega kotička slovenske zemlje, temveč so mnogokrat napravili dolgo mednarodna potovanja. V klubskih analih najdemo, da je bil predsednik »Ljubljane« Josip Jakopič prvi slovenski turist, ki je na kolesu prepotoval celo Italijo do Rima in nazaj. Člani »Ljubljane« učitelja Borštink in Justin sta ob poletnih prevozih celo Slovenijo, Bosno in Hercegovino. Gombač in Peterlin sta dosegla rekord med Slovenci-kolesarji z vožnjo iz Ljubljane preko Koroške na Trident, Turin, Monaco, Marseille, Toulon, Paris, Strassburg, Basel, Inomost, Ljubljana. Skupni prevoz 3000 km! Gg. Gombač in Jakopič sta se lani zopet sedla na kolesa ter prevozila progo Genova na Pisto, Rim in Neapel, prepotovala sta na kolesih tudi Sicilijo. — Kako lep in koristen zgled za današnje mlajše kolesarje!

Leta 1897 je štela slovenska kolesarska zveza poleg »Ljubljane« še 10 članov: I. ljublj. kolesarsko društvo (preds. Fr. Primožič), Klub biciklistov celjskega Sokola (preds. Fr. Mayr), Ljutomerski kolesarji »Ptičji seliči« (preds. Ant. Mihalčič), Kolesarski klub Sokola v Trstu (preds. dr. Jos. Abram), Klub dolenskih biciklistov v Novem mestu (preds. dr. Karol Grossmann), Klub slov. biciklistov za Kamnik in okolico (preds. Ant. Debevec), Kolesarsko društvo »Gorica« (preds. Ant. Jakontič), Kolesarski odsek »Slavica« v Ljubljani, Kolesarski klub Kranj in Kolesarski klub Ribnica. — Leta 1898, se je ustanovil v Ljubljani Kolesarski klub »Ilirija« (prvi predsednik Maček, Primožič, Gutnik, Šulga); izvedel je l. 1903. cestno dirko za prvenstvo Slovenije, v kateri je zmagal Jos. Oblak. — Važno je bila dalje ustanovitev »Kluba sloven-

skih kolesarjev Celje« leta 1900. Klub obstoji še danes. Ob njegovi 20-letnici je sodelovalo pred dvema leti v jubilejnih prireditvah in zvezni dirki v Celje celokupno jugoslovansko kolesarstvo.

Omeniti treba, da je avstrijska vlada z vsemi sredstvi ovirala razvoj slovenskih kolesarskih klubov. Ne glede na prepoved ustanovitve Jugoslovanske zveze so bili v Trstu in Gorici na dnevnem redu incidenti z Italijani, v Celju pa z Nemci. Prireditve, ki so jih imeli klubi, so morale imeti start in cilj vedno v mestni okolici, pa še tamkaj se je dogodilo marsikaj neprijetnega. Gojiti kolesarski sport v nacionalnem duhu takrat ni bila lahka naloga; posebno težko so občutili to tržaški, gorjski, celjski in ljutomerski kolesarji.

(Dalje prih.)

Sportni teden

Tudi Španel bodo prišli na olimpiado. In še kako! Za hokey na ledu in za smučanje so imenovali 11 tekmecev, za hokey 23, za nogomet 28, plavanje 26, borenje 22, rokoborbo 11, jadrnanje 14, kolesarstvo 7, za lahko atletiko 14, veslanje 14, boks 13, jahanje 13. To je pa res lepa armada. — Velika japonska tvrdica je povabila Nemce, naj pridejo v oktobru 1928 na Japonsko, na stroške tvrdice. Povabljenih je 14 sportnikov, med njimi Houben, Peltzer in E. Rudemacher. Ta Peltzer je postal že kar siten; enkrat pravi, da bo v Ameriki startal, drugič, da ne bo; na morju je po ladji okoli dirkal in je motil druge popotnike; in ko je v Ameriko prišel, je dejal, da ima le malo denarnih sredstev s seboj! Naj bi bil pa doma ostal! Nekí časopis pravi: Der ewige Peltzer, in ima prav.

V Hamaru (Norveška) je predrsal Ergnastangen 500 m v 45.9 in 1500 m v 2:33.7, oboje izborno. — Berlinski drsavniki so premagali Dunajčane 3:2.

V prav istem razmerju, 3:2, je premagala Sparta v tretji igri v Carigradu kombinirano tamošnje moštvo; polčas 0:2. Skupno torej 8:1, 6:1, 3:2 ali 17:4. Četrte igre ne bodo igrali, čeprav so prej tako rekli. Je predrago. — Everton je z 23 točkami sedaj daleč spredaj, prva dva kluba za njim imata po 23 točk, trije po 22 itd. V Italiji: Genova 19, Alessandria 18, Torino 15 itd.

V Lyonu je doslej neznan Seizon premagal Cocheta, 6:2, 8:10, 6:4. — Willsova Helena pravi, da bo sezijo bodočega leta preživela večino v Evropi. — Tekma za Bristolski pokal se bo pričela 9. januarja v Blauienu na francoski Rivieri. Udeležil se je bo tudi K. Koželuh. V Wimbledonu pa morebiti ne bo šel; vsaj zadnja poročila se tako glase. — La Coste je po dolgem času spet nastopil proti belgijskemu prvaku Washerju, in je zmagal 6:3, 6:3. — Tenis ne pride na olimpiado.

Nov svetovni rekord v skoku na daljavo jav: Ijao: v Durbunu (Natal, Južna Afrika) je skočil Atkinson 8.1534 m daleč (smo preračunili iz 26 čevljev in 9 col). Seveda bo treba počakati še na potrdilo. — Mednarodna lahkotletska zveza je včetihi zelo počasná; leta 1916 je tekel Meredith 440 y v 47.4, 440 y je več kot 400 m (402.335 m), in če sem tekel 440 y v 47.4, sem tekel 400 m še v krajšem času. Vseeno je pa veljal do teh dni kot rekord na 400 m Liddelov čas 47.6; sedaj so ta rekord ertali kot svetovni rekord in so priznali Meredithov rekord na 440 y tudi za 400 m. Isto bodo napravili z 880 y in 800 m. — Umrj je veliki ameriški sprinter Murchison, šele 28 let star. GE: »Slov.« 20. t. m. — Izborno hodi Amerikanec H. Hinkel; v hoji na 10 milj ali 16.0933 km je »dal nekaj naprejš, pa je vseeno prišel prvi na cilj, v novem ameriškem rekordem času 1:21:36, 5 minut pod svetovnim rekordom.

Italijanski »peresnik« Gabetti je potegnil obojerno 90 kg. nov svetovni rekord.

Nemca Teddyja Sandwina je vzel sam Tex Rickard v svoje okrilje in mu je za prvi boj v svojo reklamo izbral takega nasprotnika, da ga je Teddy že v 5. rundi podrl z k. o. na tla. — Criqui je spet nastopil, pa je že prestar in je v borbi s Iluneryjem v 6. rundi odnehal. — Slovitega črnca Brownja je v boju na 10 rund Routis »izlokal«. — Miekeva Walkerja toži neka filmska družba za odškodnino 25.000 dolarjev, ker je besedo snedel in ni v filmu nastopil.

Nemec Küppers je plaval 100 m hrbtno v 1:10.8, bolje kot Laufferjev svetovni rekord 1:11.2; pa ne bo priznано, ker plavalnica ni imela predpisane dolžine.

Bakcunski put Bruce je vozil v Parizu na dirkališču z avtomobilom in je prevozil 15.000 milj ali 24.140 km v 220 urah 32 minutah in 54 sekundah; na uro 109.454 km, nov svetovni rekord, doselej gočena Cordery z 89.748 km na uro. Tudi vmesne razdalje sta vozila Bruceja v svetovnorekordnih časih.

Knjige in revije

»SAMA.«

Fr. S. Finžgarja Zbrani spisi šesti zvezek. Strani 299. — Za letošnji božič je Nova založba izdala nov zvezek Finžgarjevih Spisov. Pričujoči zvezek, ki po svojem obsegu prekaša dosedanje, prinaša predvsem obirno povest »Sama«, poleg tega štiri črtice, ki se s povestjo vjemajo v lepo celoto. Povsod v tem zvezku odgrinja pisateljev socialne podobe iz našega naroda in jih vedno razgiblje v močne dogodke, ki z enako silo pritegujejo naše preproste in izobražene bralce. V povesti »Sama« je Finžgar naše podeželsko življenje zajel v široko kulturno sliko, ki še posebej označuje čas, v katerem je delo nastalo (l. 1912). Kakor vse Finžgarjevo delo, kaže tudi ta povest živo etično zavest brez vse vsiljive tendencnosti. »Sama« spada med Finžgarjeva mojstverska dela. — Critice »Kakor pelikan«, »Boltežare«, »Naš vsakdanji kruh« in »Tri črne žene« kažejo močne razvojne stopnje Finžgarjevega označevanja in so zanimive ne samo s pripovedne, temveč zlasti z umetniške strani. — Vsa te dela je pisatelj deloma tehnično, predvsem pa jezikovno vestno pregledal, tako da prinaša knjiga naš vzorni književni jezik. Cena broširanemu izvodu Din 50, v celo platno vezanemu Din 60.

Dom in Svet št. 8. Zadnja številka letošnjega Doma in Sveta, ki je pravkar izšla, prinaša naslednje mnogovrstno in zanimivo vsebino: I. Leposlovni del: 1. Pesmi: Jože Pogacnik: Boji, Dež...; Silvín Sardenko: Odmori v Planici. — 2. Proza: Janez Jalen: Pomočniki; Tone Seliskar: Matejev fant; Matija Maleshič: Tam za goro. — II. Prosvetni del: 1. Članki: France Stele: Slikar Franc Tratnik. — Franjo Cibec: Pregled novejšje umetnostne-filozofske literature. — Stan-

V uradu. Spremembe temperature med posamičnimi prostori povečuje opasnost prehlada, Okašne

ANACOT-PASTILE

DR. WANDER

Vam nudijo najboljšo zaščito.

Budilke in zlatino
kupite najceneje pri urarju
L. Vilhar, Ljubljana,
Sv. Petra c. 36 (pri Zmajskem mostu).

ko Vurnik: K poglavju o pojmovnošpekulativnem in historičnem spoznavanju umetnosti. (Polemika.) — 2. Zapisnik: Slovensko slovo: Miran Jarc: Človek in noč (Anton Volnik). — A. Sič: Slovenske narodne noše (Sv. Vurnik). — Srbohrvatsko slovo: Školski pisci (Debevec). — Iz tujih literatur: Češko slovo: Dr. Franz Wollman: Slovinské drama (Tine Debeljak). — Nemško slovo: M. Murko: Die Bedeutung der Reformation und Gegenreformation für das geistige Leben der Südslaven (Trst). — Gledališče: Mariborska drama 1926/27 (Dr. I. S.). — Platnice: Prejeli smo v oceno. — Dom in Svet v letu 1928. — List krane sledede krasne ilustracije našega slikarja Frana Tratnika: Moja pot, Moja mati, Grobar, Beranča, Begunka pri zibelci, Iz cikla »Begunci«, V ateljeju in Delo na polju. — Dom in Svet je enotnejši izraz Slovenske kulturne solidarnosti. Izhaja osemkrat na leto. Naročnina znaša letno 100 dinarjev (dovoljeno je polletno in četrtletno plačevanje). Naroča se: Upravištvo, Ljubljana, Jugoslovanska tiskarna.

»Kraljestvo božje«, glasilo apostolstva (bratovščine) sv. Cirila in Metoda, ima v svoji št. 1, leto II, sledečo izbrano vsebino: Dete nam je rojeno... (s prilogo Nestorove slike Rojstvo Gospodovo). — Katarina Rostopčin. (Življenjepis ruske ruske konverzistkinje.) — Škofje priporočajo in ukazujejo. (Pismo jugoslov. škofov o apostolstvu.) — Marija pri jasli. — Temelji duhovnega življenja. (Odlomek iz Vlad. Solovjeva.) — Po kaj smo bli v Velehrad. — Molitvena osmina za zedinjenje. — Vzhodna cerkev. — Iz življenja. — Razgled po katoliškem svetu. — Vestni s krščanskega vzhoda. — Glasnik (O pokretu Ciril-Metodijske ideje). — List stane Din 10 na leto, kdor dobi deset naročnikov, ga dobiva zastonj, naroča se pa: Maribor, Koroščeva ul. 12 ali pa: Ljubljana, Rožna ul. 11.

Razgleda božja številka je pravkar izšla. Poleg lepih, zelo uspešnih in zanimivih ilustracij prinaša leposlovne članke, dalje članke o radiofoniji, filmu, modli, sportu itd. »Razgled« je brez dvoma vsakemu dobrodošla družabna revija, ki ne sme manjkati v nobenem domu. Naroča se v upravi »Razgleda«, Ljubljana, Selenburgova ul. 7/11.

»Mladi kemik« Spisal prof. Maks Prezelj. Obsega dva dela: v prvem delu je na 100 straneh z opisom številnih poskusov podan uvod v anorgansko kemijo, v drugem delu pa je na 30 straneh razložen suhi in mokri način kvalitativnega raziskovanja enostavnih spojin. Vsebinska prvega dela je tako razdeljena, da sledi kratkemu in lahko umljivemu opisu splošnih svojstev vsake kemijske prvine opis mnogih, po večini jako enostavnih poskusov, ki naj ponazorijo fizikalna in kemijska svojstva prvih, kakor tudi nastanek in svojstva njih važnejših spojin. Mnogo poskusov dalje tudi pojasnjuje praktično uporabo mnogoterih substanc. Enostavne kemijske formule so v knjižici navedene samo tam, kjer so res neobhodno potrebne in kjer naj na kratko ponazorijo potek zamotanejšega kemijskega procesa. V drugem delu »Mladega kemika« je opisan način, kako se raziskuje sestav anorganske snovi in na suhi in na mokri način. Kdor predela prvi del, temu bo z lahko razumljiv tudi drugi del. Tu so obdelane vse važnejše metode kvalitativne analize, zlasti natančno one, ki se uporabljajo v mineralogiji in svrhu raziskovanja mineralnega sestava, tako n. pr. raziskovanje substance v brezbarvnem plamenu s platinsko žico, s fosforovim in borakvim biserom, s puhulnico, i. dr. Kolikor mogoče natančno je opisan tudi mokri način kvalitativne analize. Slike, ki ponazorjujejo besedilo »Mladega kemika«, je po večini napravil g. prof. Koželj, ravno tako pa tudi naslovno sliko, ki predstavlja mladega kemika, ki raziskuje sestav substance s puhulnico. Na koncu drugega dela je priložena slika skupine dijakov med kemijskimi vajami v dijaškem laboratoriju na realki v Ljubljani. Cim popolnejše so tudi razne preglednice, tako preglednica važnejših elementov, njih simbolov, atomske teže, gostote in tališča, dalje preglednica o topljivosti važnejših soli itd. Knjiga velja, elegantno opremljena, vezana v celo platno 42 Din. Založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani kot 8. zvezek Znanstvene knjižnice.

Zapravljeve. Igra v 8 slikah. Priredil in predelal Adolff Robida. Ljudski oder XI. zv. Založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani 1927. Cena 18 Din. — Podočeljski odri uprizorjajo najraje narodne in ljudske igre, ker je to meso in kri narodove duše. In »Zapravljeve«, ki živi po odrh 100 let, je imel v Reimundu očeta, ki ni samo gledišča do dna poznal, ampak tudi bil pesnik po volji božji. Zato je »Zapravljeve« igra, ki vleče in ki ima povsod, kjerkoli se uprizori, občinstvo na svoji strani. Igra je prirejena za slovenske odre in prirojena za naše razmere — zahteva 19 vlog, 14 moških in 5 ženskih. Vendar je prirejena tako, da se lahko brez škode igra z 9 moškimi in 4 ženskimi vlogami. Kulturni aparat ne stavlja nikjer večjih zahtev, kot jih zmorejo naši slovenski podočeljski odri. Igra nudi precej komičnih prizorov, tako da bo tudi oni, ki je rad vesel, prišel pri kupletih na svoj račun. Prepričani smo, da je Jugoslovanska knjigarna z »Zapravljeve« prav zelo ustregla vsem odrom, ker bodo našli v tej igri vse, kar želi podočeljska publika in ki je kljub pesniško delu in ima zlato jedro,

Svetovna marka: Cendre de rose
Rouge mandarine
Bourgeois - Paris

»Matevž, tu imate deset dinarjev, pojdite na kolodvor in pripeljite sem mojo taščo!«
»In če je ne dobim?«
»Potem dobite pa še deset dinarjev!«

RADIO potrebščine

v največji izbiri stalno v zalogi pr.

FRANC BAR, Ljubljana, Cankarjevo nabr. 5 Telef. 402

Bčžni pozdravi naših fantov.

Božične pozdrave in voščila so poslali slovenski vojaki iz sledečih krajev: Slovenski fantje, vojaki pri telegrafski četi v Kragujevcu; pri poveljstvu rečnega brodovja v Novem Sadu; zrakoplovci z belgrajskega aerodroma; slovenski fantje 3. p. p. v Pirotu; topničarji pri topniški brigadi v Timoku; vojaki 1. znanstilske čete v Belgradu; Slovenci-kaplarji iz podčastniške šole 4. p. p. v Požegi; slovenski mornarji iz strojne podčastniške šole v Kumboru (Boka Kotorska); mornarski podčastniki radio-telegrafskega tečaja v Šibeniku; vesele praznike žele vsem znancem podčastniki 29. topniškega polka v Bitolju: Pokuša M., Zakrajšek L., Vrečko K., Novak R., Rup Š. in Napast J.

Iz južne Srbije voščijo vesele praznike slovenski orožniki: A. Grebenc, F. Klemenčič, A. Nahtigal, F. Šabeder, A. Lavriha, A. Klevišar, J. Zupanič, I. Stepišnik, P. Kos, J. Zalokar, J. Solar, F. Florjančič, F. Zgonc, T. Gerdina, A. Kravcar, A. Salej, R. Gregorec, F. Rupnik.

Vesele praznike in srečno novo leto žele podčastniki na kr. vojni ladji »Labude« iz Gienoviča v Boki Kotorski; vse znanke pozdravljajo slovenski vojaki iz Kratova v Macedoniji.

Cerkveni vestnik

Bogosluzni red v stolnici. Božič: opolnoči slovesna pontifikalna škofova sv. maša — Dopoldan ob pol 10 ni pridige, pač pa tiha sv. maša; ob desetih je slovesna pontifikalna sv. maša, ki jo služi presvetli g. knezoškof. Tihe sv. maše so od štirih jutraj do desetih in od tridelet na enajst do dvanajstih. — Popoldne ob treh so slovesne pete latinske večernice praznika, ob štirih pridiga, nato slovesne pete liturgije M. B. — Sv. Stefan: ob desetih slovesna pontifikalna sv. maša.

Glasba v stolnici o božičnih praznikih. Na sveti večer pri opolnočnici se bo izvajala Reficijeva maša v čast sv. Tereziki, Foersterjeva gradual in Choudovskega »Hae nocte« za ofertorij. Pred polnočnico Sattnerjev Te Deum in pesem »Noč božična« Po sv. maši Premrljova »Le spic«. — Na božični praznik pri pontifikalni sv. maši ob desetih Filkejeva maša »Oriens ex alto«, Premrljov gradual in Filkejev ofertorij. Pesmi Premrljove: Božična I. »Po koncu narodi« in »Le spic«. — Na praznik sv. Stefana pri pontifikalni sv. maši ob desetih Premrljova maša sv. Jožefa, Foersterjev gradual in Müllerjev »O Deus«. Po sv. maši Riharjeva »Zveličar nam je rojen zdaj«.

Na sveti dan v cerkvi sv. Jožefa ob 8 slovesna sv. maša, Missa festiva zl. Jos. Gruber z orkestrom, gradual: viderunt omnes, zl. P. Griesbacher, ofert. Tui sunt coeli, zl. I. Obersteiner, Tantum ergo, zl. dr. Fr. Kimovec, po maši: Noč božična z orkestrom, zl. p. H. Sattner. Pred mašo: Čujte, čujte vsi ljudje, A. Mav.

V cerkvi Marije Pomočnice v Križankah, Ob pol 11 slovesna sv. maša: Missa »Jubilata Deo«, zl. R. Wagner, z orkestrom, gradual: viderunt omnes, zl. Griesbacher, po ofert.: Hodie nobis coelorum rex, zl. I. Benz, Tantum ergo, zl. dr. Fr. Kimovec. Pred mašo: Čujte, čujte vsi ljudje, zl. A. Mav. Po maši: Noč božična z orkestrom, zl. p. H. Sattner.

Na Stefanovo ob 8 v cerkvi sv. Jožefa kakor v Križankah ob pol 11 razne božične pesmi s spremljavo instrumentov.

Pevska zveza

»Pevce«, 11. 12. številka, je izšel s sledečo vsebino: M. Bajuk: Mera v slov. narodni pesmi, M. Bajuk: Naši pevski tečaji. Vestnik P. Z. iz naših okoliš. Iz ljublj. koncertnega življenja. Nove skladbe. Iz glasbenih listov. Razne vesti. Priloga prinaša P. H. Sattnerjevo: Svetonočno pesem za sopr.-solo in meš. zbor, dr. Dolinarjevo: »Božični zvonovi« istotako za meš. zbor in solo, in Rotov: Oče — naš za meš. zbor. — Vse dosedanje naročnike pozivamo, da ostanejo listu zvesti in pridobijo novih naročnikov. Naročnina na »Pevca« ostane ista kot letos — 30 Din.

Sestanek vseh pevovodij ljub. okrožja se je vršil v torek dne 13. dec. Izvolil se je okrožni odbor, ki se je takole konstituiral: Predsednik Lovro Hafner, tajnik I. Hvastza, pevovodja M. Bajuk. Okrožna prireditel se bo vršila v marcu.

Radio

PROGRAMI:

Zagreb 310. Breslau 315.8. Barcelona 344.8. Praga 348.9. Leipzig 365.8. Schenectady 379.5. Stuttgart 379.7. Toulouse 392. Hamburg 394.7. Frankfurt 428.6. Brno 441.2. Rim 450. Paris 458. Oslo 461.5. Langenberg 468.8. Berlin 483.9. Dunaj 517.2. München 535.7. Budapest 555.6. Varšava 1111

Nedelja, 25. decembra.

Zagreb: 20.35 Božična glasba (alt, karfa, klavir). Bach: arija iz Misso h-mol, Missa g-mol, iz kantate: Dosedaj niste še presili — Faure: Impromptu — Hasselmanns: Harfe d' Eole — Bach: Tri arije iz Bož. oratorija. — Praga: 10—11 Božične pesmi, 11—12 koncertna matineja. Bach: Glasba pastirjev iz Bož. oratorija; arija iz Bož. oratorija — Handel: Arija iz oratorija Mesija — Mozart: Laudamus te iz c-dur mase — Reger: Largo (vijol. solo s spremlj. orgel) — Suk: Na sveti večer, Božični sen (klavir. solo) — Novak: Božična pesem, Svetonočna sonatina (klav. solo) — Dvořák: Legenda: 16.30—17.30 pop. koncert; 19.30 koncert češke filharmonije. — Leipzig: 16.30 Božična glasba, 19—21 Betlehemske dete, božič spevoigra v 6 delih (Schmiedel), 21—24 poljuden orkestralni koncert. — Stuttgart: 16.30 Božična kantata od Knayerja, 18.30 Rosenkavalier, muzik. komedija (Strauß). — Hamburg: 17.30 poljuden koncert za božični dan. — Frankfurt: 20.30 božični koncert. — Brno: 11—13 matineja, 16.30—17.30 božične pesmi, 20—21.15 orkestralni koncert. — Rim: 21 prenos iz gledališča. — Berlin: 20.30 Wagnerjev večer. — Dunaj: 19.30 poljuden koncert. — München: 20 božična glasba, 20.30 »Večni Božič«, igra od Alverdesa in Happa. — Varšava: 10.15—11.45 Slovesna sv. maša iz katedrale v Poznanju.

Ponedeljek, 26. decembra.

Zagreb: 15 Carobna piščalka, prenos iz ljublj. opere, 20.35 koncertni večer. — Praga: 10.30—12 božična matineja. Liszt: Petje pastirjev pri jaslicah — Niedermann: Božična pesem — Seidl: Uspavanka — Bottazzo: Pastorale — Cornelius: Na sveti večer, Pastirji, Božje Dete — Ryba: Slavček (sopran) — Fischer: Božični koncert za orgle, 21.45—22

Balling: »Božična scena«, za ženski zbor s spremljavo orkestra. — Leipzig: 18.30 prenos iz gled: Tannhäuser, opera (Wagner). — Stuttgart: 20 Lumpacij Vagabundus, burka v 7 dej. (Nestroy). — Hamburg: 23 Hoffmannove pripovedke, opera (Offenbach). — Rim: 20.40 lahka glasba. — Berlin: 17—19 zabavna glasba, 19.30 »Ce se ljubezen zbudi«, opereta v 3 delih. — Dunaj: 11 simfoničen koncert, 16 odlomki iz klasičnih operet. — München: 18.30 Tannhäuser, rom. opera (Wagner). — Budapest: 21 ciganska glasba. — Varšava: 20.30—22 orgelski koncert.

Torek, 27. decembra.

Breslau: 20.10 vojaški koncert. — Praga: 16.30—17.30 pop. koncert, 19 »Jakobinec«, opera v treh delih (Dvořák). — Stuttgart: 16.15 pop. koncert, 20 Svabski večer. — Frankfurt: 20.15 komorna glasba. — Rim: 20.45 italijanska glasba. — Berlin: 16 E. Rudolf predava: Smučarstvo. — Dunaj: 19.30 »Ples v maskah«, opera (Verdi). — München: 18.30 klavirski koncert, 20 Monakovski večer. — Budapest: 20.30 koncert. — Varšava: 20.30 Srmežljiva Suzana, opereta (Gilbert).

Naprodaj

hiša v Zagrebu

visokoprtilična in dvoriščna zgradba z velikim dvoriščem in vrtom v bližini postajališča tramvaja. — Cena 300.000 Din. — Ponudbe na upravo »Slovenca« pod šifro: »HIŠA V ZAGREBU« 10285.

PLEVČAK JOSIP

ČEVLJARNA

CELJE — KRALJA PETRA CESTA 28
ZELI VSEM SVOJIM CENJ. ODJEMALCEM
BLAGOSLOVLJEN BOŽIČ IN SREČNO
NOVO LETO!

Radi inventure po znižanih cenah vsakovrsten

suh žagan in tesan les,

žaganje, drva. Žagam tudi po naročilu. — FRANŠUSTAR, lesna industrija in parna žaga, Ljubljana, Dolenjska cesta 12.

✠

Globoko užaloščeni sporočamo, da je naš preljubi, dobri oče, ded, praded, tast in stric, gospod

Florijan Vivoda

orožniški stražmojster v p.

danes ob 3 popoldne po dolgi, mučni bolezni, previden s sv. zakramenti za umirajočee, mirno v Gospodu zaspal. Dosegel je starost 91 let.

Pogreb bo v nedeljo ob 2 popoldne iz hiše žalosti, Dolenjska cesta 48, na pokopališče v Rudniku.

Nepozabnega pokojnika priporočamo v blag spomin.

Ljubljana-Rudnik, 23. decembra 1927.

Žalujoči ostali.

✠

Vsem prijateljem in znancem naznanjamo žalostno vest, da je naš iskreno ljubljani brat, stric in svak, gospod

Ivan Stabelj

višji davčni upravitelj v p.

danes po kratki, mučni bolezni, previden s sv. zakramenti za umirajočee, mirno v Gospodu zaspal.

Pogreb bo v soboto, 24. decembra ob 4 pop. na domače župno pokopališče.

Nepozabnega pokojnika priporočamo v blag spomin.

Škofja Loka, 23. decembra 1927.

Žalujoči ostali.

✠

Vsem prijateljem in znancem naznanjamo žalostno vest, da je naš iskreno ljubljani brat, stric in svak, gospod

JOSIPA DEKLEVA

preglednika fin. kontrole v p.

izrekamo tem potom našo srčno zahvalo vsem, ki so v težkih urah z nami sočustvovali. Posebno se zahvaljujemo zdravniku g. dr. Korenčanu za požrtvovalno tolažbo in omiljenje bolečin. Čč. duhovnikom magdalenske cerkve za tolažilne obiske in tovarišem fin. kontrole za obilno spremstvo na njegovi zadnji poti.

Maribor, 23. decembra 1927.

Žalujoče rodbine: Dekleva, Ule, Merhar.

Naznanilo.

Cenj. občinstvu naznanjam, da sem prevzel

trgovino „HARTINGER“

in se slavnemu občinstvu najtopleje priporočam. Prestregel bom z dobrim blagom in solid. cenami.

JOSIP WEIS, Maribor — Aleksandrova št. 29.

Kdor želi kupiti lepo in poceni božično ali novoletno darilo, naj si ogleda novo otvorjeno trgovino zlatnine, srebrnine in švicar. ur

Slavko Rus

Ljubljana, Dunajska c. 9

Vsak kupec nad Din 500.— dobi lepo darilce kot reklamo.

Vsa popravila se izvršujejo strokovno.

ŽAGA

Venecijanski jarem, še skoraj popolnoma nov in malo rabljen, se proda zaradi nabave polnojar-menika. — Natančne podatke in kupne pogoje daje RAVNATELJSTVO ZDRAVILIŠČA ROGAŠKA SLATINA. 10247

Foto-

aparate in vse foto-potrebščine kupite najugodnejše pri tvrdki

Foto-Materijal

Janko Pogačnik
Ljubljana, Tavčarjeva ul. 4

Priporoč. se trgovina s
železnino
A. SUŠNIK, Ljubljana
Zaloška cesta.

Nizke cene. Dobra postrežba.

Cenjenemu občinstvu vljudno naznanjam, da sem otvoril

trgovino z mešanim blagom
v Ljubliani, Dunajska cesta št. 63

Za obisk se vljudno priporočam

PAVČIČ BOŽIDAR.

Ali se hočete osvoboditi svojega reumatizma in trganja?

Zbadijve, skelečne bolečine v udih in členkih, otekli udje, sključene roke in noge, trganje, bodljaji, zbadanje po raznih delih telesa, da celo slabe oči, so čede posledice reumatičnih in protinskih bolečin, ki jih je treba odstraniti, ker ho sicer bolezen vedno bolj napredovati.

Ponudim Vam

zdravljenje s pijačo, ki bo ozdravila, razredčila vodno kislino, pospešila prebavo in izločevanje, torej ne tako zvanu splošno ali rajno sredstvo, marveč izdelek, ki ga nam nudi v blagor bolnega človeka dobra mati narava.

Vsakomur poskušnja zastoj!

Pišite mi takoj in prejeli boste od založništva, ki jih imam v vseh deželah, popolnoma **zastonj** in **franko** poskušajo s poučnim navodilom. Sami se boste lahko prepričali o neškodljivem in hitrem učinkovanju sredstva!

AUGUST MÄRZKE, Berlin-Wilmersdorf, Bruchsalersstr. Nr. 5. Abt. 319.

NAZNANILO!

P. n.

Podpisana vljudno naznanjam vsem svojim cenj. odjemalcem, da sem trgovino z mešanim blagom na Sv. Petra cesti 14, oddala gosp.

Ivan Pestotniku.

Vsem cenj. odjemalcem se za blagohotno naklonjenost najtopleje zahvaljujem in vljudno prosim, da ohranijo isto v polni meri mojemu nasledniku.

Z odličnim spoštovanjem
Ana Jerše.

P. n.

Dovoljujem si vljudno sporočiti, da sem prevzel od ge.

Ana Jerše, Ljubljana, Sv. Petra c. 14, trgovino z mešanim blagom, katero bom vodil odslej pod tvrdko

Ane Jerše nasl. Ivan Pestotnik.

Mnogoletne izkušnje v tej stroki mi jamčijo, da bom v stanju popolnoma zadovoljiti vse cenj. odjemalce, zato prosim, da mi ohranijo naklonjenost, katere je bila deležna moja prednica.

Z odličnim spoštovanjem
Ivan Pestotnik.

Vsem cenj. odjemalcem, prijateljem in znancem želiva vesel Božič in srečno novo leto!

Zahvala.

Ker nam je nemogoče zahvaliti vse posamezne za izraze iskrenega sočustva, tolažila in cvetje, izrekamo tem potom vsem našim dragim sorodnikom, znancem in prijateljem, ki žalujejo z nami ob prebridki in nepričakovani prerani izgubi naše dobre zlate mamice, soproge, sestre, svakinje in tete, gospe

Frančiške Müller

soproge posestnika in vinskega trgovca v Stobu pri Domžalah

svojo najiskrenejšo zahvalo.

Posebno pa zahvaljujemo prečastitega gospoda duh. svetnika in župnika Frana Bernika, za tolažila v bolezni naše drage rajne, zlasti pa za ginjive besede, ki jih je govoril ob odprtem grobu. Dalje zahvaljujemo gg. zdravniku dr. M. Hočevarja in dr. V. Šporna za njih požrtvovalnost. Prav tako iskreno zahvalo izrekamo gg. pevsem pevškega društva »Domžale«, Domžalski godbi za ginjive žalostinke in gasilnima društvoma Stob in Domžale za korporativno udeležbo na pogrebu in Marijini družbi žena ter izobraževalnemu in podpornemu društvu v Domžalah, kakor tudi vsem ostalim, ki so prihiteli od bližnjih in daljnjih krajev, da spremijo našo drago pokojnico k zadnjemu počitku. Bog povrni vsem!

Domžale, dne 23. decembra 1927.

Žalujoči ostali.

Trajno in koristno

darilo za Božič in Novo leto je

šivalni stroj
Gritzner in Adler
v raznih opremah.
Za božič 10% popusta.
Tudi na obroke.
Dobite le pri
Josip Petelincu
Ljubljana
blizu Prešernovega
spomenika ob vodi.

Oglejte si razstavo, brez obveznosti do nakupa.

MALI OGLASI

Vseke drobna vrstica 1:50 Din ali vsaka beseda 50 par. Najmanjši oglaš 5 lin. Oglasi nad devet vrstic se računajo višje. Za odgovor znamo. Na vprašanja brez znamke ne odgovarjamo!

Službe iščejo

Trgovski pomočnik!
dobra moč, star 30 let, sam., iščem pristojevo mesto v trgov. z meš. blagom ali manufaktur. oddelku, ali kot skladiščnik na deželi ali v mestu za 15. februar 1928. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod: »Marljivost 10.000/9908«.

Trgovski poslovodja!
Samostojni vodja podružnice, star 30 let, sam., z dobrimi spricem, in večletno trg. dobo, želi premeniti službo s 15. febr. 1928. Ponudbe na upravo pod: Kavejca 10.000/9907.

KONTORISTINJA
vešča vseh pisar. poslov, hrvaščine in strojopisja tudi s cirilico, išče službo za januar. - Ponudbe upravi pod: »Vešča«.

Trgovski pomočnik
špecerij. stroke, z dobro prakso, ter upeljan kot potnik na Gorenjskem, išče mesta s 1. januarjem. Na zahtevo položi kancijo. — Ponudbe na upravo »Slovenca« pod šifro »Točnost« št. 10254.

Svojo hčerko

želim dati služiti v hišo, kjer bo imela strogo krščansko vzgojo, pa tudi polno priložnost se naučiti vseh del meščan. gospodinjstva. Je v 16. letu, krepka in zdrava, glede pridnosti pa na najboljšem elasu. - Naslov v upravi lista pod št. 10118.

Proste službe

KUHARICA
v večje župnišče v mestu, srednje starosti, kongreganistinja, vešča tudi v kmetijstvu — se sprejme. Prošnje na upravo »Slovenca« pod št. 10121.

ZASTOPNIKE
in ZASTOPNICE
za razprodajo srečk na obroke, išče Bančna poslovodnica BEZJAK v Mariboru. 5512

KMEČKI FANT
16 let star, priden, pošten — se sprejme na vinogradno posest. — A. SUŠNIK, Ljubljana, Zaloška cesta. 10129

Išče se pridna in poštena
DEKLA

za vrtna dela in v pomoč kuharici pri dobri trgovski hiši v Ljubljani. Plača po dogovoru. Ponudbe na trgovino A. ŽIBERT, Ljubljana, Prešernova ul. 81. 67, MARIBOR.

Natakarica

kavcijo in dobri spricem, se išče za promet gostinstva poleg Ljubljane. Zaslugek dober. Ponudbe Zadrugi gostiln, Ljublj. ok.

Starejšo žensko,

katera zna kuhati, prati, druga hišna kakor tudi vrtna dela, išče obrtna hiša, brez otrok. Naslov: RIZMAN, Tržaška cesta št. 67, MARIBOR.

Hlapec

priden in pošten, se sprejme. A. SUŠNIK, Ljubljana Zaloška cesta.

Učenko pošteno in pridno, v trgovino z meš. blagom, na deželo, sprejemem. Ponudbe upravi pod: Učenka 10257

Pouk

VISOKOŠOLEC
bi poučeval nižješolca. - Istotam sprejmejo starši dva dijaka na stanovanje in hrano ali brez nje. — Pismene ponudbe upravi »Slovenca« pod »Krščanska hiša«. 10238

Dijaki

Dva dijaka
ali sestanovalec se sprejmeta na stanovanje v sredini mesta. Naslov v upravi pod št. 10177.

Stanovanja

Prazna soba
večjo ali 2 manjši, išče duhovnik, ne preveč oddaljeno od centra Ljubljane. — Ponudbe upravi »Slov.« pod: Prazna soba.

Posojila

160.000 Din
brezobrest. posojila želim in dam za to lepo SOBO s komplet. oskrbo za čas, da se poravnajo. Vračam mesečno. — Ponudbe upravi »Slov.« pod: »Za jamčena sigurnost 10237«.

Vrtnarjem

Pisarniško sobo
v visokem pritličju odda (tako) Pokojniški zavod v Ljubljani. Gledališka 8.

SOBE za pisarne
ali slično, oddam. - Majstrova 14, Ljubljana.

Zenitbe

ZENITNA PONUDBA.
Mlad gospod iz trgovske hiše z večjo doto, želi znanja z boljšo damo posestnico, veletrogovko ali slično. Ceni. dopise na upravnistično listo pod šifro: »Značajnost, mladost, lepota«. 10209

Prireditelje

Godbeno društvo »GRADASCA« priredi Štefanovo veselico na drugi praznik v gostilni »Amerika« na Glacah.

Kdo prodaja

Brusni les
žagan, 1 in 2 metra. kupujem na vago. Plačilo akreditiv. - MANGART, poštni predal 43, Ljublj.

HLODE

bukove la. in hrastove od 20 cm naprej kupuje v vsaki množini parna žaga V SCAGNETTI — Ljubljana. 7490

zlatu kupuje

po najvišjih cenah
Cerne, juvelir, Ljubljana
Volfova ul. št. 4

Kupimo ŽELEZNO blagajno

že rabljeno, a še dobro ohranjeno, za podeželsko zadruzo, katerega koli sistema. — Ponudbe z navedbo velikosti, sistema ozir. znamke in cene je poslati na Zadrugo zvezo v Ljubljani. 10189

Peč

na žaganje, dobro ohranjena, kupim. — Več se poizve v trgovini »Pri Solncu« — za vodo, Pogačarjev trg.

Avto dobro ohranjen,

se kupi. - Istotam so proda RADIO-APARAT za 1200 Din. - M. OBERSTER, Zasap. - Cerklje. 10229

Železno BLAGAJNO

rabljeno, kupim. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Blagajna« št. 10256.

Posestva

Prodaja se hiša

s 6 stanovanji in zemljiščem v Ljubljani, poleg kolodvorja, ugod. za obrt. - Naslov v upr. št. 10255.

Kdo kupi?

Hoffmann-Pianina
popolnoma nova, pri Jos. Höfer, muzikalije, Maribor, ulica 10. oktobra 2.

Slovenske gramofonske plošče
v veliki izbiri. Zahtevajte katalog! - JOS. HÖFER, muzikalije, MARIBOR — ulica 10. oktobra 2.

Prodaj:

3-vrstno harmoniko, uro (pendel), 2 postelji, več konarčkov in liška pastatov. Selo 41/I, desno.

Lep čebelnjak

z več panji in čebelami se poceni proda. Vpraša se: Kamnica 15, Maribor

Ridova moka 3in 5- koruzni zdrob „3in 50“
Prvovrstni izdelki od 25 kg naprej pošila
PAVEL SEDEJ, Javornik
umetni mlin. — Gorenjsko.

Krasna izbira

božičnih in novoletnih daril

primerna za dame in gospe, v zlatu in srebru, cene zmerne, poleg tega še primeren popust pri zlatarju

A. Fuchs
Šteinsburgova ulica 6
Ljubljana

Luksus-gramofon

skoraj nov, poceni proda »Posredovalec«, Ljubljana, Sv. Petra cesta 18.

Lepa SPALNICA

iz češnjevega lesa, se zaradi selitve proda. - Naslov pove uprava »Slov.« pod št. 10233. Ogleda se od 1 do 4 popoldne.

Harmoniko

Lubasovo, štirivrstno, poceni proda »Posredovalec«, Ljubljana, Sv. Petra cesta 18. 10252

Božično darilo!

Antika zlata zapestnica z dragulji, poceni naprodaj. - »Posest«, Miklošičeva cesta 4, Ljubljana.

Lončeno peč

prodajam po zelo ugodni ceni. - Naslov v upravi lista pod številko 10284.

Pletilni stroj

št. 8 — 66 cm, zelo malo rabljen, poceni prodaj. Naslov v upravi: 10287.

Nasa obrt

prebrav. ... (text obscured by logo)

K. Gränitz

krznarija v Mariboru, Gosposka ulica št. 7. Največja zaloga finih in najcenejših KOŽ za kožuhe. Vsa v krznarsko stroko spadajoča dela se izvršujejo promptno in po najnižjih cenah. - Kupuje vsakovrstne kože divjih živali, kakor: dihurjev, lisic, kun itd. po najvišjih dnevnih cenah.

Najboljši koks

Cebin, Wolfova 1/2

POZOR! KROJAČI,

šivilje in čevljarji, ako Vam Vaši stroji nagašajo, obrnite se na specialno mehanično delavnico Justin GUSTINCIC, Maribor, Tattenbachova ul. 14, ker ima ista spec. oddelek za popravila strojev vseh vrst.

Tvrda A. VOLK

Ljubljana, Resljeva cesta 24
nudi najceneje vse vrste pšenično moko in druge mlovsko izdelke.
Zahtevajte cenik!

PRIVAT-DETEKTIV-ZAVOD, IVAN TOPLIKAR, LJUBLJANA, RIMSKE CESTE 9

Žimnice

modroce, postelne mreže, želez. postelje (zložljive), otomane, divane in druge tapetniške izdelke dobite naiceneje pri RUDOLFU RADOVANU, tapetniku. Krekov trg št. 7 (poleg Mestnega doma).

Pri obolenju grla in usne dupline

priporoča
Angina-
special tablete
lekarna Bahovec
LJUBLJANA, Kongresni trg.

J. Stjepušin

Zagreb, Jurjeva št. 57
priporoča najboljšo tamburice, parituro, strune, ole in vse potrebne stvari za vsa glasbila
Odkloveni na pariski razstavi
Cenik franko.

Posredovalnica za službe

se priporoča vsem cenj. interesentom z zagotovitvijo najboljših postrežbe, Elizabeta Lorber, Maribor, Vetrinjska ulica 5.

STAMPILJE

etikete
SITAR & SVETEK
Sv. Petra c. 19

I. VARDIAN

Sisak 53. Hrv.

Priporoča svoje najboljšje
Tamburice

Železnato vino

lekarnarja dr. G. Piccoli-ja v Ljubljani krepča oslabele, malokrvne odrasle in otroke.

POZOR! POZOR!

Vsakovrstne ure, zlatnino dobite ceno popravljeno z jamstvom ter v najkrajšem času. - D. MARINKO, urar, Ljubljana, Florijanska ulica 31.

Vinotoč Müller

Sp. šiška — Janševa 15 naznanja cenj. občinstvu, da se tožijo ravno kar došla izvrstna portugalska, dolenski cvček in razna druga vina. Za praznike pri večjem odjemu popust

Filatelistom

naznanjam, da sem otvoril trgovino z znamkami. Dobavljam Bosno, Jugoslavijo, Balkan, Evropo po manjkostih navedenih I. OSWALD, Prevalje.

DRUŽABNIKA

s kapitalom najmanj Din 100.000,—, sodelujočega za povečanje dobro vpejane manufakturne in galanterijske trgovine na promet. kraju Gorenjske, iščem za takoj. - Dopisi na upravo lista pod šifro »Napredovanje« 10195.

RAZSTAVA

umet. strojnega vezanja in prirokovanja v lokalni šivalni stroji v Mariboru, Dr. Verstovškova ulica 4 (pokojna. zavod). Vstop brezplačen!

Zahvala.

Za obile dokaze iskrenega sočutja ob smrti nepozabne soproge, matere, babice in prababice, gospe

POZOR LOVCIM!

Kupujem in plačujem surove kože vseh divjadih po najvišjih dnevnih cenah. Eligi EBER, Ljubljana, Kongresni trg št. 7 (Zvezda). 10218

Volna - bombaž

za strojno pletenje in ročne dela, dobite po najnižjih cenah pri PRELOGU, LJUBLJANA, Stari trg 12 - Židovska 4.

Popolnoma suha, zdrava

BUKOVA DRVA
v polenah, žagana ali pa razcepljena, dostavlja tudi na dom

»ARBOR«, d. d.

Ljubljana, Dunajska c. 50
Telefon št. 2546.

Vino čez ulico

črno liter po 10 Din, belo po 11 Din - priporoča vinski klet na Sv. Petra cesti št. 43 — Ljubljana.

Motvoz (špaga) najceneje

direktno v tovarni. Mehanična vrvarna šinkovce, Grosuplje. 10245

Zajutrkovalnica in VINSKA KLET

Beti Orehek
nasl. Al. Svete

Kolodvorska ulica 26.

Družabnico

(financirko), samostojno, iščem za dobričkanosno podjetje. Ponudbe upravi lista pod: »Mlekarsivo«.

Kanarčki!

Izredno velika izbira dobrih pevec različnih vrst po 100—150 Din komat pri FRANO JUVAN-U Vodmat št. 117 p. Moste.

GOSTILNA »Koroški dom«

Poljanska cesta

toči raznovrstna, originalno PRISTNA VINA po najnižjih cenah.

V POJASNILO

vsem, ki so se nahajali na kolodvoru v Radovljici - 20. decembra ob 1 pop. - izjavljam, da nisem denarji izgubila, marveč sem ga pozabila doma. Marijo šorli iz Javornika, ki je bila zraven, ne zadene nobena krivda. KATI KEJŽAR, Jesenice - Fužine 12.

Vino najfinejših vrst,

iz lastnih gor, novo in staro, prodaja A. SUŠNIK - Ljubljana, Zaloška cesta. 10249

»Jadran« tov. kem. izdelkov

IVAN LAPAJNE, LJUBLJANA-MOSTE

»Hubertus« ribjo masl

prirjeno specijelno za lovske, turistične in smučarske čevlje. Napravi usnje nepremočljivo in mehko. Zahtevajte jo v trgovinah.

KUPUJTE SREČKE

II. STADIONSKA LOTERIJE

Glavni dobiček vila »Stadion«, Din 160.000.—

Pomaranče, limone

mandarine, ki jih dobite ter vse drugo južno in domače sadje zelenjave in deželni pridelki se dolo

najceneje

pri trdki

M. Stele & I. Pielick

Ljubljana
Šolski drevored (Semenišče)
Telefon int. 2547.
Zahtevajte cenik!

Prvovrstna

veletrrdka žitne stroke

katera že mnogo desetletij deluje v Sloveniji, išče strokovnega zastopnika za celo Slovenijo

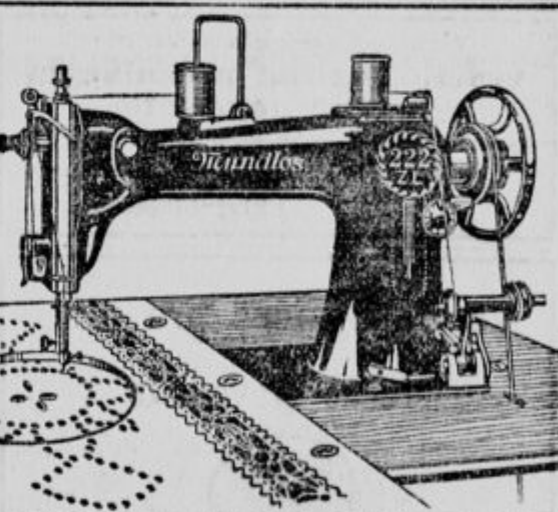
Ponudbe z navedbo dosedanjega delovanja in referenc na upravo lista pod št. 10.114.

NOVOST!

Cenjen, doma ogledati si pred nakupom zalogo ravno kar došlih, krasnih broširanih strojev, najnovejša iznajdba moderne tehnike. Na vsak stroj popolnoma enostavno silate vsakovrstno blago, naskite in cipke s cik-cak šivom, večje najmodernejše in luknjaste vezanje, gume in gumice, Pouk v vezanju brezplačen. Cenik franko. Prošnje tudi na obroke.

»TRIBUNA«

F. B. L. Ljubljana, Karlovska cesta 4.

Zahvala.

Za obile dokaze iskrenega sočutja ob smrti nepozabne soproge, matere, babice in prababice, gospe

Rozalije Lenassijeve

se vsem najtopleje zahvaljujem.

Posebna zahvala pa bodi izrečena sosedu, posestniku g. Josipu Blažonu za njegovo poštitovalnost, nadalje darovalcem vencev in cvetja, kakor vsem tistim, ki so ljubo pokojnico spremili na njeni poslednji poti.

V Planini, dne 23. decembra 1927.

ZALUJOCI OSTALI.

Ooljeni papir (karbon papir) indigo papir, barvne trakove **Lud. Baraga, Ljubljana** Selenburgova ul. 6/L
barvo za štampiljke, dobite vedno in najceneje pri Telefon štev. 2980

Duble-štofe, velurje, kamgarne, češke in angleške kvalitete
kupite zanesljivo dobro in po konkurenčnih cenah pri trdki
I. PREAC
Maribor, Glavni trg 13.

Naznanilo.
Janko Kos, čevljar, Ljubljana,
Tržaška cesta, »Stan in Dom«
naznanjam, da dobi od 1. januarja dalje pri meni vsak kupec ali naročnik novih čevljev listek s številko. Ko bo izdanih 100 števil, se ena izreba, na kar izplačam lastniku izrečane številke takoj 1000.— Din. Zahtevajte cenik čevljev zastonj in poštne prosto.

„Spectrum“ d. d.
Inž. Kopista, Dubsky in Krstić
tvornica ogledal in brušenega stekla
Ljubljana VII
Medvedova ulica 38, telefon 343
Zagreb, Beograd, Osijek, Sredinjska: ZAGREB
Zrcalno steklo, portulno steklo, mašinsko steklo 5—6 mm, ogledala, brušena v vseh velikostih in oblikah, kakor tudi brušene prozorne šipe, izbočene plošče, vstekljanje v med. Pina ozvalna ogledala.

Najstarejša tovarna
pohištva
I. I. Naglas v Ljubljani,
Turjaški trg štev. 6
priporoča svojo veliko zalogo vsakovrstnega pohištva, žimne, zof, foteljeve t. d. po zelo nizkih cenah.

HERZ
IN SIN
BANATSKI KARLOVAC
TVORNIKA
SALAME
IN MESNINE
dobavlja
PRIMA ZIMSKO SALAMO,
šunko à la Prag, butinske salame, razne vrste slanin, klobasice, rsko blago, Moravsko v obliki bloka, zajamčeno čisto svinjsko mast.
Ustanovljeno leta 1873.
Odlikovan na 10 razstavah!

Kostanjev taninski les
kupi se stalno
Ernest Marinc, Celje
Zrinskega ulica štev. 4

Kože
vseh divjačin kupujem in plačujem po najvišjih dnevnih cenah do 10. januarja 1928. — Lepe zimske lisičje kože od Din 300.— dalje.
ELIGIJ EBER
trgovina s krznom — Ljubljana, Kongresni trg št. 7 (Zvezda).

Božična in Novoletna darila
se brez dvoma najbolje kupi
»PRI NIZKI CENI«

Ignac Žargi
Ljubljana, Sv. Petra št. 3 in 11
Velika izbira volnen, lopic, puloverjev, bluz, raznega perila, nogavic, rokavic, kravati itd., priporoča
po izredno nizkih cenah
Svetovno znane **Prave Original**
Lutz-ove peči
iz Bludenza in enajst-talnice z napisom
ima v zalogi samo
Ing. Mate Guzelj, Ljubljana-Siška,
Jernejeva cesta 5 — blizu stare cerkve na dvorišču pod Celovsko cesto štev. 58.

DOL
obvezo in glejte nove cene čevljev:
iz teletine moški 152.— Din
iz kravine moški
podkovani 154.— Din
iz boksa moški 175.— Din
Gorski (gojerci) 180.— Din
iz teletine ženski 152.— Din
iz boksa ženski 175.— Din
iz ševreta ženski polčevlji 169.— Din
iz raka ženski polčevlji 169.— Din
iz ovčine otroški 30.— Din
iz teletine otroški 41.— Din
iz boksa otroški 54.— Din
Naročite takoj čevlje! Pišite takoj po cenik z več 1000 slikami. Industrija čevljev in veletrgovina **R. Štermelj, Celje, štev. 18.** Kar ne ugaja se zamenja ali vrne denar.

Marof Srebrniče
Kandija—Novomesto
odda v najem za več let
Klemenc v Ljubljani, Sv. Petra cesta 79.

Inserirajte v Slovencu!
Telefon štev. 2573

Kdor hoče točiti **zajamčeno pristna vina**, jih kupi pri

Največjo izbiro **zajamčeno pristnega vina** dobiš pri

Ako hočeš piti v gostilni **zajamčeno pristno vino**, tedaj zahtevaj, da ga gostilničar kupi pri

Na izbiro so: Dolenjski cviček, dolenjska črnina, haložan (stari in novi), rizling (stari in novi), mali rizling, renski rizling, lju-tomerčan, burgundec, mo-zler, mešavina, bizeljec, kakor tudi **zajamčeno pristna hrvaška, banaška bela in črna (Otelo), dalmatinska bela in črna vina.**

Cene zmerne
Ljubljana - Sp. Šiška D.
Frankopanska ulica D.

Auto Škoda
Osební, dobavni in tovorni avtomobili, avtobusi
Eleganca - Kvaliteta - Štedljivost
Nizke cene - Ugodni pogoji
ŠKODOVI ZAVODI V PLZNJU
PRODAJNI URAD:
ZAGREB, RAČKOVA UL. 2
TELEFON 14—97.

TAJINSTVENE SILE
hipnoze in sugestij
njih čudežna zdravilna moč, telepatija, vidovitost in mnogo drugih čudes naše duše pojasnjuje na preprosti in zanimivi način knjiga z **MNOGO PRAKTIČNIMI NAVODILI**, ki se naroča za 28 Din pri **»VEDA IN ZNANOST«**, Celje, Razlagova 8 A.
Cenejša kot pri
RAZPRODAJAH
se dobi vsakokolišno manufakturno blago samo pri
IRPIN, MARIBOR, Glavni trg štev. 17.

JADRANSKO-PODUNAVSKA BANKA - BEOGRAD
in njene slovenske podružnice
KRANJ, LJUBLJANA, MARIBOR
Delniška glavnica: 120,000.000 Din
ESKONTIRA: menice; **SPREJEMA:** vloge na hranilne knjižice in tekoče račune; **DAJE:** predujme na državne papirje kakor: 7% investicijsko posojilo, 2½% ratno štetlo, 4% agrarne obveznice ter vse kotirane papirje. **Prodaja in kupuje** devize in valute ter **izvršuje** nakazila v tu in inozemstvo najkulantneje.

Sir H. Rider Haggard:
Kleopatra, egiptovska kraljica.
»Harmakis,« so odgovorile postave, ki so se venomer izpreminjale. »Harmakis, ki je bil odpoklican z zemlje, da bi zrl v obličje nje, ki je bila, ki je in ki bo. Harmakis, otrok zemlje!«
»Odmaknite velika vrata in odprite duri na stežaj,« je donel strašni glas. »Odmaknite velika vrata in odprite duri na stežaj; zaprite mu ustnice, da njegov glas ne bo napak zvenel po nebeški harmoniji, vzemite mu vid, da ne bo gledal tega, kar se ne sme videti, in pustite Harmakisa, ki je bil poklican, da bo stopal po poti, ki vodi do kraja Neizpremenljivega. Pojdi dalje, otrok z zemlje; preden pa greš, odpi oči, da boš spoznal, kako daleč si oddaljen od zemlje.«
Pogledal sem. Za sijem, ki je obseval mesto, je bila črna noč in visoko na njenem nedriju je migljala ena majčkna zvezdica.
»Glej svet, ki si ga bil zapustil,« je dejal glas, »glej in trepetaj!«
Nato so se mi dotaknili ustnic in oči in jih zapetili z molkom in temo, tako da sem bil nem in slep. Velika vrata so se odmaknila, duri so se odprle na stežaj in jaz sem bil ponešen v mesto, ki se nahaja na kraju smrti. Nesli so me hitro naprej, sam nisem vedel kam, dokler nisem naposled stal na svojih nogah. Zopet se je oglasil močni glas:
»Odgrižite mu kopreno teme z oči, odpečatite mu neme ustnice, da bo Harmakis, zemeljski otrok, videl, slišal in razumel ter molil v božjem hramu nje, ki je bila, ki je in ki bo.«
In vnovič so se dotaknili mojih ustnic in oči, tako da sem zopet lahko videl in govoril.
In glej! Stal sem v dvorani iz najbolj črnega mramorja, ki je bila tako visoka, da je moj pogled celo v rožnati svetlobi komaj segel do velikih reber strehe.

Godba se je glasila po širnem prostoru in po vsej njeni dolžini so stali krilati duhovi iz živega ognja in njihove postave so bile tako svile, da jih nisem mogel gledati. Sredi dvorane je stal oltar, majhen, štiri-

oglat, in jaz sem stal pred praznim oltarjem. Tedaj je zopet zaklical glas:
»O ti, ki si bila, si in boš, ti, ki imaš mnogo imen, a si vseeno brez imena, meriteljica časa, poslanka boga, čuvarica svetov in plemen, ki bivajo na njih. Vsesplošna mati, rojena iz nič, neustvarjena stvarnica, živ sijaj brez postave, živa postava brez snovi, otrok postave, držateljica tehtnice in meča usode, posoda življenja, skozi katero teče vse življenje in v katero se zopet zbira, izvrševalka božjih sklepov — poslušaj!«
»Harmakis iz Egipta, ki je bil po Tvoji volji poklican z zemlje, čaka pred tvojim oltarjem z nezamašenimi ušesi, nezaprtimi očmi in z odprtim srcem. Čuj in pridi doli! Pridi doli, pridi v plamen! Pridi v glasu! Pridi v duhu! Čuj in pridi!«
Glas je umolknil in nastala je tišina. Nato se je skozi tišino slišal glas podoben bobnenju in šumenju morja. Kmalu je utihnil, takoj nato ra sem vzdignil — sam ne vem, kaj me je nagnilo do tega — oči iz rok, s katerimi sem jih bil pokrtil, in videl sem majhen oblak, ki je visel nad oltarjem in iz katerega je lezla ognjena kača ven in noter.
Tedajci so vsi duhovi, oblečeni v svetlobo, popadali na marmornata tla in so na glas začeli moliti; vendar nisem razumel, kaj so izgovarjali pri molitvi; glej! Nato se je temni oblak spustil nizdol in se naslonil na oltar; ognjena kača se je iztegnila proti meni, se me dotaknila z rogovilastim jezikom na čelo in izginila. Iz notranjosti oblaka pa se je slišal glas, prijeten, tih in zvonek, ki je govoril z nebeskimi zvoki:
»Ogledite, vi služabniki, in pustite me samo z mojim sinom, katerega sem bila poklicala.«
Kakor švigne pušica z loka, s tako hitrostjo so v plamen oblečeni duhovi odskočili od tal in odhiteli.
(Dalje prih.)

LJUDSKA KNJIŽNICA in založništvo Jugoslovanske knjigarnice v Ljubljani: 23. tisk.
A. Shehen, Nodjaz. Posveti izrednega dekleta. 24 Din. vez 32 Din — 24 zvezek: A. Marby, Banka. Ljudsko-erbske povesti 22 Din. vez 30 Din — 25 zvezek: Haggard, H. H. Haggard. Monteure. Din 30. vez 22 Din — 27 zvezek: Pregelj. Otrok solihca. Din 24. vez 22 Din 82.

JOS. ZIDAR

Ljubljana, Dunajska cesta štev. 31
Potovalna pisarna

Železniške karte za Avstrijo, Francijo, Holandsko in vse ostalo inozemstvo po originalnih cenah in uradnih kurzih.

Vsa pojasnila brezplačno. — Pismena naročila po povzetju.

Legitimacije za velesejme. Preskrba vizumov.

Propagandni material za tu- in inozemstvo. — Železniške in paroplovne rezervacije in karte vseh linij. — Rezerviranje hotelskih sob. — Karte za spalnice in zračni promet. — Družabna, društvena in inkluzivna potovanja. — Avto-ture. — Prilježna in osebna zavarovanja. — Denarna nakazila.

Vsem, ki so ga poznali naznanjamo, da je umrl dne 22. decembra po kratki in mučni bolezni, previden s tolažili svete vere, v 60. letu starosti, naš nadvse ljubljani soprog, oče, brat, stric in svak, gospod

JOSIP ZUPANČIČ
krojaški mojster.

Pogreb draga nam pokojnika se bo vršil v soboto dne 24. decembra t. l. izpred doma žalosti, Poljanska cesta 60, na pokopališču k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 23. decembra 1927.

Mestni poqr. zavod v Ljubljani.

Globoko žalujejo ostali.

15 letno jamstvo

Svetovno znani najboljši šivalni stroj je edino le **Stöcker** za rodbinsko in obrtno rabo.

ZALOGA
L. BARAGA, Ljubljana
SELENBURGOVA ULICA 6/1
Telefon 2950.

Srečni Božič!

želita vsem svojim cenj. gostom
prijateljem in znancem

Pavla in Jan Fiala

Kavarna in bar „Emona“
Ljubljana

Vesele Božične praznike
in srečno Novo leto želi

Jos. Cihlar

tvornica cementnih izdelkov in
umetnega kamna.

Vsem svojim cenjenim gostom želim
vesele božične praznike in
srečno novo leto

in se za nadalje priporočam za obilen obisk

Gostilna Račič
Ptuj, Slomškova 6

Vesele Božične praznike
in
srečno Novo leto

žele

Braća Frank i drug, Zagreb
Frankopanska 66.

Centralne kurjave

izvršuje najceneje

Ing. Gustav Zemànek
Ljubljana

Koledarji za leto 1928!

Da so najcenejši smo že ob avilil. Oglejte si še izdelke.
Tiskarna „SLOVENIJA“, Ljubljana, Wolfova ul. 1

»**Diskobolos**«
specijalna trgovina športnih potrebščin
Ljubljana, Tavčarjeva ulica štev. 1
Tovarna: Sv. Petra cesta štev. 75

Smuči, sanke, stremena, krpljice, palice
vseh vrst, rokavice, smučarski čevlji in
pribor, montaža stremen.
Najboljša maža „**Skimax**“.

Svinjske surove kože

plačamo:

prvovrstne (brez zarez in lukenj)	po Din 18. — za kg
druge vrste domače kože	" " 10. — " "
svinjske kože hrvaških prašičev	" " 6. — " "

Nabiralcem plačamo 1 Din dražje.

Sprejemajo se v našem centralnem skladišču na Dunajski cesti 23 pri Pollaku.

Tam se tudi prodajajo za Božič najboljši in najtrpežnejši

čevlji, usnje in drugo

po tovarniških cenah.

Tovarna usnja in čevljev

Carl Pollak d. d., Ljubljana

BOŽIČNA DARILA

■ **ZA GOSPODINJE, ZENE IN DEKLETA:**

SLOVENSKA KUHARICA

S. M. FELICITA KALINSEK.
ELEGANTNO VEZANA

DIN **160.**—

PRIKROJEVANJE PERILA

EMA ARKOVA.

DIN **40.**—

■ **ZA DIJAKE:**

MLADI KEMIK

PROF. MAKS PREZELJ.
ELEGANTNO VEZANO

DIN **42.**—

RADIO

PROF. LEOPOLD ANDREE.
ELEGANTNO VEZANO

DIN **76.**—

SLOVARJI

FRANCOSKI, SRBO-HRVATSKI,
LATINSKI, VEZANI PO

DIN **70.**—

■ **ZA VSE:**

JURČIČEVI SPISI

10 ZVEZKOV V PLATNO VEZANIH DIN **300.**—

JUGOSLOVANSKA KNJIGARNA**Lesnega manipulant**

vestnega, poštenega in sposobnega za nakupovanje, prevzemanje in manipulacijo trdega lesa, dalje strojepisko, veščo slovenskega in nemškega jezika ter brez-pogojno tudi slovenske in nemške stenografije - prednost ima starejša in resna moč - sprejme z nastopom ob Novem letu lesna trdka AL-NEUDAUER — GORNJA RADGONA. 10193

Pristre

kranjske klobase

trrdke

F. Rozman

Ljubljana, Sv. Petra cesta štev. 85

se dobe v vseh boljših delikatesah.

VOŠČILO! P. n. trgovcem in cenjenim nakupovalcem parketnega voščila Wix-Waxa in Salonbodenwachs ter raznih drugih kemičnih izdelkov Ljudevit Marksa, tovarna lakov d. d., Domžale, voščim VESELE BOŽIČNE PRAZNIKE, obenem SREČNO NOVO LETO, ter se tudi za nadalje najtopleje priporočam.

FRANC VALENTINCIČ — zastopnik
Ljubljana, Emonska cesta št. 10.

Tiskarna „Kolektor“
ALBIN POGAČNIK
STRAŽIŠČE PRI KRANJU (Gaštelj)
dobavlja tiskovine hitro, okusno in pocen!

Za novoletna darila

v krasni izbiri in po prav nizki ceni: DAMSKE in OTROSKE PLAŠČE, obleke, oblekce, bluze in predpasnike, volnene jopice in razno zimsko in letno perilo za dame in gospode, žepne robce, namiz. prte, serviete in preproge priporočam trgov.

MARIJA ROGELJ - LJUBLJANA, Sv. Petra cesta št. 26.

PRISTOU & BRICELJ

Resljeva c. 4 LJUBLJANA Sv. Petra c. 39
Telefon 2908 Ustanovljeno 1903

Črkoslikarstvo

Steklene
napisne table. Ploče-
vinaste črke v vseh barvah. Svetlobni
reklamni napisi (Trans-
parenti)

Zapustila nas je v neznosni bolezni in žalosti naša preljubljena in nepozabna žena, najdražja mamica, sestra, svakinja in teta, gospa

Frančiška Križnar roj. Kamnar
soproga trgovca in gostilničarja

danes ob 16. uri po kratki in mučni bolezni.
Pogreb preblage pokojnice bo v nedeljo, dne 25. t. m. ob 16. uri iz hiše žalosti na domače pokopališče v Smartnem pri Kranju.
Zadušnice za našo preljubo pokojnico, ki jo priporočamo v po-božno molitev in blag spomin, bodo darovane v raznih cerkvah.

Stražišče pri Kranju, dne 22. decembra 1927.

Auton Križnar soproga Mirko, Rozka S. M. Ludovika in Ana om. Lapajne otroka sestri

Želite li se dopasti!

Ako želite biti lepi, obdržati svoje lice mladeniško sveže, svojo kožo elastično in baržunasto, svoje lase lepe in bujne, tedaj rabite za dnevno nego svoje lepote

1. **ELSA-MILO ZDRAVJA IN LEPOTE.** katero ni samo parfimirano toaletno milo, temveč vsebuje v sebi tudi medicinsko preizkušane dobrodelujoče sestavine, katere prodirajo v Vašo kožo in jo vzdržujejo zdravo, lepo, mlado, in Vašo zunanost mladeniško s ežo.

FELLERJEVA PRAVA MILA ZDRAVJA IN LEPOTE SO

ELSA-blijno mlečno milo

ELSA-ruženjakovo milo

ELSA-glicerina milo

ELSA-boraks milo

ELSA-katranovo šampon milo

ELSA-milo za britje

Poizkusite jih! Nikdar ne boste rabili drugih mil!

Za poizkus 5 komadov Elsa mila z omotom in po 10 v vred 32 Din.

2. **FELLERJEVO PRAVO KAVKASKO POMADO ZA ZASČITO LICA IN KOŽE** Ona Vam izgleda gube in brazgotine dela kožo gibko in nežno, briše sledove staranja, vstvarja mladost in lepoto. Iznemadilo Vas bo s kak no brzino izginejo solnčne pege, kožne brazde, rudičilo nosa, mozolji, zaidaveli in drugi vsakovrstni nedostiki kože.

3. **FELLERJEVO MOČNO POMADO ZA RAST LAS,** katera preprečuje izpadanje las, prerano osivljenje, čisti lasne luskinde, dela lase mehke, gibke, bujne ter pospešuje njih rast.

Za poizkus 2 lončka ene ali po 1 lonček od vsake Elsa-pomade z omotom in poštino vred za 38 Din.

V Vašem interesu je, da pošljete denar vnaprej, ker plačate po povzetju radi poštnih stroškov 10 Din več.

Naročila nasloviti jasno: Lekarstvu

EUGEN V. FELLER, STUBICA DONJA

Elsatrg 134.

MOTVOZ

(špago)

kupite najceneje direktno v tovarni:

Mehančna vrvarna d. d.
Šinkovec, Grosuplje.

Duševni delavci
enako kot

fizični delavci in

športniki

trpejo vsled kofeina, to je strupa, ki se nahaja v navadni kavi in ki škodljivo vpliva na zdravje

Znanstvena raziskovanja odličnih zdravnikov dokazujejo, da

KAVA HAG koristi zdravju ter ima enako povoljen vpliv na delavno sposobnost, kakor navadna kava, - to razliko, da ne škodi ne srcu ne živcem

Kava Hag se dobiva v celjskih trgovinah. Glavna za oga: Zagreb, Boškovičeva ulica 9.

Kje se najbolje kupi, je brez dvoma znano:

„Pri nizki ceni“

Ivanka Štrukelj

Škola Loka, Nunska ul. 96.

Za moške in ženske obleke suknjo, hlače, krmik, celir, barbant, fanela, robci, nogavice, kravate, srače, spodnje hlače izgotovljene moške obleke, škofaste in cajgaste hlače, ženski in otroški pretpasniki, otroške obleke itd.

POLEG NIZKE CENE SE 10% POPUST!

Važno za krojače! Izšla je nova, velika

Knjiga krojašiva

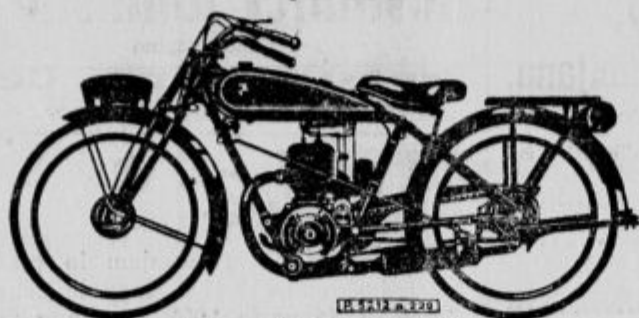
za samouke v prirobovanju. Tretna prenovljena izdaja v slovenskem jeziku - Dobi se pri

A. KUNC, Ljubljana, Gosposka ulica 7

Zahtevajte opis knjige

PUCH

Tipa 220

4½ HP. — Ciliad. oseb: 223 cm.

Cena Din 11000.— Olajševalni plačilni pogoji.

Ze pri naplachu 2600 Din — vsak lahko kolo takoj dobi.

Motor je na ogled in pojasnila pri:

Viktor Bohinec, Ljubljana

Dunajska cesta 21

Prvovrstno delo,

Zmerne cene,

To je naše geslo!

KNJIGOVEZNICA K. T. D.

čitalnica in vrnica
poslovnih knjig

v Ljubljani, Kopitarjeva ul. 6/II

Francoska linija, Cie. Gle. Transatlantique.

V južno Ameriko, Argentinijo, Uruguay, Fern, Chile, Avstralijo, severno Ameriko in Kanado z največjimi in najhitrejšimi brzoparniki vsak teden iz Havre, Bordeaux in Marsilije. Havre-Newyork samo 5½ dni čez morje.

Izborna postrežba, izvrstna hrana, vino brezplačno.

**Cie. Chargeurs Réunis,
Sud-Atlantique,
Transports Maritimes.**

Vsa poasnila daje brezplačno zastopnik

IVAN KRAKER, Ljubljana

Kolodvorska ulica štev. 35.

Pridobivaite novih naročnikov!

Strojne Tovarne in Livarne d. d.

Ljubljana

Železolivarna - Zvonarna - Kovinolivarna

Izdeluje:

Stroje za obdelovanje lesa in druge srole

Vodne turbine

Mline

Železne konstrukcije in rezervarje

Transmisije

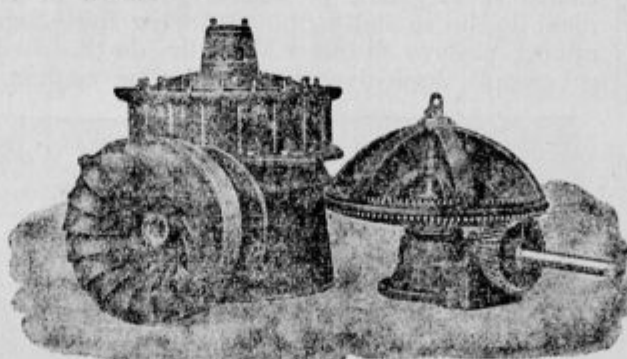
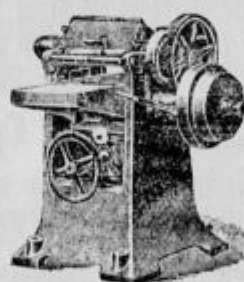
Batne in centrifugalne sesalke

Komerčno litino

Armature za vodo, pare, piln itd.

Ognjegasne brizgalke

Zvonove

Kupujemo vse količine starega litnega železa, bakra in kovine.

STARO ŽELEZO

CUNJE (krpe)

KOSTI

PAPIRNE ODPADKE

SUKNENE ODREZKE

KOVINASTE ODPADKE

in razne druge predmete kupuje stalno vsako množino po dnevnih cenah tvrdka:

V. PANHOLZER, Ljubljana, Pražakova ulica 4

V zalogi so vedno vse vrste cunj (krpe) za čiščenje strojev.

Tudi ceno in kakovost je treba upoštevati pri nabavi poslovnih knjig.

Le prvovrstni izdelki!

ANTON JANEŽIČ

knjigoveznica, čitalnica, industrija trgovskih knjig in 3 lskih zvezkov

Ljubljana, Florjanska ulica 14

Nič ne pomaga! Moji gramofoni

so najboljši, kvaliteta odločuje!

Krasni kovčegasti aparati z lepim polnodonečim glasom.

Pravi umotvorji so salonski namizni in stoječi aparati.

Za gg. restavraterije in posestnike kina posebne vrste orjaške gramofone

z ali brez vmeta denarja.

Velika zaloga prvovrstnih umetniških gramofonskih plošč. Samo kva itetno blago.

A. Rasberger, Ljubljana, Tavčarjeva ulica 5

Tovarniška zaloga in zastopstvo „HIS MASTER'S VOICE“ „ODEON“ „POLYDOR“ „COLUMBIA“ „HOMOKORD“

Kupim

stalno vsako množino kostanjevega taninskega lesa - smrekove skorje, cele

in zdrobljene, smrekove hmelove droge, rabljene sode od strojne in jedilnega olja, v dobrem stanju, po najvišjih cenah. Akreditivno plačilo.

FRANC OSET - Sv. Peter v Savinjski dol.

L uo hancani!

Gotovo ste vsi prepričani, da dobite

prisno

dalmatinsko vino

le pri brata LASAN, ki Vam želita vesele praznike in vino audita za 1 Din ceneje kot navadno.

Br. Lasan.

Najcenejše izvršuje okenske

šaluzije in rolete

po najnovejši vezavi

Bernik Ivan

Ljubljana, Linhartova ulica štev. 8.

**KUPON
ZA UGANKE
v
ILUSTRIRANEM
SLOVENCU**

Štev. 5.

SEMKO

plačuje
kože
divjačine
najdražje

Zadružna gospodarska banka d. d.

Brzotav. naslov: Gospobanka

Ljubljana, Miklošičeva cesta 10

Telefon št. 2057, 2470 n 2979

Kapital in rezerve skupno nad Din 16.000.000.—, vloge nad Din 250.000.000.—

Izvršuje vse vrste bančnih poslov pod najugodnejšimi pogoji. Prodaja obveznic 7% drž. invest. posojila ter 2½% vojne odškodnine in vseh vrst vrednostnih papirjev tudi na obroke pod zelo ugodnimi pogoji.

Glavno in največje zastopstvo v Sloveniji za prodajo **srečk Državne razredne loterije.**